

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**TEFSİR-İ KURD EFENDİ (100b-157b)
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)**

Fatma Nisa SANCAKTAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. İlhan UÇAR

NİSAN - 2024

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEFSİR-İ KURD EFENDİ (100b-157b)
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma Nisa SANCAKTAR

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili

“Bu tez 19/04/2024 tarihinde yüz yüze olarak savunulmuş olup, aşağıdaki isimleri bulanan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER	Başarılı
Doç. Dr. İlhan UÇAR	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÖZER	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütölen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmaları.

Fatma Nisa SANCAKTAR

19/04/2024

ÖN SÖZ

Kur'an-ı Kerim tercüme ve tefsirleri, mukaddes kitabı ihtiva etmelerinden dolayı yazım ve istinsah aşamalarında titizlikle çalışılmış eserlerdir. Bu sebeptendir ki Kur'an tefsir ve tercümeleri Türk dilinin gelişim sürecini takip etmek amacıyla yapılacak gramer, semantik ve lügat çalışmaları için oldukça mühim bir başvuru kaynağı olarak gösterilmektedir.

Yapılmış olan bu çalışmada, "Kurd Efendi" olarak tanınan Muhammed b. Ömer tarafından 16. yüzyılda Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış Tefsîr-i Kurd Efendi (Tefsîr-i Kur'an-ı Kerim) adlı eserin 100b – 157b arasındaki varakları incelenmiştir. Çalışılması yapılmış olan bu nüsha Berlin'de Hs. Or., nr. 1066 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Çalışma, dört kısımdan oluşmaktadır; giriş, inceleme, metin ve dizin. Giriş kısmında Kur'an'ın tercüme ve tefsirlerinden, çalışmanın yöntem ve amacından bahsedilmiş, Türkçe Kur'an tercümelerinin bilinen nüshaları ifade edilmiştir. Sonrasında ise yazarın hayatı ve eserleri, üzerinde çalışılan eserin özellikleri ve nüshalarıyla ilgili bilgiler aktarılmıştır. İnceleme kısmında, ses ve şekil özellikleri gösterilmiştir. Metin bölümünde çalışmaya konu olan Kur'an tefsirinin Latin alfabesine çevirisi transkripsiyonlu bir şekilde yapılmıştır. Son olarak metnin dizini çıkarılmış, Türkçe olmayan sözcüklerin hangi dile ait oldukları belirtilmiş ve metinde geçen tüm kelimeler, metindeki anlamlarıyla birlikte verilmiştir.

Üzerinde çalışma yaptığım bu önemli konuyu güvenip bana veren, bilgisini ve desteğini esirgemeyen hocam Doç. Dr. İlhan Uçar'a sonsuz minnetlerimi sunuyorum. Bu aşamaya gelinceye dek üzerimde hakkı bulunan tüm hocalarıma, arkadaşlarıma, kız kardeşlerime ve sevdiklerime teşekkürü bir borç bilirim. Hayatımın her anında sevgileriyle ve ilgileriyle üzerime titreyen, beni bugünlere getiren, üzerimde hakları çok olan değerli anneciğime ve babacığıma, bu zorlu süreçte düştüğüm her an beni kaldıran, bütün kahrımı çeken, hayatıma girdiği andan itibaren ilgisini, sevgisini, desteğini ve yardımını bir an olsun üzerimden eksik etmeyen kıymetli eşim Mustafa Sancaktar'a şükranlarımı sunarım...

Fatma Nisa SANCAKTAR

19/04/2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: YAZIM ÖZELLİKLERİ	15
1.1. Ünlülerin Yazımı	15
1.1.1. e Ünlüsünün Yazılışı	15
1.1.2. a Ünlüsünün Yazılışı	15
1.1.3. ı ve i Ünlülerinin Yazılışı	15
1.1.4. o,u ve ö,ü Ünlülerinin Yazılışı	16
1.2. Ünsüzlerin Yazımı	16
1.2.1. b ile p Ünsüzlerinin Yazılışı	16
1.2.2. c ile ç Ünsüzlerinin Yazılışı	16
1.2.3. d ile t Ünsüzlerinin Yazılışı	17
1.2.4. ğ Ünsüzünün Yazılışı	17
1.2.5. g ile k Ünsüzlerinin Yazılışı	17
1.2.6. s ile ş Ünsüzlerinin Yazılışı	17
1.3. dağı Bağlacının Yazılışı	18
1.4. ki Bağlacının Yazılışı	18
1.5. kim Bağlacının Yazılışı	18
1.6. ile Edatı ve Bağlacının Yazılışı	18
1.7. için Edatının Yazılışı	18
1.8. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazılışı	19
1.9. -dur/-dür Ek-fiilinin Yazılışı	19
1.10. Ek-fiilin Yazılışı	19
2. BÖLÜM: DİL BİLGİSİ	20
2.1. Ses Bilgisi	20
2.1.1. Ünlüler	20
2.1.1.1. Kök Hecede Olan e, ê, î	20

2.1.1.2. Ünlü Uyumları	20
2.1.1.3. Ünlü Değişimi	24
2.1.1.4. Yuvarlaklaşma	25
2.1.1.5. Düzleşme	27
2.1.1.6. Ünlü Düşmesi	27
2.1.1.7. Genişleme	28
2.1.2. Ünsüzler	28
2.1.2.1. Sözcük Başındaki Ünsüzler	28
2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonundaki Ünsüzler	29
2.1.2.3. Tonlulaşma	31
2.1.2.4. Ünsüz Türemesi	32
2.1.2.5. Ses Yitimi	32
2.1.2.6. Ünsüz İkizleşmesi	33
2.1.2.7. Ünsüz Uyumu	33
2.2. Şekil Bilgisi	33
2.2.1. Sözcük Yapımı	33
2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	33
2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler	34
2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler	34
2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler	34
2.2.2. İsimler	35
2.2.2.1. İsim Çekimi	35
2.2.3. Sıfatlar	37
2.2.3.1. Soru Sıfatları	37
2.2.3.2. Belirtme Sıfatları	38
2.2.4. Zamirler	38
2.2.4.1. İşaret Zamirleri	38
2.2.4.2. Şahıs Zamirleri	39
2.2.4.3. Belirsizlik Zamirleri	39
2.2.4.4. Dönüşlülük Zamirleri	39
2.2.5. Zarflar	39
2.2.5.1. Miktar Zarfları	39

2.2.5.2. Durum Zarfları	39
2.2.5.3. Zaman Zarfları	39
2.2.5.4. Yer-Yön Zarfları	39
2.2.5.5. Soru Zarfları	39
2.2.6. Edatlar	39
2.2.6.1. Çekim Edatları	40
2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları	40
2.2.7. Bağlaçlar	40
2.2.8. Fiiller	40
2.2.8.1. Şahıs Ekleri	40
2.2.8.2. Fiil Çekimleri	42
2.2.9. Ek Fiil	47
2.2.10. Birleşik Fiiller	48
2.2.11. Fiilimsiler	48
2.2.11.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)	48
2.2.11.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)	49
2.2.11.3. İsim-Fiiller	50
3. BÖLÜM: METİN	51
4. BÖLÜM: DİZİN	128
SONUÇ	458
KAYNAKÇA	460
ÖZ GEÇMİŞ	475

KISALTMALAR

- Ar.** : Arapça
bk. : Bakınız
c. : Cilt
EAT. : Eski Anadolu Türkçesi
Far. : Farsça
Hz. : Hazreti
İbr. : İbranice
Ktp. : Kütüphanesi
nr. : Numara
ö. : Ölüm tarihi
s. : Sayfa
TDK : Türk Dil Kurumu
TIEM : Türk İslam Eserleri Müzesi
vb. : Ve benzeri
vr. : Varak

METİNDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا/أ	a,e	ص	ş
ب	B	ض	ž
پ	P	ط	ṭ
ت/ة	T	ظ	ẓ
ث	ṯ	ع	‘
ج	C	غ	ġ
چ	Ç	ف	f
ح	ḥ	ق	q
خ	ḫ	ك	k,g
د	D	ك	ŋ
ذ	ẓ	لا/ل	l
ر	R	م	m
ز	Z	ن	n
ژ	J	و	v
س	S	ه/ه	h,e
ش	Ş	ی/ي	y

ÖZET

Başlık: Tefsîr-i Kurd Efendi (100b-157b) (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)

Yazar: Fatma Nisa SANCAKTAR

Danışman: Doç. Dr. İlhan UÇAR

Kabuş Tarihi: 19/04/2024

Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) + 475 (ana kısım)

“Eski Türkiye Türkçesi” veya “Eski Anadolu Türkçesi” olarak adlandırılan yazı dili, XIII-XV. yüzyılları arasında Anadolu’da, Oğuz-Türkmen lehçesiyle başlayan dönemin adıdır. Günümüzde ise gerek Türkiye gerekse Avrupa kütüphanelerinde fazlaca Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış yazma eser mevcuttur.

Kur’an’ın uzun tefsirlerle Türkçeye tercüme edilmesi, XV. yüzyılın başlarına ya da bir başka ihtimalle XIV. yüzyılın sonlarına doğru olduğu bilinmektedir. Bu zaman diliminde genellikle kısa surelerin tefsirleri veya tercümeleri yazılmıştır. Bir taraftan kısa sure tefsirleri yapılmış, bir taraftan da farklı surelerin tefsirleri yazılmaya başlanmıştır. Bundan dolayıdır ki, Kur’an-ı Kerim’in tefsir ve tercüme nüshalarının bir hayli çok olduğu dikkat çekmektedir. İncelenmekte olan tezin, önemli bir değeri ise Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini muhteva eden, Halveti şeyhi olan Kurd Efendi’ye ait Kur’an tefsirinin bilim dünyasına tanıtılmasıdır.

Tezin çalışılmasındaki ilk yöntem, eserin Latin alfabesine aktarılmasını sağlamaktır. Sonrasında ise bir dizin ve sözlük oluşturulmuş olup metnin dil incelemesinin yapılması amaçlanmaktadır. Yapılan dil incelemelerinin neticesinde, dönemin diline kaynaklık edecek fonetik – morfolojik benzerlik ve farklılıkların ortaya koyulması amaçlanmaktadır.

Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’nin hemen bitimine rastlayan bir zamanda yazılmış olan mezkûr eseri, bilim dünyasına tanıtmak ulaşılmaması amaçlanan hedeflerin başında gelmektedir. Bunun bir neticesi olarak eserin okunup dil incelemelerinin tamamlanmasının ardından Eski Anadolu Türkçesine kaynak olacak önemli bir çalışma ortaya koyulması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Kur’an Tercümeleri, Kur’an Tefsirleri, Kurd Efendi

ABSTRACT

Title of Thesis: Tefsîr-i Kurd Efendi (100b-157b) (Introduction-Research-Text-İndex)

Author of Thesis: Fatma Nisa SANCAKTAR

Supervisor: Assoc. Prof. İlhan UÇAR

Accepted Date: 19/04/2024

Number of Pages: vii (pre text) +
475 (main body)

The written language called “Old Turkey Turkish” or “Old Anatolian Türkish”, in Anatolia between the XIII-XVth centuries, it is the name of the period beginning with Oghuz-Turkmen dialect. Today, there are many manuscripts written in Old Anatolian Turkish in both Turkish and European libraries. The translation of the Qur'an into Turkish with long commentaries is known to have taken place towards the beginning of the XVth century or, more likely, towards the end of the XIVth century. During this period, interpretations or translations of short suras were generally written. On the one hand, tafsir of short suras were made, and on the other hand, tafsir of different suras began to be written. Hence, it is noteworthy that the number of commentaries and translations of the Holy Qur'an is very high. An important value of the thesis under examination is the introduction to the scientific world of the Quran commentary of Kurd Efendi, the Halveti sheikh, which contains Old Anatolian Turkish features. The first method in the study of the thesis is to transfer the work to the Latin alphabet. Afterwards, an index and a glossary have been created and a linguistic analysis of the text is aimed. As a result of the language studies, it is aimed to reveal the phonetic - morphological similarities and differences that will be the source of the language of the period.

Introducing the work in question, which was written at a time just at the end of the Old Anatolian Turkish Period, to the scientific world is one of the main aims to be achieved. As a result of this, it is expected that after reading the work and completing the language analysis, an important work that will be a source for Old Anatolian Turkish will be put forward.

Keywords: Old Anatolian Turkish, Qur'an Translations, Qur'an Commentaries, Kurd Efendi

GİRİŞ

Tercüme tarihi incelendiğinde bu sürecin insanlık tarihi kadar eskiye gittiği görülmektedir. Kültürün var olduğu yerlerde bilgi aktarımı noktasında tercümelere de ihtiyaç duyulmaktadır. Çoğu toplumda görüldüğü üzere Türkler de komşu toplulukların dil ve dinlerinden etkilenmiş ve etkilemişlerdir. Türklerin kabul ettikleri dinler neticesinde farklı kültürlerle olan iletişimleri artmış ve kültürden sanata, edebiyattan yaşam şekillerine kadar birçok alanda farklılık oluşmaya başlamıştır. İslamiyet'in kabulüyle beraber yeni benimsenen bu dinin gereklerini okuyup anlamak, öğrenmek, birilerine aktarabilmek ve yeni benimsenen bu din ile sosyal yapıyı uyuşturmak amacıyla Kur'an-ı Kerim'e, Kur'an-ı Kerim'in tefsir ve tercümelerine ehemmiyet göstermişlerdir. Bu da evvela mukaddes kitabın zengin muhtevasını anlayabilmek için yeni ve derin bir ilim sahasının oluşmasına neden olmuştur.

Kur'an, dili Arapça olan ve insanlığın anlamasının yanında yaşaması için de gönderilen kutsal bir kitaptır. Kur'an'ın farklı dillere tercümesinin İslam'ın ilk yıllarına yani Hz. Peygamber dönemine kadar dayandığı ifade edilmektedir. Mevcut bilgilere göre Kur'an-ı Kerim'in tamamının Farsçaya çevrilmesi ise Emir Mansur bin Nuh zamanında (961-976) olmuştur. (Eckmann,1968:51). Horasan ve Maverâünnehirli bilginler tarafından kurulan bir heyetçe İbn Cerîr et Taberî'ye ait olduğu bilinen ve 40 ciltlik bir eser olan Câmiu'l-beyân isimli tefsirin kısaltılmış hâlinin Farsçaya tercüme edildiği bilinmektedir. Türkler de İslamiyet'in kabulüyle birlikte tefsir çalışmalarına dâhil olarak tercüme faaliyetlerine katkı sunmuşlardır. Zeki Velidi Togan yukarıda bahsi geçen heyetin içerisinde Türk üyelerin de olduğunu ifade etmiştir. Kur'an-ı Kerim'in Türkçe ilk tercümesi yine bu vakitlerde ve belki de bu heyette bulunan Türk üyeler tarafından gerçekleştirilmiştir. (Togan, 1960:135).

Abdülkadir İnan ile Fuat Köprülü, Kur'an-ı Kerim'in Türkçe ilk tercümesinin Farsça tercümeden yaklaşık bir asır sonra yani 11. yüzyılın başlarında yapıldığını ifade ederek günümüze kadar ulaşamadığını belirtmişlerdir. (Köprülü, 1926:192 İnan, 1961:8).

Türkler İslamiyet'i seçmeye başladıkları dönemden itibaren kutsal kitapları olan Kur'an-ı Kerim'i anlamak amacıyla kendi dillerine çevirmeye başlamışlardır. Bunun bir neticesi olarak da tefsirler ve satır altı Kur'an tercümeleri oluşmuştur.

Satır altı yahut satır arası tercüme olarak ifade edilen bu tercüme çeşidi, Kur'an ayetlerinin altına birebir Türkçe karşılıklarının yazılması esasına dayanmaktadır.

Ayetlerin altına farklı hat ile daha küçük Türkçe ibareler de yazılmaktadır. Bu tercümelemlerin sayfa kenarlarında bazen kısa açıklamalar ve tefsirlerin de bulunduğu görölmektedir (Kök, 2004:14). Bahsi geçen tercümelemlerin esas noktası, her kelimenin altına Türkçe karşılığının yazılmasıdır. Bu da Türk dilinin söz varlığının Arapça- Farsça karşısındaki mevcudiyetinin belirlenmesine katkı sunmaktadır.

Tefsir eserleri ise Arapça kelimeleri Türkçe sözcüklerle ve ayetin tamamını, uzatılan cümlelerle açıklamaya çalışan kıymetli eserlerdir. Buna benzer tefsirlerin çoğu, Ebü'l-Leys es-Semerkindi'nin tefsir eseri birincil kaynak kullanılarak yapılmıştır. Bu tefsirlerde Türkçe anlamlı kelimeler ile Arapça kelimelerin birbirlerine ne şekilde karşılık geldiğini belirlemek zordur.

Bu çevirilerin yanında “Cevāhirü'l-Asdāf” isimli eser üçüncü bir grup oluşturur. Bahsi geçen tercümede Arapça ayetlerin sonlandığı yerden itibaren cümlenin sonuna uzun veya kısa tefsirler yapılmıştır. İlk olarak ayetlere kelimesi kelimesine bir karşılık verilmesi açısından “satır arası” tercümelere, uzun tefsirler ihtiva etmesi yönünden de “tefsirlere” benzemektedir. Fakat tefsir eserlerinden daha kısa, tercüme eserlerden de daha geniş içeriklidir. Bu nedenle bu esere “tefsirli tercüme” adı verilebilir. (Ahundova, 2012:16, Doktora Tezi).

Özkan, EAT'nin önceki dönemi olan Selçuklu devri eserlerinde Türkçe yazılı Kur'an-ı Kerim tercümelemleri ile karşılaşmadığını belirtmektedir. (Özkan, 2008:38). Bu zamanda çoğunlukla Arapça ve Farsça eserlerden bahsedilmektedir. Kur'an-ı Kerim'de bu eserler arasında yer alır. Belirtildiği gibi Arapça ve Farsçanın, Türkçeye nazaran daha üstün olduğu bir dönemde bulunduğu görölmektedir.

Anadolu Selçukluların çöküşünden itibaren beyliklerin ortaya çıkması ile Kur'an-ı Kerim'in Anadolu Türkçesine tercümesi başlamıştır. (Topaloğlu 1976:2). Bu tercümelemler çoğunlukla Fâtiha, Tebâreke, Yasîn, Amme gibi surelerin tercümelemleridir. İnan, bu gibi surelerin tefsir ve tercüme edilmesinin nedeninin medrese öğrencileri ve şehzadelere Kur'an eğitiminin yanında Arapça eğitiminin de verilmesi amacıyla yapıldığını ifade eder. (İnan, 1988:150).

Araştırmanın Konusu

Muhammed B. Ömer'in Tefsir'i Kur'an (Tefsir-i Kurd Efendi) adlı eserin 100b-157b varaklarını Latin alfabesine aktararak şekil ve ses özellikleri incelenmektedir. Bununla birlikte bahsi geçen eserin dizini çıkarılıp sözlüğü hazırlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 16. yüzyılda Eski Anadolu Türkçesi ile yazılan eseri günümüzde kullanılan alfabeyle çevirerek dil özelliklerini incelemektir. Eserin sözlük kısmının da Türkçenin zengin söz varlığına dikkat çekip bilime katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

İncelemesi yapılmış olan bu eser, Kur'an-ı Kerim tefsiridir. Türkçe Kur'an-ı Kerim tefsir ve tercüme, Türkçenin tarihî gelişimini izlemek ve İslâmî sözcüklerin ifade ediliş şeklinin görülmesi açısından önemlidir. Bu eserin bir diğer mahiyetinin ise Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Ortaya çıkarılmış olan bu çalışma, Eski Anadolu Türkçesine bir Kur'an-ı Kerim tefsiri eklemenin yanı sıra dil incelemesi ile de döneme kaynaklık etmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamı, Tefsir-i Kur'an-ı Kerim isimli eserin Berlin Devlet Kütüphanesinde Hs. Or., nr. 1066 numarayla kayıtlı olan nüshasının 100b-157b varaklarını ihtiva etmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, dört kısımdan oluşmaktadır; giriş, inceleme, metin, dizin. Çalışmanın giriş kısmında Kur'an'ın tefsir ve tercümelerinden, mevcut bulunan nüshalarından bahsedilmiş, çalışmanın metodu ve amacı belirtilmiştir. Sonrasında ise yazarın hayatı ve eserleri, çalışması yapılan eserin nüshaları ve özellikleriyle ilgili bilgiler aktarılmıştır. Çalışmanın inceleme bölümünde şekil ve ses özellikleri belirtilmiştir. Metin kısmında ise çalışmaya konu olan Kur'an-ı Kerim tefsiri Latin alfabesine transkripsiyonlu bir şekilde aktarılmıştır. Metinde geçen ayetler <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/> adresinden kontrol edilerek yazılmıştır. Metnin çevirisi tamamlandıktan sonra çalışma esnasında yapılabilecek olan herhangi bir sorunun önüne geçmek amacıyla "Cibakaya" programı kullanılmıştır. Son tahlilde madde başlarındaki sözcükler metinde geçen anlamlarıyla beraber verilmiş olup Türkçe olmayan kelimelerin hangi dilde oldukları gösterilmiştir. Bütün bunların yanında belirtilen sözcüklerin nerelerde kullandığını gösteren (sayfa/

satır) numaralar kullanılmıştır. Madde başındaki kelimelerin metindeki farklı kullanımları (bk.) ile belirtilmiştir.

Dizin bölümünde ilk olarak sözcüklerin eksiz kullanıldığı sayfa ve satırların numaraları aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

‘uķūbet: Cezâ, işkence, eziyet.

a. (128b/01), (130b/13) [2]

Yukarıdaki madde başı sözcüğün metinde iki kez eksiz olarak kullanıldığı görülmektedir.

Bu sıralamadan sonra sözcüğün yalın hâlde yapılmış kelime grupları belirtilmiştir:

a.+édüñ (132b/10) [1]

a.+étmek (133a/17) [1]

a.+étmez (137b/07) [1]

a.+étseñüz (132b/09) [1]

a.+olduñuzca (132b/11) [1]

a.+olmağičün (117a/16) [1]

Yukarıdaki madde başı sözcüklerinin eksiz olarak altı yerde kelime grubu oluşturduğu görülmektedir.

Aşağıdaki örnekte sözcüğe gelen ekler gösterilmiştir:

a.+i (129b/07) [1]

Madde başı sıralanması verildikten sonra sözcüğün metinde geçen toplam sayısı köşeli parantezle belirtilmiştir. Yukarıdaki örnekte ‘uķūbet sözcüğünün metinde toplam dokuz defa kullanıldığı görülmektedir.

Çalışmanın sonunda istifade edilen kaynaklar belirtilmiştir.

Kur’an-ı Kerim’in Tefsir Edilmesi

Nahl suresi 44. ayette, “*Biz o peygamberleri mucizelerle ve kitaplarla gönderdik. Sana da, kendilerine indirileni insanlara açıklayasın diye Kur’an’ı indirdik, tâ ki düşünüp anlasınlar.*” denilmektedir.

Bu ayet-i kerimede, Kur’an-ı Kerim’in açıklanması ve anlaşılmasına dikkat çekmektedir. Kur’an-ı Kerim ayetlerinin tamamı aynı seviyede anlaşılabilir. Bazılarının anlaşılması kolay, bazıları anlaşılabilir iken bazılarının anlamları ise daha derindir. Bu ayetlerin anlaşılması için açıklamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Kur’an-ı Kerim’in indirilişinde

Arapçanın tercih edilmesi, aynı çevredeki insanlar arasında anlaşılmasını ve yayılmasını kolaylaştırmış, dinin anlatımının genişlemesine katkı sağlamıştır.

Kur'an-ı Kerim'in özünü ve manasını anlamak, insanoğlunun maddi ve manevi yolculuklarına kılavuzluk etmesi açısından kıymetlidir. Fakat birçok insanın Arapça bilmemesi, tefsir ve çeviri faaliyetlerine yoğunlaşılmasını gerekli kılmıştır. Kur'an-ı Kerim'in Hz. Muhammed'e indirilmesi nedeniyle, kendisi ayetleri açıklayarak ve yaşayarak insanlık için örnek bir rehber olmuştur. Sahabeler de bu kutsal kitabı anlamaya çalışmış, anlayamadıkları yerde Hz. Peygambere sormuşlardır.

Kur'an'ı tefsir etmek; yorumlamak, açıklamak ve derinlikle incelemek için yapılmaktadır. İslam'a göre, Kur'an-ı Kerim Allah'ın kelimidir. İnsanların doğru olarak anlamaları ve hayata geçirmeleri gereken kutsal bir kitaptır. Fakat bazı ayetlerin anlamları kapalı olabilir, başka ayetlerle anlam kazanabilir ya da farklı taraflarıyla ele alınabilir.

Birtakım sure ve ayetlerin inmesine neden olan bir soru veya olaya, 'nüzul sebebi' adı verilmiştir. Nüzul nedenlerinin bilinmesi, ayet tefsirleri konusunda çok önemli bir husustur. Bir ayetin ya da surenin nüzul sebebinin bilinmesi manasının ortaya çıkmasında kolaylık sağlayacaktır. Ayetlerde aktarılmak istenen emirlerin ve yasakların sebebi daha anlaşılır hâle gelecektir. Bu şekilde bir yöntem izlenerek şüpheler ortadan kaldırılır ve hatalar giderilir. Tefsir alanında sahabelerin de önemli bir yeri vardır. Sahabeler, Hz. Peygamberin yanında buldukları için, indirilmiş olan sure veya ayetlerin kimlerin hakkında, nereye ve hangi mesele üzerine indirildiğini bilen kişilerdir. En başında tefsir ilmi sadece nüzul sebebinin araştırmaktan ibaret olduğu için sahabelerin ilettikleri bilgiler büyük önem arz etmektedir.

Tefsirler, insanların Kur'an-ı Kerim ayetlerinin manalarını doğru bir şekilde anlamalarını sağlarken doğru anlamlandırmanın da önemini belirtir. Bu sebeple, İslâm âlimleri ve bilginleri, farklı yerlerde ve dönemlerde, birbirlerinden farklı usullerde tefsirler yazmışlardır. Bununla birlikte tefsir yazarları arasındaki farklılıklar ise farklı bakış açıları ve farklı yorumları da beraberinde getirerek İslam düşüncesinin derinliğinin ve çeşitliliğinin artmasını sağlamışlardır.

Kur'an-ı Kerim'in Türk Diline Tercümesi

İslam, VII. yüzyılın başında Türklerin vesilesiyle yoğun olarak ilgi görmeye başlamış (Talas-732) ve X. yüzyılda ise artık devletin dini olmuştur. İslamiyet'in kabulünden

önceki dönemlerde Maniheizt, Budist ve Hristiyanlığın dini metinlerinin anlaşılmasına yönelik birçok Eski Uygur Türkçesi çevirileri yapılmıştır. Yeni din olan İslam'ın kabul edilmesi neticesinde, bu dinin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim'i anlamak için tercümelere ihtiyaç duyulmuştur. Hicretin ikinci yılından sonraki vakitlerde tercüme ile ilgili birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Bazı din âlimleri ve mezhepler bu tercümelere itiraz etmişlerdir. Bu itirazın temel sebebi ise orijinal metnin bozulmasından duydukları endişeden kaynaklanmıştır. Birçok din âliminin karşı çıkmasına rağmen çeviri, Arapça bilmeyen toplumlara dini tanıtmak ve yaymak için kullanılmıştır. İbnü'l-Arabi ve İmam Gazali gibi din bilginleri Kur'an'ın asıl yerini almaması hâlinde tercüme edilmesini uygun gördüler. Hanefi mezhebinden olan bazı din bilginlerinin Kur'an'ı Kerim'i bilmeyenlerin öğrenene kadar ibadet sırasında tercüme okuyabildikleri hakkındaki fikirleri, Kur'an'da bulunan bazı surelerin de tercüme edilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Fakat yapılacak olan çeviriler üzerinde kararlı ve net bir tavır takınmışlardır. Tarihsel süreç dikkate alındığında Kur'an-ı Kerim'in tercümesine karşı çıkılmasına rağmen Kur'an, indirildiği vakitten bugüne gelene dek tercüme edilmiştir.

Tarih kaynaklarından elde edilen bilgiler doğrultusunda Kur'an-ı Kerim'in bilinen ilk tercümesinin Farsça olduğu ifade edilmektedir (Ata, 2004: IX). Sâ mânî hükümdarı Ebu Salih Mansur ibn Nuh'un (961-976) emri üstüne Taberi'nin Kur'an tefsiri örnek alınarak ilk Farsça Kur'an-ı Kerim tercümesi yapılmıştır (Eckmann, 1975:149). Tefsiri anlamakta zorlanan hükümdar, Arapça tefsirlerin Farsçaya tercümelerini istemiştir. Maveraünnehirli âlimleri bunun için bir araya getirmiş ve izinlerini istemiştir. Âlimler, Arapça bilmeyenlerin de Kur'an'ın tefsirini Farsça okuyup yazmalarının uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Sonrasında ise Belh, Buhara, Semerkand, Ferghana ve Ispicab âlimleri hükümdar adına tercüme faaliyetlerini üstlendiler. Taberi'nin tefsirini oldukça kısa tutarak Fars dilindeki tercüme gerçekleştirmişlerdir (Habib, 1961:5). Zeki Velidi Togan, bu tercüme yapanlar arasında Türklerin de olduğunu belirtir. Bununla beraber Kur'an'ın ilk Türkçe tercümesi de aynı zamanda ve bir ihtimalle aynı Türk kişiler tarafından yapılmıştır (Togan, 1960:135).

Abdülkadir İnan ve Fuat Köprülü, Kur'an'ın Türkçeye ilk çevirisinin, Farsça çeviriden yaklaşık bir asır sonra 11. yüzyılın başlarında gerçekleştiği ve günümüze değin ulaşamadığını belirtir (Köprülü, 1926:192 – İnan, 1961:8).

Kur'an-ı Kerim'in Doğu Türkçesine Çevirisi Yapılmış Nüshaları

Kur'an-ı Kerim'in Doğu Türkçesine tercüme edilmiş altı nüshası vardır. Bu tercümelere dördü satır arası, ikisi tefsirlidir (Sağol, 1993:23 Doktora Tezi).

TİEM Nüshası (Türk İslâm Eserleri Müzesi)

XIV. yüzyıl başında Şirazlı Muhammed b. Hacı Devletşah tarafından istinsah edilen bu eser, "Satır-arası" tercüme kategorisinde en eski eser olarak bilinir. Bu eser TİEM'de 73 numarayla kayıtlıdır. Her bir varakta 9 satır olmak üzere toplamda 902 sayfa mevcuttur. Bahsi geçen eserle ilgili Suat Ünlü, Abdullah Kök ve Sema Barutçu'nun danışmanlığını yaptığı doktora çalışması bulunmaktadır. Bu nüsha üzerinde Ekrem Ural'ın bir doktora çalışması olduğundan Topaloğlu bahsetmiştir (Topaloğlu, 1978:11) fakat bu çalışmanın varlığına ulaşamamıştır.

Özbekistan Nüshası

Eser 2008 numarayla Özbekistan İlimler Akademisi Ebu Reyhan el-Biruni Şarkşinaslık Enstitüsünde bulunmaktadır. A. Semenov tarafından tanıtılmıştır. Türkçe-Farsça tercüme içerir ve 5 satırdan oluşmaktadır. Toplam sayfa sayısı ise 273'tür. Tercüme üzerinde herhangi bir tefsire rastlanmamıştır. Emek Üşenmez'e ait olan bir doktora çalışması vardır.

Anonim Tefsir (Rusya)

Eser, 332 numarayla Leningrad (Sankt Petersburg) İstitut Narodov Azii Kitaplığı'na kayıtlıdır. Yazılış tarihi ve yazarı bilinmemektedir. Eser, "Orta Asya Tefsiri" diye de bilinir (Borovkov, 1963). Tercüme ve tefsir özellikleri bir arada bulunan eser karışık yapıdadır. Eser Zeki Velidi Togan tarafından, 1914 yılında bulunmuştur. Eserle alakalı Halil İbrahim Usta ve Kazakbay Mahmudov'un çalışmaları bilinmektedir. Borovkov tarafından tercümenin sözlüğü hazırlanmıştır.

İngiltere Nüshası (John Rylands)

Yazarı ve istinsahı bilinmeyen bu eser, John Rylands kitaplığında Arapça Yazmalar bölümünde 25-38 numarayla kayıtlıdır. 14 ciltten oluşan eser 1145 sayfadır. Satır arası bir tercümedir. Eserin üzerinde Aysu Ata ve Janos Eckman çalışma yapmıştır.

Süleymaniye Nüshası (Karışık Dilli Tercüme)

Nuri Yüce'nin tanıtmış olduğu bu eser, 3966 numarasıyla Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar Bölümünde yer almaktadır. Altı ile on altı arasında farklılık gösteren bu eser 222 varaktan oluşmaktadır. Eserde farklı şiveler bir arada bulunurken Kıpçak, Karahanlı ve Oğuz özelliklerine de rastlanılmaktadır. Bu özelliğiyle "karışık dilli" eserler arasında ifade edilmektedir. Nuri Yüce'nin danışmanlığında Osman Toker, eserle ilgili yüksek lisans çalışması yapmıştır. Bu çalışma 109b-144a varaklarını ihtiva etmektedir. Geri kalan varaklar, Nuri Yüce tarafından yüksek lisans yapan kişilere tez konusu olarak bölüştürülmüş ve eserin tümü üzerinde çalışma yapılmıştır.

Süleymaniye Nüshası (Harezmi Sahası)

Müstensihi bilinmeyen bu eserin istinsah tarihi 1363'tür. Her sayfası 18 satırdan oluşan eser Harezmi Türkçesi ile istinsah edilmiştir. Toplam sayfa sayısı 583'tür. Eser, Süleymaniye Kütüphanesi Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde 2 numarayla muhafaza edilir. Eserle alakalı Gülden Sağol'un bir doktora çalışması vardır.

Osmanlı Dönemi Türkçe Kur'an Tercüme ve Tefsirleri

Osmanlı Dönemi içerisinde Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasına dair tercüme veya tefsir hizmetleri üç ayrı mekânda yapılmıştır. Bu üç yer; camiler, medreseler ve huzur dersleridir. Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasında önemli yeri olan tefsir ve kıraat gibi ilim dalları, Selçuklular ve önceki dönemlerde olduğu gibi Osmanlı medreselerinde de temel derslerin içerisinde yer almış ve her kademedeki öğrencilere okutulmuştur (Tekindağ, 1973:26).

Medreselerin öğretim dili Arapça olduğu için Türkçe Kur'an tercümelerinin gelişmesine tam anlamıyla katkısı olmasa da bu sahada çalışan mollalar halkın isteği üzerine kısa surelerin tefsirleri ve çevirileri üzerine çalışma yapmışlardır (İnan,1961:16).

Padişahın huzurunda Kur'an-ı Kerim konusunun detaylıca incelenip açıklandığı yere huzur dersleri denirdi. Bu kısımda genellikle Kadı Beydavi'ye ait Envarut-Tenzil tefsiri okutulurdu. Bu dersler Orhan Gazi döneminde başlamış ve 1924'te "Hilafetin Kaldırılması ve Osmanlı Hanedanlığı'nın Türkiye Cumhuriyeti'nden Çıkarılması" yasası ortaya çıktıktan sonra sona ermiştir. Son aşamada dersler Türkçe işlenmeye başlanmıştır.

Kur'an-ı Kerim'in padişah huzurunda detaylıca anlatıldığı bu dersler, tercüme ve tefsir için önemli çalışmalardır (Ünver, 2010:333-352).

Üçüncü olarak karşımıza camiiler çıkmaktadır. Buralarda da dönemin meşhur hocaları vaaz, nasihat ve söyleşilerle Kur'an-ı Kerim'i aktarmaya ve anlatmaya çalışmışlardır. Bu faaliyetler sözlü çeviri/yorumlama olarak anlaşılabilir. Şu sebeptir ki, hutbe ve söyleşilerde birçok ayet okunmuş olup Türkçeye çevrilmiş ve uzunca açıklamaları eklenmiştir (Ünver,2010:333-352). Osmanlı Dönemi'nde tefsir ve tercüme girişimlerinde bulunulmuş olsa da eksiksiz bir Kur'an-ı Kerim tercüme ve tefsirleri yapılmamıştır.

Anadolu Türkçesinde Kur'an Tefsir ve Tercümeleri

Kur'an-ı Kerim'in Anadolu Türkçesine tercüme edilmesi Selçukluların yıkılmasından sonra ortaya çıkan Beylikler Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Fuat Köprülü, Selçuklulara ait eserlerde Türkçe Kur'an çevirilerinin olmadığından bahseder. Bunun nedenini, İslam medeniyetinin güçlü tesiri altında, büyük bir edebi ve ilim dili olan Farsça ve Arapçanın, Selçukluların milli dili olan Türkçeye hüküm etmesi, devletin resmi dilinin Farsça olup eserlerin bu dillerle yazılması şeklinde açıklamaktadır (Köprülü, 1926: 239).

Beylikler Dönemi içerisindeki ilk çeviriler, satır aralarındaki çevirilerden ziyade yorumlayıcı tarzdaki çevirilerdir. Bu çeviriler genellikle kısa sure çevirileridir. Topaloğlu, günümüzde bilinen en eski nüshasının Burdur Kitaplığında 1234 numarayla kayıtlı olduğunu ifade etmektedir (Topaloğlu, 1967:3). Ancak daha sonra yapılan araştırmalarda önceki döneme ait örneklerin de olduğu belirtilmiştir.

Anadolu'da ortaya çıkan Türkçe Kur'an-ı Kerim tercümeleri, satır arası ve tefsirli tercüme olmak üzere ikiye ayrılır. Satır arası olan çevirilerde ayrı ayrı her sözcüğün Türkçe karşılığı o sözcüğün altında yer almaktadır. Bu şekilde yapılan çevirilerde Arapça cümle yapısına göre bir sıralama yapılmıştır. Bundan dolayı da Türkçe cümle yapısına uymamaktadır. Ancak bu çeviriler sayesinde birçok Türkçe kelimenin, edatın ve ekin anlamı ve kullanımı, Arapça karşılıkları kullanılarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra bu çevirilerde sözcüklerin Türkçe'deki karşılıklarının gösterilmesi, Türkçenin söz hazinesinin belirlenmesi ve Arap-Fars dilleri ile bağlantısının gösterilmesi açısından son derece önemlidir. Tefsir çevirilerinde de Arapça kelimenin Türkçe bir kelimenin yerine kullanılmasına karşın, ayetin tamamının daha uzun cümleler ile açıklanması temel alınmıştır (Türe, 2018:17).

Satır arası Kur'an-ı Kerim Tercümeleri

Türk İslam Eserleri Müzesi

Muhammed bin Hamza (Molla Fenari) tercüme etmiştir. TIEM'e 40 numarayla kayıtlıdır. Her sayfada 11 satır bulunur. Toplam 290 varaktan oluşmaktadır. Nesih ile yazılmıştır. İstinsah tarihi H. 827/1424'tür. Eserin sayfa kenarlarına şerh ve tefsirler eklenmiştir. Eserle ilgili Ahmet Topaloğlu'nun doktora çalışması mevcuttur.

Bursa Yazma ve Eski Eserler Kütüphanesi

Anadolu'daki Türkçe Kur'an-ı Kerim tercümelerinden çok eski bir istinsaha sahip olan bu nüsha H. 804/1401 tarihlidir. İstinsah eden kişi Hasan bin Ali el-Bestâmi'dir. Bu eserle ilgili Murat Küçük'ün doktora çalışması vardır.

Sivas Kongre ve Etnografya Müzesi

Yazarı bilinmeyen bu nüshanın istinsah tarihi H. 903/1497'dir. E.Y. 84/176 numara ile kayıtlı eser, Sivas Kongre ve Etnografya Müzesinde bulunmaktadır. H. 1240/1824'te Kezban Hatun adına bağışlanmıştır. Eserle ilgili Bilal Yücel'in danışman olduğu Mehtap Alper'e ait yüksek lisans çalışması bulunmaktadır.

Manisa İl Halk Kütüphanesi

Bu nüsha Manisa İl Halk Kütüphanesinin nadir eserler bölümünde 931 numarasıyla yer almaktadır. Eserle ilgili Esra Karabacak'ın doktora çalışması vardır.

Yazarın Hayatı ve Eserleri

Kurd Efendi

Muhammed b. Ömer
(ö.996/1588)

Hayatı

“Tatar Pazarcıklı Mehmed Efendi” olarak da bilinen Halveti Şeyhinin asıl adı Muhammed b. Ömer'dir. Babası döneminde tanınmış bir şahsiyet olan Helvacı Ömer Efendi'dir. Kurd Efendi, Kurd Halife ya da Kurd Dede lâkaplarıyla da bilinmektedir.

1524 yılında (H.931) Rumeli’de, Filibe’nin batısında bulunan Tatar Pazarcığı kasabasında dünyaya gelmiştir. Kendisine neden “Kurd” denildiğine dair herhangi bir bilgi mevcut değildir. Osmanlı döneminin tasavvuf âlimlerinden ve İslâm büyüklerindedir. Küçük yaştan itibaren ilim öğrenmeye başlamıştır. İlk olarak kendi kasabasında başlamış olduğu ilim hayatına, İstanbul’un Fâtih semtinde bulunan Sahn-ı Semân Medresesi ile devam etmiştir. Sûfi yönü de bulunan Kurd Efendi, memleketine yaptığı bir yolculuk esnasında dönemin önemli ülemasından biri olan Halvetî Şeyhi Sofyalı Bâlî Efendi ile tanışarak onun hizmetine girmiştir. Bâlî Efendi’nin 1553 senesinde vefat etmesinin ardından vasiyeti üzerine Sofya’da onun yerine geçerek halifelik görevine başlamıştır. Bâlî Efendi’nin dergâhında insanlara İslam’ın emir ve yasaklarını anlatmaya ve talebelere dersler vermeye başlamıştır. (Mehmed Tâhir, 1/135; Hasanov, 2019 ek cilt 2/93). Sofya’da Bâlî Efendi’nin hizmetinde bulunduğu sırada Kadırğa Halveti Dergâhı Şeyhi Nureddinzâde Efendi ile arkadaş olmuştur. Arkadaşı olan Halveti Dergâhı’nın şeyhi Nureddinzâde Efendi vefat etmeden evvel Kurd Efendi’ye Kadırğa zaviyesinin başına geçmesini vasiyet etmiştir. Bunun üzerine Kurd Efendi tekrar İstanbul’a dönerek zaviyenin başına geçmiştir. Burada insanlara, uzun zaman hizmet etmiş ve onlara nasihatlerde bulunarak tefsir, hadis gibi dersler vermiştir. Zigetvâr’ın fethinin ardından Sokullu Mehmed Paşa ve Sokullu Mustafa Paşa’nın yeğenini ziyaret ederek sınır boylarına gitmiştir. Sınırdaki birçok kalenin fethinin Kurd Efendi’nin çabası, bereketi ve yardımıyla olduğu ifade edilmektedir. (İslâm Âlimleri Ansiklopedisi, c.14:173). İlmiyle birçok kişiye ilham kaynağı olan Kurd Efendi, sapmış birçok kişinin de hidayete ermesine vesile olmuş ve öğrencilerini çeşitli ilimlerle yetiştirerek onların topluma yararlı insanlar olmasını sağlamıştır. Bundan dolayı da Sultân III. Murat’ın övgülerine mazhâr olmuştur. Kurd Efendi’nin birçok talebesi ve müridi tıpkı kendi gibi dinin emir ve yasaklarını anlatmışlardır. Çömlekçizâde Muhyiddin Muhammed Efendi, divan şairi Nev’î, Uziçeli Muslihuddin Efendi vefatından sonra Sokullu Külliyesi Tekkesi’nde Kurd Efendi’nin yerine gelen İштиpli Abdülkerim Vâiz Emîr Efendi gibi birçok ülemanın yetişmesine vesile olmuştur.

Kurd Efendi 16 Şevval 996 (8 Eylül 1588) tarihinde ziyaret amacıyla gittiği Tatarpazarcık’ta hastalanarak vefat etmiş ve orada babasının yanına defnedilmiştir. (Bursalı Mehmed Tâhir, Osmanlı Müellifleri, 1/135; Sefer Hasanov, “Kurd Efendi”, DİA, İSAM, 2019, ek cilt 2/93)

Eserleri

Mürşidü'l-enâm ilâ dâri's-selâm

İmamzâde tarafından kaleme alınan, İslâm düşünce felsefesini ve İslâm şeriatını anlatan “Şir‘atü'l-İslâm ilâ dâri's-selâm” isimli eser üzerine kapsamlı şekilde yazılmış olan Arapça bir şerhtir. Eser konu itibariyle dinin temel kurallarını, ahlakî kuralları ve Allah'ın birliğini ayrıntılı açıklamaktadır. Mezkûr eser için Kâtib Çelebi, “Şir‘atü'l-İslâm şerhlerinin en mükemmelidir.” demektedir (Hasanov, 2019; ek cilt 2/93). İstanbul kütüphanelerinde çeşitli nüshaları mevcuttur (Hacı Selim Ağa Ktp., nr. 505, müellif hattı; Süleymaniye Ktp., Pertev Paşa, nr. 94M-95, Fâtih, nr. 2667, Serez, nr. 1639, Âtuf Efendi, nr. 424, Yûsuf Ağa, nr. 258, 260).

Tefsîr-i Kur'an-ı Kerim (Tefsîr-i Kurd Efendi)

Bu eser, iki ciltten oluşan tek yazma nüshası olan Türkçe bir meâldir. Hs. Or., nr. 1066, 1098 kaydıyla Berlin Devlet Kütüphanesine bulunmaktadır. Eser hakkında elimizde çok bilgi olmasa da çeviri yoluyla Arapça bilmeyenlere faydalı olma çabası önem taşımaktadır. (Hasanov, 2019; ek cilt 2/93).

Terceme-i Vikâyetü'r-rivâye fî mesâli'l-Hidâye

Burhânüşşerîa Mahmûd bin Sadrüşşerîa el-Evvel tarafından yazılan, Hanefî mezhebinin ana kaynaklarından olan eserin Türkçe tercümesidir. Kâtib Çelebi, el-Vikâye'nin en iyi tercümesi olduğunu ifade etmektedir. (Hasanov, 2019; ek cilt 2/93). Birçok nüshası bulunan eserin yazma nüshalarının çoğu İstanbul'dadır. (Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 800; Beyazıt Devlet Ktp., nr. 2302; Millet Ktp., Ali Emîrî Efendi, nr. 437; Nuruosmaniye Ktp., nr. 1424, 1425, 1426). En eski nüshası 964 (1557) tarihlidir (Âtuf Efendi Ktp., nr. 755) ve bazı nüshalar (Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi, nr. 838; Kadızâde Mehmed Efendi, nr. 124; Serez, nr. 780; Şehid Ali Paşa, nr. 863) yazar henüz hayattayken yazılmıştır. Eserle ilgili olarak Bünyamin Bulutlu ve Yusuf Bulutlu'nun “Kurd Efendi ve Vikâye Tercümesi” isimli makalesi bulunmaktadır.

Tercümân-ı Bidâye

İbadet, muâmelât ve akaid ile ilgili konulardan oluşan Türkçe bir eserdir. (Süleymaniye Ktp. Çelebi Abdullah Efendi, nr. 93: Fâtih, nr. 1513, 1532; Hasan Hüsnü Paşa, nr. 526).

Terceme-i Şâfiye

İbnü'l-Hâcib'in sarfa dair eserinin Türkçe tercümesi olan eser tek nüshadan oluşmaktadır. Bu nüsha ise Süleymaniye Kütüphanesinde bulunmaktadır (Bağdatlı Vehbi Efendi, nr. 1840).

Şerh-i Mukaddime-i Cezeriyye

İbnü'l-Cezerî'nin tecvid ilmiyle alakalı manzum eserinin ayrıntılı Türkçe bir şerhidir (Süleymaniye Ktp., Kılıç Ali Paşa, nr. 25; İzmir Millî Ktp., TY, nr. 1255/3, 1842/1).

Terceme-i Fevâid-i Ziyâiyye

Molla Câmî'nin İbnü'l-Hâcib'e ait el-Kâfiye üzerine yazdığı şerhin Türkçe tercümesidir. el-Kâfiye'nin metni Arapça verilirken Molla Câmî'nin şerhi tercüme edilmiştir. Kitabın bilinen tek nüshası Süleymaniye Kütüphanesinde mevcuttur. (Nâfiz Paşa, nr. 1390).

Tecvîd Risâlesi

“Şerh-i Mukaddime-i Cezeriyye” adlı eserin tam anlamıyla anlaşılması için yazılan mukaddimedir.

Ta'bîrnâme

İnsanın rüyalarından yola çıkarak tasavvuftaki yedi nefis mertebesinden hangisinin içinde olduğunu öğrenmesi için yazılmış tasavvuf eğitimi ile ilgili olan bir risâledir (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 3604; İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Nuri Ergin, TY, nr. 321/18). Mezkûr eser hakkında Mustafa Tatçı'nın, “Kurt Muhammed Efendi'nin Tasavvufî Bir Rüyâ Tabirname” isimli makalesi bulunmaktadır. (Millî Folklor; s.16 ss.32-36,2012).

Risâle-i Edebiyye

Bu eser, Risâle fi't-tasavvuf olarak da bilinmektedir. Üç babdan oluşur. Birinci bab mürşidin ihtiyaçları ve nitelikleri, ikinci bab müritlerin sabrı ve sebatı, üçüncü bab ise

sâliklerin ve müritlerin âdâblarıyla alakalıdır. (Süleymaniye Ktp., İzmir, nr. 795/7; Sütlüce Dergâhı, nr. 127/2; Hâşim Paşa, nr. 15).

Tefsir-i Kur'an-ı Kerim (Tefsir-i Kurd Efendi) Adlı Eserin Nüshaları

Berlin, Hs. Or. Oct. nr. 1066:

1. cilt Fâtiha-Bakara, Mâide-Tevbe, Nahl-Kehf surelerinin tefsiridir. Nesih ile 157 yaprak, 250x170 (195x110) mm, 17 satır.

Berlin, Hs. Or. Quart, nr. 1098:

2. cilt Meryem-Nâs surelerinin tefsiridir. Nesih ile 167 yaprak, 280x195 (200x120) mm, 25 satır.

Üzerinde Çalışılan Yazma Nüshanın Tanıtımı

Muhammed b. Ömer tarafından XVI. yüzyılda Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan eser Berlin Devlet Kütüphanesinde Hs. Or., nr. 1066 numarayla kayıtlı Türkçe bir meâldir. Eserin iki ciltten oluşan tek yazma nüshası vardır. İkinci cildi de Hs. Or., nr. 1098 numarasıyla yine Berlin Devlet Kütüphanesinde kayıtlıdır. 157 varaktan (320 sayfa) oluşan eser nesih yazıyla yazılmış 250x170 (195x110) mm, harekeli bir metindir. Sadece 7 sayfa 18 satırdır ve bu sayfalar dışında eserin tamamı 17 satır olarak yazılmıştır. Arapça ayetlerin üstü kırmızı kalem ile çizilmiş, açıklama bölümleri ise siyah kalemle yazılmıştır. Birkaç varakta sayfa kenarlarında yazıların olduğu görülmüştür. Bunların bir kısmı yazarın tercüme sırasında unuttuğu veya kazara atladığı ayetler olup daha sonrasında eklenmiştir. Bazıları ise sonradan eklemek istediği ancak satıra sığdıramadığı açıklamalardır. Ayrıca yine birkaç kısımda açıklama yaptığı satırın hemen üstüne bazen düz bazen ters yazıyla eklemeler mevcuttur. 103a/15 ve 153b /10 satırlarında silik olan ve okunamayan yerler bulunmaktadır. Eser son derece temiz bir şekilde korunmuştur. Üzerinde çalışma yapılan kısım 100b-157b arasındaki varakları ihtiva etmektedir. Enfâl suresi 27. Ayetin ortalarına doğru وَتَخُونُوا ifadesiyle başlayan metin, Kehf suresi 110. ayetin sonunda بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ifadesiyle tamamlanmıştır.

1. BÖLÜM: YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.1. Ünlülerin Yazımı

1.1.1. e Ünlüsünün Yazılışı

Sözcüğün başındaki e ünlüsü elif (ل) ile gösterilmiştir:

eyü (أيو) (101b/7), ellerin (اللرین) (114b/7), eyle (يئه أ) (156b/14)

Sözcük içinde bulunan güzel he (ه) ve elif (ل), genellikle üstün ile gösterilmiştir.

yedi (يدي) (124b/5), sebep(سبب) (100b/4), nişaneler (نشانه لر) (121a/6), nesne (نسنه) (155b/10), evet (أوت) (121b/12)

Sözcük sonunda ise bu ünlü genellikle güzel he (ه) ile gösterilmiştir:

deve (نوه) (136a/15), ferişte (فرشته) (141b/11), eyle (أيله) (116/10), perde (پرده) (156b/12), tevbe (توبه) (132a/7)

1.1.2. a Ünlüsünün Yazılışı

Metinde kullanılan sözcük başındaki a ünlüsü çoğunlukla elif (ل), kimi zaman da medli elif (أ) ile gösterilmektedir:

acıdıcı (أدجی) (134a/12), anuḡ (أنوڭ) (114a/15), artuḡ (ارتوڭ) (155b/17), az (أز) (102b/8), anı (أنی) (101b/9), azar (أزر) (134b/19), atalarumuz (أتالرومۇز) (123a/11)

Sözcük içinde bulunan a ünlüsü hem elif (ل) hem de hareke kullanılarak yazılmıştır:

oğlanları (أغلانلری) (142b/10), balık (بالق) (153a/1), kalan (قلان) (102a/7), putlara (پتله) (140b/3), kanda (قنده) (127b/2)

Sözcüğün sonunda ise nadiren elif (ل) çoğu zaman güzel he (ه) ile yazılmıştır:

yaḡa (يكا) (117a/17), yine (ينه) (123b/10), kanda (قنده) (106b/03), kara (قاره) (126a/15)

Metinde geçen “ata” sözcüğü sadece elif (ل) ile gösterilmiştir: ata (أتا) (135b/11)

1.1.3. ı ve i Ünlülerinin Yazılışı

ı ve i ünlüsü kelime başında elifin altına esre konularak (ل) yazıldığı görülmektedir:

imdi (امدی) (126b/8), issi (اسنى) (110b/14), iki (اكى) (102a/9), ırmaqlar (قار ارمأ) (118a/5), ıssı (اسنى) (128a/7)

Sözcük içindeki bu ünlü bazen ye (ي) çoğunlukla esre (.) ile gösterilmiştir:

sekizinci (سكزنچى) (148a/7), dışı (دشى) (125a/10), yegrekdürür (رۇ يكركدۇ) (145b/14), hiç (هيج) (157a/14), dirlik (دزلك) (130a/1), girdi (گى زدى) (139b/5)

Sözcük sonundaki ı/i ünlüsü; sadece ye (ي), hem ye (ي) hem esre ve nadiren de sadece esre ile yazılmıştır:

biri (بِرِي) (110b/1), dağı (دَخِي) (100b/1), dedi (دَدِي) (114a/12), eyitdi (أَيْتَدِي) (156a/13), idi (إِدِي) (125b/3)

Bazı sözcüklerde, ünlülerden sonra gelen bağlama ünsüzü -y- üzerine gelen ı/ i belirtme durum eki, hemzeyle (ء) gösterilmiştir:

geceyi (كَيْجَةُ) (121a/7), nesneyi (نَسْنَةُ) (152a/13), tã'ifeyi (طَائِفَةُ) (108a/5), ka'beyi (كَعْبَةُ) (101a/16)

1.1.4. o,u ve ö,ü Ünlülerinin Yazılışı

Bu ünlüler kelime başlarında elif vav (و) ya da sadece elif (ل) üzerine ötre ile gösterilmiştir:

oğlan (أَوْغَلَانُ) (154b/7), uçmak (أَوْجَمَاتُ) (140a/10), uyku (أُيُكُو) (146a/8)

Sözcük içinde bazen yalnızca ötreyle, bazen ise hem vav (و) hem ötre ile yazılmıştır:

buyurdu (بُيُورِدِي) (104b/13), tanuk (طَانُكُ) (143b/3), büyük (بُيُكُ) (151a/16), tolu (طُولُو) (125a/11)

Sözcük sonunda ise vav (و) ve ötre beraber kullanılmıştır:

eyü (أَيُّو) (113b/12), korku (قُرُفُو) (139b/11), tamu (طَامُو) (110a/10), kayğu (قَيُّغُو) (145b/11), togru (طُغْرُو) (136b/13)

1.2. Ünsüzlerin Yazımı

1.2.1. b ile p Ünsüzlerinin Yazılışı

Metinde b ünsüzü her zaman be (ب), p ünsüzü ise pe (پ) ile karşılanmıştır:

boyun (بُيُونُ) (143a/6), putları (بُوتَلَرِي) (128b/3), kopa (قُوپَه) (156b/10), pes (بِسُن) (127a/13), buğday (بُغْدَائِي) (121a/04)

Zarf fiil eki up/ üp ün ünsüzü be (ب) ve pe (پ) ile gösterilmiştir:

urub (أُرُوبُ) (115b/10), tanışub (طَانِشُوبُ) (100b/9), olub (أُولُوبُ) (106b/11), édüb (إِدُوبُ) (143b/1), çevürüp (چَوْرُوبُ) (137b/14), édüp (إِدُوبُ) (129a/17)

1.2.2. c ile ç Ünsüzlerinin Yazılışı

Sözcük başında kullanılan c (ج) ve ç (چ) ünsüzleri düzenli olarak kullanılmaktadır:

çekiş (چَكِشَن) (132b/6), çok (چُوقُ) (108b/11), cenk (جَنَكُ) (120b/9), çeri (چَرِي) (103a/05)

Sözcük ortası ve sonunda kullanılan c (ج) ve ç (چ) ünsüzleri düzenli olarak kullanılmamıştır:

kılıc (فَلِجْ) (115b/10) - kılıç (فَلِجْ) (115b/10), güci (كُجِي) (127a/10), kaçan (فَجَنْ) (140a/16), uçmak (أُجْمَا قُ) (140a/10), gecikmek (كَجِجْمَكْ) (125b/6)

1.2.3. d ile t Ünsüzlerinin Yazılışı

Eski Türkçede sözcük başında sabit olan t ünsüzü, Eski Oğuz Türkçesi metinlerinde gerek t'nin korunması gerek d'ye dönüşmesi bakımından karışıklık göstermektedir.

Kalın ünlülü sözcüklerde t sesinin korunduğu örnekler:

tırıñ (طُورُكْ) (102b/11), tağ (طَاغْ) (156a/12), tarlık (طَا زِلُقْ) (132b/16), toğrı (طُغْرِي) (146a/7), tolu (طُولُ) (125a/11)

Kalın ünlülü sözcüklerde t sesinin d ye dönüştüğü örnekler de mevcuttur:

duta (دُوتَه) (125a/13) (<tut-), dağı (دَاغِي) (104a/9) (<tağı)

İnce ünlülü seslerde t ler d ye dönüşmüştür:

diri (دِرِي) (102a/17) (<tiri), diledi (دِيلَدِي) (144a/16) (<tile-), dili (دِلِي) (130b/1) (<til)

1.2.4. ŋ Ünsüzünün Yazılışı

Bu ünsüz, kef (ك) ile karşılanmaktadır:

şonra (صُكْرَه) (116a/2), karanlığına (قَرَكْلِيغَه) (141b/8), biñ (بِيكْ) (117a/2), yaña (يَاڭَا) (147a/7), deñiz (دَكْزُ) (157a/15), toñuz (تُكُزُ) (131b/9)

Metinde damak n'sinin (ŋ) yazımı için kullanılan kef (ك) harfi, bundan farklı olarak nun-kef (نك) şeklinde de kullanılmıştır. Bu durumun örneği “tañrı” kelimesinde görülmektedir. tañrı (تَاڭْرِي) (130a/10)

1.2.5. g ile k Ünsüzlerinin Yazılışı

Metinde g ile k ünsüzü için kef (ك) kullanılmıştır:

kimse (كِمْسَه) (119a/17), dedük (دِدُكْ) (144b/3), kendü (كَنْدُ) (132a/4), gökden (كُكْدَنْ) (126a/3), birliği (بِرْلِكِي) (103b/3), gece (كِيجه) (141b/11), göñül (كُكُلَنْ) (136b/16)

1.2.6. s ile ş Ünsüzlerinin Yazılışı

Metinde ince ünlülü sözcükler sin (س) ile, kalın ünlülü sözcükler de sad (ص) ile yazılmıştır. Arapça ve Farsça kimi kelimelerde ise peltek se (ث) kullanımı görülmektedir.

şābit (ثَابِت) (152a/13), şağırılık (صَاغِرْلِيْق) (152b/3), sevmez (سَوْمَز) (122a/2), sekizinci (سَكْزِنْجِي) (148a/7), mīrāš (مِيرَاش) (105b/7)

1.3. dağı Bağlacının Yazılışı

Bu bağlaç metinde kendinden önceki sözcükten ayrı olarak “داخي” şeklinde yazılmıştır: dağı (داخي) (100b/1)

1.4. ki Bağlacının Yazılışı

“كه” bağlacının bitişmeyen harflerden sonra ayrı yazıldığı bitişen harflerden sonra ise bitişik yazıldığı görülmektedir. Sadece bir yerde (دَكْنُ كِه) bitişen harften sonra gelmesine rağmen ayrı yazılmıştır:

şuňa ki (شُوْنَاكِه) (136a/19), degin ki (دَكْنُ كِه) (108b/8), hāl bu ki (حَالُ بُو كِه) (100b/2), (نَجِه) (146b/3), şunıki (شُنِكِه) (121b/10), kaçanki (قَچَنَكِه) (150a/9), vađtaki (وَقْتَكِه) (106b/15)

1.5. kim Bağlacının Yazılışı

Bu bağlaç, “كِم” biçiminde yazılmakta olup bitişmeyen harflerden sonra ayrı yazıldığı bitişen harflerden sonra ise bitişik yazıldığı görülmektedir:

her kim (هَرَكِم) (108a/17), hāl bu kim (حَالُ بُو كِم) (109b/3), kaçankim (قَچَنَكِم) (133b/12)

1.6. ile Edatı ve Bağlacının Yazılışı

Metinde “ile” edat ve bağlacı, eklendiği sözcükle birleşik yazılmıştır. Ünlüyle biten sözcüklerle arasına -y- koruyucu ünsüzü alır ve bu ünsüz ye (ى) harfi ile gösterilmektedir. göziyile (كُوْزِيْلَه) (135a/13), benümile (بِنُوْمِلَه) (143b/3), uçmaqlarıla (أُچْمَاقْلَرِلَه) (108a/11), şağlığıla (صَاغْلِيْغِلَه) (142a/9), aqçayıla (أَقْچَايِلَه) (110a/11), terāzüyile (تَرَازُوْيِلَه) (136b/13)

1.7. için Edatının Yazılışı

“için” edatı metinde hem kendinden önceki sözcükle bitişik hem de ayrı bir şekilde yazılmaktadır:

bizümüiçün (بِزُْمُچُون) (143a/1), depelemegiçün (دِپَلَمَكِچُون) (100b/11), hamza içün (حَمْزَه لِچُون) (132b/14), zālimler içün (ظَالِمْلَر لِچُون) (149a/7)

Metinde “için” edatı yazılırken bazı yerlerde yardımcı ses -y- alarak “yçün” şeklinde kullanılmıştır:

kendüyiçün (كُنْدُوِيْچُونُ) (134b)

1.8. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazılışı

Farsça ve Arapça sözcükler ekseriyetle kendi dillerinde olduğu gibi yazılmıştır; fakat asıl yazımı ayınlı (ع) ve hemzeli (ء) olan sözcüklerin ayınlarının ve hemzelerinin herhangi bir uzun ünlüden sonra kimi zaman ye (ي) 'ye dönüştüğü; hemzelerinin de düştüğü görülmektedir:

'avrat (عَوْرَتٌ) (132a/14), menfa'at (مَنْفَعَاتٌ) (128a/4), dāyimā (دَائِمًا) (145b/3) (< Ar. dā'imā طائفه), t̄āyife (طَائِفَه) (118a/3) (< Ar. t̄ā'ife دائما)

1.9. dur/ dür Ek fiilinin Yazılışı

Bu ek fiil genellikle bitişik yazılmakla birlikte kimi zaman da ayrı olarak yazılmıştır. Metinde bu ek fiilin “durur ” biçimleri de kullanılmıştır. Genellikle “دُرُرُ” biçiminde yazılan bu ekin bazı yerlerde “دُورُورُ” ve “دُورُرُ” şeklinde yazıldığı da görülmektedir. mü'minlerdür (105b/16) (مُعْمِنَلِرُدُرُ), yegrekdürür (يَكْرَكُدُرُرُ) (145b/14), yoğdurur (يُوْقَدُرُرُ) (130a/4), sebeddür (سَبَبِدُرُرُ) (100b/4), yoğdur (يُقَدُرُ) (123a/14), vardır (وَآرِدُ) (105b/9), budurur (بُودُورُرُ) (130a/3), hağdurur (حَقْدُورُرُ) (156b/5), katındadurur (قَاتِنْدَه دُورُرُ) (100b/4)

1.10. Ek fiilin Yazılışı

Çoğu zaman eklendiği kelime ile birleşik bir şekilde yazılmakta olan ek fiilin ünlüsü, ünsüzle biten sözcüklerden ayrı olarak yazıldığında elif (ل) harfi ile yazılmış, birleşik yazımda ise elif (ل) harfi kullanılmamıştır. Ünlü ile biten kelimelerdeyse araya -y- koruyucu ünsüzü girmiştir ve bu ünsüz ye (ي) harfiyle gösterilmiştir:

erişmişidi (ايرشمشيدِي) (110b/14), dërleridi (دِرلِرِدِي) (128b/9), ölüyiken (أُولُويْكَنُ) (136b/2), işlerindeyiken (ايشلِرِنْدِيْكَنُ) (124a/15)

2. BÖLÜM: DİL BİLGİSİ

2.1. Ses Bilgisi

2.1.1. Ünlüler

Metinde a, ı, o, u, e, i, ö, ü ünlüleri ile e ile i arasında olan ê ünlüsü bulunmaktadır.

2.1.1.1. Kök Hecede Olan e, ê, i

Metin harekeli olduğu için kapalı ê ünlüsü tam olarak tespit edilememektedir. Bu ses bazen üstün bazen esreyle gösterilmiştir. Pek nadir de ye (ى) ünlüsüyle birlikte kullanılmıştır.

Metinde, bu ses kapalı e (è) ile gösterilmektedir:

gâyeler (كَيَالُرْ) (149a/17), bês (بِشْن) (109a/3), yêdi (يَدِي) (137b/3), yel (يِلْ) (140b/10), dêrler (دِرْلُرْ) (119a/6), dêyü (دِيُو) (103a/12), gêce (كِيَجَه) (141b/11)

2.1.1.2. Ünlü Uyumları

a) Kalınlık-İncelik Uyumu:

Bu uyumunun neredeyse tam olduğu metinde, “ken ” ekinin, tezlik ve sürerlilik ekinin geldiği sözcüklerin tıpkı Türkiye Türkçesindeki gibi uyum dışına çıktığı görülmektedir: şalıvêrêj (صَالِيورْك) (106b/6), kâtıdadurur (قَاتِنْدَه دُورُرْ) (100b/4), olurken (الُرْكُنْ) (119b/17), oğuliken (أوغْلِكُنْ) (150a/6), ölüyiken (أولُويْكُنْ) (136b/2)

Günümüzde uyuma girmeyen “ki ” aitlik ekinin ise uyuma girdiği görülmüştür. Bu durum EAT'nin genel özelliklerindedir:

mağāradağı (مَغَارَه دَه غِي) (146a/1)

b) Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu:

Metinde bu uyumu genel olarak vardır. Fakat bu kurala aykırı sözcüklere de rastlanılmıştır:

toğrı (طُغْرِي) (106b/15), yağmur (يَعْمُورْ) (121a/3), okıyavuz (أوقْيَاوُزْ) (143a/11), yöresinde (يُورَه سِنْدَه) (101a/14)

Çatı eklerinin ünlüleri, düz ve yuvarlak şekilleriyle kullanılmıştır:

buyruldu (بُوِيْرُلْدِيْلَر) (124b/9), verilseler (وَرُلْسَلَر) (113a/12), olindilar (أُولُنْدِيْلَر) (151a/6), uruldu (أُورُلْدِي) (117b/17)

Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olan Sözcük Kök ve Gövdelerindeki Yuvarlaklıklar

1. Eski Türkçeden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Yuvarlak

Ünlülü Olup Yuvarlaklığını Koruyan Sözcükler:

karşu (قَرَشُو) (108b/17), kendü (كَنْدُو) (122a/5), eyü (أَيُو) (102a/1), kaygu (قَيْغُو) (145b/11)

2. Dudak Ünsüzleri Sebebiyle:

Dudak ünsüzlerinin tesiriyle Türkçe kimi sözcüklerde yuvarlaklaşma görülür. Bu örnekler, EAT'de görüldüğü gibi Osmanlı Türkçesi eserlerinde de görülür. Metindeki örneği ise şudur:

kavümleri (قَوْمُلَرِي) (102a/4), çevürür (چَوْرُر) (142a/9)

3. -ğ/-g Sızıcı Ünsüz seslerinin Düşmesi Sebebiyle:

Eski Türkçede, birden fazla heceli olan kelimelerin sonundaki -ğ/-g ünsüzleri düşerek kendisinden önceki ünlü sesi yuvarlaklaştırmıştır:

kapısı (قَابُوسِي) (146b/17) (<kapığ)

Metinde, bazı çok heceli sözcüklerin sonundaki -g/-ğ'ler düştüğü hâlde kendisinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmamıştır:

katı (قَاتِي) (122b/1) (<katığ)

Yukarıdaki sebepler dışında metinde geçen “içün” sözcüğü de düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırıdır:

depelemegiçün (دِپَلَمَكِچُون) (100b/11), tapmağičün (طَپْمَاغِچُون) (109b/13), çıkmagiçün (چِقْمَاغِچُون) (117b/1), olmağičün (أُولْمَاغِچُون) (119a/2)

Eklerde Rastlanılan Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olan Yapılar

1. Eski Türkçe Devrinde de Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler

Filden İsim Yapım Eki -uğ/-ük:

ayruḡ (أَيْرُوق) (107b/7), artuḡ (أَرْتُوق) (135a/14)

Ettirgenlik Eki -dur/-dür:

yağdurmağile (يَاغْدُرْمَاغِيلَه) (115a/12), ƙarıřdurdılar (قَارِشْدُرْدِيلَار) (120a/4), döndürücü (دُنْدُرُجِي) (114b/2), öldürdi (أُولْدُرْدِي) (133b/9), bildür (بِلْدُر) (116a/1)

Ettirgenlik Eki -ur/-ür:

arturmaz (أَرْتُرْمَز) (112a/5)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü:

ilerü (الِرُو) (122a/4)

Geniş Zaman Eki -(u)r/-(ü)r:

řaƙınurlar (صَقِينُورْلَار) (103a/11), oƙur (أَقُور) (130b/3), ƙıƙarur (چَقَارُور) (130b/8), olur (أُولُور) (105b/13), gelür (كَلُور) (152a/8)

Zarf-Fiil Eki -(y)u/-(y)ü:

düyü (دِيُور) (100b/2)

Sıfat-Fiil Eki -duḡ/-dük:

dédükleri (دِدُكَلَرِي) (125a/8), ƙazandıuḡları (قَزَانْدُقَلَرِي) (119a/2), tapduḡları (طَپْدُقَلَرِي) (128b/3), ƙıldıuḡları (قِلْدُقَلَرِي) (105a/14) étdüklerinden (اِتْدُكَلَرِنْدُن) (106a/17)

Ek-fiil -dur/-dür/-durur/-dürür:

Metinde bu ek fiilin “durur” biçimleri de kullanılmıştır. Genellikle “dürür” biçiminde yazılan bu ekin bazı yerlerde “dörür” ve “dörür” şeklinde yazıldığı örnekler de görülmektedir.

degüldür (دِغُلْدُر) (100b/15), yokdur (يُوقْدُر) (123a/14), ƙolaydur (قُولَايْدُر) (98a/11), haƙdurur (حَاقْدُرُور) (156b/5), tañrıdurur (تَنْغَرِيْدُرُور) (150a/7), eyüdürür (أَيُودُرُور) (149b/3) budurur (بُودُرُور) (130a/3)

2. Dudak Ünsüzleri Sebebiyle Metinde Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler

1. Tekil Şahıs İyelik Eki -(u)m/-(ü)m:

peygāamberüm (بَيْعَامْبَرُؤْمُ) (102a/6), zekātum (زَكَاؤُؤْمُ) (116b/8), taḡrum (تَنْكُرُؤْمُ) (148a/10), bendelerüm (بَنْدَه لُرُؤْمُ) (140a/11)

2. Çoğul Şahıs İyelik Eki –(u)muz/-(ü)müz:

üzerümüze (أَزْرُؤْمَزَه) (101a/2), gücümüz (كُؤْمُؤْمُؤ) (111b/5), rağbetümüz (رَغْبَتُؤْمُؤ) (113b/1), katumuzdan (قَتُؤْمُؤْدَنْ) (153a/14), evümüzde (أُؤْمُؤْدَه) (112b/1), yayduğumuz (يَاؤْدُؤْمُؤ) (120b/13)

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki -dum/-düm:

buyurdum (بُؤْيُؤْرُدُؤْمُ) (105b/13), geldüm (كَلُدُؤْمُ) (153a/6), kılmadum (قَلِمْدُؤْمُ) (151b/7), étdüm (أَتْدُؤْمُ) (115a/6), yükledüm (يُؤْكَلْدُؤْمُ) (118b/1)

-(u)p zarf-fiilinin ünlüsü, Eski Türkçede düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir fakat Osmanlı Türkçesinde yalnızca yuvarlak ünlülü şekilde kullanılmıştır ve eke dâhil olmuştur. Bu kullanım da kimi kelimelerin uyum dışına çıkmasına neden olmuştur: bildürüb (بَلْدُرُؤْبُ) (104a/4), vërüb (وَرُؤْبُ) (101a/16), tanışub (طَانِشُؤْبُ) (100b/9)

3. -g ve -ğ Sızıcı Ünsüzlerinin Düşmesiyle Yuvarlaklaşan Ekler

Sıfat Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

bağlu (بَاغْلُؤ) (136a/7), tatlu (طَاتْلُؤ) (135b/15)

Filden İsim Yapım Eki -(y)ucı/-(y)üci:

Bu ekin ilk ünlüsü, metinde -ıcı/-ici, -ucı/-üci şekillerinde kullanılmıştır:

bilicidür (بِلِجِيدُرُؤ) (116b/17), édicisi (إِدِجِسِي) (101a/7), işidicidür (إِشِيدِيدُرُؤ) (102b/1) tırucılar (طُؤْرُؤْجِلَرُؤ) (104b/10), acıdıcı (أَجِدِجِي) (134a/12), döndürücü (دُنْدُرُؤْجِي) (103b/6)

4. Benzeşme Sonucu Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler

İsimden İsim Yapım Eki -suz/-süz:

dilsüz (دِلْسُؤْرُؤ) (127a/17), minnetsüz (مِنْنَسُؤْرُؤ) (105b/17)

İlgi Eki -(n)uḡ/-(n)üḡ:

ikisinüḡ (اِكِسِينُؤْغُ) (149b/7), kişinüḡ (كِشِينُؤْغُ) (141a/15), anuḡ (أَنْؤْغُ) (101a/11), taḡrısınuḡ (تَنْكُرُؤْسِينُؤْغُ) (103b/9)

Eski Türkçe Dönemi'nden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Düz Ünlülü Olan Sözcükler

1. Eklerdeki Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Düzlükler

Eski Türkçeden beri düz ünlülü olan aşağıdaki ekler düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olup sürekli düz ünlülü şekildedir:

a. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki -mış/-miş:

olmuş (أُولِمَشْ) (101b/10), düşmüşdi (دُشْمِشْدِي) (119a/9)

b. Öğrenilen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiil Eki -mış/-miş:

olunmuşlardurur (أُولُنْمِشْلَرْدُرُر) (120b/2)

c. 3. Tekil Şahıs İyelik Eki -ı/-i, -sı/-si:

ayāsıdurur (أَيَاسِي دُرُر) (100b/8), lıkasını (لِقَاسِينِي) (157b/5), 'ādeti (عَادَتِي) (103b/2)

d. Aitlik Eki -ğı/-gi, -kı/-ki:

içindeki (اِچْنَدَكِي) (134a/1), mağāradagı (مَغَارَه دَه غِي) (146a/1), çignindeki (چِغْنِنْدَه كِي) (141a/3)

2. Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi Dönemlerinden Önce Kullanılmayan (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı) Sürekli Düz Ünlülü Olan Ekler

Zarf-Fiil Eki -ıcağ/-icek:

giricek (كِرَجَكْ) (120a/1)

3. Osmanlı Türkçesi Dönemi'nde ve Metinde de Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler

Sıfat eki -lu/-lü:

tatlı (طَلْتُو) (135b/15), şıfatlı (شِفَاتْلُو) (115a/2), kuvvetlü (قُوْتْلُو) (103b/4), gizlü (گِزْلُو) (118b/13), hikmetlü (حِكْمَتْلُو) (104b/6)

2.1.1.3. Ünlü Değişimi

Kişi zamirlerinden olan “sen” ve “ben” zamirlerine yönelme ekinin gelmesiyle -e- ünlüsü -a- ünlüsüne dönüşmektedir. Metinde de bu kullanım mevcuttur:

ben+e >baña (بَا) (112a/13), sen+e >saña (سَا) (100b/8)

2.1.1.4. Yuvarlaklaşma

Yuvarlaklaşmanın fazlasıyla net bir şekilde görüldüğü Osmanlı Türkçesinde, bu yuvarlaklaşmaların farklı nedenleri bulunmaktadır:

1. Benzeşme Sebebiyle

Metinde, Eski Türkçe Dönemi’nde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olup düz ünlülü şekilde olan fakat EAT Dönemi’nde uyuma girerek düz ünlüleri yuvarlaklaşan sözcükler bulunmaktadır. Ve bu sözcükler Osmanlı Türkçesi Dönemi’nde de yuvarlaklığını korumuştur:

a) İlk hecesinde yuvarlak ünlü bulunan bazı sözcüklerin, ikinci hecesindeki düz-dar ünlü, ilk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle bir yerde yuvarlaklaşıp uyuma girme eğilimini göstermiştir:

ķuruda (قُرُودَه) (140b/15) (<ķurı)

b) Eski Türkçedeki “bedü-” sözcüğü, b dudak ünsüzünün ve ikinci hecedeki yuvarlak sesin etkisiyle ilk hecedeki düz ünlü sesi yuvarlaklaştırmıştır:

büyük (بُيُوكْ) (138a/11)

2. -g ve -ğ Sızıcı Ünsüzlerinin Düşmesi Sebebiyle

Eski Türkçedeki kelime sonu -g ve -ğ sızıcı ünsüz sesleri düşerken kendinden önceki ünlü sesi genellikle yuvarlaklaştırmıştır:

ķuruda (قُرُودَه) (140b/15), ķapusu (قَابُوسِي) (146b/17)

-g ve -ğ sızıcı ünsüzünün düştüğü hâlde kendisinden önceki ünlünün yuvarlaklaşmadığı örnekler de görülmektedir:

ķatı (قَاتِي) (122b/1), diri (دِرِي) (102a/17)

Eklerdeki Yuvarlaklıklar

Dudak Ünsüzlerinin Tesiriyle Ünlüleri Yuvarlaklaşan Ekler

1. Tekil ve Çoğul Şahıs İyelik Eki -(u)m/-(ü)m, -(u)muz/-(ü)müz:

'ilmümüzde (عِلْمُؤُنْزِدَه) (133b/5), kuvvetümle (قُوْتُمْلَه) (150a/11)

1. Görülen Geçmiş Zaman -du/-dü

1. Tekil Şahıs Eki –m:

buyurdum (بُوِيُوْرُدُمْ) (105b/13), geldüm (كَلْدُمْ) (153a/6), kılmadum (قَلْمَدُمْ) (151b/7), étdüm (اَتْدُمْ) (115a/6), yükledüm (يُوْكَلْدُمْ) (118b/1)

2. -g ve -ğ Sızıcı Ünsüzlerinin Düşmesiyle Yuvarlaklaşan Ekler

Sıfat Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

bağlu (بَعْلُو) (136a/7), tatlu (طَلُو) (135b/15), şıfatlu (صِفَتْلُو) (115a/2), kuvvetlü (قُوْتَلُو) (103b/4), gizlü (كِرْلُو) (118b/13), hikmetlü (حِكْمَتْلُو) (104b/6)

Filden İsim Yapım Eki -(y)ucı/-(y)üci:

Osmanlı Türkçesinin kullanıldığı dönemde yuvarlak ve düz ünlülü biçimlerinin kullanıldığı bu ek, metinde de ağırlıklı olarak düz ünlülü, bazen de yuvarlak biçimleriyle kullanılmıştır:

bilicidür (بِلَجِيدُرْ) (116b/17), edicisi (اِدِجِسِي) (101a/7), işidicidürür (اِشِيدِيدِيدُرُرْ) (102b/1) tırucılar (طُورُجَلَرْ) (104b/10), acıdıcı (اَجِدِجِي) (134a/12), döndürücü (دُنْدُرُجِي) (103b/6)

3. Benzeşme Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler

İsimden İsim Yapım Eki -suz/-süz:

dilsüz (دِلْسُوْرْ) (127a/17), minnetsüz (مِنْنَسُوْرْ) (105b/17)

İlgi Eki -uñ/-üñ, -nuñ/-nüñ:

şunuñ (شُونُكْ) (115a/1), gökleriñ (كُوكْلَرُكْ) (146b/1), günüñ (كُونُكْ) (138b/2), ikisinüñ (اِكْسِينُكْ) (149b/7), kişiñ (كِيْشِينُكْ) (141a/15), anuñ (اَنُونُكْ) (101a/11), tañrısınuñ (تَنْكْرَسِينُكْ) (103b/9)

Filden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü

Metindeki çatı eklerinin koruyucu ünlüleri düz ve yuvarlak olmak üzere iki biçimde de kullanılmıştır:

dönderilür (دُونْدَرُلُورُ) (102b/10), götürüldi (كُتْرُلْدِي) (133b/4), açılmış (أَجْمِشْ) (134b/6), kesilen (كَسِيلَنْ) (113b/7), ögredüldüñ (أَوْكْرُدُلْدُكْ) (153b/2)

2.1.1.5. Düzleşme

Sözcük Kök ve Gövdelerindeki Düzleşme

a) Eski Türkçede “üçün” şeklinde kullanılan sözcüğün ilk hecesindeki ü ünlüsü, ç’nin etkisiyle düzleşmiştir:

içün (اِچُونُ) (101a/2)

Ünlüsü Düzleşen Ekler

a) İsim Yapım Eki -lık/-lik:

Bu ek, metinde düz ve yuvarlak biçimleriyle kullanılmıştır:

hastalık (خَسْتَلِيقُ) (142a/11), eylük (اَيْلُكْ) (122b/11), serkeşlik (سَرَكَشَلِيقْ) (113a/10), horluk (حُورُلُكْ) (122b/1), yohsulluk (يُوحْسُلُلُكْ) (142a/11)

b) Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü:

Metindeki çatı eklerinin koruyucu ünlüleri düz ve yuvarlak olmak üzere iki şekilde de kullanılmıştır:

olundu (اُولُنْدِي) (130b/10) - olındı (اُولُنْدِي) (105a/5)

Osmanlı Türkçesi Dönemi’nde Yuvarlak Ünlülü Olup Metinde -Bazen- Ünlüsü Düzleşen Ekler

a) Ettirgenlik Eki -ur/-ür:

Osmanlı Türkçesinde yuvarlak ünlülü olan bu ekin, metinde de yuvarlak ünlülü kullanımına rastlanmıştır:

arturmaz (أَرْتُرْمَزْ) (112a/5)

b. Fiilden İsim Yapım Eki -ucı/-üci:

tırucılar (طُورُجِلْرُ) (104b/10), acıdııcı (أَجْدِجِي) (134a/12), döndürücü (دُونْدُرُجِي) (103b/6), bilicidür (بِيلَجِيدُرُ) (116b/17)

2.1.1.6. Ünlü Düşmesi

fıkr (فَكْر) (12a/6), vakti (وَقْتِي) (125b/5), oğlı (اَوْغْلِي) (109b/12), boynına (بُوَيْنِنَه) (136a/7), gnlnzde (كُوْكُوْكُوْرُوْدَه) (138a/11)

2.1.1.7. Genişleme

Eski Türkçede sözcük başı ve ortasındaki dar ünlülerin genişlemeye uğradığı görülür: ağlarlar (اَعْلَزَلُر) (144b/17) (<ığla-), ağac (اَعَاَج) (139b/9) (<ığaç)

2.1.2. nszler

2.1.2.1. Sözcük Başındaki nszler

2.1.2.1.1. b- ünsüzü

b- > v-:

Eski Türkçedeki sözcük başı b ünsüzü, aşağıdaki sözcüklerde v nszne dönüşmüştür: vrr (وِيرُر) (105a/12) (<ber-), var (وَار) (103a/10) (<bar), varurlar (وَارُرَلُر) (125b/7) (<bar-)

b- > ∅:

Eski Türkçedeki bol- “olmak” fiilinin kelime başındaki b- sesi düşmüştür: olsa (اُولْسَه) (116a/10)

2.1.2.1.2. t- ünsüzü

t- > d-, t- = t-, t- > d-:

Bu değişim, çoğunlukla ince ünlülü kelimelerde görülmektedir: düdük (دِدْك) (144b/3), diri (دِرِي) (102a/17), dört (دُرْت) (106a/9), dürlü (دُرْلُو) (126b/5), dili (دِلِي) (130b/1)

Kalın ünlülü olan kelimelerde ise bu yönden karışıklık vardır.

t- = t-:

Aşağıda verilen örneklerde “t” korunmuştur:

toğduğı (طُوْعْدُوْغِي) (155b/11), tamu (طَامُو) (112a/15), toğrı (طُوْغْرِي) (110b/1), tağ (طَاْع) (156a/12), toņuz (طُوْكُوْرُو) (131b/9)

t-> d- Kalın ünlülü kimi sözcüklerde de t->d- değişimi görülmektedir:

dahı (دَٰخِي) (100b/1)

2.1.2.1.3. k- Ünsüzü

k- > g-:

Kelime başındaki k ünsüzünün ekseriyetle tonlulaştığı kabul edilmektedir:

güninde (كُونِيْدَه) (102a/9) (<kün), gönülleri (كُوْكُلِّي) (107a/2) (<könül),
gördi (كُوْرِد) (112a/3) (<kör-), göz (كُوْز) (102b/7) (<köz)

k- = k-:

Metinde kullanılan sözcüklerin bugünkü şekillerine bakılarak sözcük başı k ünsüzünün korunduğu söylenebilir:

kez (كَز) (117a/7), kendü (كَنْدُو) (115a/2), kişi (كِيْشِي) (102a/12)

2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonundaki Ünsüzler

2.1.2.2.1. -b Ünsüzü

-b > Ø:

Eski Türkçedeki “sub” sözcüğünün -b sesi düşmüştür:

şu (صُو) (150b/12)

-b- / -b> -v- / -v:

evi (أَوِي) (122b/12) (<eb), sevindi (سَوْنِيْدِي) (117a/10) (<seb-)

2.1.2.2.2. -d- Ünsüzü

-d- > -y-:

Eski Türkçedeki sözcük içi “d” sesi y’ye dönüşmüştür:

büyük (بِيْكُ) (151a/16) (<bedük), eyü (أَيُو) (122b/13) (<edgü), uyurlar (أُوْيُوْرُلُر) (147a/6)
(<udı-), ayak (أَيَاقُ) (148a/1) (<adağ)

2.1.2.2.3. -ğ-, -g-, -ğ-, -g Ünsüzleri

ğ, g > Ø:

EAT Dönemi'nde düşen çok heceli sözcüklerin ve eklerin ortasındaki -ğ-/g-'lerin metinde olan örnekleri şunlardır:

a) Çok Heceli Sözcüklerin Sonunda

ķuru (فُرُو) (54a/03), diri (دِرِي) (102a/17), ķatı (قَتِي) (139a/10), ölülerdürür (أُولُولُرْدُرُر) (121b/12)

b) Eklerin Sonunda

Sıfat Eki -lığ/-lig:

dürlü (دُرُلُو) (121a/12), şıfatlı (صِفَاتْلُو) (115a/2), kuvvetlü (قُوْتْلُو) (103b/4), gizlü (گِزْلُو) (118b/13)

Belirtme Hâl Eki

Metinde Eski Türkçedeki -(1)ğ/-(i)g belirtme hâl ekinin ünsüzü düşmüş ve ekin koruyucu ünlüsü ek durumuna geçmiştir:

güneşi (كُنْشِي) (121a/8), ayı (آيِي) (121a/8), şuyı (صُوِي) (121a/16)

c) Ek veya Hece Başında

Yönelme Hâl Eki -(η)a/-(n)a:

taırısına (تَنْكْرِسِنَه) (136a/1), üzerüğe (أَزْرُكَا) (125b/16), peygâmbere (بَيْعَامْبَرَه) (100b/1), ķavmine (قَوْمْنَه) (154/10) kirpüğe (كِرْپُكَه) (127b/7)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü < -ğaru/-gerü:

ilerü (الرُّو) (125b/7), olgerü (أُولْكَرُّ) (121b/6)

Sıfat-Fiil Eki -an/-en < -ğan/-gen:

ķalan (قَلَنْ) günāhlarını (135b/5), belinjüzden inenler (اِنْتَلْرُ) (100b/3), gelen (كَلَنْ) peygâmbەرleri (115a/2), ķorķan (قورْقَنْ) ķullardurur (101a/12)

Zarf-fiil Eki -ınca/-ince < -ğınça/-ginçe:

vérince (ورِنْجَه) (109b/3)

2.1.2.2.4. -l- Ünsüzü

-l-> Ø:

oturdu (أُتُورِدِي) (118a/8) (<oltur-), götürür (كُتُورُز) (119a/17) (<keltür-)

Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, metinde de “ol” biçimindedir:

ol (وَل) (100b/8), oldur (أُولُز) (123b/7)

2.1.2.2.5. -k-, -k-, -k-, -k Ünsüzleri

-k->-h-:

Metinde yalnızca aşağıdaki iki sözcükte bu değişim görülmektedir:

dahı (دَحِي) (113b/3), masharalığa (مَسْخَرَه لِيْغَه) (152a/15)

-k-, -k > -ğ-, -g:

İki ve ikiden fazla heceli olan kelimelerin sonundaki -k ve -k ünsüzleri, ünlü ile başlayan bir ek aldığı zaman tonlularak -ğ ve -g’ye dönüşürler:

kuşlağıdurur (قُلاْغِي دُرُر) (113b/12), buyruğımı (بُيُزُ غِنِي) (108b/9), birliğine (بِرْلِيْغَه) (101b/2), çoğı (چُوْغِي) (103a/13)

2.1.2.2.6. -t Ünsüzü

-t > -d:

a) İki ve ikiden fazla heceli olan kelimelerin sonundaki -t ünsüzü, ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman tonlularak -d’ye dönüşür:

eydürler (أَيْدُرْلَر) (100b/14), yaradur (يَرَادُر) (138a/12), işidesiz (إِشِدَه سِيْز) (106b/8)

b) Tek heceli sözcük sonlarındaki tonsuz t ünsüzü, ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman tonlularak -d’ye dönüşür:

südi (سُدِي) (126a/11), taduñ (طَادُوْڭ) (101a/17)

2.1.2.3. Tonlulaşma

2.1.2.3.1. Ünlüler Arası Durumda Tonlulaşma

t > d:

İki ve ikiden fazla heceli olan kelimelerin sonundaki -t ünsüzü, ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman tonlularak -d'ye dönüşür:

kanadın (قَنَادِيْلَه) (135b/8), acıdıcı (اَجْدِجِي) (101a/3), öğredüldüñ (اَوْكُرْدُلْدُكْ) (153b/2), yaradur (يِرَادُرْ) (138a/12), êdici (اِدْجِي) (103b/12), giderür (رُزْ كِدْ) (100b/6)

2.1.2.3.2. Aslî Uzun Ünlüler Sebebiyle Tonlulaşma

Aslî uzun ünlüyle kurulmuş olan tek heceli sözcüklerin sonundaki tonsuz k, k̄, t, ç, p ünsüzleri, ünlüyle başlayan bir ekten önce tonlularak g, ğ, d, c ve b ünsüzlerine dönüşürler:

südi (سُدِي) (126a/11), güci (كُجِي) (127a/10), tađuñ (طَادُوكْ) (110a/13)

2.1.2.4. Ünsüz Türemesi

2.1.2.4.1. v- Türemesi

Metinde kelime başı v- türemesi yoktur. Eski Türkçedeki kullanımını devam ettirmektedir:

urmak (اُزْمُقْ) (127a/15)

2.1.2.4.2. -y- Türemesi

Türkçenin yapısı dolayısıyla, ünlü ile biten bir sözcük, ünlü ile başlayan bir ek alacağı zaman iki ses arasına -y- yardımcı ünsüzü girer:

kimseye (كِمْسِيَه) (147b/4), anaya (اَنَايَه) (135b/11), medîneye (مَدِيْنِيَه) (100b/10), geriye (گَرِيَه) (110a/3), kendüye (كَنْدُويَه) (150b/7)

“ile” edat ve bağlacı, ünlüyle biten kelime kök ve gövdelerine geldiği zaman araya -y- yardımcı ünsüzü girer:

‘ibret göziyile (كُزِيْلَه) (135a/13), aqçayıla (اَقْچِيْلَه) (110a/11), terāzüyile (تِرَازُويْلَه) (136b/13)

2.1.2.5. Hece Yitimi

Bu ses hâdisesi metinde yalnızca ek-fiil olarak kullanılan durur’un -dur/-dür şeklinde ekleşmiş biçiminde görülmektedir:

sebedür (سَبِيْدُرْ) (100b/4), yoqdur (يُقْدُرْ) (123a/14), qatıdur (قَاتِيْدُرْ) (103b/4), degüldür (دِكْگُلْدُرْ) (100b/15)

2.1.2.6. Ünsüz İkizleşmesi

Eski Türkçedeki sözcük içi “s” ünsüzünün birkaç örnekte seslerin değişmesi ya da düşmesi sonucunda ikizleştiği görülmektedir:

issi (إِسَى) (110b/14), ıssı (إِسَى) (128a/7)

2.1.2.7. Ünsüz Uyumu

Tonsuz ünsüz ile biten kelime kök ve gövdelerine gelen eklerin başındaki tonlu ünsüzler uyuma girmemiştir:

gökden (كُوكُنْ) (143b/2), şirkden (شِرْكُنْ) (122b/17), cenkde (جَنكَدَه) (104a/1), halkdan (حَلْفَدُنْ) (103a/3), öldükden (أُولْدُكُنْ) (157a/6)

2.2. Şekil Bilgisi

2.2.1. Sözcük Yapımı

2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

2.2.1.1.1. -cı/-ci, -cı/-çi

Meslek ve uğraş isimleri yapar: yardımcı (يَارِدْمَجَى) (116a/10), yalancılar (يَالَانَجَلَزْ) (111b/11), gözcilerüz (كُوزْجِيلَزْ) (112b/10)

2.2.1.1.2. -cuğ/-cük

Küçültme ya da sevgi ifade eden isimler türetir: azacuç (أَزْجُحَى) (141a/13)

2.2.1.1.3. -lık/-lik

Bu ek, düz ve yuvarlak olmak üzere iki şekilde de kullanılmıştır:

tanıklık (طَانَقْلُوكْ) (120b/15), peygamberlik (بَيْغَامْبِرْلَيْكْ) (153a/14), horluk (خُورْلُوكْ) (122b/1), hastalık (حَسْتَلَيْكْ) (142a/11), eylük (أَيْلَيْكْ) (122b/11), serkeşlik (سِرْكَشَلَيْكْ) (113a/10), yoğsulluk (يُوحْسُلُلَيْكْ) (142a/11)

2.2.1.1.4. -lu/-lü

En fazla kullanılan isimlerden isim türeten ektir. Metinde düz kullanımı yoktur, sadece yuvarlak şekilde kullanılmıştır: tatlıyidi (طُتْلُويْدَى) (110b/15), kuvvetlüler (قُوتْلُولَزْ) (111a/16), gizlüyi (كِرْلُوي) (120a/17)

2.2.1.1.5. -(i)nci/-(i)nci, -(u)ncı/-(ü)nci

Sıra sayı sıfatları türetir: sekizinci (148a/7) (سِكْزَنْجَى), ikinci (اِكْنَجْ) (116b/1), altıncıları (أَلْتِنْجَلْرَى) (148a/5)

2.2.1.1.6. -suz/-süz: Yokluk bildiren isimler türetir:

dilsüz (دِلْسُوْزُ) (127a/17), minnetsüz (مِنْتَسُوْزُ) (105b/17), huccetsüz (حُجَّتْسُوْزُ) (122a/7)

2.2.1.1.7. -(i)rağ /-(i)rek

Derecelendirme yapar: eyürekdürür (عَيُّرَكْدُرُّرُ) (136b/13), zālīmrağ (ظَالِمِرَاقُ) (146b/7), yēgrekdürür (يَغْرَكْدُرُّرُ) (145b/14), yaqınırağdurur (يَاقِيْنِرَاقْدُرُّرُ) (139a/3)

2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

2.2.1.2.1. -u/-ü (< -ığ/-ig): Fiilden isim türetir

ölülerdürür (أُولُوْلُرْدُرُّرُ) (121b/12)

2.2.1.2.2. -uğ/-ük: Fiillerden isim türetir

ayruğ (أَيْرُوقُ) (153a/2), konuqlamağdan (قُونُقْلَمَقْدَن) (154a/12), bölük (بَوْلُوكُ) (126a/10)

2.2.1.2.3. -(y)ucı/-(y)üci, -(y)ıcı/-ıcı (-ığcı/-igçi): Osmanlı Türkçesinin kullanıldığı dönemde yuvarlak ve düz ünlülü biçimlerinin kullanıldığı bu ek, metinde de iki şekilde kullanılmıştır:

bilicidür (بِلِجِيْدُرُّرُ) (116b/17), edicisi (اِدِجِيْسِي) (101a/7), işidicidürür (اِشِيْدِيْجِيْدُرُّرُ) (102b/1), tırucılar (تُرُوْرُجِلَرُ) (104b/10), acıdıcı (اَجِدِجِي) (134a/12), döndürücü (دِنْدُرُّرُجِي) (103b/6)

2.2.1.2.4. -mağ/-mek: İsim-fiil ekidir. Ayrıca kalıcı isimler de yapar:

yemek (يَمَكُ) (109a/15)

2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler

2.2.1.3.1. -la/-le: İsimlerden geçişli ve geçişsiz fiiller türeten yaygın bir ektir:

bağlamışlar (بَاغْلَامِشْلَارُ) (113a/14), yalanladılar (يَلَانْلَادِلَارُ) (103b/9)

2.2.1.3.2. Fiilden Fiil Yapan Ekler

2.2.1.4.1. Ettirgen Çatı Eki

Geçişli ve geçişsiz fiillerden geçişli fiiller türeten çatı ekidir:

-dur/-dür:

indürdi (اِنْدُرْدِي) (109a/1), öldürür (أُولْدُرُّرُ) (126b/6), yağdurmağile (يَاغْدُرْمَاغِيْلَه) (115a/12),

bildür (بُدُورُ) (116a/1), döndüre (دُنْدُرَة) (140b/9), toydurmasun (طُوَيْدُرْمَسُنْ) (147b/4)

Geçişsiz fiillerden geçişli fiiller türeten ettirgen çatı ekleri:

-ur/-ür:

arturdılar (أَرْتُورُ دِيلْرُ) (148b/6)

-ar/-er:

çıkarrur (چَقَارُرُ) (130b/6), giderür (كِدَرُرُ) (100b/6), kıparacağuz (قُوپَارَجَعُوزُ) (143b/7)

-(i)t/-(i)t:

korğudasız (قُرْقُدَاسِزُ) (104a/9)

2.2.1.4.2. Edilgen çatı eki

-(i)l/-(i)l: Ünsüzle biten fiillere gelen çatı ekidir. Ünlüsü çoğunlukla düzdür. Fakat metinde bu ünlünün uyuma girerek yuvarlaklaştığı da görülmektedir:

yıkıldı (يَقْدِي) (107b/13), buyruldlar (بُورُلْدلر) (124b/9), uruldl (اورلدي) (117b/17), verildi (ورلدي) (109b/2)

-n: Ünlü ile biten fiillere gelen çatı ekidir.

bezendi (بَزَنْدِي) (110b/11), kılağuzlanan (قُلَاغُزْلَانَنْ) (143b/5), bağışlanur (بَاغِشْلَانُورُ) (101b/13)

2.2.1.4.3. Dönüşlü Çatı Eki

-(i)n/-(i)n: Metinde bu ekin ünlüsü düz ve yuvarlak biçimlerde kullanılmıştır:

sevindi (سَوَنْدِي) (117a/10), olundı (اُولُنْدِي) (130b/10), olındı (اُولُنْدِي) (105a/5)

2.2.1.4.4. İşteş Çatı Eki

-(i)ş/-(i)ş:

çekişürler (چَاكِشُرْلَرُ) (123b/11), edişşenüz (اِدِشْسَكُنُورُ) (129a/7)

2.2.2. İsimler

2.2.2.1. İsim Çekimi

2.2.2.1.1. İyelik Ekleri

İyelik eklerinin 1. tekil ünlüsü yuvarlak olarak kullanılmaktadır. Fakat birkaç sözcükte düz ünlülü kullanım da söz konusudur. 1. çoğul şahıslarda koruyucu ünlü düz ve yuvarlak

şekillerde kullanılmıştır. 3. tekil ve çoğul şahıslarda da aynı kullanım söz konusudur:

1. Tekil Şahıs: -(ı)m/-(i)m/-(u)m/-(ü)m:

kuvvetümle (فُوْتُمْلَه) (150a/11), zekātum (زَكَاؤُتُمْ) (116b/8), taḥrım (تَحْرِيمُ) (148b/1), taḥruma (تَحْرِيمُهُ) (150b/5)

3. Tekil Şahıs: -ı(n), -i(n) / -u(n)/-ü(n), -sı(n)/-si(n):

kaḥkısı (قَهْقِسِي) (145b/14), nefsi (نَفْسِي) (136b/1), buyruğını (بُؤْيُزْ غِنِي) (108b/9), okuduğı (أَقُوْدُغِي) (100b/17), fazlından (فَضْلِنْدَنْ) (121b/1), güninde (كُنَيْدَه) (122a/14)

1. Çoğul Şahıs: -(ı)muz/-(i)müz/-(u)muz/-(ü)müz:

hişmumuz (خِشْمُوْمُزْ) (134b/17), namāzımız (نَمَازِمْوُزْ) (120b/14), üzerümüze (أَزْرُمْزَه) (101a/2), gücümüz (كُجُوْمُزْ) (111b/5), rağbetümüz (رَغْبَتُمْزْ) (113b/1), katumuzdan (قَتُوْمُزْدَنْ) (153a/14), evümüzde (أَوْمُزْدَه) (112b/1), yayduğumuz (يَايْدُوْغُمْزْ) (120b/13), elimüzile (أَلَوْمُزْلَه) (112b/9)

3. Çoğul Şahıs: -ları/-leri:

göñülleri (كُوْكُلَّارِي) (111b/17), gözleri (كُوْزْلَرِي) (118b/2), kulakları (قُلَّاقْلَرِي) (146a/7), dostları (دُوْسْتَلَرِي) (101a/11), namāzları (نَمَازْلَرِي) (101a/13), yerleri (يَزْلَرِي) (143b/10)

2.2.2.1.3. İsim Durum Ekleri

2.2.2.1.3.1. Bulunma Durumu (lokatif): -da/-de

kaḥanda (قَهْدَه) (127b/2), ṭamuda (طَامُوْدَه) (107b/14), dünyāda (دُنْيَاْدَه) (114b/16), yeryüzinde (يَزْيُزْنَدَه) (125b/3), yerde (يَزْدَه) (121b/2)

2.2.2.1.3.2. Çıkma Durumu (ablatif): -dan/-den

günāhdan (كُنَاهْدَنْ) (132a/7), kaḥandan (قَاهْدَنْ) (109b/9), taḥrıdan (تَحْرِدَنْ) (100b/5), mekkeden (مَكْدَنْ) (100b/11), ka'beden (كَعْبِدَنْ) (101a/10)

2.2.2.1.3.3. Yönelme Durumu (datif): -a/-e

Ünlüyle biten sözcüklerde araya -y- bağlayıcı ünsüzü girer:

dünyāya (دُنْيَايَه) (128a/17), tamuya (طَامُؤِيَه) (137a/8), anaya (أَنَايَه) (135b/11), medīneye (مَدِينِيَه) (100b/10), geriye (كِرِيَه) (110a/3), kendüye (كَنْدُؤِيَه) (102a/17), kavmine (قَوْمَنَه) (154/10), kirpüğe (كِرْپُكَّه) (127b/7)

Bu ekin, Eski Türkçede olduğu gibi metinde de -ḡa/-ḡe şeklinde kullanımı vardır: üzerüğe (أَزْرُكَا) (125b/16), bositānuḡa (بُوسِتَانُوكَه) (150a/9), peygāmbereḡe (بِيْعَامْبِرُوكَه) (115b/17), taḡrıḡa (تَنْكُرْكََا) (127a/13)

2.2.2.1.3.4. Belirtme Durumu (akuzatif): Metinde bu ek iki farklı şekilde kullanılmıştır:

a) 3. Kişi İyelik Ekinden Sonra Gelen –n:

süresin (سُورِسِنْ) (54b/13), rızāsın (رِضَاسِنْ) (60a/08), dilin (دِلِنْ) (94a/14)

b) -(y)ı/-(y)i:

Sözcüğün yalın hâline ünsüz ile bitiyorsa -ı/-i, ünlü ile bitiyorsa araya –y koruyucu ünsüzü alarak gelir. 3. şahıs iyelik eklerinden sonra ise zamir n’si ile birlikte kullanılır: rahmetini (رَحْمَتِنْ) (109b/2), tamuyı (طَامُؤِي) (156b/16), yağmurı (يَغْمُرِي) (126a/3), taḡrıyı (تَنْكُرِي) (101a/8)

2.2.2.1.3.5. Tamlayan Durumu (genitif): -(n)uḡ/-(n)üḡ

kişinüḡ (كِيْشِنْكُ) kağıdı (151a/11), kavminüḡ (قَوْمِنْكُ) ‘ādeti (103b/1), taḡrınuḡ (تَنْكُرِنْكُ) dilegi (102a/15), göklerinüḡ (كُوكْلَرْكُ) daḡı yerlerinüḡ (بِرْلَرْكُ) taḡrısidurur (146b/1), havanuḡ (هَوَانُكُ) yücesinde (127b/13)

2.2.2.1.3.6. Vasıta Hâli (enstrümental)

Bu hâl, bağlama edatı ile’nin ekleşmiş biçimiyle oluşmuştur: cengile (جَنْكِلَه) (102b/11), sebebile (سَبَبِلَه) (103b/10), uçmaqlarılı (أُجْمَاقْلَرِلَه) (108a/11)

2.2.2.1.3.7. Yön Gösterme Eki (Direktif): -aru/-erü, -ra/-re

Yer zarfları türeten eklerdir.

ilerü (الرُّ) (125b/7), şoḡra (صُكْرَه) (125a/2)

2.2.3. Sıfatlar

2.2.3.1. Soru Sıfatları

ne (نه) yaman nesnedürür (122a/8)

2.2.3.2. Belirtme Sıfatları

Bu sıfatlar belirsizlik, sayı, işaret ve soru sıfatlarıdır. Metindeki bazı belirtme sıfatları şu şekildedir:

2.2.3.2.1. Belirsizlik Sıfatları

bir (بِر) tā' ife (103b/7), her (هَر) nesne (134b/3)

2.2.3.2.2. Sayı Sıfatları

İsimleri sayı yoluyla belirten sıfatlardır. Metindeki bazı örnekleri şunlardır:

2.2.3.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

dört (دُورْت) ay (106a/9), yedi (يَدِي) kat (137b/3), iki (اِكِي) leşker (102a/9)

2.2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

sekizinci (148a/7) (سِكْرِنَجِي), ikinci (اِكْنِج) (116b/1), altıncıları (اَلْتِنْجَلْرِي) (148a/5)

2.2.3.2.2.3. İşaret Sıfatları

Metindeki örnekleri “bu, ol ve şol”dur.

ol (اُول) ‘azāb (103a/16), bu (بُو) āyet (101a/5), şol (شُول) tā' ife (105b/10)

2.2.3.2.2.4. Niteleme Sıfatları

Metindeki bazı niteleme sıfatları şu şekildedir:

büyük (بُؤْيُك) nesne (138a/11), küçük (كُؤْجُك) günāhķūr (151a/15), eyü (أْيُو) rızķ (127a/12),
ulu (اُولُو) ševāb (100b/5)

2.2.4. Zamirler

Metindeki bazı zamirler şunlardır:

2.2.4.1. İşaret Zamirleri

anuş (اَنْك) (118b/12), bunlara (بُونْلَرَه) (101a/8), şunlar (شُون) (104a/6)

2.2.4.2. Şahıs Zamirleri

ben (بَنْ) (103a/7), anuñ (أَنْكُ) (114a/15), anlar (أَنْلُرُ) (100b/17), biz (بِزْ) (100b/14), sen (سَنْ) (104a/15), siz (سِزْ) (147b/1)

2.2.4.3. Belirsizlik Zamirleri

birisi (بِرِسِي) (125a/10), her birisi (هَرْبِرِسِي) (103b/11), kimi (كِمِي) (107b/6), kimse (كِمْسَه) (119a/17)

2.2.4.4. Dönüşlülük Zamiri

kendü (كَنْدُ) (122a/5)

2.2.5. Zarflar

2.2.5.1. Miktar Zarfları: Metindeki bazı miktar zarfları şunlardır:

azacuk: azacuk (أَزْحُقْ) dirliği (130b/17) **az:** az (أَزْ) gördiler (103a/9)
kadar: şol kadar (قَدْرْ) arttı (116b/5) **çok:** çok (چُوقْ) gösterdi (102b/9)

2.2.5.2. Durum Zarfları

eyü (أَيُ) görmez (148b/8), (103b/12), berhurdār (بَرْخُورْدَارْ) olmazlar (131b/16), düpdüz (دُپْدُزْ) oldı (156a/12)

2.2.5.3. Zaman Zarfları

imdi (أَمْدِي) (126b/8) - şimdi (شِمْدِي) (112b/13), sonra (سُكْرَه) (102a/6), bir gün (كُونْ) (119a/9), evvel (أَوَّلْ) (138a/14), kaçan (قَچَنْ) (107a/2), gece (كَيْجَه) (141b/8)

2.2.5.4. Yer-Yön Zarfları

aşağa (أَشْغَا) (126a/12), ilerü (أَلْرُ) (122a/4)

2.2.5.5. Soru Zarfları

ne: ne (نَه) kazanursız (124a/10), **niçün:** niçün (نِچُونْ) getirmezler (146b/5)
nice: nice (نِجَه) emān olub (106b/11), **nite:** nite (نِته) dedüñ (143a/5)

2.2.6. Edatlar

2.2.6.1. Çekim Edatları: Metindeki bazı çekim edatları şunlardır:

2.2.6.1.1. Yalın Durumu ile Kullanılan Edatlar

yine: yine (يِنَّه) de ol yegregın verür (105a/12)

dëyü: andan kızar size وَلَيُنَّ سَأَلْتَهُمْ eger anlara şorarsaŋ ne söyleşirsiz dëyü لَيَقُولَنَّ (114a/8)

içün: yā muħammed ħamza içün taŋrı ta'ziye etti (132b/14)

ķadar: şol ķadar (قَدَرُ) arturdığı (116b/4)

gibi: daŋı şol zālimlerüŋ 'ādeti gibi (كَبِي) ki (103b/2)

2.2.6.1.2. Çıkma Durumu ile Kullanılan Edatlar

şoŋra: andan şoŋra (صُورَه) indürdi taŋrı (109a/1)

artuķ: bunlardan artuķ (أَرْتُقُ) (100b/12)

öŋdin: senden öŋdin (أَوْحَدِنُ) (125b/12)

2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları

daŋı: siz daŋı (دَخ) anlara toğrı oluŋ (106b/15)

2.2.7. Bağlaçlar

bile: ikisi bile (بَلَه) ħarām olurdu (106a/1) sizünile bile فَأَوْلَانِكَ ol tã'ife

ile: daŋı mü'minler ile (بَلَه) (104b/2)

ve: 'izzetlü halikdürür ve (وَ) ħikmetlü sultāndurur (104b/6)

kim: şunlaruŋ üzerine kim (كَمْ) yahūdiler oldılar (132a/1)

ki: şol nesne ki (كِه) anuŋile istihzā ederlerdi (123a/8)

2.2.8. Fiiller

2.2.8.1. Şahıs Ekleri

Metinde örneği olan şahıs ekleri şunlardır:

2.2.8.1.1. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

1. Tekil Şahıs: -m:

etmedüm (أَتَمَدُّمُ) (155a/4), diledüm (دَلَدُّمُ) (154b/4), unuttum (أَوْتُنَدُّمُ) (153a/7), buldum (بُولَدُّمُ) (150a/11), buyurdum (بُيُورَدُّمُ) (105b/13), geldüm (كَلَدُّمُ) (153a/6)

2. Tekil Şahıs: -η:

görseη (كُورِسْكَ) (103a/13), olursaη (اُولُورِسْكَ) (153b/9), etseη (اِتْسْكَ) (104b/3), dilerseη (دِلَرِسْكَ) (117a/7), kırkarsaη (قُرْقَارِسْكَ) (104a/2)

3. Tekil Şahıs: Ø:

tuta (طُوتَه) (124a/15), gele (كَلَه) (123a/4)

1. Çoğul Şahıs: -k/-k:

etdik (اِتْدُكْ) (132a/2), tutduk (طُتْدُكْ) (112b/1), bağışladuk (بَاغِشْلْدُكْ) (146a/16), yaratduk (يَرْتْدُكْ) (140b/17)

2. Çoğul Şahıs: -ηuz/-ηüz:

şanduηuz (شَنْدُكْ) (107b/6), inanduηuz (اِنَانْدُكْ) (102a/8), kılduηuz (قِلْدُكْ) (151b/12), yatduηuz (يْتْدُكْ) (147a/14), olduηuz (اُولْدُكْ) (110b/15)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler:

bulsalar (بُولْسَلَر) (113a/9), dileseler (دِلْسَلَر) (104a/17), çevürseler (چُورُسَلَر) (101b/17), kıldılar (قِلْدِلَر) (101a/3), döndiler (دُونْدِلَر) (105a/16)

2.2.8.1.2. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

1. Tekil Şahıs: -am/-em:

kırkaram (قُورْقَارَام) (103a/7), bilmezem (بِلْمَزَام) (119a/11), bulmazam (بُولْمَزَام) (118a/17)

2. Tekil Şahıs: -sın/-sin:

getüresin (كْتُورَه سِنْ) (143a/6), bulmazsın (بُولْمَزْسِنْ) (148b/13), görmezsin (كُورْمَزْسِنْ) (126b/15), görürsın (كُورُورْسِنْ) (146b/14), bilesin (بِلَاسِنْ) (111b/11)

3. Tekil Şahıs: Ø:

ola (اُولَه) (101b/16), olmaya (اُولْمَيَه) (136a/2)

1. Çoğul Şahıs: -vuz/-vüz:

olavuz (أُولَاوُزْ) (138a/8), bilevüz (بِلَاوُزْ) (143a/11), dilesevüz (دِلْسَوُزْ) (100b/15), dizevüz (دِزَاوُزْ) (156b/8), oқыyavuz (اوقْيَاوُزْ) (143a/11), bulavuz (بُولَاوُزْ) (156a/6)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler:

oldılar (أُولِدْلَرْ) (100b/9), kıldılar (قَلْدِلَرْ) (101a/3), éderler (إِيدِرْلَرْ) (101a/7)

2.2.8.2. Fiil Çekimleri

Fiil çekimlerinde yalnızca metinde olanlar sıralanmıştır.

2.2.8.2.1. Basit Çekimler

2.2.8.2.1.1. Bildirme Kipleri

2.2.8.2.1.1.1. Geniş Zaman

1. Tekil Şahıs: -(y)am/-(y)em:

bilmezem (بِلْمَزَمْ) (119a/11), komazam (قَوْمَزَمْ) (152b/13), étmeyem (أَتْمَيْمَ) (153b/8)

2. Tekil Şahıs: -arsın/-ersin, -ursın/-ürsin:

görürsın (كُورُسِينْ) (151a/12), eydürsın (أِيدُرْسِينْ) (118a/17), kalursın (قَلُورُسِينْ) (135a/17), şanursın (صَنْرُسِينْ) (147a/5)

3. Tekil Şahıs: -ar/-er,-ur/-ür:

olur (أُولُونْ) (102b/10), çıkar (چَقَرْ) (126b/4), gelür (كَلُونْ) (112a/17)

1. Çoğul Şahıs: -aruz/-erüz -uruz/-ürüz:

bilürüz (بِلُورُزْ) (109b/13), beyān éderüz (إِيدِرُزْ) (107a/10), kıluruz (قَلُورُزْ) (137b/10), vèrürüz (وَرُورُزْ) (130a/1)

3. Çoğul Şahıs: -arlar/-erler:

taparlar (طَپَرْلَرْ) (121b/12), éderler (إِيدِرْلَرْ) (101a/7), añarlar (أَنَارْلَرْ) (101a/8)

2.2.8.2.1.1.2. Gelecek Zaman

1. Tekil Şahıs: -iserem:

isteyiserem (إِسْتَهَ يَسْرَمُ) (140a/1)

3. Tekil Şahıs: -isar/-iser:

olisar (أُولِسَرُ) (109a/16), göriser (كُرِسَرُ) (118b/12)

1.Çoğul Şahıs:-(i)saruz/-(i)serüz:

eydiserüz (أَيْدِسَارُزُ) (155b/6), çıkarısaruz (حَقَّارِسَرُزُ) (134b/5), kılmayısaruz (قَلَمَّيَسَرُزُ) (151a/10), êdiserüz (إِدِسَرُزُ) (129b/14)

3. Çoğul Şahıs: -(i)sarlar/-(i)serler:

êdiserler (إِدِسَرَلَرُ) (101b/3), varısarlar (وَارِسَرَلَرُ) (101b/6), kıpısarlar (قَيْسَرَلَرُ) (123b/10)

2.2.8.2.1.1.3. Görülen Geçmiş Zaman

1. Tekil Şahıs: -dum/-düm:

buyurdum (بُيُورِدُومُ) (105b/13), demedüm (دِمْدُمُ) (153b/15), geldüm (كَلْدُمُ) (153a/6), kılmadum (قَلَمْدُمُ) (151b/7), êtdüm (أَنْدُمُ) (115a/6), yükledüm (يُوكَلْدُمُ) (118b/1)

2. Tekil Şahıs: -duḡ:

‘ahd aldūḡ (أَلْدُوكُ) (103b/15), urduḡ (أُورْدُوكُ) (139b/17), kıldūḡ (قَلْدُوكُ) (133a/10)

3. Tekil Şahıs: -Ø:

eyitdi (أَيْتَدِي) (124b/10), dedı (دَدِي) (103a/6), yaratdı (يِرْتَدِي) (138a/13)

1. Çoğul Şahıs: -duḡ/-dük:

gönderdük (كُنْدَرْدُوكُ) (124a/9), tıtdük (طُنْدُوكُ) (112b/1), yaratdük (يِرْتَدُوكُ) (140b/17)

2. Çoğul Şahıs: -duḡuz:

şanduḡuz (صَانْدُوكُوزُ) (107b/6), kılduḡuz (قَلْدُوكُوزُ) (151b/12), yatduḡuz (يَتْدُوكُوزُ) (147a/14), olduḡuz (أُولْدُوكُوزُ) (110b/15)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler:

tıtdılar (طُنْدِلَرُ) (152a/14), dediler (دِدِلَرُ) (111b/10), oldılar (أُولْدِلَرُ) (101b/5), getürdiler (كَتُورْدِلَرُ) (146a/15), yalanladılar (يَلَانْلَدِلَرُ) (118a/8)

2.2.8.2.1.1.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman

3. Tekil Şahıs: -mış/-miş:

alınmış (أَلْمِشَن) (127a/9), çıkmamış (جَفَمَامِشَن) (101a/4), etmemiş (أَتَمَامِشَن) (154a/4)

3. Çoğul Şahıs: -mışlar-dur/-mişler-dür:

çıkılmışlardurur (جَفَمِشَنَلَرُ دُرُر) (114b/9), vermişlerdürür (وَرَمِشَنَلَرُ دُرُر) (101b/11), bağlamışlar (بَاغَلَدِلَر) (113a/14), çıkmışlardurur (جَفَمِشَنَلَرُ دُرُر) (114b/9)

2.2.8.2.1.2. Dilek Kipleri

2.2.8.2.1.2.1. Şart Kipi

1. Teklik Şahıs: -sam/-sem:

olursam (أُولُر سَم) (154a/7), dönderilirsem (دُنْدَر لِر سَم) (150a/2)

2. Tekil Şahıs: -sañ/-señ:

görseñ (كُور سَنَك) (103a/13), olursañ (أُولُر سَنَك) (153b/9), okusañ (أُوقُسَنَك) (137b/8), dilersenñ (دِلَر سَنَك) (117a/7), korkarsañ (قُرُقَار سَنَك) (104a/2), deseñ (دِسَنَك) (137b/13)

3. Tekil Şahıs: -sa/-se:

olsa (أُولُسَه) (116a/10), onarsa (أُوكَار سَه) (134b/8), kılsa (قِلْسَه) (136b/2)

1. Çoğul Şahıs: -savuz/-sevüz:

dilesevüz (دِلَسُوز) (142b/3)

2. Çoğul Şahıs -sañuz/-señüz:

kılsañuz (قِلُر سَكُوز) (106a/14), bilürseñüz (بِلُور سَكُوز) (111b/2)

3. Çoğul Şahıs: -salar/-seler/:

dileseler (دِلَسَلَر) (104a/17), çevürseler (چَوُر سَلَر) (101b/17), bulsalar (بُولَسَلَر) (113a/8)

2.2.8.2.1.2.2. Emir Kipi

1. Tekil Şahıs: -ayım/-eyim:

oturayım (أُوتِرَه يَمْ) (112a/13), kılayım (قَلَه يَمْ) (156a/9), dökeyim (دُوكِيَمْ) (156a/15)

2. Tekil Şahıs: -gıl/-gil/ Ø:

beşāret kıl (قَلْ) (106a/15), bırakmağıl (بِرَقْمَعِلْ) (112a/14), olmağıl (أُولْمَاغِلْ) (132b/17), du‘a
ëtgıl (دُعَااتِكِلْ) (116a/16)

3. Tekil Şahıs: -sın/-sin, -sun/-sün:

‘amel eylesün (أَيْلَسُونْ) (157b/6), kırsun (قِرْسُونْ) (109b/9), baqsun (بَاقْسُونْ) (147b/2), alsun
(أَلْسُونْ) (147b/4), olsun (أُولْسُونْ) (123a/1)

1. Çoğul Şahıs: -alum/-elüm:

olalum (أُولَالُومْ) (117b/15), çıkmayalum (چِقْمَيَالُومْ) (111b/9), edelüm (إِدَالُمْ) (146a/13),
verelüm (وَرَالُمْ) (156a/4)

2. Çoğul Şahıs: -η/-uη/-üη:

gözedüη (كُوزْدُكْ) (52a/06), düşüη (دُوشُكْ) (76b/14), dönderüη (دُندُرُوكْ) (77b/04), bilüη
(بِلُوكْ) (100b/3), şabr edüη (صَبْرَادُوكْ) (102b/14), şalivërüη (صَالِيورُوكْ) (106b/6)

3. Çoğul Şahıs: -sunlar/-sünler:

gülsünler (كُلْسُونْلَرْ) (117a/15), aglasunlar (أَغْلَسُونْلَرْ) (117a/15), bilsünler (بِلْسُونْلَرْ) (147b/9),
tevekkül kılsunlar (قِلْسُونْلَرْ) (112b/5)

2.2.8.2.1.2.3. İstek Kipi

1. Tekil Şahıs: -am/-em:

ma‘yüb edem (إِدَمْ) (154b/4), erişem (إِرِشَمْ) (152b/13), gezem (كَزَمْ) (152b/15)

2. Tekil Şahıs: -a-sın(η)/-e-sin(η), -a-sun(η)/-e-sün(η):

çıkasın (چَقَاسِينْ) (143a/8), getüresin (كَتُورَه سِينْ) (143a/6), göresin (كُورَه سِينْ) (151a/4), olasın
(أُولَاسِينْ) (116b/3)

3. Tekil Şahıs: -a/-e:

ola (أُولَه) (101b/16), éde (إِدَه) (103a/13)

1. Çoğul Şahıs: -a-vuz/-e-vüz:

harāb èdevüz (ادَوُزُ) (134b/14), olavuz (اولاؤزُ) (138a/8), bilevüz (بِلاؤزُ) (143a/11), dizevüz (دِزاؤزُ) (156b/8), oқыavuz (وقياؤزُ) (143a/11), bulavuz (بولاؤزُ) (156a/6)

2. Çoğul Şahıs: -asız/-esiz:

korqasız (قورقاسیزُ) (108b/5), uğraşasız (اوغرشاسیزُ) (102b/11), tadasız (طده سیزُ) (129b/7), yardım èdesiz (ادہ سیزُ) (105b/9), işidesiz (یشده سیزُ) (106b/8)

3. Çoğul Şahıs: -a-lar/-e-ler:

èdeler (اده لَرُ) (110b/6), vèreler (وزہ لَرُ) (102a/7), öğüt alalar (الالَرُ) (104a/2)

2.2.8.2.1.2.4. Gereklilik Kipi Kipi

gerek (كَرَكَ) (139a/7)

2.2.8.2.2. Birleşik Çekimler

Metindeki birleşik çekimler şunlardır:

2.2.8.2.2.1. İstek Kipinin Hikâyesi: -eydi

èdeydi (اديدُ) (129b/1)

2.2.8.2.2.2. Şart Kipinin Hikâyesi: -seydi/-sayıdi/-se idi

dileseydi (دلسيدي) (123a/10), olsayidi (اولسيدي) (111b/3), yetse idi (يتسن ادي) (11bb/5)

2.2.8.2.2.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi: -mişdi/-mişdi/-mişdi/-mişdi

düşmişdi (دُشمشیدی) (119a/9), erişmişdi (ايرشمشیدی) (110b/14), yıkılmışıdı (يَقْلَمَشیدی) (150b/4), bitmemişdi (بیتمامشیدی) (145b/17), oturmuşdı (أوتُرْمَشیدی) (119a/9)

2.2.8.2.2.4. Geniş Zamanın Hikâyesi

3. Tekil Şahıs: -ürdi:

vèrürdi (ورُردي) (113b/5), gelürdi (كلوردي) (131a/16), bilürdi (بلوردي) (139a/16)

3. Çoğul Şahıs: -rlardı/-rlerdi/-rlarıdı/-rleridi:

d rlerd  (دِرلُردي) (138a/4), y r rlerd  (يُورلُردي) (114a/10),  ıkarlard  (چُقُرلُردي) (138a/1),
a arlard  (اَكُرلُردي) (141a/8)

2.2.8.2.2.5. Geniş Zamanın Őartı

1. Tekil Şahıs: -(a)rsam/-(e)rsem:

olursam (اُولُورسَم) (154a/7), d nderilirisem (دُنْدِرلِرِسَم) (150a/2)

2. Tekil Şahıs, olumlu: -(a)rsaŋ/-(e)rseŋ:

i r z  derseŋ (اِدِرْسَك) (136a/3), dilerseŋ (دِلِرْسَك) (117a/7), k rkarsaŋ (قُرُقَارْسَك) (104a/2)

3. Tekil Şahıs, olumlu: -(a)rsa/-(e)rse:

dilirse (دِلِرْسَه) (129b/3), azarsa (اَزَارْسَ) (134b/9)

1.  oğul Şahıs: -rsev z:

get rsev z (كَتُورسَوُز) (130a/9)

2.  oğul Şahıs: -(a)rsaŋuz/-(e)rseŋ z:

bil rseŋ z (بِلُورسَكُوز) (129b/12), tevbe kılursaŋuz (قِلُرْسَكُوز) (106a/14), y z  v r rseŋ z
(چُورُرْسَكُوز) (106a/15)

3.  oğul Şahıs: -rlarsa/-rlerse:

y z  v r rlerse (چُورُرلُرْسَ) (128a/10)

2.2.9. Ek-Fil

a) Metinde ek-fiilin t m  ekimlerine (şahıslara g re) rastlanılmamıştır.

Geniş Zaman 1. Tekil Şahıs, olumsuz: -em:

deg lem (دَكَلَم) (143a/13)

Geniş Zaman 3. Tekil Şahıs: -dur/-d r/-durur/-d r r:

degüldür (دَكُلْدُر) (100b/15), yokdur (يُقْدُر) (123a/14), kolaydur (قَوْلَايْدُر) (98a/11), haqdurur (حَقْدُورُور) (156b/5), taqrıdurur (تَنْكُرِيدُرُر) (150a/7), eyüdürür (أَيُودُرُر) (149b/3), budurur (بُودُورُر) (130a/3)

Geniş Zaman 3. Çoğul Şahıs: -dururlar:

hordururlar (حُورْدُرُرُلُر) (124b/4)

Şart Kipi 3. Tekil Şahıs: -sa/-se:

olsa (أُولْسَه) (116a/10)

b) Birleşik zamanlı fiil çekimleri de ek-fiilin yardımıyla yapılmaktadır (bk. 2.2.8.2.2. birleşik çekimler).

2.2.10. Birleşik Fiiller

2.2.10.1. İsim+Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiiller

Metinde ét-, eyle-, kııl- ve ol- yardımcı fiilleri, Türkçe ve yabancı kökenli sözcüklere getirilerek birleşik fiil yapılmıştır:

nazar kıılmadılar (نَظَرُ قَلَمَدَلَر) (127b/12), terk ètdük (تَرَكَ اِيْتْدُك) (156b/6), ‘amel eylesün (أَمَلْ اِيْلْسُونُ) (157b/6), gālib oldılar (غَالِبْ اُولْدَلَر) (133b/16), mühr urdı (مُهْر اُورْدِي) (131a/1)

2.2.10.2. Fiil + Yardımcı Ara Ses + Fiil Şeklinde Yapılan Birleşik Fiiller

şalıvèrür (صَالُورُك) (106b/6)

2.2.11. Fiilimsiler

2.2.11.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)

2.2.11.1.1. -(y)up/- (y)üp

koyub (قُويُب) (109b/11), urub (أُورُب) (115b/10), tanışub (طَانِشُوب) (100b/9), olub (أُولُب) (106b/11), èdüb (اِدْب) (143b/1), çevürüp (çÖRÜP) (137b/14), èdüp (اِدْب) (129a/17)

2.2.11.1.2. -iken < er-ken

Ek-fiilin zarf-fiille kurulan birleşik çekimdir. Ünlüyle biten kelimelerden sonra -y-yardımcı ünlüsüyle yazılmaktadır:

ölüyiken (أُولِيكُنْ) (136b/2), işlerindeyiken (إِشْلَرُنْدِيكُنْ)(124a/15), olurken (أَلْرُكُنْ)(119b/17), babayiken (بَابَايِكُنْ)(150a/5)

2.2.11.1.3. -ınca/-ince

harc verince (وَرُنَجَه) (109b/3)

2.2.11.1.4. -(y)u/-(y)ü

düyü (دِيُو) (100b/2)

2.2.11.1.5. -ıcağ/-icek

giricek (كِرَجَكْ) (120a/1)

2.2.11.1.6. -duğda/-dükde

okuduğda (أُقْدُدَه) (106b/8), yüzdükde (يُوزْدُكْدَه) (153a/2), haber verdükde (وَرْدُكْدَه) (139b/9)

2.2.11.1.7. -mege

etmege (إِتْمَكَه) (109b/17), dirilmege (دِرْلِمَكَه)(157a/7)

2.2.11.1.8. -mazdan/-mezden

gelmezden (كَلْمَزْدَنْ) (57b/10), inmezden (إِنْمَزْدَنْ) (93b/15), kopmazdan (قُپْمَزْدَنْ)(139a/9)

2.2.11.1.9. -duğdan/-dükden

indükden (إِنْدُكْدَنْ) (55b/11), bulduğdan (بُولْدُقْدَنْ) (64a/02), çıkuğdan (چُقْدُقْدَنْ) (93b/15), uğraşduğdan (أُعْرَشْدُقْدَنْ) (102b/9), öldükden (أُولْدُكْدَنْ) (157a/6)

2.2.11.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)

2.2.11.2.1. Geniş Zaman Sıfat-Fiileri

2.2.11.2.1.1. -an/-en (< -ğan/-gen)

kalın (قَالَنْ) günahlarını (135b/5), gelen (كَلَنْ) peygamberleri (115a/2), korğan (قُورْقَنْ) kullardurur (101a/12), kaçan (قَچَانْ) kâfirler (102b/11)

2.2.11.2.2. Gelecek Zaman Sıfat-Fiili

2.2.11.2.2.1. -acak/ecek

sığınacak (سِغْنَاقُ) yer (113a/8), melûl olacak (أولَجُّقُ) sözi (135b/6), gölgelenecek (كُولُكَّنَجَكُ) ağaçlar (128a/5), çekecek (چَكَّجَكُ) azābınca (141a/16)

2.2.11.2.2. Geçmiş Zaman Sıfat-Fiilleri

2.2.11.2.3.1. -mış/-miş

mağbūn olmuş (أولْمِشُنْ) tã' ifedürür (101b/10), şataşmış (صَتَّشْمِشُنْ) kişiye (138a/3), erimiş (أرِيمِشُنْ) bakır (149a/10)

2.2.11.3. İsim-Fiiller

2.2.11.3.1. -mağ/-mek

yatmağ (يَاتْمَاقُ) (109a/15), turmağ (طُورْمَاقُ) (109a/16), vèrmek (وَرْمَكُ) (101a/14), yemek (يَمَكُ) (109a/15), içmek (إِچْمَكُ) (109a/15), uğraşmağdan (أُوغْرَ شَمَقْدَنْ) (102b/8)

evvelleriñ ‘âdetleri ya’ni düşmanlık (15) edenleriñ hâlleri noldı hıvz gördiler وَقَاتِلُوهُمْ
urışıñ anlarıñile حَتَّى لَا تَكُونَ فِئْتَةً (16) tã fesãd olmaya وَيَكُونَ الدِّينَ كُلَّهُ لِلَّهِ dañı dîn bir uğurda
tañrıñın ola فَانِ أَنْتَهُوا (17) eger küfrden yığlınusalar بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرًا eger yüz
çevürseler

[102a]

(1) bilüñ ey mü’minler أَنْ اللّٰهُ مَوْلِيكُمْ hocañuzdurur eyü mevlãdadurur (2)
ne eyü yardımcıdurur وَأَعْلَمُوا bilüñ نَمَّا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ dañı ne bedürüstî her ne (3)
neki çıkardıñız ganîmet mālından فَانَ لِلّٰهِ فَانِ bedürüstî tañrı içündürür خُمُسَهُ beşde birisi (4)
peygâmbere içündürür وَلِذِي الْقُرْبَىٰ dañı peygâmbere içündürür
وَالْيَتَامَىٰ dañı yetimler içündürür وَالْمَسَاكِينَ dañı
miskinler içündürür (6) وَابْنِ السَّبِيلِ ebnâ ı sebîl içündürür peygâmbere öldükden sonra
sehm añın savtı oldu kavümlerine (7) dañı kalan fuqarã gibi veler بِاللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمِنْتُمْ بِاللّٰهِ eger
tañrıñın birliğine inandüñüz ise (8) وَمَا اَنْزَلْنَا dañı biz indirdüğüme inandüñüz ise عَلَى
ki kılunuz üzerine biz indürdük (9) اِنَّا الْيَوْمَ النَّاقَةَ الْجَمْعَانَ الْفُرْقَانَ bedir güninde ol
günde ki iki leşker uğraşdı. (10) اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ sizdereniñ
orta (11) yerinde idüñüz medîneden yaña بِالْعُدْوَةِ الْفُصُولَىٰ dañı anlar dereniñ mekkeden
yakasında (12) اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ sizden aşğarağda idi
kavli فِي الْمَيْعَادِ لَا خِيفَةَ عَلَيْهِمْ اَلَا خَلَقْتُمْ (14) eger kavli-i şemşir olsayduñız cenk etmeğün
öldüğüñüz yerde muhãlefet edeydüñüz وَلٰكِنْ لَّا يَكْفُرُ بِاللّٰهِ اَمْرًا كَانَ (15) lãkin tañrı öğüştürdi
hãl عَنْ بَيِّنَةٍ هَلَاكٌ لِّمَنْ هَلَكَ مِنْ هَلَاكٍ (16) olmağün helãk olan عَنْ بَيِّنَةٍ kendüye haq
beyãn olduñdan sonra (17) اِنْ تَوَلَّوْا مِنْ حَيْثُ يَشَاءُ اِنَّ اللّٰهَ يَكْفُرُ بِالْمُكْفِرِيْنَ dañı diri kalan diri kala عَنْ بَيِّنَةٍ kendüye haq
beyãn olduñdan sonra

[102b]

oldılar فَهَمْ لَا يُؤْمِنُونَ anlar imān getürmezler (15) اهدت منهم ki ahd aldun anlardan ثُمَّ يَنْفُسُونَ andan (16) sonra bozarlar عهدهم emānlarını yamanlarını فِي كُلِّ مَرَّةٍ her kertede فَمَا تَنْفَعُهُمْ eger anları ele getürebilürsen yā muḥammed

[104a]

(1) فِي الْحَرْبِ cenkde فَشَرَّدَ بِهِمْ kōrkud anlaruñile مَن خَلْفَهُمْ bile olmayanları anlaruñile (2) اهدت منهم ki ögüt alalar وَإِنَّمَا تَخَافَنَ eger kōrkarsañ yā muḥammed (3) مِّن قَوْمٍ le'alle ki ögüt alalar لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ eden tā'ifeden هَيَّيْنِ خِيَانَةً hāyin olalar dēyü فَاذْبُ et اليهم anlara 'ahdlarını (4) سَوَاءٌ ṭōgruluk üzerine ya'ni 'ahd yüzdüğüni bildürüb إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ (5) hiyānet edenleri sevmez سَبُّواً kurtuldılar الَّذِينَ كَفَرُوا (6) şunlar ki kāfir oldılar وَلَا يَحْسَبَنَّ şanma sen yā muḥammed يَارَاقِلَ اءَعْدُوا لَهُمْ (7) anlar mü'mineleri 'aciz edemezler bedürüstī لَأَنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ şanma anlaruñiçün مَا اسْتَطَعْتُمْ (8) küçüñüz yetdügince مِّن قُوَّةٍ 'uddetlerden ya'ni çeri yarağından بِه بِه ol yaraqlanan silāhile وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ وَأَخْرَبِينَ tañrınuñ (10) düşmenini دَعَاكُمْ وَعَدَّوْكُمْ dañı sizüñ düşmenüñüzi ki mekke ehlidürür (11) dañı şol düşmenleri kōrkudasız ki تَعْلَمُونَهُمْ arab gayrındandurur مِّن دُونِهِمْ (12) ki siz انلاری بیلمزسیز وَاللَّهُ يَعْلَمُهُمْ tañrı bilür anları وَمَا تَنْفَعُوكُمْ مِنْ شَيْءٍ her neyi (13) ki nafağa edesiz siz وَأَنْتُمْ لَا ائیکم sizde فِي سَبِيلِ اللَّهِ tañrı yolında يُوفَّ ödenür ol nafağa etdüğüñüz (14) nesne نَطْلُمُونَ dañı siz zulm olunmazsız سِوَابُكُمْ tamām verilir size (15) eger meyl etseler فَاجْنَحْ لَهَا sen dañı meyl et muşālahaya (16) وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ dañı tevekkül et tañrı üzerine وَإِنْ يُرِيدُوا (17) eger dileseler ki يَحْدَعُوكَ seni فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ aldayalar

[104b]

(1)bedürüstî tañrı saña yeter هُوَ الَّذِي tañrı ol tañrıdurur ki اَيْدِكَ seni kuvvetlendürdi (2) dañı mü'minler ile وَالْمُؤْمِنِينَ بِأَنْصَرِهِ yardım etmekile يَأْتِيهِمْ ya'ni gönüllerini (3) bir yere cem' etdi لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ eger nafağa etsen neki yeryüzinde var (4) yâ muhammed اللهُ أَلْفَ بَيْنَهُمْ وَلَكِنَّ göñüllerini bir yere cem' edemeyeydün (5) lîkin tañrı te'lîf etdi araların اِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ bedürüstî tañrı (6) 'izzetlü halikdürür ve hikmetlü sulţandırur وَمَنْ اتَّبَعَكَ مِنْ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ ey peygâmber اللهُ حَسْبُكَ tañrı saña yeter (7) kındur mü'minleri يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرَضَ الْمُؤْمِنِينَ dañı her ki uydı saña mü'minlerden (8) صَابِرُونَ eger olursa sizden عِشْرُونَ yigirmi kişi ki اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ cenk etmek (9) şabr ediciler olalar اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ galebe edeler مَا تَنْتَهِينَ iki yüze (10) eger olursa sizden اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ كَفَرُوا الْفَأَمِّنَ الَّذِينَ يَغْلِبُوا gâlib olalar (11) şunlardan ki anlar كَافِرٌ اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ لَا يَفْقَهُونَ bu sebeble ki anlar bir tã'ifedürür ki (12) اِنَّكَ اَنْتَ الَّذِي اَنْتَ a

[105a]

(1)tañrı destürile وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ tañrı şabrı kullarile biledür (2) olmadı bir peygâmbere ki اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَنْتَ a

هَمَّ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ فَأَنْ تَأْتُوا eger tevbe kılsalar (5) وَأَقْعُدُوا لَهُمْ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ وَأَتُوا الزَّكَاةَ dağı zekātların vèrseler (6) وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ kapu şalıvèrüş yollarına (7) اسْتَجَارَكَ إِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ emān dilese senden (8) فَأَجْرُهُ muhammed emān vèr aña تاخرینوڭ kelāmını işidesiz okudukda ثُمَّ أَيْلَعُهُ andan sonra (9) إِيْمَانٌ GETÜRMEZLERİSE ERIŞDİR ANI EMĀN OLDUĞI YERE KI VAṬANIDURUR (10) يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ nice emān olub (12) بِلْمَعِزِّ لَا بِلْمَعِزِّ تَعْلَمُونَ قَوْمٌ إِنْ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ كَيْفَ nice emān vèrsiz siz (16) فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ لَا يَرْفُقُوا فِيكُمْ eger gālib olurlarise üzerünüze (17) وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ gözlemezler sizde

[107a]

(1) إِيْمَانٌ كَافِرِينَ كَفَرُوا وَأَقْرَبُوا سَبِيلَهُمْ وَأَقْرَبُوا سَبِيلَهُمْ (2) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (3) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (4) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (5) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (6) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (7) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (8) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (9) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (10) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (11) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ (12) فَاسْفُوفٌ وَأَكْثَرُهُمْ عَدُوٌّ لَكُمْ فَاسْفُوفٌ

وَعِمَارَةً (2) hācları şoranları (2) أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ مِنَ الْمُهْتَبِينَ (1) olalar ögmişlerden olalar
 كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ (3) tañrıya imān (3) كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ mescid-i harāmı ‘imāret edenleri
 وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ (4) seväbda hasenātda (4) وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ gibi dañı kıyāmet günine inananlar gibi
 لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ (5) tañrı (5) لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ dañı tañrı yolında gazā kıldı
 وَالَّذِينَ آمَنُوا (6) hañña kuļaguzlamuz (6) وَالَّذِينَ آمَنُوا tañrı zālimü tã’ife’yi
 وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ (7) mekkeden medīneye şehrine geldiler (7) وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ dañı
 أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ (8) mällarile cānlarile (8) أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ dañı gazā kıldılar tañrı
 وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ (9) ol tã’ife kıyāmet güninde (9) وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ dañı
 بِرَحْمَةٍ مِنْهُ (11) rañmetilen ki (11) بِرَحْمَةٍ مِنْهُ anlaruñ tañrısı beşāret eder anlara
 وَجَاءَتْ (12) dañı uçmañlarla (12) وَجَاءَتْ dañı uçmañlarla anlaruñiçün
 فِيهَا أَبَدًا (13) şu hālde ki qalalar ol ni‘metde (13) فِيهَا أَبَدًا uçañlarda tena‘um ki
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا (14) tañrı anuñ qatındadurur (14) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ulu sevāb
 اسْتَحْبُوا الْكُفْرَ (16) dostlar (16) اسْتَحْبُوا الْكُفْرَ dañı qardaşlarıñuzu
 عَلَى الْإِيمَانِ (17) üzerine (17) عَلَى الْإِيمَانِ küfri sevseler yeğleseler
 فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (18) sizden (18) فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

[108b]

(1) ol tã’ife zālimlerdürür (1) فَلْ آyeti yā muħammed (1) فَلْ eger olursa atalarıñuz (2)
 وَأَزْوَاجِكُمْ (3) dañı ‘avratleriñuz (3) وَأَزْوَاجِكُمْ dañı oğlanlarıñuz وَأَبْنَاؤَكُمْ
 وَأَقْتَرْتُمْوهَا (4) kesb etdiñuz anı (4) وَأَقْتَرْتُمْوهَا dañı mällarıñuz ki
 وَمَسَاكِينٌ (5) geçmeye deyiü (5) وَمَسَاكِينٌ dañı ol bāzırgānlık ki mālı
 تَرْضَوْنَهَا (6) rāzılar siz seversiz anda oturmağı (6) تَرْضَوْنَهَا dañı menāziller ki
 وَجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (7) tañrıdan dañı peygāberinden (7) وَجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ size bu geçenler
 حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ (8) şuña degin ki allahu (8) حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ dañı tañrı
 وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (9) tañrı toğru yola (9) وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

kuşağızlamaz (10) الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ fāsıq olan tā'ife'yi لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ taḥkīk tañrı yardım étđi (11) size فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ çok yerlerde murād andan bedr vak'alarıdır kurayza (12) vak'alarıdırur nağır vak'asıdırur ḥudeybe vak'asıdırur mekke feth olduğudurur (13) وَبِئْسَ مَا كَانُ يَوْمَ حُنَيْنٍ ḥuneyn güni فَلَمْ تَعْنِ عَنْكُمْ شَيْئاً sizün çoqlığunuz (14) كُنْتُمْ كَمَا كُنْتُمْ إِذْ أَجَبْتُمْ كَمَا كُنْتُمْ إِذْ أَعَجَبْتُمْ عَلَيْكُمْ الْآرْضُ tar oldu üzerünüze (15) yer بِمَا رَحِبْتُمْ kīñlikile andan sonra döndünüz مُدْبِرِينَ arka (16) çevürüb on dört biñ kişi idi şındılar peygāber ḳaldı 'abbāsile bu ol (17) burhāndurur delīl peygāberün şecā'atine zīrā düşmān otuz biñ er ḳarşu

[109a]

(1) ṭurmuşıdı عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ andan sonra indürđi tañrı (2) rahmetini mü'minler üzerine وَأَنْزَلَ دَاخِلًا indürđi ḳerāneler ki لَمْ تَرَوْهَا (3) görmedünüz anı siz anlar وَذَلِكَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ andan sonra indürđi tañrı (4) ḳıldı şunlara ki kāfir oldılar وَذَلِكَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ andan sonra indürđi tañrı (5) olanların cezāsıdırur مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ andan sonra tañrı tevbe rüzı ḳılır (6) مَنْ يَشَاءُ عَلَى andan sonra indürđi tañrı (7) nökerlerinden وَمِنَ الْمُشْرِكِينَ andan sonra indürđi tañrı (8) murdardurur فَلَا يَفْرَبُوا andan sonra indürđi tañrı (9) mekke ḥaremine وَمِنَ الْمُشْرِكِينَ andan sonra indürđi tañrı (10) dervāşlikden kāfirler وَمِنَ الْمُشْرِكِينَ andan sonra indürđi tañrı (11) tañrı sizi bayidiser مِنْ فَضْلِهِ andan sonra indürđi tañrı (12) meşiyetile dilemekile إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ andan sonra indürđi tañrı (13) şonını ḥākimdürür işinde فَاتِلُوا الَّذِينَ andan sonra indürđi tañrı (14) ḳıyāmet günine دَاخِلًا andan sonra indürđi tañrı (15) getirmezler cānlar cisimlerle ḳopısar dağı anda yemek içmek olısar yatmağ (16) ṭurmađ olısar وَلَا يُحْرَمُونَ andan sonra indürđi tañrı (17) ḥarām ḳıldı tevrātda dağı incilde ve dağı ḳurānda وَرَسُولُهُ andan sonra indürđi tañrı

muḥammed بِعَذَابٍ أَلِيمٍ acıdıcı ‘azābile عَلَيَّهَا eg yā muḥammed (10) ol gün ki kızdurula جَبَاهُمْ فَتُكْوَى بِهَا فِي نَارٍ جَهَنَّمَ (11) daḥı taḡlana ol altunıla aḡçayıla alınları anların daḥı وَجُنُوبُهُمْ daḥı yanları (12) anların daḥı وَظُهُورُهُمْ daḥı arḡaları anların daḥı هَذَا eydeler anlar (14) تَكْفُرُونَ مَا كُنْتُمْ فَادُّوهُوا taduñ kendünüzçün لِأَنْفُسِكُمْ gizledünüz şol (13) مَا كُنْتُمْ lezzetini anuñ ki gizledünüz anı إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ bedürüstī eyleruñ saḡışı (15) tañrı tañrı كِتَابِ اللَّهِ فِي Kitābında (16) on iki aydur tañrı اِنْتَا عَشْرَ شَهْرًا katında tañrı yēdi ḡat gögi yēri yarattı وَالْأَرْضَ (17) daḥı yēri yarattı مِنْهَا anlardan أَرْبَعَةَ حُرْمٍ dördi eṣhür-i ḡurumdurur biri

[110b]

(1) biri muḡarrem biri receb biri zılḡa‘de ve biri zılḡicedürür ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ toḡrı (2) ḡüküm oldurur buyurduḡ فِيهِمْ أَنْفُسَكُمْ ḡulm étmek bu aylarda (3) nefislere göre müşriklerle bir uḡurda cenk édün (4) كَمَا يُعَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً nice ki anlar sizünile urışurlar bir uḡurda وَاَعْلَمُوا daḥı bilün (5) ki ta‘ḡīr étmek muḡarrem ḡarāmlıḡılan şafer (6) ayına ki muḡarrem ayında cenk édeler şafer ayında cenk étmeyeler فِي الْكُفْرِ küfürde (7) artuḡluḡdurur بِهِ يُضَلُّ الَّذِينَ كَفَرُوا anuñile azdurur anuñile وَبِحَرْمُونَهُ عَامًا daḥı ḡarām ederler muḡarremi bir yıl (8) ḡelāl ederler muḡarremi bir yıl (9) تَأْتُوا تَأْتُوا tañrı ḡarām ederler anı bir yıl (10) dört aydurur فِيحِلُّوا ḡelāl görürler مَا حَرَّمَ اللَّهُ şuniki tañrı ḡarām kıldıḡınuñ saḡışı ki (11) وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ amellerinüñ yamanı سَاءَ أَعْمَالِهِمْ لَهُمْ زِينٌ (12) noldı size اِنْفُرُوا (13) ḡaçanki size denilse فِي الْأَرْضِ (14) étdünüz daḥı meyl إِلَى الْأَرْضِ (15) daḥı ḡāyet taḡluyidi وَرَضِيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا (16) rażı olduñuz mı işbu azacuḡ dirlige فَمَا

olsayidi seferuñ لَاتَّبِعُوكَ saña uyarlaridi (4) لَٰكِنۢ بَعُدَتْ و lākin ırāķ oldu عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ üzerlerine sefer استَطَعْنَا لَوِ اسْتَطَعْنَا idi (5) etdi açalar münāfıķlar ki gazāya vermediler eger gücümüz yetse idi (6) لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ söziñile bile çıkarduķ gazā kılmağa dēyü يُهْلِكُونَ أَنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَؕ nefeslerini helāk (7) ederler yalan and içmekile وَاللَّهُ يَعْلَمُ tañrı bilür ki أَنفُسَهُمْ bedürüstī (8) anlar yalancılardurur andlarında عَفَا اللَّهُ عَنْكَ tañrı ‘afv étidi senden yā muħammed (9) لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ niçün destūr vėrdüñ anlara ki yā resūlallah biz tebūke çıķmayalum (10) dēdiler حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ ta zāhir ola saña صَدَقُوا şunlar ki gerçek (11) oldılar وَتَعْلَمُ الْكٰذِبِينَ daħı bilesin ki yalancılar لَا يَسْتَأْذِنُكَ destūr almaz (12) senden yā muħammed الشُّنَارِ الَّذِينَ الْاٰخِرِ şunlar ki imān getirürler بِاللَّهِ tañrı (13) daħı kıyāmet وَاللَّهُ وَآلِهِمْ وَأَنْفُسُهُمْ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسُهُمْ gazā kılmağdan anlar أَنۢ يُجَاهِدُوا günine kendüden kırķanları bilür tañrı (15) إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ bedürüstī destūr diler senden yā muħammed الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ şunlar imān getirmezler tañrı وَاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ daħı kıyāmet günine وَارْتَابَتْ daħı (17) gümān étidi قُلُوبُهُمْ göñülleri فَهُمْ انlar فِي رَيْبِهِمْ gümānlarında

[112a]

(1) لَا عُدُو لَهُ eger gazāya çıķmak (silik) وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ mütehayyir olurlar (2) يَارَاقُ ائْبَعَانَهُمْ geriye gördi لَٰكِنۢ كَرِهَ اللَّهُ ائْبَعَانَهُمْ geriye gördi لَٰكِنۢ كَرِهَ اللَّهُ ائْبَعَانَهُمْ geriye gördi (3) وَتَقِيلُ daħı dēnildi anlara (4) فَتَبَطَّهْمُ daħı anladı anları evlerinde (5) لَوْ خَرَجُوا eger çıķsalar anlar فِيكُمْ ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (6) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (7) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (8) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (9) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (10) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (11) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (12) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (13) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (14) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (15) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (16) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara (17) ائْبَعَانَهُمْ daħı dēnildi anlara

dilemeyicilerdürürler haḳ zāhir olduğını وَمِنْهُمْ anlardan (13) مَنْ يَقُولُ ṣol kişi vardurur ki eydür اِنْدَنْ لِي destür ver baņa kim oturayım وَلَا تَفْتِنِيّ beni fitneye bırakmağıl ki ağrablığa doymazamdır اَلَا فِي الْفِتْنَةِ āgāh ol ki fitneye (15) سَقَطُوا düşdiler anlar وَإِنَّ جَهَنَّمَ حَسَنَةٌ حسنةً tamu لَمْحِيطَةً kuşanıcıdurur بِالْكَافِرِينَ (16) kāfirleri اِنْ تُصِيبَكَ eğer irişse saņa muzafferlik düşmen üzerine نَسُوهُمْ (17) anlara yaman gelir وَإِنْ تُصِيبَكَ eğer idişirse saņa يَقُولُوا bir şikestelik مَصِيبَةٌ

[112b]

(2) مَنْ قَبِلَ مِنْ قَبْلُ evümüzde oturduğ hazeru تَمَرْنَا قَدْ أَخَذْنَا tutduğ anlar eydürler (1) فَلَنْ أَشَادُّرُورَلَر sādđururlar (3) هَلْ بُوَ هُمْ فَرَحُونَ dağı yüz çevürürler وَيَتَوَلَّوْا öñdin sinemüzden eyt yā muḥammed اِلَّا مَا كَتَبَ اللهُ (4) illā ṣol nesne ki taņrı yazdı فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ mü'minler (5) هُوَ مَوْلَانَا ol bizüm (5) hocamuzdurur لَنَا bizümçün qurānda اِلَّا اِحْدَى bizde gözlemezsiz (6) هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا eyt yā muḥammed tevekkül kılsunlar اِلَّا اِلْحُسَيْنِ illā iki eyününđ biri bizi ganīmet mālın almağ (7) biri kāfir elinde řehīd olmağ مِنْ اَزَابٍ اَعْزَابِيّ taņrı size erüne size taņrı اِنْ يُصِيبِكُمْ (8) biz gözlerüz sizde وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ kendü katında اَوْ بِأَيْدِيْنَا ya (9) bizüm elimüzile erišdüren ol اَزَابِيّ gözleņ siz فَلْاِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ (10) bedürüstī biz dağı gözcilerüz size gelecek iki belanuğ birisini اَوْ كَرِهًا مُطَبَّعًا طَوْعًا eđer nafağa ederseņüz mālıņuzı اَنْفِقُوا (11) eyt sen yā muḥammed ya güçile (12) اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ elbetde sizden kabül olmaz وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ يَتَّقُوا اَنْ تَقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ anları kabül olmağdan (14) اِنَّا نَعْتَدُ بِاللهِ وَبِرَسُولِهِ kāfir oldılar inkār etdiler (16) اِلَّا وَهُمْ كَسَالَى anlar taņrıya dağı resüline الصَّلَاةَ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ وَلَا يُنْفِقُونَ anlar taņrıya dağı resüline

[113a]

(1) فَلا تُعْجِبْكَ seni 'acaba getürmesün yā muḥammed أَوْلَادُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ mälları anlarıñ dağı oğulları (3) كِذَّابَاتٍ kızları (4) لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا anlara (5) وَتَزْهَقَ dağı helāk ola أَنفُسُهُمْ anlarıñ (6) وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ dağı and iğerler tañrıya ki أَنَّهُمْ bedürüstī anlar لَمِنْكُمْ elbetde sizdendürürler (7) وَمَا هُمْ مِنْكُمْ sizden ħor degüller anlar وَلَكِنَّهُمْ lākin anlar قَوْمٌ يَفْرُقُونَ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ anlar (8) أَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً eger bulsalar bir sığınacağ yer مَغَارَاتٍ أَوْ مَغَارَاتٍ ya mağāralar أَوْ مَدَحَلًا ya zīr zemīn bulsalar لَوْلَا إِلَيْهِ anı girelerdi (10) بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِعَدْوِئِكَ seni (11) وَهُمْ يَجْمَحُونَ hāl bu ki anlar serkeşlik ederlerdi anda varmağda (12) فِي الصَّدَقَاتِ sadāğa (13) مَالٍ mālın üleşdüdüğüne فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا eger ol sadāğa mālından verilseler (14) رِزْقًا رِزْقًا رِزْقًا rāzı olurlar senden eger verilmelerise andan (15) إِذَا هُمْ نَagāh göresin anlar دُشْمَانِيَّةً dūşmānlık bağlamışlar رِزْقًا رِزْقًا eger bedürüstī anlar (16) رِزْقًا رِزْقًا rāzı olalardı māşuka ki مَا مَالًا مَالًا anlara tañrı vėrdi anı anı وَرَسُولُهُ dağı (17) سَيُؤْتِينَا اللَّهُ tañrı bize vėre tiz dėseler مِنْ رِزْقِهِ rızqından (18) وَرَسُولُهُ dağı peygāmberi vėre dėseler

[113b]

(1) إِنَّمَا ya'ni bizüm rağbetümüz tañrıyadurur dėseler anlara yėgdi (2) وَالْمَسْكِينِ dağı وَالْمَسْكِينِ faķirleriçündür ki kūt yevmi ola (3) وَالْمَسْكِينِ dağı الْمَسْكِينِ faķirleriçündür ki asla kūt yevmi olmaya عَلَيْهَا (4) وَالْمَسْكِينِ dağı anuñ üzerine musallağ olanlarıçündür ki direrler anı قُلُوبُهُمْ (5) وَالْمَسْكِينِ dağı sadāğa ile gönülleri avunanlarıçündür ki vėrürdi islāma kale dėyü (6) وَالْمَسْكِينِ dağı peygāmber 'aleyhisselām vefāt etdükdən şoñra naşibleri qaldı ayruğ verilmaz وَفِي الرِّقَابِ dağı mālā (7) كَسِيلٍ kesilen qavli

kurtarmağıçündürur وَالْعَارِمِينَ dağı borçluları kurtarmağıçündürur (8) dağı فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 gāzāya çıkanlarıçündürur وَأَبْنِ السَّبِيلِ dağı mällarından ayrılanlarıçündürur (9) مِنَ اللَّهِ فَرِيضَةً
 farz olmak tağrıdan ki tağrıdandırur (10) وَمِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ anlardandırur الَّذِينَ şunlar ki
 anlar وَيُقُولُونَ وَيُقُولُونَ peygāmberiçündürur mesāvī edüb (11) anı anlara etmek dileseler
 أُذُنٌ خَيْرٌ قُلٌّ eyt yā muḥammed (12) kabül ederdiler هُوَ أُذُنٌ ol kulağdırur ne işitse
 dağı inanur وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ inanur tağrıya (13) بِاللَّهِ size eyü olan nesne kulağıdırur
 مِنْكُمْ sizden (14) وَرَحْمَةً mü'minlere dağı ni'metdürür الَّذِينَ آمَنُوا şunlara ki imān getürdiler
 لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (16) لَكُمْ tağrınun peygamberini رَسُولَ اللَّهِ (15) ki şunlara وَالَّذِينَ
 tağrı رَسُولَهُ وَاللَّهُ (17) تَا سİZ RĀZİ etmek için لِيَرْضَوْكُمْ and içerler tağrıya بِاللهِ
 dağı resūli أَنْ يُرْضَوْهُ evlādırur ki rāzī ede siz anı

[114a]

(2) كَانُوا مُؤْمِنِينَ leger mü'minler oldılarsa أَلَمْ يَعْلَمُوا bilmediler mi ki أَنَّهُ şān budurur
 (3) فَإِنَّ لَهُ peygāmbere dağı رَسُولَهُ tağrıya muḥālefet eder tağrıya مَنِ يُحَادِدِ اللَّهَ
 bedürüstī anuñçündürur نَارَ جَهَنَّمَ odı فِيهَا şu hālde ki ebedī (4) كَالِدَاً
 أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ (5) يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ münāfıklar ḥazer ederler ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ
 üzerlerine inmekden سُوْرَةٌ bir sūre ki تُنْبِئُهُمْ ḥaber vere anlara (6) فِي
 إِنَّ اللَّهَ مُخْرَجٌ (7) تَتَوَضَّعُ eyt yā muḥammed maşharalığa (7) تَتَوَضَّعُ
 eger anlara (8) وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ size kızar andan كِزَارٍ size سَأَلْتَهُمْ
 bedürüstī biz (9) لَيَقُولُنَّ eydürler münāfıklar إِنَّمَا كُنَّا نَحُوضُ
 gelecı ederüz وَنَلْعَبُ mizāḥ ederüz gülüşürüz (10) peygāmber tebükten döndüğünde
 münāfıklar önünce yürürleridi dağı peygāmbere berāt (11) sūresi indi gāzāya
 varmayanlarımızı çaşkdı derleridi dağı gülüşürleridi revān (12) cebrāil indi ḥaber vardi
 peygāmber 'ammārı şaldı var gör ne söyleşürler dedi eger demezlerise (13) siz tağrınuñ
 āyetini maşharalığa tutarsız değil dedi geldi 'ammār şordukda (14) işde cevābları şol

oldı ki dödiler ‘ammār yüzledi nice ki tañrı قُلْ أِبَالِهٖ (15) dēdi ya‘ni eyt yā muħammed tañrı
 وَآيَاتِهٖ daħı anuñ āyeti وَرَسُولِهٖ daħı anuñ (16) peygāberine mi كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ masharalığa
 tıtar siz dēgil لَا تَعْتَذِرُوا gelüb ‘özir (17) diledükde peygāberden لَا تَعْتَذِرُوا dēdi ya‘ni ‘özür
 dilemeñ ki قَدْ كَفَرْتُمْ

[114b]

(1)taħkik kāfir olduñuz بَعْدَ إِيمَانِكُمْ zāhir īmān getürdügünüzden sonra (2) طَائِفَةٌ مِنْكُمْ إِنْ نَعَفَ
 عَنْ eger ‘afv edersenüz bir tā’ifeden ki siz döndürür ya‘ni sizünle biledürür gerçek (3)
 mü’mindin lakin bile degüldi نَعَذِبُ طَائِفَةً ‘azāb ederüz bir tāi’feye ki münāfiqlardurur (4)
 وَالْمُنَافِقَاتُ (5) وَالْمُنَافِقُونَ المünāfiqlar anlardurur كَانُوا مَجْرِمِينَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا
 daħı münāfiqa ‘avratlardurur مِنْ بَعْضِهِمْ مَنْ بَعْضٌ ba‘zıları ba‘zıları dīn üzerinedürür (6) يَأْمُرُونَ
 وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ men‘ ederler (7) men‘ ederler buyururlar nāmeşrū’ nesnelere بِالْمُنْكَرِ
 نَسُوا اللَّهَ tañrı buyurduğundan وَيَقْبِضُونَ وَيَقْبِضُونَ daħı ellerin dutarlar şadaka vèrmekden (8) نَسُوا اللَّهَ
 tañrıyı unutdılar فَتَسِيهُهُمْ tañrı daħı anları unutdı هُمُ الْفَاسِقُونَ (9) bedürüstī
 münāfiqlar fāsıqlardurur ki tañrınuñ تَا‘atinden çıkmışlardurur وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ tañrı va‘de
 (10) كَلِمَةً نَارَ جَهَنَّمَ وَالْكَفَّارَ daħı münāfiqlara وَالْمُنَافِقَاتِ daħı münāfiqlara (11)
 odunı خَالِدِينَ فِيهَا şu hālide ki ebedī qalurlar anda هِيَ حَسْبُهُمْ tamu ‘azāb anlara yeter (12)
 دَائِمًا ‘azāb (13) دَائِمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ daħı anlaruñçün daħı tañrısı anlara لا‘net eder وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ
 var اَسَدًا مِنْكُمْ كَانُوا (14) مِّنْ قَبْلِكُمْ münāfiqlardan öñdin şunlaruñ gibi ki geçmişleridi كَالَّذِينَ
 امْوَآلًا (15) وَأَوْلَادًا daħı çoğırağıdı وَأَكْتَرَتْ tevnālık yöninden قُوَّةً ulurağıdılar sizden
 فَاسْتَمْتَعُوا kāni‘ oldılar بِخَلْقِهِمْ naşībilerile فَاسْتَمْتَعْتُمْ kāni‘ olduñuz siz بِخَلْقِكُمْ naşībünüzle āhiretten
 (16) دُنْيَا دَا اَهِرْتَدَا el çekib فَاسْتَمْتَعْتُمْ kāni‘ olduñuz siz بِخَلْقِكُمْ naşībünüzle āhiretten
 (17) دُنْيَا دَا اَهِرْتَدَا nice ki kāni‘ oldı şunlara ki sizden öñdin

[115a]

(1)geçübdürürler بِخَلْقِهِمْ naşiblerle وَخُضْنُكُمْ dağı ıaldunuz bāııla كَالَّذِي خَاضُوا ıunuğ gibi ki
(2) ilerü ki ümmetler ıaldılar kendü ye gelen peygāberleri yalanladılar أُولَئِكَ iıbu sıfatlu
(3) ıāi'fe حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ 'amelleri çürüdü فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ dünyāda dağı āhiretde (4) وَأُولَئِكَ dağı
ol ıāi'fe هُمُ الْخَاسِرُونَ ziyān edicilerdürür أَلَمْ يَأْتِهِمْ gelmedi mi (5) anlara نَبَأَ الَّذِينَ ħaberi
ıunların ki مِنْ قَبْلِهِمْ geçüpdürür anlardan öñdin (6) قَوْمِ نُوحٍ nuĥ peygāber kavmidürür ki
anları ğarķ etdüm وَعَادٍ وَنَمُودَ dağı 'ād ve semüd (7) kavmidürür ki anları nice helāk etdün
anları cebrāi'l na'rasıyla وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ (8) dağı ibrahim kavmidürür ki ol nemruddurur nice
helāk etdün üvezile وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ (9) dağı aıhāb medyendürür ki şu'ayb kavmidürür ki
nice helāk etdün gör ki (10) anı 'azābile tağrı yağdı yerile ğāyet ıssı oldu geldiler meıe
arasına gölgeye (11) girdiler bir od indi meıe dutuıdı arasında yandılar وَالْمُؤْتَفِكَاتِ dağı
medāyindürür (12) ki luı kavmidürür nice helāk etdün gökden şaı yağdurmağile أَتَتْهُمْ (13)
geldi anlara رَسُولُهُمْ peygāberler بِالْبَيِّنَاتِ dürlü mu'cizeyle dağı anları yalanladılarsa (14)
helāk etdün وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (15) lākin anlar tağrı anlara zılm etmedi
nefslerine zılm ederleridi وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ (16) mü'minler بَعْضِ بَعْضٍ ba'zılar
ba'zılarınığ dostlarıdurur بِأَمْرٍ يُأْمُرُونَ buyurur (17) İmān getürmekile بِالْمَعْرُوفِ dağı men'
ederler عَنِ الْمُنْكَرِ şirk getürmekden

[115b]

(1) وَيُطِيعُونَ (2) وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ dağı zekātların verürler (2) وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ dağı namāzların kııırlar وَبِتَقْوَى الصَّلَاةِ (1)
الله dağı muıi' olurlar tağrıya وَرَسُولُهُ dağı peygāberine أُولَئِكَ ol (3) ıāi'fe سَيَّرَ حَمَهُمُ اللهُ tağrı
anlara raĥmet edesir وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ (4) tağrı va'de kııdı إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ
mü'minlere dağı mü'minelere جَنَّاتٍ uçmağlar ki (5) مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ aıağasından
ırmağlar فِيهَا خَالِدِينَ şu ĥalde ki (6) ebedi kılacağlardır anda وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً dağı arı menziller
va'de kııdı فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ (7) 'adn uçmağlarında kıızıl altundan aç incüden kırmuzu yağıtdan
الله (8) rāzılıđ ĥoııñdılıđ tağrıdandırur أَكْبَرُ uludurur cemā'i sa'adetlerden (9)

(10) جَاهِدِ الْكُفَّارَ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ ol ulu necātdurur ey peygāamber
 (11) وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ urub gāzā kıl münāfiklarile söz kılıcın
 (12) وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ urub gāzā kıl münāfiklarile söz kılıcın
 (13) وَيَسِّرْ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَسِّرْ لِمَنْ يَشَاءُ ne yaman menzildürür
 (14) مَا قَالُوا مَا قَالُوا demediler peygāamber ‘aleyhisselām
 (15) مَا قَالُوا مَا قَالُوا demediler peygāamber ‘aleyhisselām
 (16) مَا قَالُوا مَا قَالُوا demediler peygāamber ‘aleyhisselām
 (17) مَا قَالُوا مَا قَالُوا demediler peygāamber ‘aleyhisselām

[116a]

(1) bildür dedi revān cebrāil indi bu āyeti indürdi وَلَقَدْ قَالُوا taḥkīk dediler (2) كُفْرًا كُفْرًا küfr
 gelecisini وَكَفَرُوا بِعَدِ إِسْلَامِهِمْ daḥı kāfir oldılar islām dan sonra (3) وَهُمْ وَهُمْ daḥı kaşd etdiler
 (4) وَمَا تَقَمُّوا daḥı ‘ayb etmediler
 (5) إِلَّا أَنْ أَعْلِيَهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ illā inkārı (5) taḥkīk dediler (2) كُفْرًا كُفْرًا küfr
 (6) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (7) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (8) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (9) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (10) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (11) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (12) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (13) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (14) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (15) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ
 (16) فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ فَإِنْ يَتُوبُوا مِنْ فِئْتَانٍ

resûlallah baña du‘a êtgıl baña rızķ (17) vère dèdi peygâmbere ‘aleyhisselâm yâ sa‘lebe er ki anuñ şükürin kılasın yêgdur ol

[116b]

(1) çokdan ki haķķın yêrine getürmeye siz dèdi ikinci gün yana geldi yâ resûlallah du‘a kııl ki (2) tañrı baña rızķ vère dèdi peygâmbere eytdi ve ey saña yâ sa‘lebe dèdi (3) râzı degül misin ki benüm gibi olasın dèdi üçüncü gün girü geldi dèdi peygâmbere (4) elin götürdi ilâhî buña rızķ vèr dèdi tañrı anuñ koyunın şol kadar arturdığı medîne (5) soķağına şıgmaz oldu şol kadar arttı ki medîne yazılarına şıgmaz oldu (6) geldiler andan zekât dilediler vèrmedi geldiler peygâmbere dèdiler vay saña yâ sa‘lebe dèdi (7) iki kez bu âyet indi geldiler sa‘lebeye haber vèrdiler başına toprak koydı (8) revân peygâmbere geldi zekâtum yâ resûlallah kabûl eyt dèdi kabûl êtmedi tâ cihândan (9) gitdi ebu bekr getürdi ebu bekr dañı kabûl êtmedi bir gün ‘ömmere getürdi ‘ömmere dañı (10) kabûl êtmedi andan ‘oşmana getürdi ‘oşmana dañı kabûl êtmedi bir gün gördiler olmuş (11) boynından yer uyuz oğlak var فَاعْتَبَهُمْ نِفَاقًا ol tañrı haķķını men‘ êtdiler rûzî (12) kıldı anlara nifâķ ki toķtıdı ol فِي قُلُوبِهِمْ ol gönüllerinde إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ (13) tañrıya uğlaşacakları güne degin وَمَا وَعَدُوهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ şunuñile ki tañrıya hilâf (14) kıldılar وَأَنَّهُمْ كَانُوا يُكَذِّبُونَ dañı anuñile yalan (15) söylerleridi أَنَّهُمْ كَانُوا يُكَذِّبُونَ bilmediler mi anlar ki أَنَّهُمْ كَانُوا يُكَذِّبُونَ dañı iç ere bedürüstî (16) tañrı bilür anlaruñ sırlarını ki gönüllerindedürür وَنَجْوَاهُمْ dañı iç ere gelicelerini (17) bilür وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ gayb işleri bilicidür الَّذِينَ şunlar ki يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ

[117a]

(1) ayb êdenleri ziyâde vèrenlere مِنَ الْمُؤْمِنِينَ mü‘minlerden فِي الصَّدَقَاتِ şadâkalardan kaçanki (2) peygâmbere tebük gâzâsına çıkmaķ istedi halkı şadâka vèrün deyü da‘vet kıldı bir kişi dört biñ dirhem gümüş (3) getürdi bir kişi dañı yetmiş kaşa hurma getürdi

(16) İDَا مَا آتَوَكَ (16) vaktaki saña gelseler لَتَحْمِلُهُمْ tā anları yüklenesin davara yayan olduklarıçün
(17) لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ عَلِيٌّ ben bulmazam eydürsin sen anlara yā muḥammed قُلْتَ

[118b]

(1) şuniki sizi yükledüm üzerine dërsin تَوَلَّوْا dönerler geldireler وَأَعْيَبُهُمْ ḥāl bu ki (2)
anların gözleri تَفِيضُ ḫola gelir مِنَ الدَّمْعِ yaşdan حَرْنَا melālet cihetinden (3) أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ
nafağa bulmadıklarıçün ki anuñile cüza düşdiler peygāber (4) شَوْهَتِ السَّبِيلِ şöhetinden
bedürüstü günāh yol bulur عَلَى الَّذِينَ şunların üzerine ki ذُنُوكَ (5) DESTÜR dilerler senden
oturmağa هُمْ أَغْنِيَاءَ ḥāl bu ki baylardurur anlar (6) رَاضُوا razī oldılar مَعَ الْخَوَالِفِ ki
‘avratlarla bile olalar medīnede (7) وَطَبَعَ اللَّهُ daḫı tañrı mühür urdı عَلَى قُلُوبِهِمْ göñülleri
üzerine لَا يَعْلَمُونَ (8) anlar bilmezler zİRĀ mühür urldı anlara يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ ‘özr
ederler size إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ (9) kaçanki dönesiz münāfiklardan yaña medīnede قُلْ eyt sen yā
muḥammed لَا تَعْتَذِرُوا ‘özr dilemek (10) لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ ki elbetde biz inanmazuz size قَدْ نَبَأْنَا اللَّهُ
zİRĀ taḫkik ḥaber vërdi (11) tañrı bize مِنْ أَخْبَارِكُمْ sizün ḥaberler gözden tañrı وَسَيَرَى اللَّهُ
görür عَمَلَكُمْ sizün (12) şimden gerü işleyecegünüzü daḫı peygābere göriser anuñ
döndürülse size إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ gizlü işleri bilene daḫı اَشِيكَارَةً işlere
(14) bilene بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ şunı işledünüz (15) dĀR-ı إِذَا انْقَلَبْتُمْ
dünyāda سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ and içsinler münāfiklar tañrıya لَكُمْ sizi inandurmağıçün (16) اِنْقَلَبْتُمْ
فَاعْرَضُوا kaçanki döne siz anlardan yaña عَنْهُمْ tā siz el çekesiz (17) anlardan اِعْرَضُوا
i‘rāz edün siz anlardan اِنَّهُمْ رَجَسٌ dër anlar necislerdürür

[119a]

(1) daḫı anların menzilleri تَامُدُورُومًا وَأَوْلِيَهُمْ جَهَنَّمَ (2) kazandukları
günāha ceza olmağıçün لَكُمْ يَخْلِفُونَ and içerler size لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ (3) tā anlardan rāzı olasız
münāfik فَانَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ (4) eger siz rāzı olursanız anlardan

tā'ifeden الْأَعْرَابُ a'rāb ki medīne (5) çevresinde sākin olurlar daḥı bir kabīle var ki aḥa g'atafān dērler daḥı kabīle (6) var ki esed dērler أَشَدُّ كُفْرًا katıraḥdur küfr cihetinden وَنِفَاقًا daḥı nifāk (7) cihetinden zīrā anlara ceḥl gālibdurur وَأَجْدُرُ daḥı lāyıkraḥdurur ki الْأَا بِلْمَعْلَمُوا (8) bilmezler anlar ḥudūdِ عَلَى رَسُولِهِ taḥrı peygāamberine indürdüḡinüḡ ḥadlerini (9) zeyd übnü ŧevḥān bir gün oturmıŧdı bir eli anuḡ nehāvend cenginde düŧmiŧdi (10) bir a'rābi geldi aḥa sözüḡ ne ḥoŧ evet elüḡden gümān ēderem ḥırlı kiŧiye (11) beḡzemezsin dēdi zeyd eytdi ŧaḡuḡ ŧoluḡ bilmezem evet ŧöyle dērim dēdi zeyd eytdi (12) ey وَنِفَاقًا أَشَدُّ كُفْرًا dēdi الْأَعْرَابُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (13) a'rābdan مَنْ يَتَّخِذُ ŧol kiŧi vardur ki ḥutar مَا يُنْفِقُ ŧunki nafaḥa ēder (14) مَعْرَمًا garāmet ya'ni gāzāya varduḥda ḥarc ēdüḡin garāmet bilür (15) الدَّوَائِرُ وَيَتَرَبَّصْنَ بِكُمْ daḥı gözlerler size rüzigāruḡ zaḥmetleriniḡi kaḥan ugraya عَلَيْهِمْ (16) üzerine olsun anlaruḡ دَائِرَةُ السَّوْءِ rüzigār yamanlıḡı (17) a'rābdan مَنْ ŧol kimse vardur ki يُؤْمِنُ بِاللَّهِ imān getürür taḥrıya وَالْيَوْمِ

[119b]

(1) daḥı الْاخرِ kīyāmet günine فُرَبَاتٍ فُرَبَاتٍ daḥı nafaḥa ēdüḡi nesne'i ḥurbetler ya'ni (2) yakınlr ḥutar عِنْدَ اللَّهِ taḥrı ḥazretinüḡ ḥatında الرَّسُولِ daḥı (3) peygāamberüḡ alḥıŧların almak bilür إِنَّهَا قُرْبَةٌ āgāḥ oluḡ ki ol nafaḥa muḥarribliḥdür (4) لَهُمْ anlaruḡiḥün وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ إِنَّ اللَّهَ فِي رَحْمَتِهِ (5) uçmaḡına taḥrı anları soḥısar kīyāmet günü سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ mekkeden medīneye ḥaḥanlardan وَالْأَنْصَارِ daḥı (7) enŧārdan menzil alduḥları oldurur ki iki ḥıbleye bile ḥapdılar daḥı bedr gāzāsın (8) peygāamberile bile ḥıldılar daḥı ev barḥ bıraḥdılar daḥı peygāamberüḡ ardına düŧdiler mekke (9) alınmadın اَنْبَعُوهُمْ daḥı ŧunlar ki tābi' oldılar anlara ya'ni mekke alınduḥdan (10) ŧoḡra peygāambere geldiler بِالْحَسَانِ islām dīnini ḥabül ētmekile وَاللَّهُ عَنَّهُمْ (11) taḥrı anlardan rāzı oldı وَرَضُوا عَنْهُ anlar daḥı taḥrıdan rāzı

oldılar (12) وَأَعَدَّ لَهُمْ (13) أَبَدًا ذَلِكَ daḥı yarakladı anlarıçün
 جَنَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا (14) sizün yöreñüzdedürür i‘zābdan
 عَلَى النَّفَاقِ مَرَّتَيْنِ سَاعِدِيهِمْ (15) halkından مَرَدُوا daḥı medīne (16) sen bilmezsin لَا تَعْلَمُهُمْ
 münāfıklık üzerine münāfıklık münāfıklık münāfıklık münāfıklık münāfıklık münāfıklık münāfıklık
 resūlullah dedükleriçün نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ (17) biz bilürüz anlara bir ‘azāb edesiñüz
 iki kerre olurken ‘azāb feriştelere

[120a]

(1) uralar cehennemde yerin göstereler anlarıñ biri daḥı sinleye giricek münker ve
 nekīr heybetile (2) ‘azāb ede anlara ثُمَّ يُرَدُّونَ andan sonra anlar döndürüleler kıyāmet
 güninde (3) عَذَابٍ إِلَىٰ عَذَابٍ اِكْرَارًا icrār etdiler بِذُنُوبِهِمْ suçlarına
 ki (4) غَايَةً صَالِحًا daḥı evs gibi deb‘a gibi deb‘a gibi deb‘a gibi deb‘a gibi deb‘a gibi deb‘a
 karışdurdılar (5) ol suça şālīḥ ‘amel ki tevbedürür وَأَخْرَجْنَا سَيِّئًا bir nece yaman ‘amel katdı
 ki (6) tevbe kılmakçdurur عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ yakındurur ki tañrı tecāvüz ede anlarıñ (7)
 günāhlarından خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ anlarıñ mällarından (8) zekāt al yā
 muḥammed وَتُرْجِيهِمْ بِهَا daḥı anları (9) arturasın ol şadaķayla وَصَلِّ عَلَيْهِمْ
 göñli emīnligidürür anlara ya‘ni göñülleri anuñile (11) تَوَّابًا عَلِيمًا toḥṭar اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ anlar
 bilmediler mi ki اللَّهُ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ (12) bedürüstī tañrı tevbe kabūl eder عَنْ عِبَادِهِ
 bendelerinden وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ daḥı (13) kullarıñ şadaķaların alur اللَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
 bedürüstī tañrı kullarıñın (14) suçlarından geçicidürür daḥı şefķat edicidürür عَيْنًا يَأْتِي
 muḥammed اِعْمَلُوا (15) ḥayr işleñ اللَّهُ فَسَيَرَىٰ ki tañrı tēz görür عَمَلَكُمْ ‘amelüñüzi sizün
 (16) daḥı resūl görür وَالْمُؤْمِنُونَ daḥı mü‘minler görür وَسَتُرَدُّونَ tēz ola ki döndürülesiz
 (17) فَيُنَبِّئُكُمْ فَالْغَيْبِ gizlüyi bilen tañrıya وَالشَّهَادَةِ daḥı āşikāre bilen tañrıya

[120b]

(1)haber vère size بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ şunıki işlerdüñüz وَأَخْرُونَ birincileri dağı (2) te'ħır olunmuşlardurur اللهُ لِأَمْرِ تانrı buyruğıçün ki cebrāil nice haber getirse şöyle (3) ola إِمَّا وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (4) ve immā günāhlarından geçe 'afv ède (4) وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا دَانَادURUR hikmet işidürürü وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ziyān (5) tutdılar مَسْجِدًا ziyān (5) etmeğiçün müsülmanlığa وَكُفْرًا dağı izħār etmeğiçün küfri (6) وَتَقْرِبًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ dağı mü'minlerüñ arasın ayırmağiçün zīrā bir yoluñ (7) مَسْجِدًا كُوبĀYA varurdı bir yoluñ dağı münāfıklar yabduğı mescide varurdı ki (8) peygāberden destür aldılar dağı yaptılar وَإِرْصَادًا dağı yarağ etmeğiçün (9) وَمَنْ حَارَبَ اللَّهَ şunlar ki cenk èderleridi tانrıyla dağı peygāberile bundan öñdin (10) murād 'āmir bir meskendürür ki şāma kaçdı dağı haber getürdi anlara kayşere verüb (11) leşker getürürem muħammedi vilāyetinden çıkaruram dèdi peygāber tebük gazāsından (12) döndükden buyurdı yağdılar yağdılar dağı yerini zibillik ètdiler وَلِيُخْلِفَنَّ dağı (13) and içdiler anlar eydürler إِنْ أَرَدْنَا dilemedüñ mescide yayduğumuz lemnir إِلَّا الْحُسْنَى illā şevāb (14) dağı aylük tā namāzımız cemā'atile ola وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ تانrı (15) şanukluk vèrür bedürüstī anlar yalancılar durular لَا تَقُمْ namāz kıлма فِيهِ ol münāfıklar yapduğı (16) مَسْجِدًا اَبْدًا aşla مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ yayıldı islām üzerine (17) أَسِسَ عَلَى التَّقْوَى bir mescid ki yapıldığı demden أَحَقُّ أَنْ تُقَوْمَ evlādurur ki

[121a]

(1)indürdi gökden ماءً لَكُمْ yağmurı sizüñiçün (2) مِنْهُ شَرَابٌ andan kimin siz içersiz revān akar وَمِنْهُ شَجَرٌ kiminden ağaçlar içer فِيهِ تُسِيمُونَ (3) andan davar otarursız وَالزَّيْتُونَ dağı (4) الرُّزْعُ dağı arpa ve buğday gibi وَالزَّيْتُونَ dağı (5) هُرْمَا وَالْأَعْنَابُ dağı (5) hurma ve üzüm her yemişden (6) وَالنَّخِيلَ dağı (5) هُرْمَا وَالْأَعْنَابُ dağı (5) her yemişden (6) فِي بَدْرُوسْتِي anda nişāneler vardurur birligümüze وَيَتَفَكَّرُونَ fikr (7) eden t'ā'ifeye

أَنَّ اللَّهَ لَا حَزَمَ ۖ هَٰؤُلَاءِ مَسْتَكْبِرُونَ hāl b1 ki anlar (17) birliğine ikrār etmekden ʿār ederler ۖ hāḳḳā ki
bedürüstī tañrı

[122a]

(1) إِنَّهُ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۗ (2) bedürüstī tañrı
مَاذَا إِذَا قِيلَ لَهُمْ (3) tevḥīdden baş çekicileri (3) sevmez لَا يُحِبُّ
أَنْزَلَ رَبُّكُمْ (4) tañrıñuz indürdi قَالُوا dediler الْأَوَّلِينَ ilerü geçenlerüñ
sözleridürür (5) dediler لِيَحْمِلُوا kendü günāhlarını Kَامِلَةً tamam (6)
وَمَنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ كِيَامَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ (7) şunlaruñ ki
أَلَا آغَاH (8) ol سَاءَ ne yaman nesnedürür ol ki
يُكَلِّفُونَ مَا يَزِرُونَ (9) yüklenürler günāhlardan (9) مَنْ قِيلَهُمْ
anlardan öñdindürür (10) فَآتَىٰ tañrıñuñ emri geldi بِنِيَانِهِمْ anlaruñ yapduğları ne (11)
فَحَرَّ عَلَيْهِمُ السَّعْفُ الْعَوَادِ esāslarından (12) yapduğları dīvārlar yıķılıb
الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ وَأَنْبِيَهُمْ (13) dağı geldi anlara ʿazāb
بِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (14) yerden andan şonra كِيَامَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ tañrı anları (15)
هَٰؤُلَاءِ شَرِكَاۤءِي (16) ol şerīkler ki كَانُوا يَفْعَلُونَ (16) şerīkler ki
أَوْتُوا الْعِلْمَ (17) eyitdi şunlar ki أَوْتُوا الْعِلْمَ (17) ʿilmi
vērildiler enbiyā gibi ʿulemā gibi

[122b]

(1) إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ (2) bedürüstī ħorluđ buñun وَالسَّوۤءِ dağı katı ʿazāb (2) kāfirler
ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ۗ (3) anlaruñ cānlarını alurlar ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ۗ (3) şunlar ki تَتَوَفَّيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
فَالْقَوْمَ السَّلَامَ (4) dağı anlar mutīʿ oldılar ʿazāb gördükde مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ
يَامَانِ لِيَكْفُرُوا بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (5) etmezdük dediler إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (5)
فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ (7) tamu feriştelere (7) girür cehennem

[126b]

(1) وَمِمَّا يَعْرِشُونَ^۱ dağı ayağdan وَمِنَ الشَّجَرِ^۲ evler بُيُوتًا^۳ tağlardan مِنَ الْجِبَالِ^۴ (2) سُبُلَ رَبِّكَ^۵ dağı yürü (3) فَاسْأَلْكَ^۶ her yemişden مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ^۷ andan şonra ye ثُمَّ كُلِي^۸ yaptılar tağrınınu yollarına ذُلًّا^۹ boyun şunub benim emrüne (4) مَنْ بَطُونَهَا^{۱۰} çıkar يَخْرُجُ^{۱۱} anlarınu levleri dürlü dürlüdürür ağı şaru yeşil kızıl فِيهِ شِفَاءٌ^{۱۲} (5) ثُمَّ يَتَوَفَّيْكُمْ^{۱۳} anda şifa (6) يَخْرُجُ^{۱۴} anda şonra öldürür ثُمَّ يَتَوَفَّيْكُمْ^{۱۵} anda şonra öldürür (7) يَخْرُجُ^{۱۶} anda şonra öldürür (8) إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمُرِ^{۱۷} şol vardurur kim dönderilür Ömrün ağıarına يَرَامُ^{۱۸} imdi (9) أَلَمْ يَكُنْ لَكَ^{۱۹} ol toğsan yağıdan şonradurur لَا يَعْلَمُ^{۲۰} bilmekden şonra (11) تَنْزِيلًا^{۲۱} bir nesne ağıla وَاللَّهُ فَضَّلَ^{۲۲} بعضكم اğıla (12) كَيْفَ نَزَّلْنَا^{۲۳} kimünüzü ağı kimünüzün üzerine رِزْقًا^{۲۴} (13) أَيْنِعْمَةِ اللَّهِ^{۲۵} berāberdürür عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ^{۲۶} أَيْمَانُهُمْ^{۲۷} فِيهِ سَوَاءٌ^{۲۸} بِرَأْدِي^{۲۹} رِزْقِهِمْ^{۳۰} (14) يَجْحَدُونَ^{۳۱} tağrınınu ni‘metine inkār ederler ya tağrınınu ni‘metile hağıka inkār mı edersin (15) وَاللَّهُ جَعَلَ^{۳۲} revā görmezsin ki kullarınuz rızğunuz ağı şerik ola bağı şerik vardır siz (16) وَأَجْعَلْ^{۳۳} dağı kıldı (17) أَرْوَاجًا^{۳۴} اğı kıldı sizinün nefslerinüzde (18) مِنْ أَنْفُسِكُمْ^{۳۵} sizinün ağı kıldı (19) مِنْ أَرْوَاجِكُمْ^{۳۶}

[127a]

(1) وَرَزَقَكُمْ^۱ مِنَ الطَّيِّبَاتِ^۲ dağı oğıl oğılları وَحَدَّةً^۳ oğıllar بَيْنَ^۴ اğıretlerinüzden (2) أَقْبَالَ^۵ الْبَاطِلِ^۶ يُؤْمِنُونَ^۷ (3) بَاطِلًا^۸ putlara İmān mı getirürler (4) وَيَعْبُدُونَ^۹ dağı tağrınınu ni‘metine anlar (5) وَيَكْفُرُونَ^{۱۰} (6) مِنَ السَّمَوَاتِ^{۱۱} رِزْقًا^{۱۲} rızq vërmege (7) وَمَا لَكُمْ^{۱۳} لَا تَأْتِي^{۱۴} لَكُمْ^{۱۵} شَيْئًا^{۱۶} (8) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۱۷} (9) وَمَا لَكُمْ^{۱۸} لَا تَأْتِي^{۱۹} لَكُمْ^{۲۰} شَيْئًا^{۲۱} (10) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۲} (11) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۳} (12) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۴} (13) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۵} (14) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۶} (15) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۷} (16) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۸} (17) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۲۹} (18) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۰} (19) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۱} (20) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۲} (21) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۳} (22) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۴} (23) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۵} (24) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۶} (25) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۷} (26) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۸} (27) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۳۹} (28) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۰} (29) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۱} (30) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۲} (31) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۳} (32) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۴} (33) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۵} (34) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۶} (35) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۷} (36) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۸} (37) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۴۹} (38) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۰} (39) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۱} (40) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۲} (41) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۳} (42) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۴} (43) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۵} (44) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۶} (45) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۷} (46) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۸} (47) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۵۹} (48) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۰} (49) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۱} (50) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۲} (51) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۳} (52) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۴} (53) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۵} (54) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۶} (55) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۷} (56) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۸} (57) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۶۹} (58) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۰} (59) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۱} (60) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۲} (61) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۳} (62) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۴} (63) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۵} (64) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۶} (65) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۷} (66) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۸} (67) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۷۹} (68) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۰} (69) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۱} (70) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۲} (71) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۳} (72) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۴} (73) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۵} (74) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۶} (75) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۷} (76) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۸} (77) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۸۹} (78) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۰} (79) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۱} (80) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۲} (81) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۳} (82) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۴} (83) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۵} (84) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۶} (85) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۷} (86) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۸} (87) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۹۹} (88) وَاللَّهُ يَسْتَطِيعُ^{۱۰۰}

hiç nesneye gücü yétmez ola (10) لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ bir bende ya ki şatun alınmış ola (11) وَمَنْ هَارَعَ يَدَهُ رَزَقَاهُ dağı şunu meşel eder ki رَزَقَاهُ anı rızık vèrdünj mînâ ki tanrı yolına harc ede (12) هَارَعَ رِزْقًا eyü rızık مِنْهُ ol harc eder andan tanrı tîcâatına (13) فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ ol harc eder andan tanrı tîcâatına (14) هَلْ يَسْتَوِي هَيْبَةُ الْوَالِدِ وَالْوَالِدَاتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أُجْرًا وَحَمْدُ اللَّهِ أَكْبَرُ هَلْ يَسْتَوِي هَيْبَةُ الْوَالِدِ وَالْوَالِدَاتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أُجْرًا وَحَمْدُ اللَّهِ أَكْبَرُ hiç berâber olur mı pes kâdir tanrıya (15) أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْكَلِمَ الْأُولَىٰ وَأَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْكَلِمَ الْأُولَىٰ bel çoğı anlaruñ kaçan bir ola الْحَمْدُ لِلَّهِ tanrı hamd etmek telkîn eder kullarına (16) وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِمَنْ لَا يَعْلَمُونَ dağı bir meşel urdı tanrı anlara رَجُلَيْنِ iki kişi bilmez meşel urmak (17) أَبْكُمْ anadan çoğma dilsüz عَلَىٰ شَيْءٍ hiç nesne elinden gelmez وَهُوَ

[127b]

her أَيَّمَا يُوجِّهُهُ (2) ol düşmişdürür mevlası üzerine şanasın bir pâre atdurur (3) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ hayrile (4) عَلَىٰ صِرَاطٍ ol dilsüz (5) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (6) عَلَىٰ صِرَاطٍ ol dilsüz (7) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (8) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (9) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (10) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (11) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (12) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (13) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (14) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (15) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (16) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol (17) هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ هَالٍ bu ki ol

tañrıya şerikdürür dèrleridi كَفَرُوا الَّذِينَ كَفَرُوا şunlar ki kâfir (10) oldılar وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ dağı men' étdiler kulları tañrı yolından زِدْنَاهُمْ (11) artururuz anları عَذَاباً فَوْقَ الْعَذَابِ 'azāb 'azāb üzerine وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيداً عَلَيْهِمْ (12) fesāy üzerine étdükleri sebebile شَهِيداً عَلَى هَؤُلَاءِ وَجِئْنَا بِكَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ (13) kendü aralarında gelürüz yā muḥammed (14) geçen peygāmbere şanıklıq vèrmekiçün ki anlar ümmetlerine buyurduğumu érişdürdiler (15) نَبِّينَا لِكُلِّ شَيْءٍ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ dağı biz indürdük üzeriñize āyet āyet وَرَحْمَةً (17) burhān olmağıçün her nesne ki şöyle gerekdürür وَهُدًى dağı müslmān olanlara beşāret dağı emān olmağıçün وَبُشْرَى الْمُسْلِمِينَ dağı

[129a]

(1) olmağıçün إِنَّ اللَّهَ bedürüstī tañrı بِأَعْدَلٍ buyurur 'adl étmekile bendeleri (2) arasında وَإِلْحْسَانٍ dağı ihsān étmekile 'afv édüb ḥalkdan birinde (3) ذِي الْقُرْبَىٰ وَإِيتَائِي ذِي dağı yakınlara şadaqa vèrmekile gelüp gitmekile عَنِ الْفَحْشَاءِ dağı yaman (4) işlerden men' éder ki tañrı ḥudūdunu bozmaya وَالْمُنْكَرِ dağı 'ağılları geriyü gördü (5) kīn nehy éder وَالْبَعْثِ buyruk āyāsına 'āşī olmağdan men' éder يَعْطُكُمْ ögüt verür (6) size لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ le'alle ki qabül éde siz وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ vefā kıluş tañrınıñ (7) 'ahdına إِذَا عَاهَدْتُمْ إِذَا كَاظِمِينَ dağı kaçan 'ahd édişseñüz biribiriniñüzle هَالِ وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا anı muḥkem étdikden sonra وَلا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ يَعْلَمُ (10) مَا تَفْعَلُونَ إِنَّ اللَّهَ bedürüstī tañrı كَفِيلًا şunıki işler siz tañrı yana bir meşel urdı eydür وَلَا تَكُونُوا (11) olmak كَالَّتِي سَوَّلَ dağı 'avrat gibi أَنْكَاثًا cezim cezim bozdı غَرَلَهَا ipligini مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ muḥkem (12) étdükden sonra وَتَخَذُونَ آيْمَانَكُمْ اِيْمَانُكُمْ (13) şü ḥālede ki tuta siz anı دَخَلًا بَيْنَكُمْ müfsede arañuzda أَنْ تَكُونَ أُمَّةً ol (14) sebebile ki ola bir ümmet هِيَ أُمَّةٌ مِنْ أُمَّةٍ ki ol artuq ola bir ümmetden dağı (15) çoğuz dèyü 'ahdı bozalar إِنَّمَا يَبْتَلُوكُمْ اللَّهُ بِهِ bedürüstī tañrı sınar sizi ve فِيهِ تَخْتَلِفُونَ مَا (16) وَابْتَلَاكُمْ فِي نَفْسِكُمْ وَلِيَبْلُوَكُمْ فِي الْآيَاتِ وَابْتَلَاكُمْ فِي نَفْسِكُمْ (17) فِيهِ تَخْتَلِفُونَ مَا (16) وَلَوْ شَاءَ وَلَوْ شَاءَ şunıki anda ihtilāf éderdünüz peygāmbere muḥālefet édüp

[131a]

(1) ol t̄ā'ife şunlardurur ki طَبَعَ اللهُ tañrı mühr urdı (2) göñülleri üzerine على قلوبهم dañı ol t̄ā'ife anlardurur (3) dañı ol t̄ā'ife anlardurur هُمُ الْعَافِلُونَ dañı gözlerine (4) لا جرم ki gafillerdürür (5) edicilerdürür ki انهم bedürüstī anlar فِي الْآخِرَةِ āhıretde (6) şunlarıñıçındurur ki هَاجَرُوا medīneye geldiler (7) ki andan sonra مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا (8) müşrikler 'azāb étdiler murād 'ammārdurur mālīkdürür şuhayb urur هَبَّبَ دُورُ andan sonra غَازَا kıldılar peygāberlerle (9) andan sonra وَصَبَرُوا dañı şabr étdiler belāya (10) ol fitneden tañrının تَآتَى لَعْفُورٍ رَجِيمٌ ey yā muħammed ol gūñi ki (11) gele كُلُّ نَفْسٍ her nefis (12) her كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ dañı tamam bula وَتُوقَى (13) her nefes şunıki işledi (14) tañrı bir beñdeş dañı vaşf étdi كُؤیُنِي kūyını (15) olmışıdı emīr كَانَتْ أَمِنَةً (16) ehl-i muķīm düşmāndan murād mekkedürür şerre fedā allahu مُطْمَئِنَّةً karar étmışıdı (17) olmağile فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللهِ her yerden مِنْ كُلِّ مَكَانٍ bu ki (18) kāfir oldı ehli anuñ tañrının

[131b]

(1) ni'metlerine فَادَأَقَهَا اللهُ tañrı tadurdı aña لِيَأْسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ (2) açlık şiddetin yedi yıl dañı رَسُولٌ مِنْهُمْ tañrı (3) kabāyılıla وَلَقَدْ جَاءَهُمْ tañrı (4) tutdı هُمْ ظَالِمُونَ anlar zulm edicilerdi فَكُلُوا eydiñ ey mü'minler (5) مِمَّا رَزَقَكُمْ اللهُ şundan ki tañrı size رُزْقًا طَيِّبًا helāl (6) arı وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللهِ dañı şükr édüñ tañrının ni'metine (7) eger تَعْبُدُونَ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ (8) حَرَمَ tañrı (9) murdār dañıkanı عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَالْحَمَّ الْخِنْزِيرِ اِنَّمَا (10) en'āmda geçdi اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَانَّ اللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَمَا اَهْلٌ لِعَيْبِ اللهِ بِهِ

zürriyyeti şunların ki bindirdün gemiye nühile anları (13) عَبْدًا شَكُورًا (13) bedürüstî ol nüh ki şükür edici kulıdı وَقَضَيْنَا haber verün (14) إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ (14) tevratda وَلْتَعْلُنَّ (15) fesād ediser siz yeryüzinde وَلْتَعْلُنَّ (15) iki kerre dağı olalisar siz (16) عُلُوا كَبِيرًا (16) iken ululamağ müfsidlikde فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ أُولِيهُمَا (17) vaqtaki ol fesādlarına (17) عِبَادًا لَّنَا بِعَثْنَا عَلَيْكُمْ göndürdük üzerünuze bizüm

[133b]

(1) bendelerümüzi فَجَاسُوا (2) cevlan urdılar fesādile خَلَالَ الدِّيَارِ (3) evler arasında bu keretde cālūt (3) gönderdi fesād bulaldı tā tañrı فَجَاسُوا (4) depeledi fesād götürüldi ki 'ulemāyı kırdılar tevrati yakdılar yemiş (5) بَيْنَ عَسِيرٍ أَلْمِشَارِ (5) bu işlenmişidi 'ilmümüzde وَأَمَدَدْنَاكُمْ (7) düşmān üzerine (7) وَأَمَدَدْنَاكُمْ (7) andan sonra devleti size verdik ثُمَّ (6) رَدَدْنَا لَكُمْ الْكُرَّةَ (6) elinüz aldük sizün بِأَمْوَالِ (8) dağı oğullarile (8) وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا (8) çokluk haşem hadem cihetinden (9) bunda düşmen cālütudurur ki tañrî cenkinde davud öldürdi nice (10) أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ (10) eger ihsān edersenüz أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ (10) kendü nefsinüzü edersiz وَإِنْ أَسَأْتُمْ (12) eger yamanlık edersenüz فَلَهَا (12) yana nefsinüzü (12) فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ (12) yüzlerünüzü (13) وَجُوهَكُمْ (13) karāretmeğiçün (13) لَيْسُوا بِالْمَسْجِدِ (14) kırmağile esir etmekile (14) الْمَسْجِدِ (14) dağı mescide girmekiçün kudüsde كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ (15) nice ki (15) GIRDİLERDİ EVVEL KERRET ANA FESADILE KAN DÖKMEKİLE 'ulemāyı kırmağile kitāblar (16) يَأْتِيَهُمْ (16) dağı helāk etmekiçün مَا عَلُوا (16) şuniki gālib oldılar üzerine (17) anuñ تَنْبِيرًا (17) helāk etmeklik bunda tañrı buhtu'n naşır musallağ kıldı hem yaħya

[134a]

(1) peygāberi öldürmişleridi geldi kudsi aldı içindeki begin öldürdi (2) yetmiş bîñ yaħya KĀMETLÜ ĀDEM KIRDI (3) عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ (3) oldiki tañrıñuz size şefkat ede bu

iki kerretten sonra ki işitdünüz (4) tanrı esirgedi anlara peygâmbەرler gönderdi وَإِنْ عُدْتُمْ
eger ma'şiyete dönersenüz (5) وَعَجَّلْنَا جَهَنَّمَ tañrı biz dağı hışm étmege dönerüzdir tañrı
dağı kılavuz tamu لِلْكَافِرِينَ bize şirk édenlere حَاصِرًا zindân éderüz (7) هَذَا الْقُرْآنَ
iş bu kuran يَهْدِي kuġağuzlar لِّلَّذِينَ şol ta'ifeye (8) ki هِيَ أَقْوَمُ ol toğrı olur وَيُثَبِّرُ الْمُؤْمِنِينَ dağı
imân getürenlere (9) beşaret éder الصَّالِحَاتِ şol mü'minlere ki eyü 'ameller
éderler (10) وَأَنَّ الَّذِينَ أَجْرًا كَبِيرًا ulu sevâb vardurur bedürüstî anlarıniçün أَنَّ لَهُمْ
bedürüstî şunlar ki أَعْتَدْنَا لَهُمْ kıyâmete لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ imân getürmezler
anlarıniçün عَذَابًا أَلِيمًا acıdıcı 'azâb وَيَذُغُ الْإِنْسَانَ benî âdeme (13) du'â kıılır kaçıduğı vağtde
وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا hayr (14) du'â kııldığı gibi دُعَاءُهُ بِالْحَيْرِ yamanlığa kendü üzerine
âdem oğlanları tızleyici oldu وَالنَّهَارِ dağı kııldığı geceyi ve gündüzi اِثْنَيْنِ iki
nişâne birliğümüze فَمَحَوْنَا (16) sildük آيَةَ اللَّيْلِ gece nişânesini ki aydurur آيَةَ النَّهَارِ
dağı kııldığı gündüz nişânesini ki göndürür لِنُبَيِّنَنَّ şu'le verici لِنُبَيِّنَنَّ

[134b]

(1) فَضَلَّ siz taleb étmekiçün رِزْقٍ مِنْ رَبِّكُمْ tañrıñuzdan (2) dağı siz
bilmekiçün yıllaruñ sağışını وَالْحِسَابِ dağı aylaruñ şümârını وَكُلَّ شَيْءٍ (3) her nesne فَصَلَّنَاهُ
tafşil étdük anı تَقْصِيلاً eyle ki gerekdürür اِنْسَانَ (4) her âdem اِلْزَمْنَاهُ ulaşdurduğ aña
anunuñiçün طَائِرَهُ kuşunu ya'ni hayrını şerrini (5) فِي عُنُقِهِ boynında anuñ وَخَرَجُ لَهُ dağı çıkarısaruz
anunuñiçün اِقْرَأْ (7) يَلْقَاهُ مَنْشُورًا aña açılmış uğrayısar اِقْرَأْ (7)
مِنْ حِسَابِهِ ġisâbıñla (8) عَلَيْكَ bugün nefsuñ يَكْفِي بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ tûmârıñı okı كِتَابِكَ
her kim ki onarsa يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ (9) فَاتَّمَا bedürüstî kendüyiçün onar ضَلَّ وَمَنْ ضَلَّ her kim ki
azarsa (10) أَخْرَجَتْ عَلَيْهَا bedürüstî azar nefsi üzerine وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ (11) أَخْرَجَتْ
nefs bir nefsuñ vebâliñ çekmez وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ (12) édici olmaduğ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا
ta peygâmbەر göndürerüz anlara ya'ni (13) kaçanki peygâmberden diñlemediler ol vağt
tañrı إِذَا أَرَدْنَا إِذَا أَرَدْنَا (14) dilesevüz ki أَنْ تُهْلِكَ قَرْيَةٌ bir vilâyet ġarâb édevüz

ni‘met vérdük (15) مَنَّرَ فِيهَا dīn yuḡalarına فَفَسَفُوا فِيهَا anlar ol ni‘meti fişka harc étdiler (16)
ol vilāyetde فَدَمَّرْنَاهَا هِشْمُumuz الْقَوْلُ (17) عَلَيْهِA üzerine ol vilāyetün
daḡı helāk étdük anı تَدْمِيرًا helāk étmeklik

[135a]

(1) وَكَفَى nuḡdan şonra مِّنْ بَعْدِ (2) نُوحٍ tā’ifelerden وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ (1)
ḡabīr خَبِيرًا بَصِيرًا (3) günāhlarını bilmege بِذُنُوبِ عِبَادِهِE senün taḡruḡ yéter
başīr olmaġa مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ (4) her kim ki geġer dūnyāyı dilese لَهُ
anunıġün فِيهَا dūnyāda نَشَاءُ مَا (5) şol qader ki dilerüz لِمَنْ نُرِيدُ şunuḡün ki dilerüz
ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ (6) andan şonra كَلِدُġ anunıġün جَهَنَّمَE taḡmı عَلَيْهَاE ki gire aḡa مَذْمُومًا (7)
melāmet olub وَسَعَىٰ لَهَا دِلْدEDİE (8) kim ki āḡireti diledi وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَE raḡmetden ırāġ
olub مَذْخُورًاE anunıġün سَعَىٰهَاE aḡa lāyık ‘amelile (9) مُمُؤِنٌ hāl bu ki ol mu‘mindürür
فَأُولَٰئِكَE (11) hūLĀE ederezüz كَلَّا نَمِدُّE cümlesine ‘aḡa emekleri anlarıġ maḡbūl oldı
كَانَ سَعِيْهُمُ (10) مَشْكَورًاE anlara ya‘ni āşīlere وَهُوَLĀE daḡı anlara muḡīE olanlara
عَطَاءِ رَبِّكَE (12) ‘aḡasından اَنْظُرْE kimseden memnu‘ olmadı وَمَا كَانَ عَطَاءِ رَبِّكَE
senün taḡrıġun ‘aḡası olmadı (13) مَخْطُورًاE kimseden memnu‘ olmadı
كَانَ سَعِيْهُمُ (14) ki nice artuġ كَلِدُġ anlarıġ ba‘zılarınıE baġ
بَعْضِٰنِ اُنْظُرْE (15) tahḡīk āḡiret sarayı دَرَجَاتٍE uludurur dereceler
وَاللَّاحِرَةَE (16) taḡḡīlāE yönünden تَفْضِيلًاE yönünden
وَاللَّاحِرَةَE (17) bir taḡrı daḡı فَتَقَعْدَE eger edersenġ ḡalursın مَذْمُومًاE melāmet olunmuş

[135b]

(1) مَخْذُولًاE ‘aciz olmuş وَفَضْلِي رَبِّكَE senün taḡruḡ ḡükm étdi yā muḡammed إِلَّا إِيَّاهُE
ki taḡmayasız illā aḡa وَبِالْوَالِدَيْنِE daḡı iḡşān edesiz ataḡuza (3) anaḡuza إِحْسَانًاE şöyle ki
أَوْ كِلَاهُمَاE ikisinden birisi أَحَدُهُمَاE pīrlige الْكَبِيرِE (4) eḡer eşişürse عِنْدَكَE ḡatuḡda
يَا إِيكِينِيE (5) eytme anlara أَفِE öf sözünü öf ḡarām olsa aḡa ġöre ḡıyās eyle ḡalan

tañrile bir tañrı dañı kılma فَتُلْفَى فِي جَهَنَّمَ eger kılırsañ (8) ÷amuya bırağılısarsın مَلُومًا مَذْحُورًا
 tañrıdan melāmetligile raħmetden (9) iraklıgile أَفَأَصْنَعُكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَيْنِ tañrı sizi güzide mi kıldı بِالْبَيْنِ
 اِنكُمْ (10) oğullarile وَأَتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا dañı kendü feriştelerden kızlar mı (11) kabül kıldı اِنكُمْ
 bedürüstī siz eydürsiz عَظِيمًا ulu söz (12) yamanlıkda ya'ni ki yaman gelicidir لَتَقُولُونَ
 siz tahkik beyān kılduğ (13) هَذَا الْقُرْآنَ فِي işbu ÷urānda لِيَذَّكَّرُوا anlar öğüt لَقَدْ صَرَّفْنَا
 almağičün (14) وَمَا يَزِيدُهُمْ arturmaz anları ÷urān اِلَّا نُفُورًا meger inkār yöninden اَلْاُيْتِ يَا
 muħammed (15) كَمَا يَقُولُونَ eger tañrıyla bile şerikler olaydı كَمَا يَقُولُونَ (16) nice ki siz
 dērsiz اِذَا لَابَتَّغُوا (17) اِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا 'arş tañrısına yol cenkile niteki dünyā
 padişāhları ederler سُبْحَانَهُ

[137b]

(1) پَاكِ تَاÑRِي يُوْجِعُ تَاÑRِي يُوْجِعُ عَمَّا يَقُولُونَ şundan ki kāfirler eydürler (2) عُلُوًّا كَبِيرًا ulu yücelik
 yüceldi لَهُ تُسَبِّحُ لَهُ tesbih eder ol tañrıçün (3) السَّمَاوَاتِ السَّبْعُ yedi kat gök dañı وَالْأَرْضِ
 yedi kat degül bir nesne تَا وَمِنْ فِيهِنَّ (4) dañı şunlar ki anlaruñ arasındadurur وَمِنْ فِيهِنَّ
 zerreye (5) اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ illā tesbih eder aña anuñ emriyle وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ (6) lakin
 anlayamazsiz اِنَّهُ كَانَ خَلِيْمًا غُفُورًا anlaruñ tesbihini (7) ol tañrı ħalimdürür اِنَّهُ كَانَ خَلِيْمًا غُفُورًا
 tēz 'uķubet ētmez dañı ġafūrdurur (8) وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ kaçanki ÷urān oķusañ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ
 aħiret güninde (9) اَرَادَ اَنْ يُؤْمِنُوْنَ لا inanmazlar بِالْآخِرَةِ aħiret güninde اَرَادَ اَنْ يُؤْمِنُوْنَ
 bir ħicāb ki görünmez جَعَلْنَا dañı kılıruz اَلْحِجَابَ مَسْتُوْرًا (10) اَلْحِجَابَ مَسْتُوْرًا
 anlaruñ (11) اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ ki men' eder anı anlamakdan اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ
 muħammed tañrı ki (13) اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ وَاِذَا دُكِّرَتْ رَبِّكَ وَرَأَى اَنْ يَكْتُمُونَ
 (14) اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ yaluñuz ya'ni lā ilahe illallah dēseñ (14) اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ
 şuniki biz ħaşmu bilürüz بِمَا يَسْتَمِعُونَ (15) اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ kaçıp (15) اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ
 (16) اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ anı murād ÷urāndurur اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ
 dañı vaktaki anlar necvā āyāla durur اِنَّا نَحْنُ اَلْحَقُّ وَبِئْسَ مَا يَكْتُمُونَ

[138a]

(1) ya'ni vaqtaki peygamber nazarından çıkarlardı buluş buluş olurlardı dağı anı kim şā'irdürür (2) kim kāhindürür ve kim delüdürür dەرleridi اذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ vaqtaki zālimler (3) dediler انْ تَتَّبِعُونَ uymazsınız siz اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا illā sihre şataşmış (4) kişiye dەرlerdi اَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ bak yā muhammed gör ki (5) seni kimlere beñzetdiler kim şā'ir kim sāhirdürür dediler فَضَلُّوا dağı azdılar (6) فَلا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلاً yol bulmazlar وَقالُوا dağı eyitdiler اِنَّا عِظَامًا وِرْفَاتًا dağı toprak (8) olavuz (7) عِظَامًا söyle kidürür kaçanki biz senün olavuz (9) yaradılıb dediler قُلْ عَيْتَ يَـٰ مُحَمَّدٌ خَلْقًا جَدِيدًا تازه (10) ya demür oluñ اَوْ حَدِيدًا ya bir yaradılmış dağı (11) مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ şundan ki göñlünüzde andan büyük nesne olmaz gökler gibi (12) سِيزِي دِيرِيدُردِي فَسَيَقُولُونَ yana eydürler saña مَنْ يُعِيدُنَا kim yaradur (13) بِيزِي اَوَّلَ مَرَّةٍ evvel اَلَّذِي فَطَرَكَمُ şol yaradur ki yaratdı (14) سِيزِي اَوَّلَ مَرَّةٍ evvel (15) فَسَيُنْغِضُونَ اِلَيْكَ رُؤْسَهُمْ başların şalalar sözüñi hōş görmeyüb (16) هُوَ عَسَىٰ اَنْ يَكُونَ قَرِيْبًا yana eydürler (17) يَوْمَ يَدْعُوكُمْ ol günde olısar ki oğuya sizi kıyāmet

[138b]

(1) güninde فَتَسْتَجِيبُونَ dağı çıkasız küberdan بِحَمْدِهِ subhāneke allahümme vebihamdike (2) dēyüb وَتَتَطَنَّوْنَ dağı sığınasız ol günün heybetinden اِنْ لَبِثْتُمْ eglenmedüñüz (3) اِلَّا اَلْقَلِيْلًا illā az ya bir gün ya yērmi gün وَقُلْ عَيْتَ يَـٰ مُحَمَّدٌ لِعِبَادِي benüm bendelerüme (4) يَقُولُوا ki eydürler anları incidürler cevāb vèrmekde اَحْسَنُ şol gelicileri ki eyüredürür اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْاِنْسَانِ fitne birağur aralarına يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ (6) zīrā bedürüstī şeyṭān (7) مُبِينًا sizün tañruñuz رُبُّكُمْ oldu (8) اَعْلَمُ بِكُمْ sizi (9) اِنْ يَشَاءُ يُعَذِّبْكُمْ kurtara (10) عَذَابًا اَوْ اِنْ يَشَاءُ يُرْحَمْكُمْ dilerse size şefkat ède mekke halkından (11) وَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا seni anlarıñ

üzerine vekil (11) göndermedük hidayeti senün elüne vèrmedük **وَرَبُّكَ أَغْلَمُ** dağı senün tañruñ (12) pèk bilür **بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** şuniki göklerdeürür ve dağı yerlerdeürür (13) **وَلَقَدْ فَضَّلْنَا** tañkık ululaduk **بَعْضَ النَّبِيِّنَ** peygamberlerün ba'zısını (14) **عَلَى** ba'zısınıñ üzerine **ادْعُوا الَّذِينَ** dağı vèrdün davuda (15) zebürü **قُلِ** eyt yā muħammed **فَلَا يَمْلِكُونَ** şunlara ki anları (16) siz ma'būd şıgımsız **مِنْ دُونِهِ** tañrıdan gayrı **زَعَمْتُمْ** başarmaz **الصُّرَّرَ عَنْكُمْ** (17) **كَشَفَتْ** zaħmeti gidermegi sizden **وَلَا تَحْوِيلًا** dağı bizden alup

[139a]

(1) bize vèrmezler **أُولَئِكَ الَّذِينَ** ol tã'ife ki murād feriştelerdürür bundan (2) taparlar **يَدْعُونَ** kâfirler anlara **يَتَّبِعُونَ** taleb ederler **إِلَىٰ رَبِّهِمْ** ma'būdına anlarıñ (3) **الْوَسِيلَةَ** yaklaşmağlığı **أَتَيْتُمْ** **وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ** dağı kañkısı anuñ **كَانَ قَرِيبًا** kañkı yakınırakdurur anlarıñ tañrı ya sen (4) bilürsüz **وَيَخَافُونَ** dağı kañkısı anuñ 'azābından korqarlar ya nice aña taparlar tañrı (6) koyub **إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ** bedürüstü senün tañruñuñ 'azābı (7) maħzūr oldu ya'ni eyle gerek ki andan hażer edeler **قَرِيبَةً** (8) her giz bir köy yokdurur **إِلَّا** **أَوْ نَحْنُ مَهْلِكُوهَا** illā biz anı helāk edicilerüz (9) **قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ** kıyāmet günü qopmazdan öñdin **كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا** (11) **عَذَابًا شَدِيدًا** kañkı **عَذَابِ** (10) ya 'azāb edicilerüz ol köye **وَ مَا مَنَعَنَا** (12) bizi men' etmedi **بِالْآيَاتِ** dedükleri nişāneleri göndermekden (13) ki şefā tağını altun eylemekdürür **إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأُولُونَ** illā (14) ki öñdünkiler vèribdigümüz āyātı yalanladılar dağı kökin kese (15) kırduğ anları **مُبْصِرَةً** mu'āyene ki gören (16) **النَّاقَةَ** deve **وَأَتَيْنَا تَمُودَ** bilürdi ki mu'cizedür **فَطَلَّمُوا بِهَا** (17) aña öldürdiler anı **بِالْآيَاتِ** bir gönderemezdi **إِلَّا** nişāneleri

[139b]

(1) illā korkutmağičün anları tā imān getüreler eger getirmezlerise (2) anlara ‘azāb gele ey yā muḥammed ol vaqtaki dedük saña (3) bedürüstī اِنْ رَّبِّكَ اِحَاطَ بِالنَّاسِ (4) senün tañruñ ḥalkı ihāta kıldı ‘ilmile (5) geldi aqşāya girdi dañı peygāberler dirildiler anlara muḥammed mekkeden kudse (6) geldi aqşāya girdi dañı peygāberler dirildiler anlara muḥammed imāmlıq etdi (7) fitne illā ḥalka اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ gösterdük saña اَرَيْتَكَ (8) sol görmegi ki zīrā şabāñı yana mekkede kıldı وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ (9) la‘net olmış ağacı fitne kılduk şer gelir eytdiler peygāber zaqqūm ağacın (10) haber verdükde ağac öd gördükde ḥuvz yanar pes tamuda neyler dediler وَنُحُوفُهُمْ (11) semender önlerine gelmedi korkuduruz anları ‘azāblarile اِلَّا طُعْيَانًا كَبِيرًا (12) arturmaz anları ol korku illā ulu azmak اِدْفُفْنَا (13) dañı ol vaqti añ ki dedük اسْجُدُوا feriştelere (14) edün ādeme dedük اِسْجُدُوا meger iblīs secde (15) kılmadı قَالَ eytdi اَسْجُدْ secde mi ederem اِنْ لَمْ يَخْلُقْتَنِي مِنْ طِينٍ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي كَلِمَةٌ مِنْ اَمْرٍ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حُكْمٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي اِسْمٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (16) şuna anı balçıkdan yaratduñ اَرَيْتَكَ şeytān (17) gördün mi sen اَلَّذِي هَذَا buñı benüm üzerüme ululaduñ dañı la‘net tavkıñ (18) urduñ اِنْ لَمْ يَكُنْ لِي اِسْمٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (19) eger gecikdürürsin beni اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ günine degin

[140a]

(1) اِلَّا yaqalayısaram ذُرِّيَّتَهُ anuñ zürriyyetin ya‘ni anları azdurmak isteyiserem (2) اِلَّا اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (3) git اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (4) her kim ki anlardan saña uyanı اَرَيْتَكَ (5) tamu naşībünjüzdürür اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (6) anlardan اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (7) anlardan اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (8) neyden kånundan mu‘niden اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (9) dañı mededleş üzerlerine اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (10) atlarıñile اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (11) anlara اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (12) amlarda اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (13) oğulda kızda اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (14) va‘de amlara اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (15) illā amlara اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي حَقٌّ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي نَسَبٌ اَمْ لَمْ يَكُنْ لِي مَوْلَا (16) bañıl nesneleri tamu uçmak yokedurur demek gibi dañı meşāyih ‘ilminüñ (17) zāhiri gibi اِنْ عِبَادِي (18) benüm benüm bendelerüm

ferişteler yazdı anı بِبِمِينِهِ sağ eline (4) فَأُولَئِكَ ol tā'ife يَفْرُقُونَ okuyalar كِتَابَهُمْ kitāblarını وَلَا her ki وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى zerrece seväblerinden انلارن SEVĀBLARINDAN (5) يُظْلَمُونَ قَلِيلًا (6) dünyāda kör oldu hayr etmekden فَهُوَ فِي الْأَخِرَةِ أَعْمَى ol āhret yolında (7) dağı kördürür وَأَصْلُ سَبِيلًا dağı azmışraqdurur cevāb yolını ki şevāb (8) ola وَإِنْ كَادُوا şān budurur ki yaqīn oldılar dīni لَيَفْتُنَنَّكَ seni anarlarıdı (9) عَنِ الدِّيِّ şundan ki أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ vahy etdüñ ol وَإِذَا biz dedüğümüzün gayrısını غَيْرُهُ çıkarasın üzerümze (10) تَقْتَرِي عَلَيْنَا (11) anlara uyayıduğ خَلِيلًا seni halāl edinürleridi وَلَوْلَا أَنْ تَبَيَّنَّاكَ (12) eger biz seni sābit etmeyeyidük لَفَدَ كُنْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ taḥkīk (13) yaqīn oldukıdı ki egileydüñ anlara (14) isteseñ لَأَذُقَنَّكَ şadururduğ şaşa yā muḥammed اِذَا egilmek (14) isteseñ لَأَذُقَنَّكَ şadururduğ şaşa yā muḥammed (15) kişinün dünyāda çekecek وَضِعْتَ الْمَمَاتِ iki 'azābınca bir (15) ضِعْفَ الْحَيَاةِ (16) çekecek 'azābınca iki ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ andan şonra bulamazduñ senüñiçün عَلَيْنَا (17) üzerümze نُصِيرًا bir yardımcı وَإِنْ dağı şān budurur كَادُوا yaqīn

[141b]

(1) oldu ki mekke ehli مِنَ الْأَرْضِ mekkeden seni یرğayalar (2) لِيُخْرِجُوكَ seni çıkarmagiçün مِنْهَا mekkeden وَإِذَا ol vaqt ki seni mekkeden (3) يُبَيِّنُونَ çıkarsalar (4) قَلِيلًا illā az zamān فَذُرْنَا ارْجِعْ إِلَىٰ إِيلَآكَ اذْهَبْ eglenmezleridi (5) 'ādütümüzü ki qahr (5) etmekdürür şunun ḥaqqında ki gönderdikidi فَبَلَّكَ senden öñdin (6) تَحْوِيلًا içün 'ādetümüz لِسُنَّتِنَا bizüm bulmazsın وَلَا تَجِدُ mekkeden (7) مِنْ رُسُلِنَا peygāberlerümüzden (8) إِلَىٰ عَسَقِ gün zevālden eglendiğiçün لِدُلُوكِ الشَّمْسِ kıl namāzı tamam أَقِمِ الصَّلَاةَ aşla (9) غَيْرَ نَفْسٍ كَرِيمَةٍ gece karanlığına degin (9) وَقُرْآنَ الْفَجْرِ şabāḥ namāzını dağı kıl وَقُرْآنَ الْفَجْرِ zīrā bedürüstī (10) şabāḥ (10) namāzı كَانَ مَشْهُودًا feriştelere mecca' oldu zīrā gündüz ferişte iner ol (11) vaqt (12) فَتَهَجَّدْ بِهِ gece ferişte çıkar namāz kılduğlayın وَمِنَ اللَّيْلِ geceden ba'zısını (12) dağı kıl (13) نَافِلَةً dedügi aña işāretdürür zīrā teheccüd uyğudan şonra (13) كَالْحَبْرِ كَالْمَاءِ namāz kılmıqdurur (14) şol ḥalde ki yalnız şadurur (14) عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ yaqīn oldığı günde de seni yā

muḥammed رَبُّكَ taḥruḡ (15) مَقَاماً مَحْمُوداً ol köşke ki adı anuḡ maḡamı maḡmüddurur (16) وَفُلٌ eyt yā muḥammed رَبِّ ey taḥrum اَدْخَلْنِي şoḡ beni مُدْخَلَ صِدْقٍ şıdḡ (17) menziline murād medīnedürür ki mekkeden çıḡdı anda vardı وَأَخْرَجْنِي

[142a]

(1) daḡı çıḡar beni مُخْرَجَ صِدْقٍ eyü çıḡarmaḡ ya'ni medīneden mekkeye (2) daḡı وَاجْعَلْ لِي kıl benimiçün مِنْ لَدُنْكَ senüḡ ḡazretüḡden سُلْطَاناً bir mülk ki نَصِيْرًا (3) aḡa zevāl yoḡdurur الْبَاطِلُ daḡı eyt yā muḥammed جَاءَ الْحَقُّ ḡaḡ geldi murāda (4) islāmdurur وَرَهَقَ hıç oldı الْبَاطِلُ putlar daḡı وَتُنزَّلُ daḡı indürürüz (5) إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقاً bedürüstü bātılıdı aḡnām-ı evvelden daḡı (6) مِنَ الْقُرْآنِ şuniki dermāndurur dertlülere وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ (7) daḡı mü'minlere çün raḡmetdürür وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ daḡı arturmaz kāfirleri (8) إِلَّا خَسَاراً illā maḡbūnluḡ hemān عَلَى الْإِنْسَانِ (9) edevüz insānuḡ üzerine şaḡlıḡıla وَإِذَا baylıḡıla أَعْرَضَ yüz çevürür bizden بِجَانِبِهِ (10) وَتَأْ daḡı ırāḡlanur imāndan bir uḡurda وَإِذَا taḥruḡun ḡaḡanḡi şer erişe (11) aḡa ḡastalıḡ gibi yoḡsulluḡ gibi كَانَ يُؤَسَّأً taḥruḡun raḡmetinden ümīd keser (12) فُلٌ eyt yā muḥammed عَلَى سَاكِلَتَيْهِ her kişi ki işler (13) ḡabī'atında varına ḡöre anuḡ ki bünyādı eyülikile urulupdurur (14) andan eylük gelür anuḡ ki yamanlıḡıla urulupdurur yamanlıḡ gelür (15) فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ taḥruḡunuz eyü bilür بِمَنْ هُوَ şuniki dastarıḡdurur (16) يَلْهَى سَبِيلًا senden şorarlar yā muḥammed (17) عَنِ الرُّوحِ ki cān taḥrı

[142b]

(1) emrindendürür emrini مِنَ الْعِلْمِ وَمَا أُوتِيتُمْ وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ الْعِلْمِ siz 'ilimden siz قَلِيلًا (2) meḡer sehelce delīl buḡa الْبَحْرُ يَمُدُّهُ (3) وَ شَجَرَةٍ أَقْلَامٍ وَ (4) لَنذْهَبَنَّ eḡer dilesevüz وَلَئِنْ شِئْنَا muḥammed (5) anı biz لَمْ لَا تَجِدْ لَكَ (6) anı

[143b]

(1) مَلَكًا رَسُولًا مِنْ (2) السَّمَاءِ indürürdüñ üzerlerine (3) كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ferişte peygamber edüb (4) فَلَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ لِأَنَّ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (5) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (6) تَجِدْ لَهُمْ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ elbetde bulmazsın (7) فَهُوَ الْمُهْتَدَى كَلِمًا خَبَّتْ يَمَانُهَا وَمَنْ يَضِلِلْ فَلَنْ elbetde bulmazsın (8) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (9) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (10) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (11) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (12) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (13) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (14) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (15) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (16) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki (17) وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا her kim ki

[144a]

(1) كُفُورًا (2) إِلَّا illā (3) تَمْلِكُونَ eger siz (4) إِذَا ol vaqtaki (5) حَزَائِنِ رَحْمَةِ رَبِّي نَفَاكًا (6) وَأَمَّا الْإِنْسَانُ فَتَوَرَّأً ya'ni (7) مَسَايَا بَيْنَاتٍ مَسَايَا (8) فَسَلِّ بِبَيْ فَمَسَلْ بِبَيْ (9) إِسْرَائِيلَ (10) بِنِ سَلَامٍ أَشْهَابِ بِنِ إِسْرَائِيلَ (11) إِذْ جَاءَهُمْ (12) يَا مُوسَى مَسْحُورًا يَا مُوسَى مَسْحُورًا

sihr olunmuş قَالَ mūsā eyitdi عَلِمْتَ (13) taḥkīk bildüñ ey fir'avun هُوَ لَاَ indürmedi ol (14) āyetleri وَالْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ illā gökler tañrısı dañı yerler (15) tañrısı بَصَائِرَ mu'cizelerini وَآيَاتِي dañı bedürüstī ben لَاظُنُّكَ (16) seni bilürem يَا فِرْعَوْنُ ey fir'avun mel'uf mañrüm مِنَ الْأَرْضِ mışırđan فَارَادَ f fir'avun diledi (17) ki anları qopara فَاعْرِفْنَاهُ وَمَنْ فَاعْرِفْنَاهُ وَمَنْ

[144b]

(1) وَفَلْنَا dañı biz dañı anları ğarkı etdüñ dañı bilesin kim varsa bir uĝurda (2) eyitdüñ مِنْ بَعْدِهِ fir'avundan sonra اسْكُنُوا الْأَرْضَ mışır milkinde sākin oluñ dedük (4) فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ الْأَجْرَةَ kaçanki kıyāmet ğüni gele ğetürevüz (5) سِزِي كَاتِشَ كَاتِشَ وَأَنْزَلْنَا بِهَا الْحَقَّ وَبِالْحَقِّ indürdüñ qurānı (6) نَزَّلْنَا وَنَذِيرًا dañı ğıñmetile indi وَمَا أَرْسَلْنَاكَ biz seni ğöndermedük illā (7) beşāret edici وَنَذِيرًا dañı korkudıcı عَلَى النَّاسِ halkıñ anı okumaĝiçün لِنَقْرَأَهُ indürdüñ āyet āyet (8) وَفَرَقْنَا qurānı āyet āyet (9) ki ğençlik üzerine وَنَزَّلْنَا تَنْزِيلًا dañı āyet āyet indürdüñ (10) anı maşlahat-ı tarıķasınca قُلْ eyt yā muħammed اٰمِنُوْا بِهِ inānuñ qurāna (11) تُؤْمِنُوْا اِنَّ الدِّينَ اِلٰهُنَّ اُوْتُوْا الْعِلْمَ (12) bedürüstī şunlar ki ğilim verildiler مِنْ قَبْلِهَا qurāndan (13) öñdin إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ kaçanki okuyandı üzerlerine سُبْحَانَ رَبِّنَا eydürleridi (14) düşürleridi yüzün koyub سَجْدًا secde kılub (15) eydürleridi وَغَدُ رَبَّنَا لَمَفْعُولًا (16) şān budurur ki (17) düşerler لِيَذُقْنَ yüzleri üzerine وَيَزِيدُهُمْ اَغْلَارِلَار اَغْلَارِلَار وَيَزِيدُهُمْ اَغْلَارِلَار اَغْلَارِلَار

[145a]

(1) dañı anları arturur خُشُوْعًا tevāzu' yöninden قُلْ eyt yā muħammed اِدْعُوا (2) الله اَوْ اِدْعُوا her أَيًّا مَا تَدْعُوا ismiyle (3) رَحْمٰنِ her كَانِكِسِيْلَار نِيَاْز اِدْعُوْا hemān oldurur (4) اَلْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى anuñçündürür eyü adlar

namāzuḡda (5) bir uğurda āşikāre oķuma bēha وَلَا تُخَافُ بِهَا dağı bir uğurda arķun
 oķuma (6) وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا dağı taleb ēt bir yolcuğaz ki ta'ndan irāk (7) olasın وَقُلْ eyt yā
 muḡammed وَلَمْ يَكُنْ لَهُ oğul kız tutmadı لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا (8) senā şol taņrıyadurur ki
 dağı anuğ şeriki olmadı (9) فِي الْمَلِكِ dağı anuğ şeriki olmadı (9) وَمِنْ ذَلِكَ
 pes anı ta'zīm ēt yā muḡammed sen şöyle ki (11) وَكَبَّرَهُ تَكْبِيرًا 'ācizlikde (10) مِنْ ذَلِكَ
 gerekdür ta'zīm ētmeklige zīrā ḡabībsin suretü'l- kehfı mi'e ve 'aşretü ayete (12) ve 'aşere
 ayet bismillahirraḡmanirraḡim (13) أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي senā ol taņrıęündurur ki
 indürdi kendü bendesi üzerine (14) وَالْكِتَابِ dağı gelmedi aņa eğrilik عَوْجًا
 kendü (16) لَدُنْهُ 'azābile yaman بَأْسًا شَدِيدًا korķutmaęiçün kāfirleri لِيُنذِرَ (15) رَاسْتًا
 katından dağı beşāret ētmekiçün (17) الْمُؤْمِنِينَ şol mü'minleri şol mü'minleriği
 eyü 'ameller işlediler يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ

[145b]

مَا كُنْتُمْ مَكِينِينَ (1) uęmaķda eyü cezā vardurur (2) أَجْرًا حَسَنًا bunuğile ki bedürüstī anlaruğiçün
 AN لَّهُمْ (1) bunuğile ki bedürüstī anlaruğiçün (2) أَجْرًا حَسَنًا eyü cezā vardurur (2) uęmaķda
 dağı وَيُنذِرَ الَّذِينَ dāyimā 'ivazından (3) فِيهِ أَبَدًا şol ḡalde ki eğlencilerdürür ol şevābuę
 (5) مَا لَهُمْ yokdurur (5) مَا لَهُمْ taņrı oğul tutdı dēdiler اِتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا (4) قَالُوا
 anlaruğiçün (6) يُهْمُّ atalariçün vela atalariçün (6) يُهْمُّ ilimden aşlā (6) مِنْ عِلْمٍ ol dēdükleri veledede
 (7) مِنْ أَفْوَاهِهِمْ (7) مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ne ulu gelici oldu ol gelici ki (7) مِنْ أَفْوَاهِهِمْ
 (9) فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ (9) فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ ile'alli anlar dēmezler anlar (8) إِلَّا كَذِبًا
 (10) عَلَى أَثَرِهِمْ (10) عَلَى أَثَرِهِمْ ki sen yā muḡammed nefşüni depeleyicisin 'amelleri üzerine
 (11) بِهَذَا الْحَدِيثِ (11) بِهَذَا الْحَدِيثِ eğer inānmazlarise (11) بِهَذَا الْحَدِيثِ eğer inānmazlarise
 (12) لِنَا جَعَلْنَا (12) لِنَا جَعَلْنَا şuniki (12) لِنَا جَعَلْنَا şuniki (12) لِنَا جَعَلْنَا şuniki
 (14) أَيُّهُمْ (14) أَيُّهُمْ ki (14) أَيُّهُمْ anları sınaķlıęiçün (14) أَيُّهُمْ anları sınaķlıęiçün
 (15) أَحْسَنُ عَمَلًا (15) أَحْسَنُ عَمَلًا kı (15) أَحْسَنُ عَمَلًا kı (15) أَحْسَنُ عَمَلًا kı (15) أَحْسَنُ عَمَلًا kı
 (16) عَلَيْهَا (16) عَلَيْهَا şuniki (16) عَلَيْهَا şuniki (16) عَلَيْهَا şuniki (16) عَلَيْهَا şuniki

yeryüzindedürür صَعِيداً kúpķurı yer جُزْأً gūyā ki anda her (17) giz ot bitmemişdi أَمْ حَسِبْتَ أَن أَصْحَابَ

[146a]

(1) كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا وَ الرَّاقِيمِ daħı anlara uyan itcügez āyeleri (2) الْكَهْفِ ki ol mağāradağı yigitler (3) إِذْ bizüm birligümüz nişānelerinden ‘aceb ola ki yeryüzinde (4) فَقَالُوا mağāraya daħı dediler رَبَّنَا ey (5) وَهَيِّئْ لَنَا رَحْمَةً رَاسْتِ دِينَ ki ihtiyār etdüñ tañrumuz (6) مِنْ أَمْرِنَا bizüm emrümüzde bu kāfirlerden ayrıldıgumuzdurur (7) فَصَرَبْنَا عَلَىٰ أذَانِهِمْ اذَانِهِمْ urduķ kulaķları üzerine (8) فِي هَيْبَةِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ uyķu hicābın (9) كَانُوا فِيهَا سِنِينَ عِدَّةً ki sağışlarlar anları (10) لَعَلَّكُمْ biz bilmeğiğün (11) لَمَّا لَبِثُوا saydı (12) نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ مَا نَبَّأَهُمْ بِالْحَقِّ anların haberlerini haķķile (13) وَرَدْنَاَهُمْ daħı (14) وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ tañrıya imān getürdiler (15) وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ tañrıya imān getürdiler (16) وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ tañrıya imān getürdiler (17) إِذْ قَامُوا tañrıya imān getürdiler taķyānusun yüzine putları terk

[146b]

(1) رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ bizüm tañrumuz göklerin daħı yerlerin (2) إِذْ ol (3) لَقَدْ قُلْنَا taħķiķ dedük (4) هَؤُلَاءِ هُنَّ أُمَّهَاتُكُمْ bizüm tā'ifemiz (5) اتَّخَذُوا ihtiyār (6) فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ anlara tapduķları üzerine بِسُلْطَانٍ bir huccet ki rüşendürür (7) كَانُوا فِيهَا سِنِينَ عِدَّةً

وَإِذِ اعْتَرَلْتُمُوهُمْ كَذِبًا يَالَانِي عَلَى اللَّهِ (8) kim zālīmrağdurur şundan ki ıķardı (9) eyitdi ün anlardan ayrılāsız وَمَا يَعْبُدُونَ دَاهِي ANDAN KI APARLAR ANA (10) dōndi birbirine (11) mağāraya ıķıdın ol (12) kendünün dāhı gelemez ēde sizūniün rağmetinden (13) siz iine dūşdünüz anuğ necāt tağyānus şerrinden ki efsūsda (14) idi gūneşi görürsin إِذَا طَلَعْتَ إِذَا AÇANKI OĞAR (15) meyl ēder عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ تَقْرَضُهُمْ وَإِذَا AÇANKI BATAR (16) sağdan yağa غَرَبَتْ ذَاتَ الْيَمِينِ soldan mağāralarından (17) apusu şimāli nesīm egsūğ olmaz andan tā ki oncuğmayalar وَهُمْ

[147a]

(1) anlar فِي فَجْوَةٍ بİR BUCAĞDADURUR مِنْهُ ol ġardan ذَلِكَ ol aşhāb-ı kehfun (2) nişāneler مِنْ نِشَانِهِمْ (3) kimiņi tağrı ulağuzladı فَهَوَّ الْمُؤْتِنَةَ oldurur ulağuzlanan وَمَنْ يُضِلُّ kimiņi (4) ālūde ıldı فَلَنْ تَجِدَ لَهُ elbetde bulmazsın sen ana وَلِيًّا مُرْشِدًا (5) dostıyı ana yol ġostere وَتَحْسِبُهُمْ sen şanursın anları yā muğammed أَيَقَاطًا (6) uyanuğlar وَهُمْ رُفُودٌ hāl bu ki anlar uyurlar وَتَقْلِبُهُمْ dāhı anları (7) ağdaruruz dōnderürüz yedi udretile ذَاتَ الْيَمِينِ sağdan yağa ذَاتَ الشِّمَالِ (8) soldan yağa وَكَلْبُهُمْ anları itcügezleri (9) dōşemişdürür بِالْوَصِيدِ mağāra öņinde اَطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ eger muğtali (10) olsağ yā muğammed üzerlerine anları فَرَارًا مِنْهُمْ yüzün anlardan (11) dōndereyidün açub مِنْهُمْ dāhı olayduğ anlardan رُعبًا orğıle (12) وَكَذَلِكَ anları uyutduğumuz gibi بَعَثْنَاهُمْ uyarduğ anları (13) لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ sorışmağıün ara yerlerinde birbirine قَالَ eyitdi (14) مِنْهُمْ birisi قَائِلٌ ne adar yatduğuz dēyü eyitdiler (15) بِيَوْمِ بİR ġÜN EĞLENDÜĞ BUNDA (16) mağlūm oldu ki annile söylemek varimiş قَالُوا eyitdiler yana anlardan (17) بِالْأَنْبِيَاءِ tağruğuz اَعْلَمُ بِمَا لَبِيتُمْ bilür ne adar eğlendünüz

[147b]

(1) فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْمَدِينَةِ (2) göndürün birinüzi siz بَوْرِقِكُمْ هَذِهِ işbu gümüşünüzle (3) فَأَيُّهَا أَزْكَى ehlinün kırkısı yegirekdürür (4) وَأَلَيْتَلَطَّفُ eyüsin alsun بِكُمْ أَحَدًا size kimseye bir ta‘amile مِنْهُ andan (5) evet عَلَيْهِمْ وَعَلَيْكُمْ bedürüstî anlar muṭṭali‘ olurlarise üzerünüze (6) وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا dñnlerine sizi kendü (7) دُونَكُمْ فِي مَلْتَهُمْ فِي مَلْتَهُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مَلْتَهُمْ فِي مَلْتَهُمْ taşlarlar sizi (8) anların dñnlerine dönesiz وَكَذَلِكَ uyutduğumuz ayruğ ber-ḥordār olmazsınız ol vaḳtin ki (9) gibi yana aç uyardüğumuz (10) çünki وَعَدَ اللَّهُ حَقُّ وَأَنَّ bedürüstî taḳrımın va‘desi ki uluyı yana (11) dedi gerçekdürür فِيهَا لَا رَيْبَ فِيهَا (12) daḥı bedürüstî kıyāmet (13) aralarında بَيْنَهُمْ إِذْ يَتَنَزَّعُونَ vaḳtaki çekişürleridi (14) beden daḥı bile kıpar فَقَالُوا dñnleri işini kim eydüridi cānlar kıpar kim eydürdi (15) bir بُنْيَانًا yapuñ üzerlerine anların (16) رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ ‘imāret (17) قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ taḳrısı yeg bilür anları ki nerededürür eyitdi şunlar ki gālīb oldıardı anların dñn üzerine ya‘ni mü‘minleridi

[148a]

(1) لَتَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا (2) daḥı togrururuz üzerlerine bir mescidi ki ayak kesile üzerlerinden (3) تَلْتَلْتُهُمْ كَلْبُهُمْ رَابِعُهُمْ تَلْتَلْتُهُمْ anlar üçdür (4) ki ya‘kūbīdürür وَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ daḥı eydürler dördüncileri sekleridürür bunı dñn seyyiddürür (5) anlar بَعْضُهُمْ كَلْبُهُمْ خَمْسَةَ anlar beşdürür (6) delīlsüz sözi etdiler murād bundan ‘āfiyetdürür ki naşūrī idi (7) سَبْعَةَ وَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ anlar (8) bu kıavl وَتَأْمِنُهُمْ كَلْبُهُمْ daḥı anların sekizinci sekcügezleridürür (9) biri nūnīs biri sadīnūs bir sevnīn müslmānlarıdır adları biri ‘alīḥā ve biri ṭūlīs (10) فَلْيَقُلْ يَا مُحَمَّدُ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ taḳrum yeg bilür biri keşķūtūṭ biri beṭyūnis

anların sağışaların (11) **فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا قَلِيلٌ** bilmez anları illā az gurūh **mu‘āraza** (12) étme aşhāb-ı kehfde **إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا** meger āşikāre mu‘āraza ki qurān (13) haber vürür anı **وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا** anlardan bir kişiye fetva (14) şorma ol aşhāb-ı kehfde **إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ لِشَأْنِي** bir nesne içün **يَا مُحَمَّد** vechiyle **وَلَا تَقُولَنَّ** dağı eyitme (15) **وَأَذْكُرُ رَبِّكَ** anı işlerem **غَدًا** (16) tañla **إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ** meger tañrı dileyedygil **وَقُلْ** (17) tañrıyı **يَا مُحَمَّد** kaçan unutsağ **إِذَا نَسِيتَ اللَّهُ** demegi

[148b]

(1) dağı eyt **عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي** yakındurur ki tañrım kulağuzlaya beni (2) **لَاقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا** bundan dağı yakına şevāb cihetinden zīrā peygāberem (3) aşhāb-ı kehfden haber vèrdi dağı nübüvvetine nişāne oldı (4) niye diledi ki dağı kuvvetlü huccet vère tañrı bundan sonra **وَأَزَادُوا** üç yüz yıl **ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ** (5) dağı eglendiler mağāralarında anlar **وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ** (6) **تِسْعًا** ne kadar eglendiler **لَهُ** ol tañrı çündurur **وَالْأَرْضِ** göklerin yerlerin nihānı **غَيْبِ السَّمَوَاتِ** ne eyü işidür ne eyü görür (9) **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ** anları içün tañrıdan gayrı (11) **أَحَدًا** bir **فِي حُكْمِهِ** ortak étmez **وَلَا يُشْرِكُ** (10) bir **مِنْ وَلِيِّ** küyü dağı **مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ** (12) tañrı gök kitabından **مَنْ دُونِهِ** her giz dönderici yokdurur (13) **وَلَنْ تَجِدَ** anıñ sözlerini **حِجًّا** bulmazsın (14) **مُلْتَحِدًا** bir penāh ki **وَاصْبِرْ نَفْسَكَ** azābdan şaklaya seni **هَابِسًا** et kendünji (15) **وَلَا تَعُدْ** en‘āmda geçdi **يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعَدْوَةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ** (16) **وَجْهَهُ** şunları ile ki **مَعَ الَّذِينَ** (17) **عَيْنَاكَ** iki gözün meyl étmesun **تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا** dileyüb bezegini (süs, ziynet) **وَلَا تُطِغْ** muṭīc

[149a]

(1) olma مِنْ أَعْفَلْنَا şuna ki ġāfil kılduġ قَلْبُهُ göñlini anuġ (2) bizüm zikrümüzden عَنْ نَكْرَنَا murād bundan ‘ubeybnedurur وَاتَّبَعَ هَوِيَهُ daġı (3) havasına uydı puta ıapmaġıla وَكَانَ أَمْرُهُ işi anuġ ġadden (4) geçmek oldu مِنْ رَيْكُمْ eyt yā muġammed şol ki öġüt (5) vėrürem size taırııuzdandurur فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ her ki dilerse İmān (6) getürsün وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ daġı her kim dilerse dilerse İmān getürmesün (7) إِنَّا أَعْتَدْنَا bedürüstı biz yaraġladuġ سُرَادِفُهَا anuġ serāperdelerini أَحَاطَ بِهِمْ (8) zālimler için odı وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا eger meded dilerlerise suşuzlıġdan يُعَاثُوا meded (10) eşişeler بِسْنٍ anlara şol şuyile ki كَالْمُهْلِ erimiş baır gibi يَشْوِي الْوُجُوهُ (11) yüzlerini yandurur إِنَّ الَّذِينَ نَزَقْنَا بِهِنَّ مَاءً مِنْ السَّمَاءِ الْمُبَارَكِ ne yaman şarābdurur مُرْتَفَقًا (12) مُرْتَفَقًا ne yaman menzildürür أَجْرٌ مِنْ أَحْسَنَ عَمَلًا şunuġ (14) لَا نُضِيعُ bedürüstı biz zāyi‘ etmezüz (13) لِحَاتٍ إِنَّا جَنَاتٌ عِدْنٍ تَجْرِي مِنْ أُنْتِ إِفْعَالٌ anları için durur (15) أُولَئِكَ ol ki ‘amelini eyü kıldı مِنْ دَهَبٍ مِنْ أَسَاوِرَ bezeneler anda (16) تَحْتِهِمْ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا وَيَلْبَسُونَ وَ مِنْ سُنْدُسٍ ki yeşil ola خُضْرًا (17) daġı gėyeler ġulleler

[149b]

(1) şaru atlasdan فِيهَا مُتَكَبِّرِينَ (2) عَلَى الْأَرَائِكِ tahtlar üzerine perdeler içinde نِعْمَ التَّوَابُ ne eyü sevābdurur (3) وَحَسُنْتَ مُرْتَفَقًا daġı ne eyüdürür menzil edinmege مَضْرِبٌ لَهُمْ مَثَلًا mesel (4) رَجُلَيْنِ İki kişi ġarındaşlardur (5) لَأَحَدِهِمَا كَلْبًا kılduġ وَحَفَفْنَاهُمَا مِنْ أَعْنَابٍ İki baġçe İKİ جَنَّتَيْنِ (6) جَعَلْنَا وَ (7) جَعَلْنَا ġurma aġaçlarıle بِنَخْلٍ İki pāre kıldı (8) كَلْنَا الْجَنَّتَيْنِ İKİ bosıtān أَلْتَّ وَرَعًا İKİSİNÜġ arasında (9) وَلَمْ تَنْظُمِ daġı kesmedi (10) مِنْهُ ol mīvelerden فَجَزْنَا جَلَالَهُمَا nesne Şَيْنًا (11) فَقَالَ eyitdi (12) أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا ol faġr ederdi (13) وَأَعْرُ نَفْرًا daġı ekseriye hem ġadem yöninden

dağı girdi ol kâfir (14) bositânına جَنَّتُهُ (15) hâl bu ki ol nefesine zulm (15) èdicidirür şirk getürdüğüün tañrı hażretine قَالَ eyitdi kâfir qarındaş (16) kaçanki imāna da'vet ètdi mü'min qarındaşı مَا أَظُنُّ fikr ètmezem ki هَذِهِ أَبَدٌ (17) helāk ola işbu bositān وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً

[150a]

(1) fikr ètmezem ki kıyāmet kopa وَاللَّيْنُ رُيْدْتُ إِلَى رَبِّي eger sen gerçek ölüb (2) ben tañruma dönderilirisem قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ andan dağı yeg buluram (3) döneceklikile أَكْفَرْتَ eyitdi aña müsülman qarındaşı وَهُوَ يُحَاوِرُهُ (4) hâl bu ki fahr èderdi imānile نُتِمُّ مِنَ الْكَافِرِ mi (5) olduñ şuña ki مِنْ تُرَابٍ يَارَاتَدِي seni toprakdan babayiken لِكَيْفَا هُوَ andan sonra şehvetden oguliken andan seni (7) ārāsta kişi düzdi ثُمَّ سَوَّيْتُكَ رَجُلًا andan sonra şehvetden oguliken لَكِنِ اللَّهُ رَبِّي lakin ol tañrıdurur benüm tañrum (8) وَلَا أَشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا dağı ben şerik ètmezem tañrıma bir mañlukı اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ (9) niçün demediñ kaçanki bositānuña girdiñ (10) لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ tañrı diledügi olur لَوْ أَنَا تَرَنَ أَنَا eger beni gördüñise (12) أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا sen mālda az ogulda kızda az مِنْ جَنَّتِكَ baña vere (13) kim benüm tañrum فَعَسَى رَبِّي bositānuñdan (14) dağı yek وَبُرْسِلَ عَلَيْهَا عَلَيْهَا dağı göndüre seniñ bositānuñ üzerine (15) od فَتُصْبِحُ مِنَ السَّمَاءِ gökden (16) toprak ki anda her giz öte çare yok يَا هِجْرًا هِجْرًا اوْ يُصْبِحُ مَاؤُهَا مَا هِيَ خَاوِيَةٌ ol

[150b]

(1) şoyiçün فَاصْبِحْ يَغْلِبُ كَفْبِهِ (2) dağı helāk ola بِمَمْرِهِ meyvellerile (2) şunuñ عَلَيَّ مَا أَنْفَقَ فِيهَا (3) üzerine ki ètdi harc anda mālдан يَا لَيْتَنِي ol وَيَقُولُ عَلَيْهَا عُرُوشَهَا (4) yıkılmışıdı hālbu ki ol

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ (6) tañruma bir kişiyi dağı şerik etmeyeyidüm (5) kāşkī ben أَشْرَكَ بِرَبِّي أَحَدًا
 وَمَا tañrıdan ğayrı مِنْ دُونِ اللَّهِ (7) ki yardum edeydi يَنْصُرُونَهُ bir buluş bir فَتْنَةٌ
 الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُنَالِكَ (8) fā'ide olmadı kendüye ğod kendüden كَانَتْ مُتَّصِرَةً
 (10) وَخَيْرٌ عَفْبًا ol yeğrekdürür sevāb vermekte tañrıçundurur (9) tañrıçundurur
 dağı devletlü menzil bağıslamağda وَاضْرَبْ لَهُمْ (11) ya'ni uranlaruñiçün
 كَمَا ne ki dünyāda var anuñ beñdeşini (12) bezeklerden مَثَلِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 (13) biz anı gökden فَاخْتَلَطَ بِهِ dağı ğarışdı anuñile أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
 (15) şonra (14) yūnusda geçdi فَاصْبِحْ هَشِيمًا kuşkırı oldu uvandı leţāfetinden نَبَاتِ الْأَرْضِ
 (16) tañrı ğādir oldu her nesne وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا yeller savurdu anı تَذْرُوهُ الرِّيَّاحُ
 (17) bu aza çok dirligün bezenidürür زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا mañlar dağı oğullar الْمَالِ وَالْبُنُونِ
 وَالْبَاقِيَاتِ

[151a]

(1) senün tañruñ ğatında yā عِنْدَ رَبِّكَ وَحَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ dağı beş vağt namāz الصَّلَاةِ
 وَيَوْمَ muħammed (3) yeğı şundan ki ğul ümid tutar anı وَحَيْرٌ أَمَلًا sevāb yöninden تَوَابًا
 (4) ğünü ki tağları yüridesirüz yeryüzinde وَتَرَى الْأَرْضَ göresin yeryüzini
 (6) direşürdün anları (5) hāli ğalmış tağlardan وَحَشَرْنَاَهُمْ
 (7) ğıyāmet ğünü tañruñ üzerine عَلَى رَبِّكَ arz olındılar وَعُرِضُوا
 (9) sizi yaratduğumuz gibi (8) tahķik geldünüz gibi أَوَّلَ مَرَّةٍ نَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ
 (10) ki evvel kerretde yalın ayak baş açuğ زَعَمْتُمْ tahķik dedünüz dünyāda
 (11) neye yaradılmağ وَوَضِعَ الْكِتَابِ dağı elbetde ğılmayısaruz sizüniçün مَوْعِدًا
 (12) imma şāgu ve imma şol eline فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ ğondı her kişinün yazğımızdı kağıdı
 (14) görürsin ğünāh işlerini (13) müşefiqin كَرَّارًا şundan ki ol kitāb içindedürür
 (15) bu kitābuğ hāli لَا يُعَادِرُ مَا لِي هَذَا الْكِتَابِ eydürler eydürler يَا وَيْلَتَنَا
 وَيَقُولُونَ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ illā sağışları
anları tā (17) gülümsümeği dağı وَوَجَدُوا dağı buldılar مَا عَمِلُوا şuniki işlediler dağı şerden

[151b]

(1) وَإِذْ قُلْنَا لَا يَأْتِيَنَّكَ رَسُولٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا خَلْفَ ظَهْرِكَ يُخَوِّفُكَ مِنْهُ وَلَا يُبَشِّرُكَ بِالرَّحْمَةِ إِلَّا بِالْحَقِّ senün tağruñ yā muḥammed zulum etmez bir kişiye (2) عَنْ قَوْمِكَ مَا كُنْتُمْ لَهَا كَاثِبِينَ meger iblis كَانِ مِنَ الْجِنَّةِ كَانِ cinden (3) كَذَّبْتُمْ فَسَقَ çıktı çıkdı (4) أَتَىٰ عَلَىٰ الْغَالِيَةِ أَتَىٰ عَلَىٰ الْغَالِيَةِ اتar mısiz anı وَذُرِّيَّتهَ dağı hemezātını anuñ اَوْلِيَاءِ dostlar (5) مِنْ دُونِي BENİ TERK EDÜP وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ hal bu ki anlar size düşmanlardurur (6) مَا يَأْتِيَنَّكَ رَسُولٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا خَلْفَ ظَهْرِكَ يُخَوِّفُكَ مِنْهُ وَلَا يُبَشِّرُكَ بِالرَّحْمَةِ إِلَّا بِالْحَقِّ ne yamandurur tağrı 'ibādetile şeytān 'ibādetin (7) مَا يَأْتِيَنَّكَ رَسُولٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا خَلْفَ ظَهْرِكَ يُخَوِّفُكَ مِنْهُ وَلَا يُبَشِّرُكَ بِالرَّحْمَةِ إِلَّا بِالْحَقِّ hāzır kılmadum anları خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ (8) gökleri ve yerleri yaratmağıle tā mededleşem anlaruñile وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ dağı (9) kendüleri yaratmağı hāzır etmedüm anları yana mededleşmekiçün anlaruñile كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ وَمَا dağı yoldan azdurıcıları ihtiyār edici olmadum عَصُدًا (11) yardumcı وَيَوْمَ يَقُولُ ey yā muḥammed ol günü ki tağrı eyüde نَادُوا çağuruñ (12) الَّذِينَ رَعَيْنَاهُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا benüm şeriklerüme ki dünyāda fāsīd fikirler kılduñuz (13) انلارا فَادْعُوهُمْ dağı okudılar anları فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ ol putlar anlara (14) cevāb vermediler وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ الْغَائِيَةَ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ الْغَائِيَةَ kılduğ ara yerlerinde anlaruñ bir 'azāb ki (15) مَوْيِقًا mehlekdürür ya'ni kendülerile putlar arasında النَّارَ (16) النَّارَ ol müşrikler şamuyı göreler ırāğdan فَظَنُّوا dağı yakīn bileler ki (17) أَنَّهُمْ مُوَاقِعُهَا bedürüstī anlar aña girürler وَأَلَمْ يَجِدُوا عَلَيْهَا مَصْرَفًا dağı

[152a]

(1) ol şamudan necāt bulmazlar هَذَا الْقُرْآنَ فِي هَذَا الْقُرْآنِ tahkik beyān (2) kılduğ işbu kurānda (3) انلارا dağı anuñile naşihat kabül edeler وَمَا كُنْتُمْ لَهَا كَاثِبِينَ insan oldu (4) أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا كَانَ الْإِنْسَانُ وَمَا كُنْتُمْ لَهَا كَاثِبِينَ halkı men'c etmedi أَن يُؤْمِنُوا İmān getürmekden (6) إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ vaqtaki anlar geldi kur'an dağı muḥammed وَيَسْتَعْتَبُونَ رَبَّهُمْ dağı tağrıyı (7) aṅub istiğfār etmekden men'c

etmedi تَأْتِيهِمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ (8) gelir anlara سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ evveliği helāk olanların işledükleri biz وَمَا نُرْسِلُ (10) الْمُرْسَلِينَ ‘azāb her yakadan ya gelir anlara يَا أَيُّهَا الْعَادَابُ قُبُلًا (9) peygāamberleri göndermezüz إِلَّا مُبَشِّرِينَ illā beşāret ediciler (11) uçmağile دَاهِي وَمُنْذِرِينَ dağı korkudıcılar tamuyıla وَيُجَادِلُ الَّذِينَ الَّذِينَ (12) dağı çekişeler şunlarınile ki كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ kāfir oldılar (13) فَاسِدٍ شُبْهَيْلِ بِه لِيُدْحِضُوا بِهِ gidermekiçün anuñile الْحَقِّ sābit nesneyi (14) وَاتَّخَذُوا هُرُوءًا dağı tutdılar benüm kırānumı وَمَا أَنْذَرُوا dağı ol korkudılar (15) anuñile mashārālğa tutdılar وَمَنْ أَظْلَمُ kim zālimirākdurur (16) مِمَّنْ ذَكَرَ şundan ki naşīhat olundu مَا قَدَّمْتُ مَا نَسِيْتُ dağı untdı andan وَنَسِيْتُ dağı andan فَاعْرَضَ عَنْهَا (17) tañrısının āyetile يَدَاهُ

[152b]

(1) şuniki elleri kazandı anı günāhlardan إِنَّا جَعَلْنَا bedürüstī biz kılduğ (2) عَلَى قُلُوبِهِمْ göñüllerine üzerine أَكِنَّةً hicāblarını men‘ eder أَنْ يَقْفَهُوهُ (3) anı bilmekden وَفِي أَدَانِيهِمْ dağı كَلِمَاتٍ إِلَى الْهُدَى imāna eger sen anları kılağuzlasağ وَإِنْ تَدَّ (4) عُهُمُ شَاغِرِيكٍ وَقُرًا kılağlarında kılduğ (6) لَوْ يُؤَاخِذُهُمُ الرَّحْمَةُ رَاهْمَتِ آYASIDURUR وَرَبُّكَ الْعَفُورُ (5) senüñ ğafūr tañruñ Yā muħammed (7) لَهُمُ الْعَذَابُ tezleyeyidi ‘azābı anlarıñiçün dūnyāda بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ (8) bel ‘azābuñ va‘desi vardurur لَنْ يَجِدُوا elbetde olmayısarlar (9) أَهْلَكْنَا هُمْ كُؤYLER وَتِلْكَ الْأَفْرَى şığıncağ مَوْلِيًا مِنْ دُونِهِ (10) helāk etdik ehliñi anların vaktaki سَابِيتٌ oldılar küfr üzerine وَجَعَلْنَا (11) دَاهِي كِلْدUĞ anları helāk etmekiçün مَوْعِدًا müddet (12) كِلْدUĞ ey yā muħammed ol وَادَّ قَالَ مُوسَى seferi elden kımazam حَتَّى أَبْلُغَ (13) كِي YUŞA‘DURUR لَا أَبْرُحُ seferi elden kımazam تَا ERİŞEM (14) الْبَحْرَيْنِ fāris denizile rüm denizi uğraşduğı yere (15) Yā HOD GEZEM (16) مَجْمَعٌ ikisi kıoşduğı yere (17) فَلَمَّا بَلَغَا nice ‘ömrüm var nice aluriken şü sıçradı aña dağı dirildi denize düşdi zīrā dirildüğü

isrā'ile gönderdi (12) إِذَا رَكَبَا فِي السَّفِينَةِ tā vaqtaki gemiye bindi ikisi حَرَفَهَا deldi (13) لَقَدْ أَهْلَهَا لِتُغْرَقَ 'azk' etmekiçün içindikileri (14) أَلَمْ أَقُلْ قَالَ هَازِلٌ يُهَيِّئُ لَكُمْ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ وَمَنْ فِي الْأَرْحَامِ أَفَلَا تُؤْمِنُونَ قَالَ هَازِلٌ بَلْ أَتَى عَلَى الْآدَمِيَّةِ ظُلْمٌ لَعَنُوا لِقَوْلِ رَبِّهِمْ لَوِ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّ الْبَيْتَ مُبَارَكٌ وَرَبُّنَا عَلِيمٌ بِالذَّاكِرِينَ (15) أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ قَالَ هَازِلٌ بَلْ أَتَى عَلَى الْآدَمِيَّةِ ظُلْمٌ لَعَنُوا لِقَوْلِ رَبِّهِمْ لَوِ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّ الْبَيْتَ مُبَارَكٌ وَرَبُّنَا عَلِيمٌ بِالذَّاكِرِينَ (16) أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ قَالَ هَازِلٌ بَلْ أَتَى عَلَى الْآدَمِيَّةِ ظُلْمٌ لَعَنُوا لِقَوْلِ رَبِّهِمْ لَوِ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّ الْبَيْتَ مُبَارَكٌ وَرَبُّنَا عَلِيمٌ بِالذَّاكِرِينَ (17) مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَانصَبْ عَلَى وَجْهِهِ نَارًا فَسِجِّئْ لَهُ ذُنُوبُهُ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

[154a]

(1) مَا أَتَى عَلَى الْآدَمِيَّةِ ظُلْمٌ لَعَنُوا لِقَوْلِ رَبِّهِمْ لَوِ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّ الْبَيْتَ مُبَارَكٌ وَرَبُّنَا عَلِيمٌ بِالذَّاكِرِينَ inkārumdan benim zahmetile gitdiler (2) إِذَا رَكَبَا فِي السَّفِينَةِ tā şol vaqte degin ki bir oğlana uğradılar adı çalsūr (3) أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ mūsā eyitdi (4) نَفْسًا رَكِيبَةً (5) لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا كَبِيرًا (6) قَالَ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ (7) إِنْ سَأَلْتَهُ عَن شَيْءٍ (8) bu geçenlerden (9) أَفَلَا تُصَاحِبُنِي (10) فَانطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَبَا (11) أَهْلَهَا (12) يُضَيِّفُهُمَا (13) يُرِيدُ أَنْ (14) فَاقَامَهُ (15) لَتَّخَذْتُ (16) هَازِلٌ (17) هَذَا فِرَاقٌ بَيْنِي وَبَيْنِكَ

[154b]

(1) أَمَا السَّفِينَةُ (2) لَمْ تَسْتَطِيعْ عَلَيْهِ صَبْرًا (3) فَكَانَتْ لِمَسَاكِينٍ (4) فِي الْبَحْرِ (5) مَا أَتَى عَلَى الْآدَمِيَّةِ ظُلْمٌ لَعَنُوا لِقَوْلِ رَبِّهِمْ لَوِ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّ الْبَيْتَ مُبَارَكٌ وَرَبُّنَا عَلِيمٌ بِالذَّاكِرِينَ (6) زَلِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَانَ وَرَاءَهُم مَلَائِكَةٌ

her gemiyi غَصْباً güçle (7) وَأَمَّا الْغُلَامُ emma ol öldürdüğüm oğlan (8) مِنْ أَبِي وَأُمِّهِ anuñ atası anası mü'minleridi فَخَشِينَا korğduk كُفْرًا وَكُفْرًا (9) ki teklîf êde ol ikisini azmağa dağı küfre زِيرًا 'ilmü (10) allahda mürted olacağıdı dağı anlar muhabbet ucından aña uyalardı (11) فَارَدْنَا bi diledük أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا anlaruñ tañrısı anlaruñiçün (12) değışdüre رُحْمًا ol oğlandan yigregi زَكْوَةً پاکlık (13) yöninden وَأَقْرَبَ dağı andan yaqınraq وَالْوَالِدَيْنِ EMRINE MU'İTİN (14) olmağda وَأَمَّا الْجِدَارُ emma dīvār لِعِلْمَيْنِ İki oğlancuğuş (15) milik idi birinüñ adı aħrem ve birinüñ şuryem وَبَيْنَهُمَا يَتِيمَيْنِ ki yetimlerdi (16) فِي الْمَدِينَةِ şehirde وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا dağı ol dīvār altında (17) ol dīvār altında وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا dağı ol oğlancuklaruñ

[155a]

(1) atası şāliħ kişi idi adı kāşih adı فَارَادَ رَبُّكَ senüñ dilediğı (2) أَنْ يُبَدِّلَهُمَا rasīde ola ol ikisi وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا dağı ıkaralar (3) ol dīvār altından ol مَالٍ مِنْ رَبِّكَ tañruñdan ni'met (4) olmağıçün وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي anı ben benden êtmedüm (5) ذَلِكَ ol تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ يَاسِينَ didi (6) anuñ üzerine şabr êdemedüñ عَنْ يَاسِينَ didi (7) نَبِيٌّ eyt (8) قُلْ iskenderdürür فِي الْفُرِّ dağı süvāl idiserler زِلْكَارْنَيْنِ murād bundan iskenderdürür (9) إِنَّا مَكِّنَّا لَهُ هَارُونَ ذِكْرًا andan (10) مِنْهُ andan هَارُونَ ذِكْرًا andan (11) مِنْهُ andan هَارُونَ ذِكْرًا andan (12) الشَّمْسُ andan هَارُونَ ذِكْرًا andan (13) فِي عَيْنِ حَمِيَّةٍ batır kızğuş biğār içine وَوَجَدَ عِنْدَهَا (14) dağı buldı ol biğār atında قَوْمًا bir tã'ife الْقُرْنَيْنِ eyitdük (15) VAHY ÊDÜB AÑA EY ZİLْكَARNEYN İMMA ANLARA 'AZĀB (16) êdesin eger ĩmāna gelmezlerise وَإِنَّمَا أَنْ تَتَّخِذُوا فِيهِمْ (17) ve imma utasız (17) فِيهِمْ anlarda حُسْنًا 'afv yolını eger ĩmān getirürlerise

[155b]

(1) zülkarneyn eyitdi $\text{أَمَّا مَنْ ظَلَمَ}$ emma ol ki küfrine muşirr oldı نُعَذِّبُهُ (2) أَنَا فَسَوْفَ aña ‘azāb édecegüz ثُمَّ andan şonra إِلَىٰ رَبِّهِ tañrısına (3) dönderile فَيُعَذِّبُهُ andan tañrı ‘azāb éde aña عَذَابًا نُكَرًّا katı (4) $\text{وَإِنَّمَا مَنْ آمَنَ}$ emma ol ki imān getürdi صَالِحًا dañı eyü (5) ‘amel kıldı $\text{فَلَهُ جَزَاءٌ الْحَسَنَىٰ}$ vardurur anlaruñiçün eylük ‘ivaż hażretde (6) وَسَنَقُولُ لَهُ eydiserüz aña $\text{حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ}$ andan yürüdi bir yola dañı $\text{أَنْتَبَعَ سَبِيًّا}$ (7) يُسْرًا eylük bizüm ‘adlümüzden مِنَ أَمْرِنَا tā vaqtaki érişdi (8) $\text{مَطْلَعِ الشَّمْسِ}$ gün toğduğı yere وَجَدَهَا buldı güneşi تَطْلُعُ (9) toğar عَلَىٰ قَوْمٍ bir سِرًّا tañife üzerine ki anları setr éde idi (11) ağaç gölgesi gibi ya kaya gibi كَذَلِكَ ancılayın güneş toğduğı (12) yere érişdi وَقَدْ أَحْطَنَّا tañkık biz bildük خُبْرًا şuniki (13) zülkarneyn katındadır عِلْمٍ yöninden سَبِيًّا (14) $\text{حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ ثَمَّ أَنْتَبَعَ سَبِيًّا}$ vaqtaki érişdi $\text{بَيْنَ السِّدِّينِ}$ ol iki tağuş arasına ki aña sed (15) yaptı وَجَدَ buldı مِنْ دُونِهِمَا ol iki tağuş ādemīlerinden yaña (16) قَوْمًا bir tañife ki $\text{لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا}$ aşla dil bilmezler (17) kendülerün dilinden artuğ قَالُوا eyitdiler ol tañife $\text{يَا ذَا الْقُرْنَىٰ}$ ey

[156a]

(1) zülkarneyn $\text{إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ}$ bedürüstı ye‘cüc ve me‘cüc ikisi (2) dañı nūh peygāberün ođlunıñ bēlinden gelmişdürür ki yafışdürür (3) فِي الْأَرْضِ fesād édicilerdürür yerümüzde dāimen oğlumuz (4) kızumuz oldurıcılardurur $\text{فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا}$ biz saña māl vérelüm (5) mi $\text{عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ}$ şunuñ üzerine ki kılasız bizümle (6) anlaruñ aralarında سِدًّا bir muhkem pāre ki anuñile necāt bulavuz anlardan (7) قَالَ zülkarneyn eyitdi مَا مَكَّنِّي ol nesne ki baña vérdi فِيهِ sed (8) yapmağda رَبِّي benüm tañrum $\text{أَجْعَلَ بَيْنَكُمْ}$ yegrekdürür siz vérdüğünüzden (9) بَاعَيْنُونِي baña yardum édüñ بِقُوَّةٍ kuvvetile رُبَّ (11) أُنُونِي getirün baña (11) sizünile anlaruñ arasında رَدْمًا muhkem sed أُنُونِي getürün baña (11) $\text{حَتَّىٰ إِذَا سَأَلْتُمُ}$ demür pareleri (12) düpdüz oldı $\text{بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ}$ ol iki

anlar şanurlar ki صُنْعًا (4) أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ bedürüstî anlar eyü nesne işlerler أُولَئِكَ الَّذِينَ ol t̄ā'ife (5) şunlardurur ki كَفَرُوا inkār étdiler بِآيَاتِ رَبِّهِمْ nişānelerine kendülerün (6) tañrısınun ki kırandurur muhammeddurur وَلِقَائِهِ dañı öldükden (7) yana dirilmege أَعْمَالُهُمْ andan 'amelleri yıkıldı فَلَا تُقِيمُ لَهُمْ (8) فَتُرْغَمُونَ anlarıñiçün kıyāmet güninde وَرَنًا (9) buncileyin بِمَا كَفَرُوا (10) ol sebebile ki kâfir oldılar وَاتَّخَذُوا dañı t̄utdılar آيَاتِي benüm ayetümi (11) ki kırandurur وَرُسُلِي dañı peygāberlerümi وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ هُزُوعًا (12) الَّذِينَ آمَنُوا (13) firdevs uçmaqları جَنَّاتِ الْفُردُوسِ (14) hıç taleb خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَالًا نَزُلًا menzil (15) أَلْبَحْرُ مِدَادًا eger لَوْ كَانَ (16) نَفِثَ الْبَحْرِ deniz yazmağıçün لِكَلِمَاتِ رَبِّي benüm tañrum sözlerin (17) رَبِّي دُكِنَا eger وَلَوْ جِئْنَا تَنْقَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي (18) بِمِثْلِهِ

[157b]

(1) ol degin mişlini مَدَدًا mürekkebdan أَلْبَحْرُ مِدَادًا eyt yā muhammed (2) degülem ben illā أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ (3) sizcileyin إِلَيَّ evet baña vahy oldu (4) illā bir tañrı فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا (5) umar رَبِّهِ tañrısınun lıķasını (6) فَلْيَعْمَلْ 'amel eylesün عَمَلًا صَالِحًا (7) eyü 'amel وَلَا يُشْرِكْ dañı ortak (8) كَاتِبِينَ tañrı (9) سِوَاهِهَا (10) yārı yayılan (11) putlardan ya dañı (12) غَيْرِهَا

4. BÖLÜM: DİZİN

-A-

a: O.

a.+η (139b/12)

a.+ηa (102a/16), (103b/07), (106b/08), (109b/15), (113a/09), (119a/05), (119a/10), (122b/14), (123b/15), (124b/15), (127a/11), (128a/13), (130a/07), (130b/02), (130b/09), (131a/16), (131b/01), (132a/13), (133a/07), (133b/15), (134b/04), (134b/06), (135a/06), (135a/08), (135b/02), (135b/05), (136a/02), (136b/15), (137b/05), (138a/01), (139a/05), (139a/17), (140b/01), (141b/12), (142a/03), (142a/11), (144b/11), (145a/14), (146b/09), (147a/04), (147a/05), (150a/03), (151a/03), (151b/17), (152b/17), (153a/14), (153a/14), (153b/04), (154b/01), (154b/10), (155a/10), (155a/11), (155a/15), (155b/02), (155b/03), (155b/06), (155b/14), (156b/01)

a.+ηarlarıdı (141a/08)

a.+ηladı (112a/03)

a.+ηlaram (144a/12)

a.+ηun (102a/06)

a.+ηuη (102b/06), (102b/12)

a.+nda (102b/10), (108b/06), (109a/15), (113a/10), (114a/04), (114b/11), (115b/06), (118a/05), (121a/06), (121b/04), (122a/16), (122b/07), (126a/05), (126a/15), (126b/05), (129a/17), (130a/12), (131a/11), (131b/16), (132b/02), (132b/02), (132b/04), (141b/17), (143a/11), (143b/01), (144a/01), (145b/16), (149a/15), (149b/01), (150a/16), (150b/03), (153a/07), (153a/17), (154a/12)

a.+ndan (101b/04), (103b/15), (106a/16), (106b/08), (108b/11), (108b/15), (109a/01), (109a/05), (113a/13), (114a/08), (116b/06), (116b/10), (120a/02), (121a/02), (121a/03), (122a/14), (124b/14), (124b/16), (125b/07), (126a/09), (126a/14), (126b/02), (126b/06), (126b/07), (127a/12), (128a/13), (128a/15), (131a/05), (131a/06), (131a/08), (132a/05), (132a/07), (132a/15), (133b/06), (135a/06), (136b/17), (138a/11), (139a/07), (140b/02), (140b/07), (140b/12), (141a/16), (142a/14), (142b/05), (146a/09), (146b/02), (146b/05), (146b/09), (146b/12), (146b/17), (147b/03), (150a/02), (150a/06), (150a/06), (152a/17), (152b/09), (153b/10), (154b/13), (155a/09), (155b/02), (155b/03), (155b/07), (157a/07), (157a/14)

a.+ndaη (101b/05)

a.+ni (101b/09), (101b/09), (102a/09), (103a/01), (103b/07), (105a/02), (105b/12), (106b/09), (108b/04), (109a/03), (109b/14), (110a/02), (110a/08), (110a/14), (110b/08), (111a/05), (112b/13), (113a/15), (113a/15), (113b/04), (113b/11), (113b/17), (115a/10), (116a/14), (116b/14), (121a/16), (123b/15), (125a/13), (125a/14), (127b/02), (127b/06), (128a/01), (129a/08), (129a/13), (130a/01), (132a/12), (132a/12), (133a/10), (134b/03), (134b/17), (136a/04), (136a/08), (136b/01), (137b/11), (137b/16), (139a/08), (139a/17), (139b/15), (141a/03), (142b/05), (142b/05), (144b/08), (144b/10), (145a/10), (148a/13), (148a/15), (149b/06), (150b/13), (150b/15), (151b/04), (152b/01), (152b/03), (153a/08), (153a/09), (153a/11), (153b/05), (153b/13), (153b/13), (154a/03), (154b/04), (155a/04), (156a/14), (156b/04)

a.+nlar (100b/17), (101a/07), (101a/09), (101a/10), (101b/03), (101b/13), (102a/11), (103a/01), (103a/09), (103b/07), (103b/14), (103b/17), (104a/07), (104b/11), (104b/11), (105b/15), (106b/10), (106b/15), (106b/17), (107a/06), (107a/16), (108a/05), (109a/03), (109b/04), (109b/12), (109b/13), (110a/12), (110b/04), (110b/09), (111b/13), (111b/17), (112a/05), (112a/12), (112a/15), (112b/01), (112b/03), (112b/15), (112b/17), (113a/01), (113a/05), (113a/06), (113a/07), (113a/07), (113a/10), (113a/14), (113a/14), (113b/11), (115a/15), (116a/14), (116a/15), (116b/15), (117a/09), (117b/07), (117b/08), (117b/08), (117b/12), (117b/15), (118a/01), (118a/03), (118a/05), (118b/05), (118b/08), (118b/17), (119a/08), (119b/11), (120a/02), (120a/11), (120b/13), (120b/15), (121b/06), (121b/12), (121b/16), (122b/04), (123b/13), (124a/03), (124a/04), (124a/15), (124b/04), (124b/07), (124b/08), (124b/09), (125b/10), (127a/03), (128a/17), (128b/02), (128b/14), (130a/08), (130a/12), (130b/15), (131a/04), (131a/13), (131b/04), (133a/02), (133b/01), (134b/15), (137a/13), (137b/17), (143b/12), (145b/07), (146a/14), (147a/01), (147a/06), (147b/05), (148a/03), (148a/04), (148a/07), (148b/05), (151b/05), (151b/17), (152a/06), (154b/10), (157a/03), (157a/04)

a.+nlara (103a/12), (103b/05), (104a/03), (105b/03), (105b/09), (106b/01), (106b/15), (107b/02), (107b/14), (108a/10), (110a/09), (110b/11), (111b/09), (112a/04), (112a/17), (113a/03), (113a/08), (113a/15), (113b/01), (113b/11), (114a/05), (114a/08), (114b/11), (114b/12), (115a/05), (115a/13), (115a/14), (115b/03), (116a/06), (116a/08), (116a/09), (116b/12), (117a/05), (117a/05), (118a/07), (118a/17), (118b/08), (119a/07), (119b/09), (120a/02), (120a/09), (120a/10), (120b/10), (122a/03), (122a/13), (122b/15), (123a/03), (123a/04), (123a/06), (123a/07), (123a/08), (123b/06), (123b/11), (124a/06),

(124a/10), (124a/14), (125a/01), (125a/04), (125b/17), (127a/16), (128b/05), (128b/06), (130a/01), (131b/03), (131b/16), (131b/17), (132a/03), (134a/04), (134b/12), (135a/11), (135a/11), (135b/05), (136a/05), (136a/06), (136a/14), (139a/02), (139b/02), (139b/05), (140a/08), (140a/08), (140a/09), (140a/13), (140b/16), (141a/11), (141a/13), (143a/15), (143b/06), (144a/10), (146a/01), (146b/06), (149a/10), (151b/13), (151b/13), (152a/08), (152a/09), (155a/15), (17)

a.+nlarda (123b/01), (155a/17)

a.+nlardan (102b/04), (102b/11), (103b/15), (107a/17), (110a/17), (112a/12), (112b/14), (113a/11), (115a/05), (117b/05), (117b/14), (118a/10), (118b/16), (118b/17), (118b/17), (119a/03), (119a/03), (119b/11), (122a/09), (123a/05), (123a/13), (123a/17), (125a/09), (126b/06), (126b/07), (128b/01), (128b/08), (132b/11), (136a/03), (136b/17), (140a/03), (140a/05), (146b/09), (147a/10), (147a/11), (147a/14), (147a/16), (148a/13), (148b/17), (151a/06), (156a/06)

a.+nlardandır (113b/10)

a.+nlardır (114b/04), (130b/08), (131a/03), (131a/04)

a.+nları (101a/05), (101a/09), (102b/02), (102b/03), (102b/06), (103b/03), (103b/10), (103b/17), (104a/12), (104a/12), (106b/04), (106b/04), (106b/04), (107b/03), (107b/09), (108a/17), (109b/09), (112a/03), (112b/14), (114b/08), (115a/06), (115a/07), (115a/07), (115a/13), (115b/011), (116a/05), (117a/07), (117b/10), (118a/16), (119b/04), (119b/16), (120a/08), (120a/08), (120b/03), (122a/07), (122a/14), (123b/08), (123b/09), (124a/01), (124a/13), (124a/15), (124a/16), (125b/04), (127b/13), (128b/11), (130a/05), (130b/05), (133a/12), (136a/15), (137a/14), (138b/04), (138b/15), (139a/15), (139b/01), (139b/10), (139b/11), (140a/01), (140b/14), (140b/16), (141a/01), (143b/07), (143b/11), (144a/17), (144b/01), (145a/01), (145b/13), (146a/08), (146a/09), (146a/09), (146a/15), (147a/05), (147a/06), (147a/12), (147a/12), (147b/16), (148a/02), (148a/11), (149a/08), (151a/05), (151a/16), (151b/07), (151b/09), (151b/13), (152a/03), (152b/04), (152b/06), (152b/11), (155b/10)

a.+nları için (119b/12)

a.+nları için (112a/08), (117a/08), (118a/04)

a.+nları için (106b/05), (130b/14), (134a/12)

a.+nları ile (106a/16)

a.+nları (156b/08)

a.+nlariçündürur (118a/03)

a.+nlaru (105b/16), (107a/09)

a.+nlarun (109b/06)

a.+nlaruñ (101a/12), (101a/13), (102b/08), (103a/10), (103a/11), (103b/09), (105b/06), (105b/10), (106b/01), (106b/01), (107a/02), (107a/03), (107a/11), (107a/13), (107b/03), (108a/10), (109a/09), (110a/03), (110a/11), (110a/12), (110a/12), (111a/12), (111b/03), (112a/03), (113a/02), (113a/04), (115b/012), (116b/16), (117b/10), (117b/11), (118a/07), (118b/02), (119a/01), (119a/16), (120a/01), (120a/06), (120a/07), (121b/15), (122a/10), (122a/12), (122b/03), (123b/05), (125b/09), (125b/13), (126a/08), (126b/04), (127a/15), (127a/16), (129b/15), (130a/02), (130b/13), (135a/10), (135a/14), (136b/16), (137a/04), (137b/04), (137b/06), (137b/10), (137b/12), (138b/09), (138b/10), (139a/02), (139a/03), (140a/06), (140a/12), (141a/05), (142b/13), (143b/10), (143b/12), (143b/16), (145b/07), (145b/10), (145b/14), (146a/14), (147a/08), (147a/10), (147b/08), (147b/15), (147b/17), (148a/05), (148a/07), (148a/10), (151b/14), (152b/10), (154b/11), (154b/16), (156a/06), (156a/10), (156b/06), (156b/11), (157a/02), (157a/09)

a.+nlaruñçün (114b/12)

a.+nlaruñdurur (125b/09)

a.+nlaruñiçün (103a/02), (104a/07), (108a/12), (119b/04), (125a/08), (125b/10), (125b/13), (125b/15), (134a/10), (143b/17), (145b/01), (145b/05), (148b/09), (152b/07), (154b/11), (155b/05), (155b/09), (157a/08), (157a/12)

a.+nlaruñiçündürur (149a/14)

a.+nlaruñile (100b/12), (101b/15), (104a/01), (106a/07), (106b/13), (107b/02), (132b/07), (151b/08), (151b/09)

a.+nuñ (100b/04), (101a/11), (106a/07), (108a/14), (109a/06), (109b/16), (110a/14), (111a/03), (113b/04), (114a/15), (114a/15), (116a/17), (116b/04), (117b/06), (118a/04), (118b/12), (119a/09), (123a/12), (124b/02), (130b/11), (131a/17), (132b/08), (133a/07), (133b/17), (134b/05), (136b/07), (137b/05), (139a/04), (139a/05), (140a/01), (140a/15), (140b/06), (141b/15), (142a/13), (142a/14), (142b/08), (142b/12), (145a/08), (145b/14), (146b/13), (148b/13), (149a/01), (149a/03), (149a/08), (149b/10), (150a/17), (150b/11), (151b/04), (154a/11), (154b/08), (155a/06), (155a/09), (156a/16)

a.+nuñçündürur (124b/13)

a.+nuñile (125a/13)

a.+nuçiün (112a/02), (134b/05), (135a/04), (135a/06), (135a/08), (150b/06)

a.+nuçiündürür (114a/03), (124b/12)

a.+nuçiündürür (145a/04)

a.+nuçile (101b/13), (110b/07), (116b/14), (118b/03), (120a/10), (123a/08),
(126a/04), (126a/06), (150b/13), (152a/03), (152a/13), (152a/15), (156a/06)

[=795]

âdem: < Ar. 1. Yaratılmış olan ve dünyaya gönderilen ilk insan, adam. 2. İlk peygamber.

a. (134a/02), (134a/14), (134b/04), (143a/16), (151a/06)

a.+e (134a/12), (138b/07), (139b/13)

[=8]

âdemî: < Ar. İnsanla alakalı olan, insana âit.

a.+lerinden (155b/15)

[=1]

âdemoğlan: < Ar. İnsanoğlu.

a.+ı (143a/13)

a.+ları (140b/03), (142b/10), (144a/06)

a.+larımı (140b/14)

[=5]

âgâh: < Far. Bilen, bilgili, öngörülü.

a. (119b/03)

a.+ol (125a/14)

[=2]

âhîr: < Ar. Sonraki, son.

a.+ine (142b/03)

[=1]

âhîret: < Ar. Öldükten sonra gidilen âlem, öteki dünya.

a. (105a/04), (110b/16), (121b/15), (122b/12), (124a/02), (130b/16), (135a/15),
(137b/09), (141a/06)

a.+de (110b/17), (114b/16), (115a/03), (116a/08), (131a/04), (131b/17),
(132a/15), (141a/15), (151a/10)

a.+den (114b/16)

a.+e (125a/17)

a.+i (135a/08)

[=21]

ālūdalık: < Far.+T. Kirlilik, günahkârlık, suçluluk.

a. (104b/14)

[=1]

ālūde: < Far. Kirli, günahkâr, suçlu.

a. (147a/04)

[=1]

āşikâr: < Far. Çok belli olan, apaçık, gizli olmayan.

a.+e (118b/13), (120a/17), (127a/13), (145a/05), (148a/12)

a.+kılurlar (122a/01)

[=6]

āyā: Bağırma, şaşırma bildiren ünlem.

a.+lardurur (137b/17)

a.+sı (136b/10)

[=2]

āyāt: < Ar. ayetler.

a.+ı (139a/14)

[=1]

āye: < Far. İşaret, alamet.

a.+leri (117b/14), (117b/14), (146a/01)

[=3]

āyet: < Ar. Kur'an surelerini meydana getiren cümlelerin her biri.

a. (101a/05), (116a/15), (116b/07), (117a/04), (128b/15), (128b/15), (130a/09),
(144a/07), (144b/07), (144b/07), (144b/09), (144b/09), (145a/12)

a.+i (108b/01), (114a/15), (116a/01), (130a/09)

a.+ile (152a/16)

a.+ini (114a/13)

a.+leri (144a/14)

a.+lerden (144a/09)

a.+leridürür (106a/02)

a.+ümi (157a/10)

a.+ün (142b/03)

[=24]

‘āciz: < Ar. Gücü yetmeme, güçsüz, kudretsiz.

a. (127a/14)

a.+édici (124a/16)

a.+olmuş (135b/01)

[=3]

‘ācizlik: < Ar.+T. Güçsüzlük, acizlik.

a.+de (145a/10)

[=1]

‘ācz: < Ar. bk. ‘āciz.

a.+édemezler (104a/07)

[=1]

‘ād: < Ar. Kur’an’da anlatılan eski bir Arap kabilesi.

a. (115a/06)

[=1]

‘ādet: < Ar. Alışlagelmiş, herkes tarafından uyulan durum, görenek.

a.+i (103b/02)

a.+leri (101b/14)

a.+ümüz (141b/06)

[=3]

‘ādüt: < Ar. bk. ‘ādet.

a.+ümüzü (141b/04)

[=1]

‘āfiyet: < Ar. Sağlığın verdiği huzur, sağlık, sıhhat.

a.+dürür (148a/06)

[=1]

‘ālem: < Ar. Dünya.

a.+den (125b/02)

a.+ler (105b/14)

[=2]

‘ālim: < Ar. Çok bilgili kişi.

a.+lerinden (109b/10)

[=1]

‘āmīr: < Ar. Buyuran, emreden.

a. (115b/015), (115b/017), (120b/10)

a.+i (116a/03)

[=4]

‘ār: < Ar. Utanma, hayâ.

a.+ederler (121b/17)

[=1]

‘āşî: < Ar. İsyân eden.

a. (128b/06)

a.+lere (135a/11)

a.+olmağdan (129a/05)

[=3]

‘abbās: < Ar. Abdülmuttalib'in küçük oğullarından biri.

a.+ile (108b/16)

[=1]

‘abdullahbinselām: < Ar. Yahudi âlimi iken daha sonra müslüman olan tanınmış sahâbî.

a. (144a/09)

[=1]

‘acaba: < Ar. bk. ‘aceb.

a. (108b/13), (117b/09), (113a/02)

[=3]

‘aceb: < Ar. Taaccüb, şaşma, hayret.

a. (146a/02), (153a/10)

[=2]

‘adl: < Ar. 1. Adalet, hakkâniyet; eşit davranmak, insafli olmak.

a.+étmekile (129a/01)

a.+ile (127b/04)

a.+ümüzden (155b/06)

[=3]

‘adn: < Ar. Cennet.

a. (115b/07), (122b/13)

[=2]

‘afv: < Ar. Bağışlama, affetme, cezalandırmama.

a. (155a/17)

a.+ède (120b/03)

a.+èdersenüz (114b/02)

a.+édüb (129a/02)

a.+ètdi (111b/08)

a.+ile (125b/05)

[=6]

‘ahd: < Ar. Söz, yemin.

a. (104a/04), (105b/11), (106a/08), (129a/07)

a.+alduğ (103b/15)

a.+e (136b/10)

a.+ı (107a/03)

a.+èden (104a/03)

a.+ètdüklerinden (106a/17)

a.+ètdünüz (106b/13)

a.+ètdünüzdi (106a/07)

a.+ıbozalar (129a/15)

a.+ıbozmağı (105a/14)

a.+ıbozmağdan (129b/04)

a.+ıevvel (107a/16)

a.+ına (129a/07)

a.+ını (106b/01)

a.+ıpeymānı (107a/01)

a.+ıpeymānından (107a/11)

a.+kıldı (116a/11)

a.+kılduğuz (106a/16)

a.+ları (107a/13)

a.+larını (104a/03)

a.+uyaman (136b/10)

[=24]

‘ahd-ı evvel: < Ar. İlk söz.

a. (107a/16)

[=1]

‘ahd-ı peymān: < Far. Yemin etme, söz verme.

a. (107a/03)

a.+1 (107a/01)

a.+ından (107a/11)

[=3]

‘ahd u yaman: < Ar. Kötü söz, kötü yemin.

a. (136b/10)

[=1]

‘aql: < Ar. Düşünme, anlama yetisi.

a. (126a/16)

a.+ları (129a/04)

[=2]

‘aql: < Ar. bk. ‘aql.

a. (137a/05)

a.+1 (121a/10)

[=2]

‘alef: < Ar. Hayvan yemi.

a. (126a/09)

[=1]

‘aleyhisselām: < Ar. “Allah,’ın selâmı üzerine olsun.”

a. (113b/06), (115b/013), (115b/016), (116a/17)

[=4]

‘aliḥā: < Ar. Ashab-ı Kehf veya Yedi Uyurlar olarak bilinen kişilerden birinin ismi.

a. (148a/08)

[=1]

‘am: < Ar. bk. ‘aleyhisselām.

a. (103b/05)

[=1]

‘amel: < Ar. Dînin buyurduğu emirleri gerçekleştirmek için yapılan fiil, iş, hareket.

a. (120a/05), (120a/05), (126a/06), (129b/16), (145b/14), (157b/07)

a.+eylesün (157b/06)

a.+ile (135a/08)

a.+ini (149a/14)

a.+kıldı (155b/05)

a.+ler (134a/09), (145a/17)

a.+leri (107b/13),(115a/03), (145b/09), (157a/02), (157a/07)

a.+lerinden (157a/01)

a.+lerini (103a/02)

a.+lerinün (110b/11)

a.+lerünün (129b/15)

a.+ünüzi (120a/15)

[=22]

‘ammār: < Ar. İlk müslümanlardan, anne ve babası İslâm’ın ilk şehitlerinden olan sahâbî.

a. (114a/13), (114a/14)

a.+durur (131a/07)

a.+ı (114a/12)

[=4]

‘arab: < Ar. Arap ırkından olan kimseler.

a. (104a/11), (127b/17)

[=2]

‘arabî: < Ar. bk. ‘arab.

a. (130b/03)

[=1]

‘arefe: < Ar. Bayramdan bir önceki gün.

a. (106a/13)

[=1]

‘arş: < Ar. Gökteki en yüksek yer.

a. (137a/17)

[=1]

‘arż: < Ar. Sunma, gösterme.

a.+kıldıķ (156b/09)
a.+olındılar (151a/06)

[=2]

‘aşā: < Ar. Uzun değnek, baston.

a. (144a/07)

[=1]

‘aşere: < Ar. On, onluk.

a. (145a/12)

[=1]

‘aşret-ü āyete: < Ar. Onuncu ayet

a. (145a/11)

[=1]

‘atā: < Ar. Cömertlik, bağış, ihsan.

a.+ederüz (135a/10)

a.+sı (135a/12)

a.+sından (135a/12)

[=3]

‘atafān: < Ar. Eski bir Arap kabilesi.

a. (119a/05)

[=1]

‘avrat: < Ar. 1. Kadın 2. Eş, Karı

a. (129a/11)

a.+den (129b/17)

a.+i‘üryān (101a/15)

a.+ine (125a/11)

a.+ler (132a/14)

a.+lerdürür (114b/05)

a.+lere (131b/13)

a.+lerile (117b/16)

a.+leriñüz (108b/03)

a.+lerle (118b/06)

a.+lerü (126b/17)

a.+lerünüzden (127a/01)

a.+ünüz (129a/12)

[=13]

‘ayb: < Ar. Utanılacak tavır ve davranış.

a.+èder (113a/11)

a.+ètmediler (116a/04)

a.+ètseler (107a/12)

[=3]

‘azāb: < Ar. Günahkâr ve kâfir kimseler için ölümden sonraki cezâ.

a. (103a/16), (105a/07), (111a/01), (114b/11), (114b/13), (116a/08), (119b/17), (122a/13), (122b/01), (122b/04), (125b/15), (128b/01), (128b/11), (128b/11), (129b/09), (130b/14), (130b/15), (134a/12), (139a/10), (139a/10), (139b/02), (151b/14), (152a/09), (155b/04)

a.+a (120a/03)

a.+dan (126a/01), (148b/14)

a.+ède (113a/03), (116a/08), (117b/10), (120a/02), (138b/09), (155b/03)

a.+èdecegüz (155b/02)

a.+èder (107b/02), (134b/13)

a.+èdersinde (111a/01)

a.+èderüz (114b/03)

a.+èdesin (155a/15)

a.+èdesiünüz (17)

a.+èdici (134b/11)

a.+èdici (101a/07)

a.+ètdiler (131a/07)

a.+ètmekden (123a/09)

a.+ètmeye (101a/09)

a.+gele (124a/14)

a.+ı (112b/08), (112b/09), (123a/04), (125a/17), (131b/17), (139a/06), (152b/07)

a.+ımu (101a/17)

a.+ınca (141a/15), (141a/16)

a.+ından (139a/05), (140b/08)
a.+ımı (103a/16)
a.+ile (110a/09), (115a/10), (145a/15)
a.+larile (139b/10)
a.+kıldı (109a/03)
a.+lar (103b/05)
a.+olmaya (101a/17)
a.+uñ (152b/08)
[=67]

‘aziz: < Ar. Kıymetli, mukaddes, yüce.

a. (103a/13)

[=1]

‘azk: Erzak, kumanya, nevâle.

a.+ède (140b/11)

a.+étdügümüzle (140b/13)

a.+étmekiçün (153b/13)

[=3]

‘îsâ: < Ar. İncil’in indirildiği ve Hristiyanlara gelen peygamber.

a.+yı (109b/05), (109b/12)

[=2]

‘ibâdet: < Ar. Allah’ın emirlerini yerine getirmek ve kulluğu göstermek için yapılan hareket, fiil.

a.+ile (151b/06)

a.+in (151b/06)

a.+ine (157b/09)

[=3]

‘ibret: < Ar. Genellikle yanlış davranışlardan sonra alınan uyarıcı ders.

a. (126a/07)

a. (135a/13)

[=2]

‘ikâb: < Ar. Ezâ, eziyet, azap.

a. (103b/04)

[=1]

‘ilim: < Ar. Biliş, bilme.

a. (144b/12)

a.+den (142b/01), (145b/05)

[=3]

‘ilm: < Ar. bk. ‘ilim.

a. (155b/13)

a.+i (122a/17)

a.+ile (139b/03)

a.+inün (140a/10)

a.+ü (154b/09)

a.+ümüzde (133b/05)

[=6]

‘imâret: < Ar. Bir yeri mâmur etme, bayındırlık.

a. (147b/15)

a.+éder (107b/14)

a.+édeler (107b/11)

a.+édenleri (108a/02)

[=4]

‘inâ: < Ar. bk. ‘inâyıveçh.

a.+yıveçhiyle (148a/14)

[=1]

‘inâyıveçh: < Ar. Suretimiz hakkında.

a.+iyle (148a/14)

[=1]

‘ivâz: < Ar. Karşılık, bedel.

a. (122b/16), (155b/05)

a.+édiserüz (129b/14)

a.+ından (145b/03)

[=4]

‘izzet: < Ar. İtibar, hürmet, şeref.

a.+lü (104b/06)

a.+üm (125b/11)

[=2]

‘oşman: < Ar. İlk Müslümanlardan olan ve Hz. Muhammed’in ashabı.

a.+a (116b/10), (116b/10)

[=2]

‘ömmet: < Ar. Hz. Muhammed’in ashabı.

a. (116b/09)

a.+e (116b/09)

[=2]

‘ömr: < Ar. Ömür, hayat.

a.+üm (152b/15)

a.+üñ (126b/08)

[=2]

‘ömür: < Ar. bk. ‘ömr.

a. (113a/04)

a.+lerine (143b/17)

[=2]

‘özir: < Ar. bk. ‘özür.

a. (114a/16)

[=1]

‘özt: < Ar. bk. ‘özür.

a.+ederler (118b/08)

a.+dilemek (118b/09)

a.+dilemekiçün (128a/16)

[=3]

‘özür: < Ar. Yanlış, hatâlı bir davranışın elde olmadan yapıldığını bildirmek ve hoş görülmesi için söylenen sebep.

a. (114a/17), (118a/06)

a.+leri (118a/07)

[=3]

‘ubeyb: < Ar. Hz. Muhammed’in sahabesi.

a.+nedürür (149a/02)

[=1]

‘uddet: Mühim levâzımat. Gelecek zamanın hâdiseleri için, darlığa düşmemek için mal ve silâh gibi şeylerde hazırlık.

a.+lerden (104a/08)

[=1]

‘uķūbet: < Ar. Cezâ, işkence, eziyet.

a. (130b/13)

a.+édüñ (132b/10)

a.+étmek (133a/17)

a.+étmez (137b/07)

a.+étseñüz (132b/09)

a.+i (129b/07)

a.+olduñuzca (132b/11)

a.+olmağičün (117a/16)

[=8]

‘ulemā: < Ar. ‘ālimin çoğul şekli.

a. (122a/17)

a.+sından (110a/04)

a.+yı (133b/04), (133b/15)

[=4]

‘üryān: < Ar. Çıplak.

a. (101a/15)

[=1]

a‘lā: < Ar. Üstün, daha yüce.

a.+yığam (149b/12)

[=1]

a‘rāb: < Ar. bk. ‘arab.

a. (119a/04)

a.+dan (118a/06), (119a/13), (119a/17)

[=4]

a‘rābi: < Ar. bk. ‘arabī.

a. (119a/10)

[=1]

abdest: < Far. İbadetten önce usulünce temizlenmek, abdest almak.

a.+aluriken (152b/16)

[=1]

acıdıcı: Acı veren herhangi bir şey.

a. (110a/09), (111a/01), (116a/08), (134a/12)

[=4]

acıdıcı⁶ azâb: Acı veren, çok acıtan azâp.

a.+getür (101a/03)

[=1]

acı: Dünya, kâinat.

a.+dan (100b/10)

[=1]

aç-: Kapalı olan herhangi bir şeyi açık hale getirmek.

a.-a (146b/11)

a. (147b/08)

a.-alar (111b/05)

a.-dı (130b/12)

a.-ma (136a/08)

[=5]

açıl-: Açık hale gelmek.

a.-mış (134b/06)

[=1]

açlık: Aç olma hali.

a. (131b/02)

[=1]

açuk: Kapalı, bağlı durumda olmayan.

a. (151a/09)

[=1]

ad: İsim.

a.+ı (106a/05), (129a/12), (141b/15), (153a/16), (154a/02), (155a/01), (155a/01)

a.+lar (145a/04)

a.+ları (148a/08)

[=9]

adam: < Ar. İnsan, kişi.

a. (136b/02)

a.+ı (154a/04)

[=2]

ağaç: Ağaç.

a. (139b/09), (155b/11)

a.+dan (126b/01)

a.+ı (139b/08)

a.+ın (139b/08)

a.+lar (121a/02), (128a/05)

a.+larından (143a/02)

a.+larının (126a/13)

a.+larile (133a/07), (149b/06)

[=11]

ağala-: bk. ağla-

a.-rdı (113a/10)

[=1]

ağız: Ağız. Yeme - içme, ses çıkarma, nefes alıp verme gibi birçok işlevi olan yüzdeki organ.

a.+arile (107a/02)

a.+larından (145b/07)

a.+larıyla (109b/15)

a.+larile (109b/06)

[=4]

ağla-: Ağlamak, gözlerden yaşın akması.

a.-rlar (144b/17)

a.-sunlar (117a/15)

[=2]

ağrablıg: < Ar.+T. En gariplik.

a.+a (112a/14)

[=1]

āgāh: < Far. Bilgili, bilen, öngörülü.

a. (112a/14) (122a/07)

[=2]

aḥkar: < Ar. Hakir görme, küçük görme.

a.+ma (126b/08)

[=1]

aḥrem: < Ar. Özel isim.

a. (154b/15)

[=1]

aḥzāb: < Ar. Bölükler. Bir gazanın adı.

a. (111a/13)

[=1]

aḥ: Beyaz

a. (115b/07), (126b/05)

[=2]

aḥ-: Akmak

a.-ar (118a/05), (121a/02), (122b/14)

[=3]

aḥça: Para, hazîne, kıymetli ipek kumaş.

a.+yıla (110a/11)

[=1]

aḥdar-: Aktarmak, taşımak.

a.-uruz (147a/07)

[=1]

aḥıd-: Akıtmak.

a.-asın (143a/01), (143a/03)

[=2]

aḥıt-: bk. aḥıd-

a.-dılar (156a/16)

a.-duḥ (149b/09)

[=2]

aķıtmaķlık: Akıtan Şey.

a. (143a/04)

[=1]

aķŐā: < Ar. bk. mescidiaķŐā.

a. (133a/06)

a.+ya (133a/05), (139b/05)

[=3]

al-: Almak.

a. (120a/08)

a.-a (136b/05)

a.-alar (104a/02)

a.-an (123a/04)

a.-anlar (119b/05)

a.-dı (134a/01)

a.-dılar (105b/03), (107a/04), (120b/08)

a.-duĝunuz (105a/07)

a.-duķ (133b/07)

a.-duķları (119b/07)

a.-duņ (103b/15)

a.-ib (109b/09)

a.-mandan (105a/12)

a.-induķdan (119b/09)

a.-inmiŐ (127a/09)

a.-maĝiĉün (132b/10), (137a/13)

a.-maĝile (136b/07)

a.-maķ (112b/06), (119b/03), (151b/07)

a.-maņ (129b/09)

a.-maz (111b/11)

a.-mıŐlarıdı (133b/05)

a.-sun (147b/04)

a.-suņ (146b/17)

a.-up (138b/17)
a.-ur (120a/13)
a.-urdu (154b/06)
a.-uridüñ (154a/14)
a.-uriken (152b/16)
a.-urlar (121a/13), (122b/03)
[=35]

alçaq: Kötü davranışlar sergileyen ahlaka aykırı kimse.

a. (135b/08)
a.+kıldı (111a/14)
[=2]

alçal-: Değerini kaybetmek.

a.-a (143b/10)
[=1]

alda-: Kandırmak, aldatmak.

a.-yalar (104a/17)
[=1]

alet: < Ar. Araç, nesne, makine.

a.+i (112a/02)
[=1]

aleyh: < Ar. Üzeri, üzerine.

a.+i (132b/14)
[=1]

aleyhiselām: < Ar. Selam onun üzerine olsun.

a. (106a/08)
[=1]

alın: Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan kısmı.

a.+ları (110a/11)
[=1]

alın-: Gücenmek, alınmak.

a.-madın (119b/09)
[=1]

alkış: Övme, alkışlama.

a.+ların (119b/03)

[=1]

allah: < Ar. Her şeyin yaratısı olan mutlak ve tek varlık, Tanrı.

a. (145a/02)

a.+da (154b/10)

a.+u (131a/15)

[=3]

allahute'āla: < Ar. Yüce yaratıcı, Allah.

a. (108b/08)

[=1]

allahümme: < Ar. Arapça bir dua sözü, Allahım!

a. (138b/01)

[=1]

alt: Bir nesnenin yere bakan kısmı veya tabanı.

a.+ında (118a/04), (154b/17)

a.+ından (122b/14)

[=3]

altın: Altın.

a.+dan (155a/03)

[=1]

altıncı: Altıncı, yediden önce olan.

a.+ları (148a/05)

[=1]

altun: bk. altın.

a. (110a/07), (139a/13)

a.+dan (105a/13), (115b/07), (143a/08)

a.+dandurur (149a/16)

a.+ıla (110a/11)

[=7]

añ-: Akla getirmek, yâd etmek, anmak.

a. (148a/16), (151a/03)

a.-arlar (101a/08)
a.-madum (153a/09)
a.-sañ (137b/12)
a.-ub (152a/07)
[=6]

añla-: Akıl erdirmek.

a.-duñ (137a/01)
a.-mağdan (137b/11)
a.-mazlar (118a/01)
a.-r (125b/04)
a.-salarđı (117a/15)
a.-yamaz (121b/08)
a.-yamazsız (137b/06)
[=7]

añlamaklık: Anlamaklık.

a.+ları (104b/12)
[=1]

ana: Anne.

a. (111a/04)
a.+dan (127a/17)
a.+laruñuzuñ (127b/09)
a.+ñuza (135b/03)
a.+sı (154b/08)
a.+ya (135b/11)
[=6]

ancılayın: Onun gibi.

a. (122b/16), (123a/05), (123a/13), (128a/09), (155b/11)
[=5]

and: Yemin etme, söz verme.

a. (111b/07), (115b/016), (123b/07), (123b/11)
a.+ıçdiler (120b/13), (123b/06)
a.+ıçerler (113a/06), (113b/16), (115b/013), (119a/02)

a.+içmekile (129b/10)
a.+içmeyeler (123b/07)
a.+içsinler (118b/15)
a.+içtiler (115b/017)
a.+ları (129a/08)
a.+ların (107a/11)
a.+ların (107a/15)
a.+larında (111b/08)
a.+larıñuzı (129b/04)
[=19]

ar: < Ar. bk. `ār.

a.+udan (129b/16)
[=1]

ara: İki şeyi birbirinden ayıran mesafe.

a. (112a/06), (147a/13), (151b/14)
a.+da (111a/010)
a.+dan (153a/03)
a.+ları (156a/13)
a.+ların (104b/05)
a.+larına (138b/06)
a.+larında (101a/06), (105b/07), (128b/13), (132b/03), (143a/04), (147b/13),
(149b/09), (156a/06)
a.+muzdan (153a/05)
a.+ñuzda (112a/07), (129a/13), (129b/05), (143b/04)
a.+sı (156a/12)
a.+sın (120b/06)
a.+sına (115a/10), (155b/14)
a.+sında (105b/10), (115a/11), (126a/09), (129a/02), (133b/02), (137b/09),
(149b/07), (151b/15), (156a/10)
a.+sındadırur (137b/04)
[=35]

arasta: < Far. Üstü örtülü çarşı.

a. (150a/07)

[=1]

ard: Arka.

a.+ına (119b/08)

a.+uınca (141b/03)

[=2]

arı: Temiz, pak.

a. (115b/06), (126a/09), (127a/02), (129b/16), (130a/01), (131b/06)

[=6]

arıt-: Temizlemek.

a.-dılar (132a/08)

[=1]

arka: Bir yerin ön kabul edilen kısmına göre geride bulunan tarafı, arka.

a.+çevürüb (108b/15)

a.+ları (110a/12)

[=2]

arpa: Hayvanlara yem olarak verilen bir tahıl cinsi

a. (121a/04)

[=1]

art-: Çoğalmak, artmak.

a.-a (144a/09)

a.-dı (116b/05)

[=2]

artuğ: bk. artuğ.

a.+a (123b/07)

[=1]

artuğ: -den başka, gayri.

a. (100b/12), (126b/11), (129a/14), (135a/14), (155b/17)

[=5]

artuğçı: Başkalarının fazla eşyaları ve yiyecekleriyle geçinen kimse.

a. (126b/12)

[=1]

artuqluk: Artıklık.

a.+durur (110b/07)

[=1]

artur-: oğalmak, artırmak.

a.-asın (120a/09)

a.-dıgı (116b/04)

a.-dılar (148b/06)

a.-duğ (146a/15)

a.-mağ (136b/09)

a.-maz (112a/05), (137a/14), (139b/11), (142a/07)

a.-ur (145a/01)

a.-uruz (128b/11), (143b/11)

[=12]

aru: Vızıldayarak uğan, bal yapan kanatlı bcek, arı

a.+ya (126a/17)

[=1]

arustağ: atı katı arası.

a.+ı (150b/04)

[=1]

aşhb: < Ar. Sahabe.

a. (115a/09)

a.+durur (123b/17)

a.+ıkehf (147b/14)

a.+ıkehfde (148a/12), (148a/14)

a.+ıkehfden (148b/03)

a.+ıkehfun (147a/01)

a.+ile (144a/10)

[=8]

aşhbıkehf: < Ar. Bir mağarada uğ yz ksur sene uyuduktan sonra hiçbir şeyi fark etmeden tekrar uyandıkları rivyet edilen yedi kişi (Yedi Uyurlar).

a. (147b/14)

a.+de (148a/12), (148a/14)

a.+den (148b/03)

a.+un (147a/01)

[=5]

aşlā: < Ar. Kat'iyen, hiçbir zaman ve hiçbir şekilde.

a. (104b/12), (113b/03), (117b/06), (120b/16), (126b/10), (130a/11), (141b/07),
(145b/05), (155b/16)

[=9]

aşnām: < Ar. Tapılan şeyler, put.

a.+ievvelden (142a/05)

[=1]

aşnāmievvel: < Ar. İlk put.

a.+den (142a/05)

[=1]

aşağa: Alt, aşağı.

a. (126a/12)

a.+rakda (102a/12)

a.+sı (126a/10)

a.+sından (115b/05)

[=4]

aşikār: < Far. Belli, açık, gözle görülen.

a.+a (110a/02)

[=1]

aşikāre: < Far. bk. aşikār.

a.+édersiz (121b/10)

a.+oldı (112a/12)

[=2]

at: Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan hayvan.

a.+dan (112a/02)

a.+lar (104a/09)

a.+laruñile (140a/07)

[=3]

aflas: < Ar. İpekten yüzü parlak, sık dokunmuş, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz dâima düz renkli, bir kumaş çeşidi.

a.+dan (149a/17), (149b/01)

[=2]

at-: Atmak, fırlatmak.

a.-dukları (125a/15)

a.-durur (127b/01)

[=2]

ata: Aynı soydan olan ve daha önce yaşamış kimse.

a.+larıñuz (108b/01)

a.+lariçün (145b/06)

a.+larumuz (123a/11)

a.+ñuza (135b/02)

a.+sı (153a/16), (154b/08), (155a/01)

a.+ya (135b/11)

[=8]

atasız: Atası olmayan.

a. (106a/12)

[=1]

avāz: < Far. Ses, seda.

a.+ı (101a/15)

[=1]

avaz: < Far. bk. avāz.

a.+uñile (140a/05)

[=1]

avun-: Teselli bulmak, derdini unutmak.

a.-anlariçündürur (113b/05)

[=1]

ay: 1. Kamer. 2. Yılın on iki bölümüne verilen isim.

a. (106a/10)

a.+dur (110a/15)

a.+durur (110b/10), (134a/16)

a.+ı (121a/08)
a.+ına (110b/06)
a.+ında (110b/06), (110b/06)
a.+larda (110b/02)
a.+ları (106b/02)
a.+ları (110a/14), (134b/02)
[=12]

aya: ?

a. (101a/14)
a.+çalıp (101a/16)
a.+larıdurur (125b/14)
a.+sıdurur (152b/05)
a.+sıdurur (100b/08)
a.+sına (129a/05)
[=6]

ayāt: < Ar. Ayetler

a.+ını (103b/09)
[=1]

ayağ: bk. ayak.

a.+uğuz (129b/06)
[=1]

ayağ: Ayak

a. (148a/01), (151a/09)
[=2]

aye: Alamet, işaret.

a.+leri (101a/11)
a.+leridürür (133b/01)
[=2]

ayır: Ayırmak

a.- mağičün (120b/06)
[=1]

ayrıl-: Ayrılmak, uzaklaşmak.

a.-acağumuz (154a/16)

a.-anlariçündürur (113b/08)

a.-asız (146b/09)

a.-duğumuzdurur (146a/06)

[=4]

ayruğ: Ayrık, mesafeli, aralıklı.

a. (107b/07), (113b/06), (147b/07), (153a/02)

[=4]

az: Çok olmayan, belli bir miktarın altında bulunan.

a. (102b/03), (102b/07), (102b/08), (103a/09), (107a/04), (113a/04), (117a/15),
(138b/03), (140a/02), (141b/04), (148a/11), (150a/12), (150a/12)

a.+dı (132b/08), (157a/02)

a.+durur (103a/05), (110b/07), (131b/16)

[=18]

az-: Davranışlarında taşkınlık ve aşırılık göstermek.

a.-ar (134b/10)

a.-arsa (134b/09)

a.-dılar (138a/05)

a.-mağa (154b/09)

a.-mağ (139b/11)

a.-mışraqdurur (141a/07)

[=6]

azacuğ: Azıcık.

a. (110b/15), (130b/16), (141a/13), (150b/17), (157a/02)

[=5]

azald-: Azaltmak, eksiltmek.

a.-an (142b/09)

[=1]

azdur-: Doğru yoldan çıkarmak.

a.-mağ (140a/01)

a.-urlar (122a/07)

[=2]

azdurıcı: Yoldan çıkaran.

a.+ları (151b/10)

[=1]

azgunlîğ: bk. azgunluğ.

a.+ı (129b/02)

[=1]

azgunluğ: Azgınlık, sapkınlık.

a. (123b/02)

[=1]

-B-

bād: < Far. bk. bādihava.

b.+ıhavaya (107a/04)

[=1]

bādihava: < Far. Karşılıksız, bedava.

b.+ya (107a/04)

[=1]

bān: < Far. Gözcü

b. (127b/17)

[=1]

bāṭıl: < Ar. Gerçekle ve doğruyla ilgisi bulunmayan, hükümsüz.

b. (127a/03), (128b/08), (140a/10), (140a/17)

b.+a (115a/01)

b.+ıdı (142a/05)

[=6]

bāzırgānlık: < Far.+T. Tüccarlık.

b. (108b/04)

[=1]

ba'zı: < Ar. Birtakım, bir kısım.

b. (105b/04), (105b/12), (123a/17)

b.+lar (115a/16)

b.+lara (105b/04)

b.+ları (106a/02), (114b/05), (114b/05), (142b/13), (147a/17)

b.+larıçün (142b/13)

b.+larııuzdan (128a/09)

b.+larına (105b/12), (106a/03)

b.+larında (156b/07)

b.+larını (135a/14), (156b/06)

b.+larınuı (115a/16), (135a/14)

b.+nı (101b/08)

b.+nuı (101b/08)

b.+sını (138b/13), (141b/11)

b.+sınıı (138b/14)

[=24]

baba: Bir çocuğun dünyâya gelmesine sebep olan kişi, erkek.

b.+yiken (150a/05)

[=1]

bağçe: < Far. Bahçe.

b. (149b/05)

b.+yi (149b/06)

[=2]

bağışla-: < Far. İhsan etme, bağışlamak, verme.

b.-duğ (146a/16)

b.-mağda (150b/10)

[=2]

bağışlan-: < Far. İhsan edilme, bağışlanma.

b.-ur (101b/13)

[=1]

bağla-: 1. Sarmak, bağlamak. 2. (Mânevî olarak) Birleştirmek, birbirine bağlamak, yaklaştırmak.

b.-mağdan (104a/09)

b.-mışlar (113a/14)

[=2]

bağlu: Tâbi, bağlı.

b. (136a/07)

[=1]

bağr: Göğüs.

b.+1 (126a/11)

[=1]

bağış: < Ar. Karşılıklı konuşma, sohbet, söz, lakırdı.

b.+ede (131b/14)

[=1]

bağ-: Bakmak.

b. (135a/13), (138a/04)

b.-dukları (117a/05)

b.-mayan (145b/15)

b.-mazlar (123a/03)

b.-sun (147b/02)

b.-uñ (123b/03)

[=7]

bağır: Rengi kırmızıya çalan maden.

b. (149a/10), (156a/16)

b.+1 (156a/16)

[=3]

bal: Bal.

b. (126b/04)

[=1]

balçık: Kıvamı koyu olan yapışkan çamur.

b.+dan (139b/15)

[=1]

balığ: bk. balık.

b.+1 (152b/16), (153a/07)

[=2]

balık: Balık.

b. (153a/01)

[=1]

baņa: Ben zamirinin yönelme durum eki almış hâli.

b. (112a/13), (116a/16), (116a/16), (116b/02), (122a/15), (124b/12), (125a/16), (126b/15), (150a/13), (153a/08), (153b/01), (153b/09), (153b/09), (154a/08), (156a/07), (156a/09), (156a/10), (156a/15), (157b/02)

[=19]

barķ: Ev, mesken

b. (119b/08)

[=1]

baş-: Bir yere ayağını koymak, basmak.

b.-arlar (103a/11)

b.-durur (103a/13)

[=2]

başır: < Far. Görmek.

b.+dürür (136a/12)

b.+olmağa (135a/03)

[=2]

baş: Kafa.

b. (122a/02), (122b/08), (151a/09)

b.+çekmezler (124b/08)

b.+ına (116b/07)

b.+ların (138a/15)

[=6]

başar-: Bir işin üstesinden gelmek, başarmak.

b.-amadılar (156a/17)

b.-ımazlardı (156b/13)

b.-ımazsın (153b/03)

b.-maz (138b/16)

[=4]

bat-: Dibe çökmek, gömülmek, batmak.

b.-ar (146b/16), (155a/13)

b.-duğı (155a/12)

[=3]

bay: Zengin.

b.+idiser (109a/11)

b.+lardurur (118b/05)

[=2]

bayıt-: Zengin kılmak.

b.-dı (116a/05)

[=1]

baylıg: Zenginlik.

b.+ıla (142a/09)

[=1]

bél: İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış yer.

b.+iñüzden (100b/03)

b.+inden (156a/02)

b.+ine (126a/11)

[=3]

bêş: Beş.

b. (109a/03), (151a/01)

b.+de (102a/03)

b.+dürür (148a/04)

b.+i (154b/03), (154b/03), (154b/03)

[=7]

bedel: < Ar. Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

b.+éder (111a/02)

[=1]

beden: < Ar. Vücut.

b. (147b/14)

[=1]

bedir: < Ar. Hz. Peygamber ile Mekkeli müşrikler arasındaki ilk savaş, bedir gazvesi.

b. (102a/09), (105a/17)

[=2]

bedr: < Ar. bk. bedir.

b. (108b/11), (111a/12), (119b/07)

[=3]

bedürüstü: < Far. Şüphesiz, kuşkusuz.

b. (100b/04), (101b/01), (102a/02), (102a/03), (102b/01), (102b/05), (103a/03), (103a/07), (103a/07), (103b/04), (103b/08), (103b/13), (104a/06), (104b/05), (104b/14), (105a/17), (106a/11), (107a/05), (107a/13), (107b/14), (108a/13), (109a/07), (109a/12), (110a/04), (110a/14), (111a/09), (111b/07), (111b/15), (112a/15), (112b/10), (112b/12), (112b/15), (113a/03), (113a/06), (113a/14), (113b/02), (114a/03), (114a/07), (114a/09), (114b/08), (116b/15), (117a/08), (117b/03), (117b/10), (118b/04), (120a/09), (120a/12), (120a/13), (120b/15), (121a/06), (121b/17), (122a/02), (122b/01), (122b/05), (123b/13), (123b/14), (124a/17), (124b/11), (125b/10), (125b/10), (126a/05), (126a/06), (126a/15), (127a/08), (128a/11), (128b/07), (129a/01), (129a/09), (129a/15), (129b/10), (130a/03), (130a/06), (130a/16), (130a/17), (130b/04), (130b/06), (130b/15), (130b/17), (131a/04), (131a/05), (131a/09), (131b/08), (131b/15), (132a/05), (132a/08), (132a/15), (132b/01), (132b/03), (133a/01), (133a/08), (133a/13), (134a/07), (134a/10), (134a/11), (134b/09), (134b/10), (135b/12), (135b/17), (136a/10), (136a/11), (136a/14), (136a/16), (136b/06), (136b/10), (136b/16), (137a/02), (137a/11), (137b/06), (138a/08), (138b/05), (139a/06), (139b/03), (140a/03), (140a/11), (140a/15), (141b/09), (142a/05), (142b/08), (143b/12), (144a/15), (144b/12), (145b/01), (145b/12), (145b/15), (146a/14), (147b/05), (147b/10), (147b/11), (148a/15), (149a/07), (149a/13), (151b/17), (152b/01), (153a/07), (153b/03), (155a/09), (156a/01), (156b/16), (157a/04)

[=139]

beg: Bey.

b.+in (134a/01)

[=1]

beğen-: Beğenmek.

b.-mezler (125b/08)

b.-medüği (137a/05)

[=2]

bekçi: Bir yeri ya da bir şeyi koruyan, bekleyen kimse.

b. (140a/13)

[=1]

bekr: < Ar. bk. ebübekr.

b.+dürür (111a/08)

[=1]

bel: Orta kısım.

b. (130a/11), (152b/08)

[=2]

belā: < Ar. Sıkıntı, imtihan, keder.

b.+nuḡ (112b/10)

b.+ya (131a/08)

[=2]

beli: < Ar. Evet.

b. (105a/16)

[=1]

belki: < Ar. Belki.

b. (136b/17)

[=1]

bellü: Âşikâr olan, meydanda.

b. (102b/10)

[=1]

ben: 1. tekil şahıs.

b. (103a/04), (103a/06), (103a/07), (103a/07), (105b/12), (118a/17), (142a/02), (144a/11), (144a/15), (148a/15), (149b/12), (150a/02), (150a/08), (150b/05), (153a/06), (153a/07), (153b/15), (154a/07), (154b/04), (155a/04), (157b/02)

b.+de (127a/09)

b.+den (124b/11), (133a/11), (155a/04)

b.+i (135b/10), (139b/17), (141b/16), (142a/01), (148b/01), (150a/11), (151b/05), (153b/06), (153b/16), (153b/17)

b.+jâdem (143a/16)

b.+jâdeme (134a/12), (138b/07)

b.+jhâşimden (102a/05)

b.+jîsrâ'ilden (144a/10)

b.+jîsrâ'ile (144a/09)

b.+jîsrâ'ile (133a/10), (133a/14), (153b/11)

b.+jmuṭṭālibden (102a/05)

b.+im (150a/11)

b.+kenānedürür (106b/14)

b.+üm (107b/01), (116b/03), (126b/03), (130a/12), (138b/03), (139b/16),
(140a/11), (143a/12), (150a/07), (150a/13), (151b/12), (152a/14), (154a/01), (154a/09),
(154a/16), (156a/08), (156b/03), (156b/05), (156b/12), (156b/15), (157a/10), (157a/15)

b.+ümile (117b/02), (143b/03)

b.+zameddürür (106b/14)

[=72]

beṇdeṣ: Benzer, eş.

b. (131a/14)

b.+ini (150b/11)

[=2]

beṇze-: Benzemek, andırmak.

b.-mez (127a/07)

b.-mezsın (119a/11)

b.-r (142b/12)

b.-ye (121b/08)

[=4]

beṇzer: Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan.

b.+ler (109b/07)

[=1]

beṇzet-: Benzetmek, benzer hale getirmek.

b.-diler (138a/05)

[=1]

benāt: < Ar. Kızlar.

b.+ınaʿşdurur (121b/06)

[=1]

benātınaʿş: < Ar. Büyük ayı olarak bilinen yıldız kümesi.

b.+durur (121b/06)

[=1]

bende: < Far. Kul, köle. Bir kimseye bağlı olan kişi.

b.+leri (129a/01)
b.+lerinden (116a/13), (120a/12)
b.+lerine (103b/01)
b.+lerini (129b/08)
b.+lerüm (140a/11)
b.+lerüme (138b/03)
b.+lerümi (156b/15)
b.+lerümüzden (121b/01)
b.+lerümüzü (133b/01)
b.+si (145a/13)
[=11]

benî ādem: < Ar. İnsanoğlu, insanlık.

b. (143a/16)
b.+e (134a/12), (138b/07)
[=3]

benî hāşim: < Ar. Haşimoğlu. Hz. Peygamber'in mensub olduğu kavim.

b.+den (102a/05)
[=1]

benî isrā'îl: < Ar. Kur'an ve Tevrat da Hz. Ya'küb'un (İsrâil) çocuklarına ve onların soyundan gelenlere verilen isim.

b.+den (144a/10)
b.+e (133a/10), (133a/14), (144a/09), (153b/11)
[=5]

benî muṭṭālib: < Ar. Muttaliboğulları.

b.+den (102a/05)
[=1]

benî kenāne: < Ar. Eski bir Arap kabilesi.

b.+dürür (106b/14)
[=1]

benî zamed: < Ar. Eski bir Arap kabilesi.

b.+dürür (106b/14)
[=1]

berāber: < Far. Birlikte.

b. (108a/05), (127b/03), (127a/13)

b.+dür (117a/07)

b.+dürür (126b/13)

[=5]

berāt: < Ar. İzin, mücade.

b. (106a/05), (114a/10), (117b/12)

b.+durur (106a/06)

[=4]

bereket: < Ar. Nîmetin artıp çoğalması. 2. Bolluk, feyiz.

b. (133a/06)

[=1]

berḥurdār: < Far. Mesut olmak, murâdına ermek.

b.+olmazlar (131b/16)

b.+olmazsız (147b/07)

[=2]

beri: Yakında olan.

b. (148b/11)

b.+yem (103a/06)

[=2]

beşâret: < Ar. Müjde, güzel haber.

b. (110a/09), (144b/07), (152a/10)

b.+èder (108a/10), (134a/09)

b.+ètmekiçün (145a/16)

b.+kıl (106a/15)

b.+olna (125a/09)

b.+olmağičün (129a/01), (130a/15)

[=10]

beşâretlen-: < Ar. Müjdelenmek.

b.-di (125a/12)

[=1]

beşer: < Ar. İnsan.

b. (130b/01)

[=1]

beṭyūnis: < Ar. Ashab-ı Kehf veya Yedi Uyurlar olarak bilinen kişilerden birinin ismi.

b. (148a/09)

[=1]

beyān: < Ar. Açıklama.

b.+ède (129a/16)

b.+ éderüz (107a/10)

b.+édesin (125b/16)

b.+étmekiçün (123b/11), (124a/10)

b.+kılduḡ (137a/12), (142b/14), (152a/01)

b.+olduḡdan (102a/16), (102a/17)

b.+olmaḡiçün (128b/16)

[=11]

beyzā: < Ar. bk. Yedi beyzā.

b. (144a/08)

[=1]

beze-: Süslemek, bezemek, süslü göstermek.

b.-di (103a/02), (125b/13)

[=2]

bezeg: Süs, ziynet. Bezek.

b. (121a/15), (145b/13)

b.+idürür (150b/17)

b.+ine (145b/14), (145b/15)

b.+ini (148b/17)

b.+lerden (150b/12)

[=7]

bezen-: Donanmak, süslenmek.

b.-di (110b/11)

b.-eler (149a/15)

[=2]

bıraḡ-: Bırakmak, koymak.

b.-a (101b/10)

b.-asın (143a/04)

b.-ur (138b/06)

[=3]

bırağıl-: Bırakılmak.

b.-ısarsın (137a/08)

[=1]

bırak-: bk. bırağ-

b.-dılar (119b/08)

b.-duŋ (133a/06)

b.-mağıl (112a/14)ben.i

[=3]

bil-: Bilmek.

b.-digim (104b/14)

b.-dük (155b/12)

b.-düŋ (144a/13)

b.-dür (116a/01)

b.-edür (105a/01)

b.-edürür (114b/02)

b.-eler (123b/12), (151b/16)

b.-eme (153b/03)

b.-emezler (123b/10)

b.-en (120a/17), (120a/17)

b.-ene (118b/13), (118b/14)

b.-esin (111b/11), (144b/01)

b.-esiz (125a/02)

b.-evüz (143a/11)

b.-mediler (114a/01), (116b/15), (120a/11)

b.-medükleri (122a/13)

b.-meğiçün (146a/10)

b.-mege (135a/03)

b.-mekde (127b/06)

b.-mekden (126b/10), (152b/03)
b.-mekiçün (123b/12), (134b/02)
b.-mekile (153b/06)
b.-meye (107b/08)
b.-mez (106b/11), (124a/08), (126b/09), (127a/15), (148a/11)
b.-mezdünüz (127b/09)
b.-mezem (119a/11)
b.-mezler (101a/12), (106b/11), (118b/08), (119a/08), (125a/03), (130a/12),
(155b/16)
b.-mezsın (119b/15)
b.-mezsız (104a/12), (127a/08)
b.-seler (111b/02)
b.-selerdi (124a/03)
b.-sünler (147b/09)
b.-ursız (100b/02)
b.-ü (155a/10)
b.-ünj (100b/03), (102a/01), (102a/02), (106a/10), (110b/04), (133a/04), (136b/15)
b.-ür (103a/01), (104a/12), (111b/07), (111b/14), (116b/16), (116b/17), (119a/14),
(119b/03), (121b/09), (122a/01), (122b/05), (127a/08), (129a/10), (130a/10), (132b/08),
(132b/09), (135b/10), (138b/08), (138b/12), (142a/15), (147a/17), (147b/16), (148a/10),
(148b/06)
b.-ürdi (139a/16)
b.-ürem (144a/15)
b.-ürler (107a/10), (128a/12)
b.-ürse (105a/11)
b.-ürseñüz (111b/02), (129b/12)
b.-ürsız (139a/04)
b.-ürüz (109b/13), (119b/16), (130a/16), (137b/15), (144b/15)
[=97]

bildür-: Haberdar etmek. Bildirmek.

b.-mekdür (106a/12)

b.-üb (104a/04)

[=2]

bile: Hatta, hemde.

b. (104a/01), (106a/01), (111b/06), (114b/03), (118a/02), (118b/06), (119b/07),
(119b/08), (137a/15), (147b/14)

b.+dürür (111a/09)

b.+lerinde (100b/09)

[=12]

bilezük: Bilezik.

b.+lerden (149a/16)

[=1]

bilici: Bilen kişi.

b.+dür (116b/17)

b.+dürür (102b/01), (109a/12)

[=3]

bilmezlik: Bilmeme hali.

b.+ile (132a/06)

[=1]

biñ: Bin.

b. (104b/17), (104b/17), (108b/16), (109a/03), (109a/06), (117a/02), (133b/05),
(134a/02)

[=8]

biñār: ?

b. (155a/13), (155a/14)

[=3]

bin-: Binmek.

b.-di (153b/12)

[=1]

binar: Pınar.

b. (143a/1)

[=1]

bindir-: Bindirmek, çıkarıp oturtmak. Birini bir şeyin üzerine çıkarmak.

b.-düñ (133a/12)

[=1]

bir: Bir.

b. (100b/10), (101a/03), (101b/09), (101b/16), (103b/05), (103b/05), (103b/06), (103b/07), (104b/03), (104b/04), (104b/04), (104b/11), (105a/02), (106a/05), (106a/17), (106b/01), (107a/14), (109b/13), (110b/03), (110b/04), (110b/08), (110b/08), (111a/02), (112a/17), (113a/08), (114a/05), (114b/02), (114b/03), (115a/11), (115b/014), (116a/09), (116a/09), (116b/09), (116b/10), (117a/02), (117a/03), (117a/03), (117a/04), (117a/17), (117b/01), (119a/05), (119a/09), (119a/09), (119a/10), (120a/05), (120b/06), (120b/07), (120b/10), (120b/16), (121b/14), (123a/11), (123a/13), (123b/14), (124b/15), (124b/17), (125b/06), (126b/10), (127a/06), (127a/09), (127a/14), (127a/16), (127b/01), (128a/04), (129a/10), (129a/14), (129a/14), (129b/01), (130a/09), (130a/09), (131a/14), (134b/11), (134b/11), (134b/11), (134b/14), (135a/17), (136a/08), (137a/07), (137b/04), (137b/10), (138a/10), (138b/03), (139a/08), (139a/17), (140b/09), (141a/14), (141a/17), (142a/02), (142a/10), (142b/12), (143a/10), (144b/01), (145a/05), (145a/05), (145a/06), (146b/06), (147a/01), (147a/04), (147a/15), (147b/03), (147b/15), (148a/01), (148a/13), (148a/15), (148b/10), (148b/14), (150a/08), (150b/01), (150b/05), (150b/06), (151a/06), (151b/01), (151b/14), (153a/13), (153b/10), (153b/14), (154a/02), (154a/04), (154a/05), (154a/07), (154a/12), (154b/05), (154b/11), (155a/14), (155b/07), (155b/09), (155b/10), (155b/16), (156a/06), (156a/16), (156b/08), (157a/14), (157b/04), (17)

b.+dürür (124b/11)

b.+i (110a/17), (110b/01), (110b/01), (110b/01), (112b/06), (112b/07), (120a/01)

b.+ile (130a/09)

b.+inde (129a/02)

b.+ini (130a/09)

b.+isi (102a/03), (103b/11), (127a/16)

b.+isini (112b/10)

b.+isinüñ (117b/05)

[=149]

birbiri: İki veya daha fazla şeyin ya da kimsenin yerini tutan, öteki.

b.+ne (143a/06), (146b/08), (147a/13), (150b/02)

[=4]

biri: Herhangi bir kişi.

b. (110b/01), (148a/08), (148a/08), (148a/09), (148a/09), (148a/09), (148a/09),
(148a/09)

b.+ñüzi (147b/01)

b.+nüñ (154b/15), (154b/15)

b.+si (125a/10), (135b/04), (147a/14)

b.+siçün (149b/05)

[=15]

biribiri: bk. birbirii.

b.+ñüzle (129a/07)

[=1]

birinci: Birinci. İkinciden önce gelen.

b.+leri (120b/01)

[=1]

birlik: Vahdâniyet, birlik, tek ve bir olma.

b.+i (103b/03)

b.+ine (101b/02), (102a/07), (121b/16), (121b/17)

b.+üme (107b/01)

b.+ümüz (146a/02)

b.+ümüze (121a/06), (126a/05), (134a/15)

[=10]

bismillahirrahmanirrahim: < Ar. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

b. (133a/03), (145a/12)

[=2]

bit-: Bitmek.

b.-enden (127b/17)

b.-memişdi (145b/17)

[=2]

bitür-: Bitirmek.

b.-ür (121a/03)

[=1]

biz: Biz. 1. çoğul şahıs.

b. (100b/14), (100b/15), (100b/15), (102a/08), (102a/08), (107a/09), (111b/09), (112b/07), (112b/10), (114a/09), (115b/015), (118b/10), (119b/16), (122b/04), (128b/05), (128b/15), (129b/17), (132a/03), (134a/05), (136a/14), (137b/15), (138a/07), (139a/08), (141a/10), (141a/12), (142b/05), (142b/17), (144b/01), (144b/06), (145b/12), (145b/15), (146a/10), (146a/13), (149a/07), (149a/13), (150b/13), (152a/10), (152b/01), (155a/09), (155b/12), (156a/04), (156b/16)

b.+de (112b/06)

b.+den (138b/17), (140b/13), (142a/09)

b.+e (101a/01), (101a/03), (112b/03), (113a/10), (113a/16), (113a/17), (116a/12), (118b/11), (134a/06), (139a/01), (146a/04), (146a/06), (151a/14), (153a/03)

b.+i (106a/13), (106a/14), (112b/06), (117b/15), (138a/13), (139a/12)

b.+üm (101a/02), (112b/04), (112b/09), (113b/01), (123b/14), (128b/04), (133a/08), (133a/17), (141b/06), (143b/13), (146a/02), (146a/06), (146b/01), (146b/04), (149a/02), (155b/06)

b.+ümçün (112b/04)

b.+ümiçün (143a/01)

b.+ümle (111a/09), (156a/05)

[=86]

bol: Çok.

b. (140a/04)

[=1]

borçlu: Borç almış olan kimse.

b.+ları (113b/07)

[=1]

bositân: < Far. Tarla, bahçe, bostan.

b. (143a/02), (149b/08), (149b/17)

b.+ıña (150a/09)

b.+ına (149b/14)

b.+uñ (150a/14)

b.+uñdan (150a/13)

[=7]

boyn: bk. boyun.

b.+ında (134b/05)

b.+ından (116b/11)

b.+una (136a/07)

[=3]

boyun: Boyun.

b. (126b/03), (131a/09)

b.+olalar (143a/06)

[=3]

boz-: Ahde vefa etmemek, bozmak.

b.-a. (112a/10), (132b/12)

b.-alar (129a/15)

b.-arlar (103b/16)

b.-dı (129a/11)

b. duğunu (104a/04)

b.-madılar (106a/17)

b.-mağı (105a/14)

b.-mak (129a/08)

b.-mağdan (129b/04)

b.-mağdur (106a/08)

b.-maya (129a/04)

[=12]

bölük: 1. Kısım, Parça. 2. Zümre, cemâat, takım.

b. (126a/10), (138a/01), (138a/01)

[=3]

bu: Bu.

b. (100b/02), (100b/15), (100b/17), (101a/01), (101a/04), (101a/05), (101a/07), (101a/09), (103a/15), (104b/11), (106a/05), (106b/17), (108b/06), (108b/16), (109a/04), (109b/03), (109b/09), (109b/12), (110b/02), (111a/010), (112b/02), (113a/04), (113a/05), (113a/10), (116a/01), (116a/07), (116a/15), (116b/07), (117a/04), (117b/08), (117b/12), (118b/01), (118b/05), (124b/04), (125a/02), (125a/11), (127b/04), (129a/09), (129a/12), (129b/17), (130b/03), (130b/11), (131a/16), (131b/12), (131b/12), (133b/02), (133b/05), (134a/03), (134a/07), (135a/09), (135b/09), (141a/05), (142b/11), (144a/09), (146a/06),

(147a/06), (148a/08), (149b/11), (149b/14), (150a/04), (150b/03), (150b/17), (151a/15), (151b/05), (154a/08), (154a/16)

b.+durur (114a/01), (130a/03), (141a/08), (141a/17), (144b/15)

b.+ña (116b/04), (142b/02), (154a/04)

b.+nı (126a/17), (139b/16), (152a/07)

b.+nıçün (125a/02)

b.+nün (103a/03), (122b/01)

b.+ncileyin (157a/09)

b.+nda (133b/09), (133b/17), (147a/15)

b.+ndan (112a/09), (120b/09), (132a/02), (139a/01), (148a/06), (148b/02), (148b/04), (149a/02), (155a/07)

b.+nı (148a/03), (150a/11)

b.+nlar (128b/05)

b.+nlara (101a/08)

b.+nlardan (100b/12), (109b/08)

b.+nuş (101a/16), (142b/11)

b.+nuşün (112b/15), (125b/16)

b.+nuşile (143b/12), (145b/01)

b.+nuşiledürür (130b/15)

b.+nuşilendürür (103b/06)

b.+nuşla (114b/04)

[=108]

bucağ: Kenar, köşe.

b.+dadurur (147a/01)

[=1]

buğday: Buğday.

b. (121a/04)

[=1]

bugün: Bugün.

b. (134b/07)

[=1]

buğl: < Ar. Cimrilik.

b.+édeydüñüz (144a/04)

[=1]

buñtunnaşır: < Ar. Kudüs'ü ve Süleyman Mâbedi'ni yakıp yıkan Bâbil kralı.

b. (133b/17)

[=1]

buñul: < Ar. bk. buñl.

b.+dan (136a/07)

[=1]

buñğaulañ: Hapsetmek, demir tel örgülerle bağlamak.

b. (106b/04)

[=1]

bul-: Bulmak.

b.-a (131a/12)

b.-amazduñ (141a/16)

b.-amazlar (118a/12)

b.-asın (153b/06)

b.-avuz (156a/06)

b.-dı (155a/12), (155a/14), (155b/08), (155b/15)

b.-dılar (151a/17), (153a/13), (154a/12)

b.-dum (150a/11)

b.-maduñlariçün (118b/03)

b.-mağa (153a/01)

b.-mayısarsız (140b/07), (140b/12)

b.-mayırsın (142b/05)

b.-maz (118a/14)

b.-mazam (118a/17)

b.-mazlar (117a/04), (121b/13), (138a/06), (152a/01)

b.-mazsın (141b/06), (143b/06), (147a/04), (148b/13)

b.-mışlardur (108a/10)

b.-salar (113a/08), (113a/09)

b.-uñ (124b/17), (146a/10), (150b/06)

b.-ur (118b/04)

b.-uram (150a/02)

b.-urlar (121b/06)

b.-ursiz (106b/04)

[=38]

bulal-: Yayılmak, bulanmak.

b.-dı (133b/03)

[=1]

buncılayın: Bunlar gibi.

b. (100b/15)

[=1]

burhān: < Ar. Kanıt, delil.

b. (128b/16)

b.+durur (108b/17)

[=2]

burutar-: Somurtmak, surat asmak.

b.-dı (125a/13)

[=1]

buyruğ: bk. buyruğ.

b.+ımı (108b/09)

b.+içün (120b/02)

b.+umuzu (123a/15)

[=3]

buyruğ: Hüküm, emir.

b. (104b/13)bil-di, (129a/05)

[=2]

buyrul-: Emredilmek, buyrulmak.

b.-dılar (124b/09)

b.-madılar (109b/12)

b.-mayasız (107b/07)

[=3]

buyur-: Buyurmak, emretmek.

b.-dı (104b/13), (115b/017), (120b/12)

b.-dılar (128b/05)
b.-du (106a/03)
b.-duğundan (114b/07)
b.-duğumu (128b/14)
b.-duğ (110b/02)
b.-dum (105b/13)
b.-ur (115a/16), (129a/01)
b.-urlar (114b/06)
[=12]

bühtân: < Ar. İftirâ.

b.+lar (109b/06)
[=1]

bünyâd: < Far. Temel, esas.

b.+ı (142a/13)
[=1]

büyük: 1. Etkisi kuvvetli olan. 2. Sayısı fazla olan.

b. (138a/11), (151a/16)
[=2]

-C-

Cālût: < Ar. Tâlût'un (Saul) krallığı döneminde İsrâiloğulları'nın savaştıkları düşman kavimlerden birinin reisidir. Kur'an'da bahsi geçen savaşçı.

c. (133b/02)
c.+durur (133b/09)
c.+ı (133b/03)
[=3]

cân: < Far. Can.

c. (142a/17), (142a/17)
c.+lar (109a/15), (147b/13)
c.+ları (117b/11)
c.+ların (123a/03)
c.+larile (105b/02), (108a/08)
c.+larını (122b/03)

c.+vêrdiler (103a/14)

[=10]

canavar: < Far. Canavar.

c.+dan (125b/04)

c.+lardan (124b/06)

[=2]

cebrâ'îl: < Ar. bk. cebrâ' il.

c. (114a/12), (120b/02)

[=2]

cebrâ' il: < Ar. Dört büyük melekten biri, vahiy meleğidir. Cibril.

c. (115a/07)

c. (116a/01)

[=2]

ced : < Ar. Ata,büyükbaba.

c.+yidürür (121b/06)

[=1]

cehd: < Ar. Çalışıp çabalama, uğraşma.

c.+îmân (123b/07)

[=1]

cehdi îmân: < Ar. iman gayretiyle.

c. (123b/07)

[=1]

cehennem: < Ar. Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.

c. (122b/07)

c.+de (120a/01)

[=2]

cehl: < Ar. Cahillik, bilgisizlik, bilmezlik.

c. (119a/07)

[=1]

cemâ'at: < Ar. Bir yere toplanmış insan kalabalığı.

c.+ile (120b/14)

[=1]

cem': < Ar. Toplama, bir araya getirme.

c. (101b/09)

c.+ède (101b/09)

c.+èdemeyedyüñ (104b/04)

c.+étdi (104b/03)

[=4]

cemî': < Ar. bk. cem'.

c.+isa'âdetlerden (115b/08)

[=1]

cemî'isa'âdet: < Ar. Huzur birlikteliği, mutluluk.

c.+lerden (115b/08)

[=1]

cenaze: < Ar. Gömülmek üzere hazır olan ceset, ölü.

c.+sine (117b/06)

[=1]

ceng: < Far. bk. cenk.

c.+ile (102b/11)

c.+inde (119a/09)

[=2]

cenk: < Far. silahlı çatışma, harp.

c.+buyrulmayasız (107b/07)

c.+de (104a/01), (128a/09)

c.+édeler (110b/06)

c.+éderleridi (120b/09)

c.+éduñ (109a/13)

c.+édüñ (107b/01), (110b/03)

c.+étmege (101b/13), (104b/07), (107a/16)

c.+étmegiçün (102a/13)

c.+étmekden (108b/07)

c.+étmekiçün (102b/16)

c.+étmeyeler (110b/06)

c.+étmezmisiz (107a/14)

c.+étmezsiz (107a/17)

c.+ile (137a/17)

c.+inde (133b/09)

[=19]

cerād: < Ar. Çekirge.

c. (144a/08)

[=1]

cevāb: < Ar. Bir soruya verilen karşılık.

c. (141a/07)

c.+éder (103a/12)

c.+ları (114a/14)

c.+vêreler (128b/06)

c.+vêrmediler (151b/14)

c.+vêrmekde (138b/04)

[=6]

cevlān: < Ar. Dolaşma, gidip gelme.

c. (133b/02)

c.+éder (156b/07)

[=2]

cezā: < Ar. Suç işleyen bir kimseye verilen acılı karşılık.

c. (119a/02), (145b/01)

c.+sı (123a/07), (143b/12), (157a/09)

c.+sıdurur (109a/05)

c.+sını (117a/05)

[=7]

cezim: < Ar. Kesin karar verme, kat'î sûrette niyet etme.

c. (129a/12), (129a/12)

[=2]

cibrîl: < Ar. bk. cebrā'il.

c. (130a/13)

[=1]

cihan: < Far. Evren, kainat.

c.+dan (116b/08)

[=1]

cihet: < Ar. Yön, taraf, istikâmet.

c.+inden (114b/15), (114b/15), (118b/02), (119a/06), (119a/07), (133b/08),
(142a/16), (143b/11), (147b/03), (148b/02)

[=10]

cin: < Ar. İnsanların göremediği olağanüstü güçlere sahip yaratık, cinni.

c. (142b/10)

c.+den (151b/02)

[=2]

cisim: < Ar. Madde, boşlukta yer alan varlık, nesne.

c.+lerle (109a/15)

:[=1]

cüzi: < Ar. Bir şeyin bütünüyle değil bir parçasıyla ilgili.

c. (101a/16)

[=1]

cüllās: < Ar. Cülūs edenler, oturanlar.

c. (115b/014), (115b/016), (116a/10)

[=3]

cümle: < Ar. Bütün, hep, tüm.

c.+ñüz (129b/03)

c.+si (129b/01), (136b/17), (137a/04)

c.+sine (135a/10)

[=5]

cüza: < Far. Uzak kalmak, ayrı düşmek.

c. (118b/03)

c.+düşerler (145b/11)

[=2]

-Ç-

çadır: Barınmak maksadı ile kolayca sökülüp taşınabilir barınak.

ç.+ları (127b/17)

[=1]

çağur-: Çağırmaq.

ç.-uñ (151b/11)

[=1]

çal-: Başkasının olan herhangi bir şeyi karşı tarafın izni olmadan, gizlice almak.

ç.-ıp (101a/16)

[=1]

çalkın-: Çalkalanmaq.

ç.-duğunuzı (121b/03)

[=1]

çalşūr: < (?) Özel isim.

ç. (154a/02)

[=1]

çare: < Far. Deva, ilaç,tedbir.

ç. (150a/16)

[=1]

çaşk-: ?

ç.-dı (114a/11)

[=1]

çek-: 1. Etki altına alma. 2. Kendi tarafına doğru getirme, kendine yaklaştırma. 3. Farklı bir yöne doğru götürme.

ç.-ecek (141a/15), (141a/16)

ç.-enlerüñ (122b/08)

ç.-esiz (118b/16)

ç.-ib (114b/16)

ç.-mez (134b/11)

ç.-mezler (124b/08)

ç.-üb (156a/13)

[=8]

çekici: Çekme işini yapan.

ç.+leri (122a/02)

[=1]

çekil-: Yanına doğru getirilmek.

ç.-iyorur (125b/11)

[=1]

çekiş-: Tartışmak, münâkaşa etmek.

ç. (132b/06)

ç.-dünüz (102b/04)

ç.-e (131a/11)

ç.-eler (152a/12)

ç.-meñ (102b/13)

ç.-ürdünüz (122a/16)

ç.-ürler (123b/11)

ç.-ürleridi (132b/04), (147b/12)

[=9]

çeri: Asker.

ç. (103a/05), (104a/08)

ç.+ler (109a/02)

ç.+si (103a/04)

[=4]

çeşik-: Çekişmek.

ç.-mek (152a/04)

[=1]

çevre: Yakın olan yer, etraf.

ç.+sinde (119a/05)

[=1]

çevril-: Çevrilmek.

ç.-ür (124b/02)

[=1]

çevür-: Reddetmek, kabul etmemek.

ç.-diler (116a/15)

ç.-dünüz (140b/02)

ç.-seler (101b/17)

ç.-üb (108b/15)
ç.-üp (137b/14)
ç.-ür (142a/09)
ç.-ürler (112b/02)
ç.-ürlerse (116a/07), (128a/10)
ç.-ürseñüz (106a/14)
[=10]

çık-: Çıkmak.

ç.-a (117b/11)
ç.-acağları (154b/05)
ç.-alar (156a/17)
ç.-anlariçündürur (113b/08)
ç.-ar (126b/04), (141b/11), (142a/01), (145b/07)
ç.-ardı (127b/08)
ç.-arlardı (138a/01)
ç.-asın (143a/08)
ç.-asız (138b/01)
ç.-dı (141b/17), (151b/03)
ç.-dılar (102b/15), (103a/09)
ç.-madılardı (103a/09)
ç.-maduğlarından (118a/13)
ç.-mağičün (117b/01), (143a/09)
ç.-mağ (112a/01), (117a/02)
ç.-maklarını (112a/03)
ç.-mamış (101a/04)
ç.-mayalum (111b/09)
ç.-mayiser (117b/02)
ç.-mışlardurur (114b/09)
ç.-salar (112a/05)
[=28]

çıkır-: Çıkarmak.

ç.-alar (155a/02)

ç.-asın (141a/10)
ç.-dı (111a/05), (146b/07)
ç.-dılar (131b/15)
ç.-duğ (111b/06)
ç.-duñuz (102a/03)
ç.-ısaruz (134b/05)
ç.-mağičün (100b/11), (121a/15), (131b/14), (141b/02)
ç.-mağ (142a/01)
ç.-salar (141b/03)
ç.-ub (140b/02)
ç.-ur (130b/06), (130b/08)
ç.-uram (120b/11)

[=18]

çıkarcı: Çıkaran.

ç.+durur (114a/07)

[=1]

çıkmağlık: Çıkmağ.

ç. (111b/02)

[=1]

çign: Omuz.

ç.+indeki (141a/03)

[=1]

çoğ: bk. çoğ.

ç.+ı (103a/13), (127a/15), (142b/16)

ç.+uz (129a/15)

[=4]

çoğırağ: Çoğ.

ç.+ı (152a/04)

ç.+ıdı (114b/14)

[=2]

çoğ: Çok.

ç. (102b/09), (102b/12), (108b/11), (113a/04), (117a/03), (117a/15)

ç.+dan (116b/01)

ç.+lar (110a/04)

ç.+laruñ (140b/17)

ç. +sız (103a/04)

[=10]

çokırağ: bk. çoğırağ.

ç.+ı (101a/12)

[=1]

çoklıg: Çokluk.

ç.+uñuz (108b/14)

[=1]

çokluk: bk. çoklıg.

ç. (102b/03), (133b/08)

[=2]

çokrağ: bk. çoğırağ.

ç.+ı (107a/03)

[=1]

çök-: Çökmek.

ç.-di (122a/11)

[=1]

çün: İçin.

ç. (142a/07), (146b/09)

[=2]

çünki: Çünkü.

ç. (147b/10)

[=1]

çürü-: Çürümek.

ç.-di (115a/03)

[=1]

-D-

dānā: < Far. Âlim, bilgili kimse.

d.+durur (103b/08), (120b/04)

[=2]

dānālīk: < Far.+T. Bilgelik.

d. (153a/15)

[=1]

dār: < Far. Ev, mekan.

d.+ıdünyāda (118b/15), (128b/03)

[=2]

dārdünyā: < Far. Dünya evi.

d.+da (118b/15), (128b/03)

[=2]

dāyim: < Ar. bk. dāyimā.

d.+olursız (109a/11)

[=1]

dāyimā: < Ar. Devamlı, sürekli.

d. (145b/03)

[=1]

dāyimī: < Ar. bk. dāyimā.

d. (114b/13), (116a/07)

[=2]

da‘valıcı: < Ar.+T. Dava eden kişi.

d. (140b/13)

[=1]

da‘vet: < Ar. Çağırmaq.

d.+ét (132b/05)

d.+étđi (149b/16)

d.+kıldı (117a/02)

[=3]

dağ: < Far. Dağ.

d.+lar (121b/02)

[=1]

dağı: daha, da, de, hem, yine, hâlâ.

d. (100b/01), (100b/01), (100b/03), (100b/03), (100b/04), (100b/06), (100b/07), (100b/10), (100b/12), (100b/12), (100b/15), (101a/06), (101a/14), (101a/16), (101b/08), (101b/09), (101b/16), (102a/02), (102a/04), (102a/04), (102a/05), (102a/05), (102a/07), (102a/08), (102a/11), (102a/17), (102b/04), (102b/06), (102b/08), (102b/12), (102b/14), (102b/14), (102b/16), (102b/17), (103a/02), (103a/04), (103a/06), (103a/10), (103a/10), (103a/15), (103a/16), (103b/02), (103b/10), (103b/12), (103b/17), (104a/09), (104a/10), (104a/11), (104a/14), (104a/15), (104a/16), (104b/02), (104b/06), (104b/09), (104b/13), (105a/02), (105a/08), (105a/13), (105a/16), (105b/01), (105b/02), (105b/02), (105b/03), (105b/03), (105b/05), (105b/05), (105b/14), (105b/17), (106a/01), (106a/05), (106a/07), (106a/10), (106a/12), (106a/12), (106a/14), (106a/17), (106b/04), (106b/04), (106b/05), (106b/06), (106b/06), (106b/12), (106b/14), (106b/15), (107a/01), (107a/05), (107a/12), (107a/15), (107a/16), (107b/03), (107b/03), (107b/04), (107b/04), (107b/05), (107b/08), (107b/09), (107b/09), (107b/14), (107b/16), (107b/16), (107b/16), (108a/03), (108a/04), (108a/06), (108a/07), (108a/11), (108a/11), (108a/15), (108b/02), (108b/02), (108b/03), (108b/03), (108b/03), (108b/04), (108b/05), (108b/07), (108b/07), (109a/02), (109a/03), (109a/06), (109a/10), (109a/14), (109a/15), (109a/16), (109a/17), (109a/17), (109a/17), (109b/02), (109b/10), (109b/11), (109b/17), (110a/01), (110a/05), (110a/06), (110a/07), (110a/07), (110a/08), (110a/11), (110a/11), (110a/12), (110a/17), (110b/04), (110b/08), (110b/13), (110b/14), (110b/15), (111a/02), (111a/12), (111a/13), (111a/13), (111a/16), (111a/17), (111a/17), (111b/03), (111b/11), (111b/13), (111b/14), (111b/16), (111b/16), (112a/03), (112a/04), (112a/06), (112a/10), (112a/11), (112b/02), (112b/07), (112b/10), (112b/16), (112b/16), (112b/17), (113a/02), (113a/04), (113a/06), (113a/15), (113a/16), (113a/17), (113b/03), (113b/04), (113b/05), (113b/06), (113b/07), (113b/08), (113b/08), (113b/13), (113b/13), (113b/17), (114a/02), (114a/10), (114a/11), (114a/15), (114a/15), (114b/05), (114b/07), (114b/08), (114b/10), (114b/10), (114b/12), (114b/12), (114b/14), (114b/15), (115a/01), (115a/03), (115a/04), (115a/06), (115a/08), (115a/09), (115a/11), (115a/13), (115a/17), (115b/01), (115b/01), (115b/010), (115b/011), (115b/017), (115b/02), (115b/02), (115b/04), (115b/06), (116a/02), (116a/03), (116a/04), (116a/05), (116a/08), (116a/09) (116b/09), (116b/09), (116b/10), (116b/14), (116b/16 (116a/13), (116a/14), (117a/03), (117a/05), (117a/07), (117a/09), (117a/12), (117a/13), (117a/15), (117b/01), (117b/01), (117b/03), (117b/06), (117b/07), (117b/08), (117b/08), (117b/09), (117b/11), (117b/13), (117b/15), (117b/17), (118a/01), (118a/01), (118a/02), (118a/02),

(118a/03), (118a/08), (118a/08), (118a/11), (118a/11), (118a/13), (118a/15), (118b/07), (118b/07), (118b/12), (118b/13), (119a/01), (119a/05), (119a/05), (119a/06), (119a/07), (119a/15), (119b/01), (119b/01), (119b/02), (119b/06), (119b/07), (119b/08), (119b/08), (119b/09), (119b/11), (119b/12), (119b/13), (119b/14), (120a/01), (120a/08), (120a/09), (120a/12), (120a/13), (120a/14), (120a/16), (120a/16), (120a/17), (120b/01), (120b/05), (120b/06), (120b/07), (120b/08), (120b/08), (120b/09), (120b/10), (120b/12), (120b/12), (120b/14), (121a/04), (121a/04), (121a/04), (121a/05), (121a/05), (121a/07), (121a/08), (121a/08), (121a/08), (121a/08), (121a/10), (121a/15), (121b/01), (121b/02), (121b/03), (121b/04), (121b/05), (121b/06), (121b/10), (122a/01), (122a/11), (122a/13), (122a/15), (122b/01), (122b/04), (123a/08), (123a/12), (123a/12), (123a/16), (123b/01), (123b/03), (123b/06), (123b/12), (123b/16), (123b/17), (124a/04), (124a/08), (124a/09), (124a/11), (124b/03), (124b/06), (124b/07), (124b/07), (124b/09), (124b/12), (124b/13), (124b/13), (125a/06), (125a/13), (125a/17), (125b/01), (125b/10), (125b/13), (125b/15), (126a/01), (126a/04), (126a/06), (126a/14), (126a/14), (126b/01), (126b/02), (126b/03), (126b/06), (126b/07), (126b/17), (127a/01), (127a/02), (127a/03), (127a/04), (127a/06), (127a/06), (127a/11), (127a/15), (127b/04), (127b/05), (127b/07), (127b/10), (127b/10), (127b/11), (127b/15), (127b/16), (128a/02), (128a/02), (128a/03), (128a/03), (128a/04), (128a/05), (128b/08), (128b/08), (128b/10), (128b/15), (128b/16), (128b/17), (128b/17), (129a/02), (129a/03), (129a/03), (129a/04), (129a/14), (129a/16), (129b/03), (129b/07), (129b/09), (130a/01), (130a/05), (130a/07), (130a/15), (130a/15), (130b/14), (131a/02), (131a/02), (131a/03), (131a/08), (131a/12), (131a/14), (131b/02), (131b/06), (131b/09), (131b/09), (131b/17), (132a/08), (132a/11), (132a/12), (132a/13), (132a/15), (132a/17), (132b/06), (132b/06), (132b/09), (133a/10), (133a/15), (133b/07), (133b/07), (133b/14), (133b/16), (134a/05), (134a/06), (134a/08), (134a/11), (134a/15), (134a/17), (134b/02), (134b/02), (134b/05), (134b/11), (134b/16), (134b/17), (135a/07), (135a/11), (135a/16), (135a/17), (135b/02), (135b/06), (135b/09), (135b/14), (135b/15), (135b/16), (135b/16), (136a/06), (136a/08), (136a/11), (136a/14), (136b/02), (136b/12), (136b/14), (136b/16), (136b/16), (137a/03), (137a/07), (137a/10), (137b/03), (137b/04), (137b/07), (137b/10), (137b/12), (137b/17), (138a/01), (138a/05), (138a/06), (138a/07), (138a/10), (138b/01), (138b/02), (138b/11), (138b/12), (138b/14), (138b/17), (139a/04), (139a/05), (139a/14), (139b/04), (139b/05), (139b/07), (139b/12), (139b/16), (140a/06), (140a/07), (140a/07), (140a/08), (140a/08), (140a/10), (140b/09), (140b/11), (140b/14), (140b/16), (140b/16), (141a/07),

(141a/07), (141a/15), (141a/17), (141b/09), (141b/12), (142a/01), (142a/02), (142a/03), (142a/05), (142a/05), (142a/07), (142a/07), (142a/10), (142b/10), (142b/12), (143a/03), (143a/03), (143a/06), (143a/11), (143b/07), (143b/09), (143b/09), (143b/13), (143b/13), (143b/17), (144a/11), (144a/14), (144a/15), (144b/01), (144b/01), (144b/02), (144b/06), (144b/07), (144b/09), (144b/14), (144b/17), (145a/01), (145a/05), (145a/06), (145a/08), (145a/09), (145a/14), (145a/16), (145b/03), (145b/15), (146a/01), (146a/04), (146a/05), (146a/15), (146a/17), (146b/01), (146b/09), (146b/12), (147a/06), (147a/11), (147b/11), (147b/14), (148a/02), (148a/04), (148a/07), (148a/14), (148b/01), (148b/02), (148b/03), (148b/04), (148b/05), (148b/06), (148b/11), (149a/02), (149a/06), (149a/12), (149a/16), (149b/01), (149b/03), (149b/05), (149b/07), (149b/08), (149b/09), (149b/10), (149b/13), (149b/13), (149b/17), (150a/02), (150a/08), (150a/14), (150a/14), (150a/15), (150b/01), (150b/02), (150b/04), (150b/05), (150b/10), (150b/10), (150b/13), (150b/16), (151a/01), (151a/02), (151a/05), (151a/11), (151a/14), (151a/17), (151a/17), (151a/17), (151b/04), (151b/08), (151b/10), (151b/13), (151b/16), (151b/17), (152a/03), (152a/06), (152a/06), (152a/11), (152a/12), (152a/14), (152a/14), (152a/17), (152a/17), (152b/03), (152b/11), (152b/17), (153a/01), (153a/09), (153a/10), (153a/14), (153b/08), (154a/03), (154b/09), (154b/10), (154b/13), (154b/17), (155a/02), (155a/07), (155a/11), (155a/14), (155b/04), (155b/07), (156a/02), (156a/16), (156b/01), (156b/09), (156b/13), (157a/03), (157a/06), (157a/10), (157a/11), (157a/14), (157b/07), (157b/11), (6122a/0)

[=660]

daimen: < Ar. bk. dāyimā.

d. (156a/03)

[=1]

dalālet: < Ar. Yoldan çıkma, sapıtma, doğru yoldan ayrılma, sapıklık.

a.+den (126a/01)

[=1]

darunnedve: < Ar. Kureyşlileri'n toplanma yeri, tavafın başlama noktası.

d. (100b/09)

[=1]

davar: İnek, koyun, keçi.

d. (121a/03)

d.+a (118a/16)

[=2]

davud: < İbr. Davud peygamber.

d. (133b/03), (133b/09)

d.+a (138b/14)

[=3]

dè-: Söylemek, demek.

d. (107a/12), (141b/14)

d.-di (101a/17), (103a/05), (103a/06), (114a/12), (114a/13), (114a/15), (114a/17), (115b/014), (115b/015), (116a/01), (116a/17), (116b/01), (116b/02), (116b/02), (116b/03), (116b/03), (116b/04), (116b/06), (116b/08), (119a/11), (119a/11), (119a/12), (120b/11), (126a/17), (146b/10), (147b/11), (152b/12), (153a/05), (153a/09), (153a/10), (153a/11), (155a/06)

d.-digü (154a/04)

d.-diler (103a/08), (103a/10), (103a/16), (105a/16), (109b/04), (109b/05), (109b/06), (109b/07), (109b/08), (111b/10), (114a/14), (116a/01), (116b/06), (117b/15), (117b/16), (122a/04), (122a/05), (122b/05), (122b/10), (132b/02), (132b/02), (138a/03), (138a/05), (138a/09), (139b/09), (145b/04), (146a/04), (146a/17)

d.-diñüzse (124a/08)

d.-diyise (115b/015)

d.-dügi (141b/12)

d.-dügümüzün (141a/10)

d.-dügünnden (128a/11)

d.-dük (139b/02), (139b/12), (144b/03), (146b/03)

d.-dük (139b/13)

d.-dükleri (125a/08), (139a/12), (145b/05)

d.-dükleriçün (119b/16)

d.-dün (143a/05)

d.-dünüz (151a/09)

d.-me (135b/06)

d.-mediler (115b/013)

d.-medüm (153b/15)

d.-medün (150a/09)

d.-megi (148a/17)
d.-mek (140a/10)
d.-mekden (125a/08)
d.-mekdürür (123b/15)
d.-mekile (109b/16)
d.-meñ (131b/13)
d.-mezler (145b/07)
d.-mezleridi (117a/15)
d.-mezlerise (114a/12)
d.-r (118b/17)
d.-rim (119a/11)
d.-rler (119a/05), (119a/06), (130a/11)
d.-rlerdi (138a/04)
d.-rleridi (114a/11), (128b/09), (138a/02)
d.-rsin (118b/01)
d.-rsiz (137a/16)
d.-seler (113a/16), (113a/17), (113a/17), (113b/01)
d.-señ (137b/13)
d.-yeler (122b/07), (124a/07), (128b/03)
d.-yu (117a/02)
d.-yü (100b/02), (101a/03), (103a/12), (104a/03), (108b/05), (111b/06),
(113b/05), (114a/08), (117b/13)

d.-yüb (138b/02)

[=122]

dëgil: bk. degül.

d. (114a/13), (114a/16)

[=2]

dënil-: Söylendi.

d.-di (112a/04), (122a/03), (122b/09)

d.-se (110b/12)

[=4]

dëyü: Diye.

d. (117b/13), (123a/16), (123b/08), (125a/06), (125a/07), (125a/10), (128b/07), (129a/15), (132a/17), (133a/11), (137a/01), (142a/17), (147a/14)

[=13]

deb'a: Özel bir isim.

d. (120a/04)

[=1]

değın: Değın.

d. (103b/07), (106b/01), (108b/08), (116b/13), (125b/05), (128a/04), (137b/05), (139b/17), (141b/08), (142b/03), (154a/02), (154a/10), (156a/11), (156a/14), (157b/01)

[=15]

değişdür-: Değıştirmek.

d.-e (154b/12)

[=1]

degül: Değil.

d. (101a/11), (103b/01), (107b/11), (110b/16), (116b/03), (121b/16), (126b/12), (127a/05), (127b/06), (132b/15), (137b/04), (150a/11), (157b/03)

d.+di (114b/03), (132a/11), (132a/17)

d.+dür (100b/15), (101a/05), (101a/07), (108a/05)

d.+dürür (103b/06), (113a/01), (124b/11)

d.+em (143a/13), (157b/02)

d.+ler (113a/07), (121b/13), (124a/16)

d.+sin (130a/10)

d. +siz (106a/11)

[=30]

[=1]

dekāke: < Ar. Dükkanlar.

d.+lerinden (143a/03)

[=1]

del-: Delmek.

d.-di (153b/12)

d.-dükmi (153b/13)

d.-düm (154b/02)

d.-elerdi (156b/01)

[=4]

delil: < Ar. İspat, burhan, kanıt.

d. (142b/02), (17)

d.+dürür (106a/06)

[=3]

delilsüz: < Ar.+T. Kanıtı olmayan.

d. (148a/06)

[=1]

delü: Deli.

d.+dürür (138a/02)

[=1]

dem: < Far. An, zaman, çağ.

d.+den (120b/17)

[=1]

demin: < Far. Az önce

d.+de (115b/011)

[=1]

demür: Demir.

d. (156a/11)

d.+ile (156a/12)

d.+oluş (138a/10)

[=3]

deñiz: Deniz.

d. (153a/16), (157a/15), (157a/16)

d.+de (121a/17), (140a/14), (140a/17), (140a/17), (140b/15), (153a/10), (154b/03)

d.+e (140b/09), (152b/17)

d.+i (121a/14), (152b/14)

d.+ile (152b/14)

d.+lerden (121a/15)

[=16]

depele-: Hırpalamak, baş kaldıramayacak şekilde mağlûp etmek, yenmek, bozguna uğratmak.

d.-di (133b/04)

d.-megiçün (100b/11)

[=2]

depelen-: Tepelenmek, Harpalanmak.

d.-se (136b/03)

[=1]

depeleyici: Tepeleyen, hırpalayan kişi.

d.+sin (145b/09)

[=1]

dere: < Far. Dere.

d.+nüñ (102a/10), (102a/11)

[=2]

derece: < Ar. Kademe, mertebe, seviye.

d.+ler (135a/15)

[=1]

deri: Cilt, deri.

d.+lerinden (127b/16)

[=1]

dermân: < Ar. İlaç, şifa, deva.

d.+durur (142a/06)

[=1]

dertlü: < Far.+T. Kederli, dertli olan.

d.+lere (142a/06)

[=1]

dervişlik: < Far.+T. Derviş olma hali.

d.+den (109a/10)

[=1]

deryâ: < Far. Deniz.

d. (144a/08), (153b/05)

[=2]

destür: < Far. Müsade, izin.

d. (112a/13)

d.+aldılar (120b/08)

d.+almaz (111b/11)

d.+dilediler (117b/14)

d.+diler (111b/15)

d.+dilerler (118b/05)

d.+ile (105a/01), (117a/10)

d.+vêrdüñ (111b/09)

d.+vêrilmegiçün (118a/07)

d.+vêrilmeye (128a/15)

[=11]

devā: < Ar. İlaç, şifa, derman.

d.+olmaya (136a/02)

[=1]

deve: Deve.

d. (102a/12), (127b/17), (139a/15)

d.+lerin (112a/06)

d.+lerüñ (128a/03)

[=5]

devlet: < Ar. Devlet.

d.+i (133b/06)

[=1]

devletlen-: Zenginleşmek.

d. -esiz (102b/12)

[=1]

devletlü: Kıymetli.

d. (150b/10)

[=1]

dîde: < Far. Göz.

d.+ler (145b/04)

[=1]

djn: < Ar. Din.

d. (101b/16), (107a/09), (114b/05), (125b/17), (129b/08), (134b/15), (141a/02),
(146a/05), (147b/17), (148a/03)

d.+de (105b/08)

d.+den (103a/10)

d.+e (110b/16)

d.+i (103a/11), (111b/03), (112a/11), (141a/08)

d.+ile (110a/02)

d.+iñi (103a/11)

d.+üñüz (107a/12)

d.+ine (107b/06), (132a/10)

d.+ini (109b/01), (119b/10)

d.+ler (110a/02)

d.+leri (147b/13)

d.+lerine (147b/07), (147b/08)

[=28]

djvār: < Far. Duvar.

d. (154a/12), (154b/14), (154b/17), (155a/03)

d.+lar (122a/12)

[=5]

dil: Ağız içindeki organ.

d. (155b/16)

d.+i (130b/01)

d.+idürür (130b/03)

d.+inden (155b/17)

d.+iyle (130b/10)

d.+leri (125b/08)

[=6]

dile-: Dilemek.

c. (117a/06)

d.-di (135a/08), (144a/16), (148b/04)

d.-digi (155a/01)

d.-diler (116b/06), (117b/14), (154a/11)
d.-dügi (150a/10)
d.-dük (154b/11)
d.-dükde (114a/17)
d.-düm (154b/04)
d.-mediler (117a/12)
d.-medün (120b/13)
d.-megi (117a/07)
d.-mek (118b/09)
d.-mekiün (128a/16)
d.-mekile (109a/12)
d.-meñ (114a/17)
d.-mese (109b/17)
d.-ne (128a/17)
d.-r (105a/04), (109a/06), (111b/15), (113a/03), (117b/10), (129b/02), (136a/10),
(136a/11)
d.-rler (109b/14), (118b/05)
d.-rlrise (105a/14), (122b/15), (149a/09)
d.-rse (107b/06), (129b/03), (138b/08), (138b/09), (149a/05), (149a/06), (153b/07)
d.-rseñ (117a/07)
d.-rsiz (105a/03)
d.-rüz (135a/05), (135a/05)
d.-se (106b/07), (129b/01), (135a/04)
d.-seler (104a/17), (113b/11), (117b/01)
d.-sevüz (100b/15), (134b/14), (142b/03)
d.-seydi (123a/10)
d.-seydün (154a/14)
d.-yedygil (148a/16)
d.-yevüz (123b/15)
d.-yüb (148b/17)
[=59]

dileg: İstek, temennî.

d.+i (102a/15)

[=1]

dilemeyici: İstemeyen kişi.

d.+lerdürürler (112a/12)

[=1]

dilsüz: Lâl, konuşamayan (kimse).

d. (127a/17), (127b/03)

d.+ler (143b/09)

[=3]

dişle-: Dinlemek.

d.-mediler (134b/13)

d.-rler (137b/15)

[=2]

dişleyici: Dinleyen kişi.

d.+ler (112a/08)

[=1]

dir-: Toplamak, dermek.

d.-erler (113b/04)

d.-erüz (124a/01)

[=2]

dirhem: < Ar. Eski bir para çeşidi.

d. (117a/02)

[=1]

diri: Canlı, yaşayan (kimse).

d.+kâla (102a/17)

d.+kâlan (102a/17)

d.+ler (100b/17), (121b/13)

[=4]

diril-: Dirilmek, canlanmak.

d.-di (152b/17)

d.-diler (139b/05)

d.-düği (152b/17)

d.-mege (157a/07)

d.-ürler (121b/14)

d.-ürlerimiş (123b/12)

[=6]

dirild-: Diriltmek, canlandırmak.

d.-e (123b/10)

d.-iserüz (130a/01)

d.-ür (123b/09)

d.-ürdi (138a/12)

d.-ürem (147b/10)

[=5]

dirilt-: bk. dirild-

d.-di (126a/04)

d.-mez (123b/08)

[=2]

dirliğ: bk. dirlik.

d.+e (110b/15)

d.+i (130b/16)

d.+üñ (150b/17)

[=3]

dirlik: Hayat.

d.+ile (130a/01)

[=1]

dirşür-: Toplamak, bir araya getirmek.

d.-düş (151a/05)

[=1]

dişi: 1. Kadın. 2. Erkek tarafından döllenecek şekilde oluşmuş bitki veya hayvan.

d.+le (125a/10)

[=1]

diz-: Dizmek, sıraya koymak.

d.-evüz (156b/08)

[=1]

dost: < Far. Çok yakın ve güvenilir olan kimse.

d. (107b/10), (116a/09)

d.+dan (145b/11)

d.+édine (108a/17)

d.+gördürür (105b/04)

d.+ıñı (147a/05)

d.+lar (108a/15), (151b/04)

d.+lardurur (105b/12)

d.+ları (101a/11)

d.+larıdurur (115a/16)

d.+larımı (101a/10)

[=12]

doy-: Tok hale gelmek.

d.-mazamdır (112a/14)

[=1]

dök-: 1. Serpmek, saçmak. 2. (Bir şeyi) Bir yerden başka bir yere aktarmak.

d.-eyim (156a/15)

d. -mekile (133b/15)

[=3]

dön-: Dönmek.

d.-di (103a/06), (103a/16), (123a/08), (146b/08)

d.-diler (105a/16)

d.-dügünde (114a/10)

d.-dükden (120b/12)

d.-düñüz (108b/15)

d.-e (118b/16), (153a/12)

d.-erler (118b/01)

d.-erlerise (101b/13)

d.-erseñüz (134a/04)

d.-erüzdür (134a/05)

d.-esiz (118b/09), (147b/08)

d.-mek (128a/17)

d.-mese (136b/02)

[=18]

dönder-: bk. döndür-

d.-diler (112a/10)

d.-eler (103b/07)

d.-eyidün (147a/11)

d.-ile (155b/03)

d.-ülür (102b/10)

d.-ür (117a/17)

d.-ürler (147b/06)

d.-ürüz (147a/07)

[=8]

dönderici: Vazgeçirici.

d. (142b/06), (148b/12)

[=2]

dönderil-: Geri gelmesi sağlanmak.

d.-irisem (150a/02)

d.-ür (126b/08)

[=2]

döndür-: Değiştirmesine sebep olmak (Din, fikir, inanç, inanç, niyet vb. şeylerden)

vazgeçirmek.

d.-e (140b/09)

d.-ür (114b/02)

[=2]

döndürücü: bk. dönderici.

d. (103b/06)

[=1]

döndürül-: bk. dönderil-

d.-eler (120a/02)

d.-esiz (120a/16)

d.-se (118b/13)

[=3]

döneceklik: Vazgeçiricilik.

d.+ile (150a/03)

[=1]

dörd: Dört. Beşten önce gelen.

d.+i (110a/17)

[=1]

dördüncü: Dördüncü.

d.+leri (148a/03)

[=1]

dört: bk. dörd.

d. (106a/09), (108b/16), (110b/10), (117a/02)

[=4]

döş: Göğüs, sine.

d.+inden (128a/03)

[=1]

döşe-: Döşemek.

d.-mişdürür (147a/09)

[=1]

du'ā: < Ar. Dua.

d. (101a/04), (116b/01)

d.+étgıl (116a/16)

d.+kıl (120a/09)

d.+kıldılar (101a/03)

d.+kıldığı (134a/14)

d.+kılur (134a/13)

d.+η (120a/10)

[=8]

dur-: Durmak.

d.-urduğ (141a/14)

[=1]

durur: Dır - dir.

d. (130b/12), (142b/03), (151b/06), (157a/02), (157a/05), (157a/06)

d.+ki (110a/12)

[=7]

duruş-: Uğraşıp gayret etmek, çalışıp çabalamak.

d.-dı (135a/08)

[=1]

dut-: Tutmak.

d.-a (125a/13)

d.-anlar (137b/14)

d.-arlar (114b/07)

[=3]

dutsāk: Esir, birinin hükmü altına giren.

d. êdünj (106b/04)

[=1]

dutuş-: Tutuşmak, yanmak.

d.-dı (115a/11)

[=1]

dübür: (İnsan ve hayvan vücûdunda) kıç, göt.

d.+lerini (103a/15)

[=1]

dügen-: bk. düken-

d.-mez (129b/13)

d.-ür (129b/12)

[=2]

dükelisi: Hepsi.

d. (128a/13)

[=1]

düken-: Tükenmek.

d.-e (157a/16)

[=1]

dünyā: < Ar. Yeryüzü, cihan.

d. (105a/04), (129b/10), (137a/17)

d.+da (114b/16), (114b/17), (115a/03), (116a/08), (117b/11), (118b/15), (122b/11), (122b/11), (128b/03), (130a/01), (132a/13), (132a/14), (141a/06), (141a/15), (151a/09)

d.+nuş (110b/16)

d.+ya (128a/17)

d.+yı (135a/04)

[=27]

düpdüz: Çok düz, dümdüz.

d. (154a/13), (156a/12)

[=2]

dürlü: Türlü, çeşitli.

d. (115a/13), (121a/12), (126b/05)

d.+dürür (121a/12), (126b/05)

[=5]

dürü-: Derlemek, toplamak.

d.-dükde (127b/14)

[=1]

düş: Rüyâ.

d.+ün̄de (102b/02)

[=1]

düş-: Düşmek

d.-di (152b/17)

d.-diler (112a/15), (118b/03), (119b/08)

d.-dün̄üz (146b/13)

d.-en (138b/07)

d.-er (136a/10)

d.-erler (144b/17), (145b/11)

d.-mişdi (119a/09)

d.-mişdürür (127b/01)

d.-ürleridi (144b/14)

[=11]

düşmân: < Far. Düşman.

d. (105a/03), (133b/06), (17)

d.+a (102b/14), (117b/03)

d. +dan (106a/17), (131a/15)

d.+lar (151b/05)

d.+oldı (138b/07)

[=9]

düşmānlık: < Far.+T. Düşman olma hali.

d. (113a/14)

d.+edenlerün (101b/14)

[=2]

düşmen: < Far. bk. düşmān.

d. (112a/16), (133b/09)

d.+i (111a/01)

d.+ini (104a/10)

d.+leri (104a/11)

d.+lerün (103a/11)

d.+ünzüzi (104a/10)

[=7]

düşmenlik: < Far.+T. bk. düşmānlık.

d.+étdügün (103a/02)

d.+lerinden (101b/12)

[=2]

düz-: 1. Uydurmak 2. Düz hale getirmek

d.-di (150a/07)

d.-etdüñ (154a/15)

[=2]

-E-

éd-: bk. ét-

e.-e (101b/09), (103a/12), (113a/03), (113b/17), (116a/08), (117b/10), (120a/02), (120a/06), (120a/08), (120b/03), (120b/03), (125a/13), (127a/10), (129a/06), (129a/16), (129b/16), (134a/03), (138b/08), (138b/09), (140b/11), (146b/12), (148a/02), (154b/09), (155b/03), (155b/10)

e.-ecegüz (155b/02)
e.-ecek (118a/12), (127b/15)
e.-eler (104b/09), (107b/11), (110b/06), (124a/11), (139a/07), (152a/03)
e.-elerdi (156b/01)
e.-elüm (146a/13)
e.-em (154b/04)
e.-emedünj (154b/01), (155a/06)
e.-emeyedyünj (104b/04)
e.-emezler (104a/07)
e.-emezsenüz (111a/04)
e.-en (104a/03), (121a/06)
e.-enler (135b/17)
e.-enlere (118a/14), (134a/06), (135b/13)
e.-enleri (104a/05), (108a/02), (117a/01), (157a/01)
e.-enleriçün (126a/16), (132b/13)
e.-enleruñ (100b/13)
e.-enlerünj (101b/14)
e.-er (100b/12), (101a/05), (103a/01), (103a/12), (107a/02), (107b/02), (107b/03),
(107b/03), (107b/14), (108a/10), (111a/02), (113a/11), (114a/02), (114b/12), (117a/05),
(117a/05), (119a/13), (120a/12), (122a/15), (124b/05), (124b/15), (127a/11), (127a/12),
(127a/14), (127b/04), (128a/09), (129a/04), (129a/05), (129a/05), (132b/03), (134a/09),
(134b/13), (136a/11), (137b/02), (137b/05), (137b/11), (146b/15), (152b/02), (156b/07)
e.-erdi (149b/12), (150a/04)
e.-erdirler (113b/12)
e.-erdünjüz (129a/17)
e.-erem (119a/10), (139b/14)
e.-erler (101a/07), (101a/09), (101b/02), (102b/17), (107a/01), (110a/06),
(110b/08), (110b/08), (111b/06), (112a/07), (114a/04), (114b/06), (114b/07), (115a/17),
(118b/08), (121b/17), (124a/04), (124b/07), (125a/01), (125a/16), (126a/06), (126b/14),
(127a/04), (128a/13), (130a/05), (130b/02), (132b/17), (134a/09), (137a/17), (139a/02),
(149b/01)
e.-erlerdi (101a/15), (113a/10), (123a/09), (124a/03)

e.-erleridi (100b/08), (100b/12), (112a/02), (115a/15), (120b/09), (137a/16)
e.-erseñ (135a/17), (136a/03)
e.-erseñuz (129b/05)
e.-erseñüz (112b/11), (114b/02), (133b/10), (133b/11), (145a/03)
e.-ersin (126b/14), (153b/04)
e.-ersinde (111a/01)
e.-ersiz (121b/10), (133b/11)
e.-erüz (107a/10), (114a/09), (114a/09), (114b/03), (134a/06), (135a/10)
e.-esin (125b/16), (153b/05), (155a/15)
e.-esinüz (17)
e.-esir (115b/03)
e.-esiz (104a/13), (105b/09), (121b/01), (135b/02)
e.-evüz (116a/12), (134b/14), (142a/08)
e.-eydi (129b/01), (150b/06)
e.-eydünüz (102a/14), (144a/04)
e.-ici (104b/16), (124a/16), (130a/11), (132a/11), (133a/13), (134b/11)
e.-icidür (106a/11)
e.-iciler (104b/09)
e.-icilerdürür (131a/04), (133a/02)
e.-ine (108a/17)
e.-iser (133a/15)
e.-iserler (101b/03), (155a/07)
e.-iserüz (129b/14)
e.-ün (109a/13), (117b/13)
e.-üb (104b/13), (110a/08), (113b/10), (129a/02), (130a/09), (138b/09),
(142b/06), (143b/01), (143b/02), (155a/15)
e.-ün (102b/14), (106b/01), (106b/04), (107b/01), (110b/03), (110b/13),
(111a/16), (118b/17), (131b/06), (132b/10), (139b/12), (145a/02), (156a/09)
e.-üp (124b/03), (129a/17), (130b/11), (136b/05), (140b/02), (140b/03),
(146b/01), (151b/05)

[=225]

édici: Söyleyen kişi, söyleyici.

e. (103b/12), (144b/07), (151b/10), (153b/07)

e.+dürür (120a/14), (149b/15)

e.+ler (152a/10)

e.+lerdi (116a/15), (131b/04)

e.+lerdürür (115a/04), (156a/03)

e.+lerüz (139a/08), (139a/10)

e.+si (101a/07)

[=14]

édin-: Bir şeyin sahibi olmak, edinmek.

e.-diler (109b/11), (109b/12)

e.-mege (149b/03)

e.-ürleridi (141a/11)

[=4]

édiş- : Bir eylemin karşılıklı yapılması.

e.-señüz (129a/07)

[=1]

èr-: bk. er.

e.-üne (112b/08)

[=1]

èrdür-: Erişmiş duruma getirmek.

e.-ür (106a/13), (106a/14)

[=2]

èren: bk. eren.

e.+ler (124a/05)

[=1]

èrgür-: Ulaştırmak, eriştirmek.

e.-mek (123a/15)

[=1]

èriş-: Belli bir yere ulaşmak, yetişmek.

e.-di (123a/07), (124b/14), (155b/07), (155b/12), (155b/14)

e.-düñ (154a/08)

e.-e (118a/09), (124b/15), (140a/16), (142a/10)

e.-eler (149a/10)
e.-em (152b/13)
e.-medüklerle (116a/03)
e.-meyesirsin (137a/03)
e.-mez (112b/03)
e.-mişidi (110b/14)
e.-ürse (135b/03)
[=17]

êrişdür-: Ulaştırmak, iletmek.

e. (106b/09)
e.-diler (128b/14)
e.-en (112b/09)

[=3]

êt-: bk. Et.

e. (101a/01), (104a/15), (104a/16), (116b/08), (132b/05), (132b/13), (135b/09),
(145a/06), (145a/10), (148b/14)

e.-di (103b/07), (104b/03), (104b/05), (104b/05), (105a/16), (108b/10), (111a/04),
(111a/05), (111b/08), (111b/17), (121a/07), (121a/11), (121a/14), (122a/09), (123b/09),
(126a/17), (131a/14), (131b/08), (132b/14), (135b/01), (136b/01), (137a/06), (139b/05),
(149b/16), (150b/03), (152a/17)

e.-digümüz (101a/01)

e.-diler (101b/01), (103a/09), (103a/11), (103b/02), (105b/03), (107a/05),
(107a/15), (112a/09), (112b/15), (116a/03), (116b/11), (116b/14), (120a/03), (120b/12),
(122b/11), (122b/11), (123a/10), (124a/03), (125b/17), (128b/10), (129b/14), (131a/07),
(131a/08), (132b/02), (134b/15), (135b/10), (139b/13), (143b/12), (146b/05), (157a/05)

e.-diñüz (108b/04)

e.-duk (132a/16)

e.-dü (126a/17)

e.-dügi (119b/01)

e.-dügin (119a/14)

e.-dügümüzle (140b/13)

e.-dügün (103a/02)
e.-dügünüz (102a/14), (104a/13)
e.-dügünüzile (129b/07)
e.-dügünden (109b/14)
e.-dük (131b/12), (132a/02), (134b/03), (134b/17), (142b/04), (144b/01),
(156b/06)
e.-dük (152b/10)
e.-dükden (113b/06), (129a/11)
e.-dükleri (128b/12), (131b/02)
e.-düklerinden (106a/17)
e.-düm (115a/06)
e.-dün (135a/01)
e.-dünj (103b/10), (103b/10), (115a/07), (115a/08), (115a/09), (115a/12),
(115a/14), (125a/04), (141a/09), (146a/05), (147b/09)
e.-dünüz (106b/13), (110b/13), (128a/02)
e.-dünüzdi (106a/07)
e.-gıl (116a/16)
e.-me (135b/16), (148a/11)
e.-medi (112b/14), (115a/14), (116b/08), (116b/09), (116b/10), (116b/10),
(123a/06), (139a/12), (152a/05), (152a/07)
e.-mediler (106a/17), (116a/04), (124b/01)
e.-medü (143a/13)
e.-medük (132a/03)
e.-medüm (151b/09), (155a/04)
e.-medünj (151a/06)
e.-mege (101b/13), (104a/15), (104b/07), (107a/16), (109b/16), (127b/11),
(134a/05), (150b/01), (153b/03)
e.-megiçün (101b/03), (102a/13), (120b/05), (120b/05), (120b/08)
e.-mek (110b/02), (110b/05), (113b/11), (127a/14), (133a/17)
e.-mekçün (125a/01)
e.-mekde (136a/06)

e.-mekden (108b/07), (121b/17), (123a/09), (135b/11), (141a/06), (142b/16),
(152a/07)

e.-mekdürür (141b/04)

e.-mekiçün (102b/16), (123b/11), (124a/10), (130a/14), (133b/16), (134b/01),
(136a/04), (140a/15), (145a/16), (152b/11), (153b/13)

e.-mekile (104b/02), (119b/10), (123a/06), (124a/17), (129a/01), (129a/02),
(133b/13)

e.-meklige (145a/11)

e.-meklik (133b/17), (134b/17)

e.-melik (135b/16)

e.-memiş (105a/05), (154a/04)

e.-memişsin (153b/06)

e.-meñ (117a/14)

e.-meniçün (113b/16)

e.-mesun (148b/16)

e.-mesün (136b/05)

e.-meye (101a/09)

e.-meyeler (110b/06)

e.-meyem (153b/08)

e.-meyenlerden (107b/08)

e.-meyeydün (123a/12)

e.-meyeyidük (141a/12)

e.-meyeyidüm (150b/05)

e.-mez (103b/01), (117a/08), (137b/07), (148b/10), (151b/01)

e.-mezdük (122b/04)

e.-mezem (149b/16), (150a/01), (150a/08)

e.-meziseñüz (111a/01)

e.-mezler (109b/01), (110a/08), (112b/17), (157a/14)

e.-mezmisiz (107a/14)

e.-mezsiz (107a/17)

e.-mezüz (149a/13)

e.-mişidi (131a/15), (132b/11)

e.-seler (104a/15), (107a/12), (142b/10)

e.-señ (104b/03)

e.-señüz (132b/09), (132b/12)

[=219]

èy: < Ar. Hitâp, nidâ.

e. (104b/06), (128b/04), (131b/04), (131b/11), (133a/12), (135b/09), (140a/12), (141b/16), (144a/12), (144a/13), (144a/16), (146a/04), (151a/14), (155a/15), (155b/17)

[=15]

èyü: İyi.

e. (100b/02), (102a/02)

[=2]

ebedj: < Ar. Sürekli, sonsuz.

e. (107b/14), (108a/13), (114a/03), (114b/11), (115b/06), (122b/07)

e.+kälurlar (118a/05)

e.+ola (108a/12)

[=8]

eblüstân: Elbistan

e.+uñ (146a/12)

[=1]

ebnâ: < Ar. bk. ebnâisebîl.

e.+isebîl (102a/06), (135b/16)

[=2]

ebnâisebîl: < Ar. Yolculuk edenler, seyahat edenler.

e. (102a/06), (135b/16)

[=2]

ebübekr: < Ar. İlk müslümanlardan ve ilk halifedir.

e. (116b/09)

e.+e (116b/09)

e.+ile (111a/07)

e.+üñ (111a/010)

[=4]

ebulübabe: < Ar. Peygamberimiz zamanında yaşamış kişi, sahabe.

e. (120a/04)

[=1]

ecel: < Ar. Ölüm vakti.

e.+leri (125b/05)

[=1]

ecr: < Ar. Ecir, karşılık.

e.+i (124a/02)

[=1]

efsūs: < Far. Yazık.

e.+da (146b/13)

[=1]

eğlen-: 1.Neşe veren şeylerle hoş vakit geçirmek. 2. Bir durumla veya bir kişiyle alay etmek.

e.-diler (148b/05), (148b/07)

e.-medüñüz (138b/02)

[=3]

eger : < Far. eğer.

e. (100b/05), (100b/14), (100b/17), (101b/12), (101b/13), (101b/17), (101b/17), (102a/07), (102a/13), (102b/03), (103a/13), (103b/17), (104a/02), (104a/15), (104a/17), (104b/03), (104b/08), (104b/10), (104b/15), (104b/17), (105a/05), (105a/11), (105a/14), (105b/08), (105b/12), (106a/14), (106a/14), (106b/05), (106b/17), (107a/10), (107b/01), (108a/16), (108b/01), (109a/09), (109b/17), (110a/03), (111a/01), (111a/04), (111b/02), (111b/02), (111b/05), (112a/01), (112a/05), (112a/16), (112a/17), (112b/11), (113a/08), (113a/12), (113a/13), (113a/14), (114a/01), (114a/08), (114a/12), (114b/02), (115b/014), (116a/06), (116a/07), (116a/12), (117a/07), (117a/17), (119a/03), (123a/10), (123b/04), (124a/03), (124a/07), (128a/10), (128a/14), (129b/01), (129b/05), (129b/12), (131b/07), (132b/09), (132b/12), (133b/10), (133b/11), (134a/04), (135a/17), (135b/03), (135b/12), (136a/03), (137a/07), (137a/15), (139b/01), (139b/17), (141a/12), (142b/03), (142b/10), (143a/17), (144a/02), (145b/10), (147a/09), (149a/09), (150a/01), (150a/11), (152b/04), (152b/06), (153b/07), (153b/09), (154a/07), (154a/14), (155a/16), (155a/17), (157a/15)

e.+çi (157a/17)

[=104]

egerçi: bk. eger.

e. (142b/13)

[=1]

egil-: Yönelmek.

e.-eydün (141a/13)

e.-mek (141a/13), (141a/13)

[=3]

eglen-: bk. eğlen-

e.-diler (146a/11)

e.-dükiçün (141b/08)

e.-dün (147a/15), (147a/15)

e.-dünüz (147a/17)

e.-mezleridi (141b/03)

[=6]

eglenci: Hoş vakit geçirici, hoş vakitte kalmak.

e.+lerdürür (145b/02)

[=1]

eglenüci: bk. eglenci.

e. (157a/11)

[=1]

egrilik: Eğri olmak.

e. (145a/14)

[=1]

ehl: < Ar. Bir yere mensup olanlar.

e.+i (123a/03), (131a/17), (141b/01)

e.+içün (149b/04)

e.+idürür (104a/10)

e.+İkitāba (124a/06)

e.+imukım (131a/16)

e.+inji (152b/10)

e.+inden (107b/06), (111a/06)

e.+inün (147b/02)

[=11]

ehlikitāb: < Ar. Vahiy yoluyla indirilmiş kitaplara inanan kimseler, Yahudiler ve Hrisitiyanlar.

e.+a (124a/06)

[=1]

ehlimuķīm: < Ar. Bir yerde sabit kalmak.

e. (131a/16)

[=1]

ekber: < Ar. En büyük.

e. (106a/13)

[=1]

ekin: Tarlaya ekilen tohum ve tahıllar.

e. (149b/07)

[=1]

ekşeri: < Ar. Çoğunluk, sayıca üstünlük.

e.+ye (149b/13)

[=1]

ekse-: bk. eksi-

e.-meyeler (141a/05)

[=1]

eksi-: Eksilmek, azalmak.

e.-mez (111a/03)

[=1]

el: Kolun iş yapmaya yarayan kısmı.

e.+çekesiz (118b/16)

e.+çekib (114b/16)

e.+den (152b/13)

e.+e (103b/17)

e.+i (119a/09), (136a/07)

e.+imüzile (112b/09)

e.+in (116b/04), (150b/02)

e.+inüz (133b/07)

e.+iñüzle (107b/02)
e.+inde (112b/07), (136a/09), (138b/09)
e.+inden (127a/17)
e.+ine (141a/03), (151a/12)
e.+inü (136a/06)
e.+iyle (133b/03), (154a/13)
e.+leri (136b/07), (152b/01)
e.+lerin (114b/07)
e.+ünğden (119a/10)
e.+üñe (138b/11)
e.+ünğzedürür (105a/10)
e.+ünğzle (103a/17)

[=27]

elbet: < Ar. Muhakkak.

e.+de (112b/03), (112b/12), (113a/06), (117a/08), (118b/10), (125a/05),
(129b/03), (133a/14), (137a/02), (142b/17), (143a/09), (143b/06), (146b/02), (147a/04),
(151a/10), (152b/08)

[=16]

elīm: < Ar. Çok ıztırıp veren, üzücü.

e. (125b/15), (131b/17)

[=2]

emān: < Ar. Af dilemek.

e. (106a/06)

e.+dilese (106b/07)

e.+e (106a/06)

e.+larımı (103b/16)

e.+olmağičün (128b/17)

e.+olub (106b/11)

e.+vêr (106b/08)

e.+vêresiz (106b/16)

[=8]

emek: Bir işin yapılması için harcanan güç.

e.+leri (135a/10)

[=1]

emîn: < Ar. Güvenilir, inanılır.

e. (140b/04), (140b/08)

e.+kılmağičün (126a/02)

e.+oldı (124a/12)

e.+olduğı (106b/09)

[=5]

emînlîg: < Ar.+T. Güvenilir olma durumu.

e.+idürür (120a/10)

e.+ile (106a/10)

e.+ini (111a/010)

[=3]

emîr: < Ar. Kesin hüküm, buyruk.

e.+olmuşıdı (131a/14)

[=1]

emma: < Ar. Ama.

e. (154b/02), (154b/07), (154b/14), (155b/01), (155b/04)

[=5]

emr: < Ar. bk. emîr.

e.+i (122a/10), (154a/05)

e.+inden (151b/03)

e.+indendürür (142b/01)

e.+ine (154b/13)

e.+ini (108b/09), (142b/01)

e.+inü (123a/12)

e.+iyle (121a/09), (137b/05)

e.+üme (126b/03)

e.+ümüzde (146a/06)

e.+ümüzü (128a/12)

[=13]

emval: < Ar. Mallar, mülkler.

e. (117b/11)

e.+ları (117b/09)

[=2]

eğ: Üstünlük derecesi.

e. (126a/10), (126a/10)

[=2]

en'âm: < Ar. Kur'ân-ı Kerîm'in altıncı sûresinin adı.

e. (132a/03)

e.+da (126a/07), (131b/10), (148b/16)

[=4]

enbiya: < Ar. Peygamberler.

e. (122a/17)

[=1]

enşâr : < Ar. Hicret zamanında muhacirlere yardım eden, koruyan Medineli Müslümanlar.

e.+dan (119b/07)

[=1]

enâkiyye: Eski bir kabile, kavim ismi.

e. (154a/10)

[=1]

envâr: < Ar. Nurlar, ışıklar.

e.+ile (126a/16)

[=1]

er: Rütbesi olmayan asker, nefer.

e. (101a/15), (109a/06), (116a/17)

[=3]

eren: Ermiş, veli.

e.+lere (131b/12)

[=1]

eri- : Erimek.

e.-miş (149a/10), (156a/15)

[=2]

erit- : Erimesini sağlamak.

e.-diler (156a/16)

[=1]

es-: Havanın bir yönden bir yöne hareket etmesi.

e.-düginden (140b/06)

[=1]

esās : < Ar. Bir şeyi meydana getiren ana unsur.

e.+larından (122a/11)

[=1]

esed : < Ar. Eski bir arap kabilesinin ismi.

e. (119a/06)

[=1]

esir : < Ar. Savaşta düşman eline düşen kimse.

e. (133b/05)

e.+den (105a/07)

e.+étmekile (133b/13)

[=3]

esirge- : Korumak, himaye etmek.

e.-di (134a/04)

e.-si (106b/02)

[=2]

esirgeyici: Esirgeyen, merhamet edip koruyan.

e.+yidi (140a/16)

[=1]

eşek: Merkep, binek ve yük hayvanı.

e.+den (115b/015)

[=1]

eşhür: < Ar. bk. eşhürihurum.

e.+ihurumdurur (110a/17)

[=1]

eşhürihurum: < Ar. Savaşmanın ve öldürmenin haram sayıldığı aylar.

e.+durur (110a/17)

[=1]

et: İnsan ve hayvan vücûdunun kas ve yağdan meydana gelen, kemikle deri arasında bulunan kısmı.

e.+ini (131b/09)

[=1]

et-: Etmek, eylemek

e. (104a/03)

e.-di (111b/05)

e.-dikden (129a/08)

e.-diler (148a/06)

e.-meğiçün (133b/12)

[=5]

ev: Konut, mesken, ikamet edilen yer, yuva.

e. (119b/08), (128a/03), (132b/02), (143a/07)

e.+de (100b/10), (111b/02)

e.+dürür (122b/13)

e.+i (122b/12), (122b/13)

e.+inden (133a/05)

e.+ler (126b/01), (128a/06), (133b/02)

e.+leri (127b/17)

e.+lerinde (112a/03), (117a/11), (117a/17)

e.+lerinden (102b/16)

e.+lerine (105b/03)

e.+ümüzde (112b/01)

[=20]

evet: Onay ifadesi, tasdik sözü.

e. (102b/08), (119a/10), (119a/11), (121b/12), (147b/05), (157b/02)

[=6]

evlâ : < Ar. Daha layık.

e.+durur (107a/17), (113b/17), (120b/17)

[=3]

evlâd: < Ar. Çocuklar, bir kimsenin soyundan gelenler.

e.+ları (117b/09)

[=1]

evs : < Ar. Medinedeki Arap kabilelerden birinin adı.

e. (120a/04)

[=1]

evvel: < Ar. Önce olan, ilk.

e. (107a/16), (117b/04), (133b/15), (138a/14), (151a/09)

e.+den (142a/05)

e.+inji (152a/08)

e.+inde (106a/05), (130a/03)

e.+lerünj (101b/14)

[=10]

evvelā: < Ar. bk. evvel.

e. (105a/16)

[=1]

ey: Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek için kullanılır.

e. (100b/08), (100b/16), (102a/01), (102b/02), (103a/01), (103a/08), (105a/09),
(106a/09), (106a/12), (110a/09), (115b/09), (116b/02), (119a/12), (131a/10), (135a/01),
(139b/02), (141a/01), (146a/03), (151b/11), (152b/12)

[=20]

eyd-: Söylemek, demek.

e.-eler (110a/12), (148a/02)

e.-iñ (131b/04)

e.-iser (112b/13)

e.-ür (111a/08), (112a/13), (122a/15), (129a/10), (130b/01), (146a/12), (150b/04)

e.-ürdi (147b/13)

e.-ürdünj (100b/15)

e.-üridi (147b/13)

e.-ürler (100b/14), (113b/11), (114a/09), (120b/13), (123a/01), (130a/10),
(130a/17), (137b/01), (138a/12), (138a/15), (138b/04), (148a/04), (151a/14)

e.-ürleridi (144b/15)

e.-ürsin (118a/17)

e.-ürsüz (137a/11)

e.-üserüz (155b/06)

[=30]

[=1]

eyit-: bk. eyd-

e.-di (103a/03), (115b/014), (115b/015), (115b/016), (115b/017), (122a/17), (123a/09), (124b/10), (139b/14), (144a/11), (144a/12), (146b/09), (147a/13), (147b/17), (149b/10), (149b/15), (150a/03), (153a/03), (153a/05), (153a/10), (153a/17), (153b/02), (153b/06), (153b/08), (153b/13), (153b/15), (153b/16), (154a/03), (154a/05), (154a/06), (154a/14), (154a/16), (155b/01), (156a/07), (156a/13), (156a/15), (156b/02)

e.-diler (122b/10), (138a/06), (142b/17), (143a/15), (147a/14), (147a/16), (147b/14), (155b/17)

e.-dük (155a/14)

e.-dün (144b/02)

e.-me (148a/14)

e.-meñ (131b/11)

[=49]

eyle: Öyle, o şekilde.

e. (116a/10), (117a/15), (134b/03), (139a/07), (156b/10), (156b/14)

[=6]

eyle-: Yapmak, etmek.

e. (135b/05)

e.-mekdürür (139a/13)

e.-sün (157b/06)

[=3]

eylük: bk. eyülik.

e. (120b/14), (122b/11), (122b/11), (142a/14), (155b/05), (155b/06)

[=6]

eyt-: Söylemek.

e. (105a/09), (112b/03), (112b/05), (112b/10), (113b/12), (114a/06), (114a/15), (117a/14), (117b/02), (118b/09), (120a/14), (130a/12), (135b/07), (135b/09), (136a/05), (137a/14), (138a/09), (138a/13), (138a/16), (138b/03), (138b/15), (141b/16), (142a/03), (142a/12), (142a/17), (142b/09), (143a/11), (143a/16), (143b/02), (144a/02), (144b/10),

(145a/01), (145a/07), (148a/10), (148b/01), (148b/06), (149a/04), (155a/08), (156b/17), (157a/14), (157b/01)

e.-di (116b/02), (119a/11), (119a/11), (139b/15), (140a/02)

e.-diler (117a/13), (117b/15), (139b/08), (143b/13)

e.-me (135b/05)

e.-seler (113a/16)

e.-ti (101b/11)

[=53]

eyü: Beğenilecek nitelikleri bulunan, iyi.

e. (102a/01), (113b/12), (122b/13), (124a/01), (126a/14), (127a/12), (127b/04), (129b/14), (132a/14), (132b/06), (134a/09), (136a/05), (136a/06), (136b/08), (142a/01), (142a/15), (145a/04), (145a/17), (145b/01), (148b/08), (148b/08), (149a/14), (149b/02), (155b/04), (157a/04), (157b/07)

e.+den (101b/07)

e.+dür (111b/02)

e.+dürür (149b/03)

e.+nüñ (112b/06)

e.+rekdürür (136b/13), (138b/05)

e.+sin (147b/04)

e.+siyle (129b/16)

[=34]

eyüd-: bk. eyt.

e.-e (151b/11)

[=1]

eyülik: Karşılık beklemeden yapılan şey, iyilik.

e.+ile (142a/13)

[=1]

ezil-: Çiğnenmek, parçalanmak.

e.-en (103a/13)

[=1]

-F-

fâ'ide: < Ar. İşe yarama.

f. (131b/16)

f.+olmadı (150b/08)

[=2]

fāris: < Ar. İran'a ait olan.

f. (152b/14)

[=1]

fāsiḳ: < Ar. Günah işleyen. Doğru yoldan çıkan.

f. (108b/10), (112b/12)

f.+lardurur (114b/09)

f.+lardururlar (107a/03)

[=4]

fāsid: < Ar. Bozulmuş olan.

f. (151b/12), (152a/13)

[=2]

faḥr: < Ar. Övünme. Gururlanma.

f.+èderdi (149b/12), (150a/04)

[=2]

faḳir: < Ar. Yoksul. Muhtaç kimse.

f.+leriçündür (113b/02)

[=1]

faḳr: < Ar. Yoksulluk. İhtiyaç sahibi olma.

f. (144a/05)

[=1]

farz: < Ar. İslam dinine göre Allah'ın kesin olarak emrettiği, terk edilmesi büyük günah ve inkarı ise küfre götüren sorumluluklar.

f.+olmak (113b/09)

[=1]

faẓl: < Ar. Bir kişide olan yüksek kıymet ve değer.

f. (100b/08)

f.+ından (121b/01)

[=2]

fedā: < Ar. Bir şey uğruna başka bir şeyden vazgeçme.

f. (131a/15)

[=1]

fekür: < Ar. bk. fikir.

f.+édeler (124a/11)

[=1]

ferište: < Far. Melek.

f. (109a/03), (141b/10), (141b/11), (143b/02)

f.+ler (103a/14), (109b/08), (122b/02), (123a/01), (123a/04), (125a/07),
(141a/03), (141b/10), (143a/17)

f.+lerden (137a/10)

f.+lerdürür (139a/01)

f.+lere (139b/12)

f.+leri (122b/06), (124b/07), (143a/06), (119b/17)

[=20]

ferqadân: < Ar. Yolcuların yönlerini bulmak için kullandıkları Küçükayı burcundaki iki yıldız.

f.+durur (121b/07)

[=1]

fesād: < Ar. Bozukluk. Doğal durumdan çıkma.

f. (112a/06), (133b/03), (133b/04), (156a/03)

f.+édiser (133a/15)

f.+ile (133b/02), (133b/15)

f.+larına (133a/16)

f.+larını (125b/13)

f.+olmaya (101b/16)

f.+olur (105b/14)

f.+uñ (133b/12)

[=12]

fesāy: ?

f. (128b/12)

[=1]

feth: < Ar. Açma. Bir şehir veya bölgeyi düşman elinden alma, ele geçirme.

f.+ola (108b/09)

f.+olduğudurur (108b/12)

[=2]

fett: < Ar. bk. feth.

f.+étmemişsin (153b/06)

[=1]

fetva: < Ar. Bir konu üzerine şeriatın hükmünü öğrenmek amacıyla sorulan soruya verilen cevap.

f. (148a/13)

[=1]

fısk: < Ar. Doğru yoldan çıkma. Günaha dalma.

f.+a (134b/15)

[=1]

fida: < Ar. bk. feda.

f.+olduğunuzda (105a/06)

[=1]

fikir: < Ar. Düşünce, zihinde tasarlanan şey.

f.+ler (151b/12)

[=1]

fikr: < Ar. bk. fikir.

f.+eden (121a/06)

f.+étmezem (149b/16), (150a/01)

[=3]

fır'avun: < Ar. Eski Mısır hükümdarına takılan unvan. Özel olarak Musa peygamber zamanında yaşayan hükümdar.

f. (103b/01), (103b/11), (144a/11), (144a/13), (144a/16), (144a/16)

f.+dan (144b/02)

f.+ı (103b/11)

f.+uñ (103b/04)

[=9]

fırdevs: < Ar. İçinde çeşitli ağaç ve meyvelerin bulunduğu bahçe. Cennette üzüm bağlarıyla ünlü köşe.

f. (157a/13)

[=1]

fitne: < Ar. Karışıklık, kargaşa.

f. (112a/09), (138b/06), (139b/07), (139b/08)

f.+den (131a/10)

f.+olur (105b/13)

f.+ye (112a/14), (112a/14)

[=8]

fuḫarā: < Ar. Yoksullar. Fakirin çoğul şekli.

f. (102a/07)

[=1]

furşat: < Ar. Fırsat kelimesinin eski bir kullanımı. Bir şeyin yapılması için uygunluk durumu.

f. (100b/06)

[=1]

furuḫ: Fırın kelimesinin eski kullanımı. Hamur pişirmeye yarayan mekanizma.

f. (156a/13)

[=1]

-G-

ḡāfil: < Ar. Etrafındaki doğrulardan habersiz, dalgın kimse.

g.+kıldıḫ (149a/01)

g.+lerdürür (131a/03)

[=2]

ḡālib: < Ar. Üstün gelen, baskın olan kimse.

g. (103a/03)

g.+dürür (119a/07)

g.+èder (107b/03)

g.+ètdi (105a/16)

g.+geleler (104b/17)

g.+ola (105a/03)

g.+olalar (104b/10)

g.+oldılar (133b/16)

g.+oldıldardı (147b/17)

g.+olmağ (130a/04)

g.+olurlarise (106b/17)

[=11]

ğālibliġ: < Ar.+T. Üstünlük. Baskın olma durumu.

g.+i (130a/06)

[=1]

ğāliblik: < Ar.+T. bk. ġālibliġ.

g. (140a/12)

[=1]

ğāyet: < Ar. Çok, pek çok, son derece.

g. (110b/15), (143b/17)

g. (115a/10)

g.+de (136a/16)

[=4]

ġafūr: < Ar. Çokça affeden, bağışlayıcı olan, şefkatli olan anlamındaki Allah'ın ismi.

g. (152b/05)

g.+durur (135b/13), (137b/07)

g.+un (118a/15)

[=4]

ġalebe: < Ar. Üstün olma. Yenmek. Bastırma.

g.+édeler (104b/09)

[=1]

ġanī: < Ar. Varlık sahibi, zengin.

g.+dürür (144b/11)

[=1]

ġanīlik: < Ar.+T. Varlıklı olma, zenginlik.

g. (125b/02)

[=1]

ġanīmet: < Ar. 1. Savaş sonrası düşmandan alınan esirler, taşınabilir veya taşınamaz mallar. 2. Kıymetli eşya.

g. (102a/03), (105a/05), (111b/03), (112b/06)

[=4]

ğar: < Ar. Mağara.

g.+dan (147a/01)

[=1]

ğarāmet: < Ar. Ödenmesi gereken borç.

g. (119a/14), (119a/14)

[=2]

ğark: < Ar. Suya batma, boğulma.

g.+étdük (144b/01)

g.+étdüm (115a/06)

g.+étdüñ (103b/10)

[=3]

ğayb: < Ar. 1. Gözle görülmesi mümkün olmayan, gizli kalan. 2. Manevi alem.

g. (116b/17)

[=1]

ğayrı: < Ar. 1. Başka bir kimse, diğeri. 2. Başına geldiği kelimeye olumsuzluk anlamı katan ek.

g. (107b/09), (107b/10), (109b/04), (121b/11), (123a/11), (128b/05), (138b/16), (140a/17), (146b/02), (146b/05), (148b/09), (148b/13), (150b/07), (152b/09)

g.+dan (133a/11), (143b/07), (157b/12)

g.+ndandurur (104a/11)

g.+sını (141a/10)

g.+ya (127a/04)

[=20]

ğazab: < Ar. Fazlaca hiddet, kırgınlık, intikam duygusuyla hareket etme.

g.+larından (156b/14)

[=1]

ğazā: < Ar. Cihat, İslām dîni uğruna yapılan savaş.

g.+édüñ (117b/13)

g.+étmeyenlerden (107b/08)

g.+kıl (115b/010), (115b/010)

g.+kıldı (108a/04), (111a/17)

g.+kıldılar (105b/02), (106a/01), (108a/07), (118a/02), (131a/08)
g.+kılmağa (111b/06)
g.+kılmağdan (111b/13)
g.+kılmağlığı (117a/12)
g.+sın (119b/07)
g.+sına (110b/13), (117a/02)
g.+sında (105a/17), (111a/12), (111a/13), (111a/13)
g.+sından (120b/11)
g.+ya (111a/03), (111b/02), (111b/05), (112a/01), (112a/04), (113b/08),
(114a/11), (117b/01), (117b/02), (117b/16), (118a/12), (119a/14), (120a/04)
[=35]

gece: Güneşin batışından sonra gün ağarınca kadar geçen zaman, gece.

g. (134a/16), (141b/08), (141b/11)

g.+de (133a/05)

g.+den (141b/11)

g.+yi (121a/07), (134a/15)

[=7]

gecik-: Belirlenen zamandan sonraya kalmak, zamanı aşmak.

g.-mek (125b/06)

[=1]

gecikdür-: Geç kalmasını sağlamak, gecikmesi için çabalamak.

g.-ürsin (139b/17)

[=1]

geç-: 1. Başka yere geçmek, yer değişimi. 2. Yolu kullanmak. 3. Vazgeçmek, geri bırakmak. 4. Bir olayı yaşamış olmak. 5. Bir yeri veya durumu aşmak. 6. Sona kalmak, bitmek.

g.-di (101b/14), (106b/10), (130a/03), (131b/10), (131b/14), (148b/16), (150b/14)

g.-diler (153a/03)

g.-düginden (101b/06)

g.-e (120b/03)

g.-edürürler (119b/06)

g.-en (101b/13), (102b/07), (109a/04), (128b/14)

g.-eni (102b/06)
g.-enler (108b/06), (137a/05)
g.-enlerden (154a/08)
g.-enlerünj (100b/16), (122a/04)
g.-er (135a/04), (136a/06), (146b/16)
g.-mek (149a/04)
g.-meye (108b/05)
g.-mişidi (123a/06)
g.-mişleridi (114b/13)
g.-ün (117a/07)
g.-üpdürür (115a/05)
g.-üre (124a/13)

[=31]

geçici: 1. Belli bir vakit içinde olan. 2. Yerine başka şey konan.

g.+dürür (120a/14)
g.+lerdürür (107a/08)

[=2]

geçür-: Yok etmek, helak etmek.

g.-mekden (140b/05)

[=1]

gel-: Bir yerden bir yere varmak, ulaşmak.

g.-di (103a/04), (112a/11), (114a/13), (115a/13), (115b/016), (116a/16),
(116b/01), (116b/03), (116b/08), (118a/06), (119a/10), (122a/10), (122a/13), (125b/05),
(131b/03), (133b/12), (134a/01), (139b/05), (142a/03), (143a/15), (144a/10), (152a/06)

g.-diler (105b/01), (108a/07), (115a/10), (116b/06), (116b/06), (116b/07),
(119b/10), (131a/06), (146a/03), (153a/12), (154a/10)

g.-direler (118b/01)

g.-diyse (101a/01)

g.-düm (153a/06)

g.-dünjüz (151a/08)

g.-e (102a/15), (123a/04), (124a/14), (131a/11), (139b/02), (144b/04), (156b/04)

g.-ecek (112b/10)

g.-eler (104b/17), (123a/04)
g.-emez (146b/12)
g.-en (115a/02), (148a/02)
g.-esin (100b/10)
g.-ir (139b/08)
g.-medi (115a/04), (139b/10), (145a/14)
g.-mekden (135b/15)
g.-mez (127a/17), (127b/03)
g.-mezdi (153a/02)
g.-mezler (112b/16)
g.-mezlerise (155a/16)
g.-mişdürür (156a/02)
g.-seler (118a/16)
g.-üb (114a/16)
g.-üp (129a/03)
g.-ür (112a/17), (118b/02), (142a/14), (142a/14), (152a/08), (152a/09)
g.-ürdi (131a/16)
g.-ürüz (128b/13)
[=73]

geleci: 1. Boş söz, lakırdı, eğlence için söylenen sözcük. 2. Dedikodu.

g.+ederüz (114a/09)
g.+sini (116a/02)
[=2]

gelice: bk. geleci.

g.+lerini (116b/16)
[=1]

gelici: Gelen kimse.

g. (135b/07), (136a/05), (136a/06), (145b/06), (145b/06)
g.+dir (137a/12)
g.+leri (138b/05)
[=7]

gemi: Su üstünde yol alarak insan ve yük taşımaya uygun deniz aracı.

g. (140a/14)

g.+ler (121a/16)

g.+ye (133a/12), (140b/15), (153b/12)

g.+yi (154b/06)

g.+yki (154b/02)

[=7]

gençlik: İnsan hayatının çocukluk ve yetişkinlik arasındaki evresi.

g. (144b/09)

[=1]

genez: Kolay.

g. (104b/13)

[=1]

ger: Eğer edatının eski kullanım şekli.

g. (103a/09)

[=1]

gerçek: İnkâr edilemeyecek kadar açık olan, var olan. Doğruluk.

g. (111b/10), (114b/02), (114b/04), (115b/014), (150a/01)

g.+dürür (115b/015), (147b/11)

[=7]

gerek: Bir halin oluşabilmesinin bağlı olduğu şey. Lazım olan.

g. (139a/07), (156b/10)

g.+dür (135b/03), (145a/11)

g.+dürür (128b/16), (134b/03), (141a/01), (156b/09)

g.+ise (117a/07), (144b/11), (145a/02), (145a/02)

g.+se (117a/06)

[=13]

geri: 1. Arkada bulunan. Bir şeyin sonradan gelen kısmı. 2. Eski zaman, mazi. 3. Başka.

g. (117a/11)

g.+ye (110a/03), (112a/03)

g.+yü (129a/04)

[=4]

gerü: bk. geri.

g. (116b/03)

g. (118b/12)

[=2]

getür- : Bir şeyin gelmesini sağlamak. Taşımak. Gelmesine yol açmak.

g. (140a/14)

g. (146a/06), (153a/03)

g.-di (107b/15), (108b/13), (116b/09), (116b/09), (116b/10), (117a/03), (117a/03),
(117a/03), (120b/10), (155b/04)

g.-diler (105b/01), (105b/05), (108a/06), (113b/14), (118a/01), (124a/12),
(128b/03), (130a/14), (146a/15)

g.-dügiçün (149b/15)

g.-dügünüzden (114b/01)

g.-dügünüzle (107b/07)

g.-dükde (130b/09)

g.-düñ (153b/14), (154a/05)

g.-düñüz (122b/05)

g.-e (108b/08)

g.-ebilürseñ (103b/17)

g.-eler (139b/01), (142b/11)

g.-enler (108a/03)

g.-enlerden (132a/10)

g.-enlere (134a/08)

g.-esin (143a/06)

g.-esiz (128a/10)

g.-evüz (144b/04), (157a/17)

g.-icilerdürür (130a/08)

g.-medükile (109a/10)

g.-mekden (115a/17), (137b/14), (143a/14), (152a/05)

g.-mekile (115a/17), (129b/14)

g.-mesün (113a/02), (117b/09), (149a/06)

g.-meye (116b/01)

g.-mezler (103b/14), (109a/14), (109a/14), (111b/16), (130b/04), (130b/07), (134a/11), (142b/12), (146b/05)

g.-mezlerise (106b/09), (139b/01)

g.-mezüz (142b/17), (143a/09)

g.-se (120b/02)

g.-sevüz (130a/09)

g.-sün (147b/03), (149a/05)

g.-ünj (117b/13), (156a/10), (156a/15)

g.-ür (119a/17)

g.-ürem (120b/11)

g.-ürler (111b/12), (126a/02), (127a/03), (130a/05)

g.-ürlerise (155a/17)

[=79]

gey-: Dışarıdan gelebilecek etkilerden korunmak amaçlı örtünmek, giymek.

g.-eler (149a/17)

g.-er (121a/15)

[=2]

gez-: Bir yerde dolaşmak, yürümek.

g.-em (152b/15)

[=1]

gibi: -e benzer, imişçesine.

g. (101a/16), (102a/07), (102b/15), (103b/02), (103b/02), (108a/03), (108a/03), (109a/06), (109a/06), (111a/12), (114b/13), (115a/01), (116b/03), (117a/04), (120a/04), (120a/04), (120a/04), (121a/04), (121a/16), (121b/08), (122a/17), (122a/17), (125a/07), (125a/17), (125b/01), (125b/02), (126a/14), (126a/15), (127b/07), (127b/17), (127b/17), (127b/17), (127b/17), (127b/17), (128a/01), (128a/05), (128a/06), (128a/06), (128a/07), (129a/11), (134a/14), (136a/07), (136b/09), (136b/09), (138a/11), (138a/13), (140a/10), (140a/11), (142a/11), (142a/11), (142b/12), (143b/17), (147a/12), (147b/08), (147b/09), (149a/10), (151a/08), (155b/11), (155b/11)

g.+dür (150b/12)

[=59]

gid-: bk. git.

g.-e (102b/14)
g.-eler (105b/07)
g.-ene (107b/04)
g.-erler (121a/17)
g.-ün (146b/10)
[=5]

gider-: Ortadan kaldırmak, yok etmek.

g.-dügümüzle (142b/06)
g.-medi (142b/07)
g.-megi (138b/17)
g.-mekiçün (131a/11), (152a/13)
g.-se (124b/16)
g.-ür (100b/06)
g.-ürdün (142b/04)
[=8]

gir-: 1. İçeriye geçmek. 2. İçine sığmak. 3. Katılmak, yer almak. 4. İncelemek.

g.-di (139b/05), (149b/13)
g.-diler (115a/11)
g.-dilerdi (133b/15)
g.-dün (150a/09)
g.-e (135a/06)
g.-elerdi (113a/09)
g.-icek (120a/01)
g.-mekiçün (133b/14)
g.-ün (123a/02)
g.-ür (122b/07), (122b/14)
g.-ürler (151b/17)
[=13]

giriftar: < Far. Tutkun, müptela.

g.+édüb (138b/09)
[=1]

git-: 1. Bir yöne doğru hareket etme. 2. Bir yerden ayrılma. 3. Ulaşma. 4. Tüketilme, elden çıkma.

g. (140a/03)

g.-di (111a/11), (116b/09), (153b/11)

g.-diler (106a/01), (123b/16), (154a/01)

g.-dükleri (153a/12)

g.-düñ (100b/10)

g.-mediler (105b/06)

g.-mekile (129a/03)

g.-mesün (136a/08)

[=12]

giz: Sır, saklı olan.

g. (111a/03), (113a/01), (118a/07), (123b/06), (125b/04), (139a/08), (145b/17), (148b/12), (150a/16)

[=9]

gizle-: 1. Bir durumu açığa çıkarmamak. 2. Görünmesini engellemek, saklamak.

g.-dünjüz (110a/13), (110a/14)

g.-r (125a/11)

g.-rler (122a/01)

g.-rsiz (121b/10)

g.-ye (125a/14)

[=6]

gizli: 1. Görünmez halde olan. 2. Saklı

g.+yü (120a/17)

[=1]

gizlü: bk. gizli.

g. (118b/13)

[=1]

göc: bk. göç.

g.+ügüz (128a/01)

[=1]

göç-: Bireysel veya toplumsal olarak buldukları yerleşim alanlarını terkederek başka bir yere gitme, taşınma.

g.-ür (110b/13)

[=1]

gög: bk. gök.

g.+e (143a/08), (143a/09), (143a/09)

g.+i (110a/16), (143a/11)

[=5]

gök: 1. Dünyanın dışını sarmalayan hava tabakası. 2. Uzay boşluğu, sema. 3. Yeşile çalan mavi renk.

g. (137b/03), (148b/12)

g.+dedürür (124b/05)

g.+den (115a/12), (121a/01), (126a/03), (143b/02), (150a/15), (150b/13)

g.+ler (110b/14), (127b/05), (138a/11), (144a/14)

g.+lerde (124b/13), (127a/05)

g.+lerdedürür (138b/12)

g.+leri (151b/08)

g.+lerüñ (146b/01), (148b/08)

[=19]

gölge: 1. Bir nesnenin ışığı engelleyerek oluşturduğu karaltı. 2. Güneşin yakıcılığından korunulan yer.

g.+si (124b/02), (155b/11)

g.+ye (115a/10)

[=3]

gölgelen-: Gölge oluşturan bir yerde durma.

g.-ecek (128a/05)

[=1]

göñl: bk. gönül.

g. (120a/10)

g.+i (130b/11)

g.+iñüzde (105a/11)

g.+ini (130b/13), (149a/01)

g.+ünüzdedürür (135b/11)

g.+ünüzde (138a/11)

[=7]

gönlek: Üst giysi, gömlek.

g.+ler (128a/07), (128a/08)

[=2]

gönül: 1. Yürekte olduğu varsayılan özellikler. Kişinin iç alemi. 2. İstek.

g. (136b/16)

g.+lerden (102b/06)

g.+leri (107a/02), (111b/17), (113a/01), (113b/05), (117b/17), (118b/07),
(120a/10), (121b/16), (131a/02), (137b/10), (152b/02)

g.+lerinde (103a/10), (116b/12)

g.+lerindedürür (114a/06), (116b/16)

g.+lerine (146a/16)

g.+lerini (104b/02), (104b/04)

g.+lerinüj (107b/05), (156b/11)

g.+lerü (127b/11)

[=23]

gönder-: Bir yere doğru gitmesini sağlamak, yollamak.

g.-di (133b/03), (133b/03), (134a/04), (143a/16), (153b/11)

g.-dügümüz (143b/13)

g.-dük (124a/08), (124a/09)

g.-dükidi (141b/05)

g.-emezdi (139a/17)

g.-medük (138b/11), (144b/06)

g.-mekden (139a/12)

g.-mezüz (152a/10)

g.-ürse (127b/02)

[=15]

göndür-: bk. gönder.

g.-dük (125b/11), (133a/17)

g.-e (150a/14)

g.-evüz (134b/12)

g.-ün (147b/01)

g.-ür (134a/17)

[=6]

gör-: 1. Göz yoluyla bir şeyin varlığını tespit etmek. 2. Bir duruma dair yargıda bulunmak, değerlendirmeye almak. 3. Tanıklık etmek.

g. (114a/12), (115a/09), (138a/04)

g.-di (112a/03), (139b/04)

g.-diler (103a/09), (101b/15), (116b/10), (117a/12)

g.-dü (129a/04)

g.-dügüme (153b/08)

g.-dün (137a/01)

g.-dükde (122b/04), (139b/09)

g.-düklerin (124a/07)

g.-düklerinden (123b/17)

g.-dükmi (153a/06)

g.-dün (139b/15)

g.-dünise (150a/11)

g.-dürür (105b/04)

g.-eler (151b/16)

g.-en (139a/16)

g.-esin (113a/14), (151a/04)

g.-esiz (124b/17)

g.-iser (118b/12)

g.-medünîçün (121b/03)

g.-medünüz (109a/03), (111a/12)

g.-mege (127b/11)

g.-megi (139b/04), (139b/06)

g.-meyüb (138a/15)

g.-mezler (109a/16), (125a/15)

g.-mezsiz (126b/15)

g.-mezsiz (103a/07)

g.-señ (103a/13)

g.-ür (118b/11), (120a/15), (120a/16), (120a/16), (128a/01), (148b/08)

g.-ürem (103a/07)

g.-ürler (110b/10)

g.-ürlerise (110a/03)

g.-ürsin (146b/14), (151a/12)

g.-ürsün (121a/16)

[=50]

göre: -e uygun

g. (110b/03), (135b/05), (142a/13)

[=3]

görünmez: Göze çarpmayan.

g. (137b/10)

[=1]

göster-: Ortaya çıkararak görünür hale getirmek, göz önüne koymak.

g.-di (102b/02), (102b/09)

g.-dük (139b/06)

g.-e (147a/05)

g.-eler (120a/01), (128b/08)

g.-elim (102b/03)

g.-enler (118a/06)

g.-mekiçün (133a/07)

g.-mekile (102b/17)

g.-ür (102b/06), (102b/08)

g.-ürler (113a/08)

[=13]

götür-: 1. Yanına alarak gitmek. 2. Bir nesneyi başka bir yere ulaştırmak. 3. Yanında taşımak. 4. Alıp gitmek.

g.-di (116b/04)

g.-eler (124a/11)

g.-enlerü (6122a/0)

g.-mege (128a/01)

[=4]

götürt-: Götürme işini başkasına yaptırmak.

g.-dük (140b/15)

[=1]

götürül-: Götürmek fiiline nesne olmak.

g.-di (133b/04)

[=1]

göz: 1. Görmeyi sağlayan organ. 2. Suyun çıktığı kaynak. 3. İncelemek.

g. (102b/07), (136b/16)

g.+den (118b/11)

g.+e (102b/07)

g.+iyile (135a/13)

g.+leri (118b/02), (156b/11)

g.+lerinde (102b/08)

g.+lerine (131a/02)

g.+lerler (119a/15)

g.+lerü (127b/11)

g.+üñ (148b/16)

[=12]

gözcü: Gözetlemek eylemini yapan.

g.+lerüz (112b/10)

[=1]

gözle-: 1. Bir şeyin olmasını veya birinin gelmesini beklemek. 2. Dikkatlice bakmak. 3.

Araştırıp incelemek.

g.-mezler (106b/17), (107a/01), (107a/07)

g.-mezsiz (112b/06)

g.-ñ (112b/09)

g.-rüz (112b/07)

[=6]

gumān: < Far. Şüphesiz.

g. (119a/10), (144a/01)

g.+ètdi (111b/17)

g.+larında (111b/17)

[=4]

güc: bk. güç.

g.+i (127a/10)

g.+ümüz (111b/05)

g.+ünüz (140a/05)

[=3]

güce-: Zorlama, güç duruma düşürme.

g.-diler (130b/10)

[=1]

güç: 1. Kolay olmayan, yapılması çetin iş. 2. Etkiye direnme kabiliyeti.

g. (123b/17)

g.+édüñ (110b/13), (111a/16)

g.+étmezisenüz (111a/01)

g.+ile (112b/11), (154b/06)

g.+leri (127a/06), (156b/01)

g.+ünüz (104a/08)

[=9]

güdüci: Giderici, ortadan kaldıran.

g.+dürür (133a/09)

[=1]

gül-: Neşeyle oluşan yüzdeki değişim ve ses çıkarma.

g.-sünler (117a/15)

[=1]

güliš-: Karşılıklı olarak gülmek.

g.-diler (117a/03)

g.-irüz (114a/09)

g.-ürleridi (114a/11)

[=3]

gülümsü-: Hafifçe gülmek.

g.-megi (151a/17)

[=1]

gümiş: bk. gümüş.

g. (110a/07), (117a/02)

[=2]

gümüş: Değerli bir maden.

g.+ünüzle (147b/01)

[=1]

gün: Dünyanın etrafında dönmesiyle oluşan yirmi dört saatlik zaman dilimi.

g. (110a/10), (115b/014), (116b/01), (116b/03), (116b/09), (116b/10), (119a/09), (125a/02), (138b/03), (138b/03), (141b/08), (147a/15), (147a/15), (155b/08), (156b/04), (156b/05), (156b/06)

g.+de (102a/09), (138a/17), (141b/14)

g.+e (116b/13), (128b/02)

g.+i (106a/13), (108b/13), (119b/04), (128a/01), (128a/02), (128a/14), (131a/10), (139a/09), (141a/01), (143a/04), (144b/04), (151a/04), (151a/07), (151b/11)

g.+idür (106a/13)

g.+idürür (156b/04)

g.+inde (102a/09), (108a/09), (118b/14), (120a/02), (122a/14), (129a/16), (129b/09), (130b/14), (131a/13), (132b/04), (134b/06), (137b/09), (138b/01), (150b/08), (157a/08), (6122a/0)

g.+ine (107b/16), (108a/03), (109a/14), (111b/13), (111b/16), (119b/01), (139b/17)

g.+ki (110a/16), (156b/10)

g.+ler (110b/14)

g.+ün (138b/02)

[=65]

günāh: < Far. Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan davranış.

g. (118a/12), (118a/14), (118a/15), (118b/04), (151a/12)

g.+a (100b/04), (119a/02)

g.+dan (132a/07)

g.+ile (152b/06)

g.+işlediler (132a/06)

g.+lar (103a/17), (132a/04)

g.+lara (117a/16)

g.+lardan (122a/08), (123a/07), (152b/01)

g.+ları (103b/10)

g.+larından (120a/07), (120b/03), (122a/06), (135b/13)

g.+larını (122a/05), (135a/03), (135b/06)

g.+larile (103b/03)

g.+laruñuzı (100b/07)

g.+oldı (137a/04)

[=27]

günāhlu: < Far.+T. Günah sahibi kimse.

g.+lardurur (112b/17)

[=1]

günahķūr: < Far. Günah işleyen, kötü yola girmiş kimse.

g. (151a/15), (151a/16)

[=2]

gündüz: Güneşin doğuşuyla batışı arasında geçen aydınlık zaman dilimi.

g. (134a/17), (141b/10)

g.+i (121a/08), (134a/15)

[=4]

güneş: Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü ve bu gezegenlere ısı ve ışık kaynağı olan gök cismi.

g. (155a/12), (155b/10), (155b/11)

g.+i (121a/08), (146b/14), (155a/12), (155b/08)

[=7]

gür: Bolca ve güçlü bir şekilde fişkıran, verimli.

g. (143a/01)

[=1]

gürūh: < Far. Topluluk, cemaat, grup.

g. (148a/11)

g.+a (101a/16)

[=2]

gürüldetici: Gürültü çıkaran.

g. (140b/10)

[=1]

güzide: < Far. Seçkin, seçilmiş, elit.

g. (132a/12), (137a/09)

[=2]

gūyā: < Far. Sanki, galiba.

g. (145b/16)

[=1]

-H-

ḥāc: < Ar. İslām dîninde, kurban bayramı günlerinde belli usûllere göre Kâbe'yi ziyâret edilerek yapılan farz ibâdet.

h.+ları (108a/01)

[=1]

ḥāl: < Ar. Durum.

h. (100b/02), (101a/07), (101a/09), (102a/16), (106b/17), (109b/03), (109b/12), (112b/02), (113a/05), (113a/10), (116a/15), (117b/08), (117b/12), (118b/01), (118b/05), (121b/16), (124b/04), (125a/11), (127b/04), (129a/08), (129b/17), (130b/11), (135a/09), (147a/06), (149b/11), (149b/14), (150a/04), (150b/03), (151b/05)

h.+de (101a/06), (107b/12), (108a/13), (111a/06), (111a/07), (111a/07), (111a/16), (111a/16), (114a/03), (114b/11), (115b/05), (118a/05), (121a/09), (121a/12), (122b/17), (129a/13), (141b/13), (143b/08), (145b/02), (149b/01)

h.+i (151a/15)

h.+inde (122b/03)

h.+leri (101b/15)

[=52]

ḥāşā: < Ar. Bir kimsenin kabul edemeyeceği, mümkün görülmeyen bir şeyden bahsederken söylenen ret sözü.

h. (121b/08)

[=1]

ḥāzır: < Ar. Hazır.

h. (151b/07)

h.+êtmedüm (151b/09)

[=2]

ḥabbāb: < Ar. İslâmiyet'i ilk kabul eden sahâbîlerden biri. Habbab b. Eret.

h.+durur (131a/07)

[=1]

ḥabîb: < Ar. Sevgili, dost.

h.+sin (145a/11)

[=1]

ḥabis: < Ar. Hapis.

h.+ét (148b/14)

[=1]

ḥabur: < Ar. Bilge.

h. (130b/01)

[=1]

ḥad: < Ar. Sınır.

h.+den (107a/08), (149a/03)

h.+lerini (119a/08)

[=3]

ḥaḳ: < Ar. 1. Allah. 2. Gerçek, doğru.

h. (102a/17), (112a/12), (142a/03), (143a/11), (150b/08)

h.+durur (156b/05)

[=6]

ḥaḳḳ: < Ar. bk. ḥaḳ.

h.+a (105b/16), (108a/06), (121b/04), (123b/08), (126b/14), (130b/05)

h.+ā (121b/17)

h.+ın (116b/01)

h.+ında (116a/16), (141b/05)

h.+ını (116b/11), (135b/14)

h.+ıse (100b/17)

h.+içün (125a/05), (125b/11)

h.+ile (144b/05), (146a/14)

[=17]

ḥaḳîm: < Ar. Hâkimiyet kurmuş olan.

h.+durur (109a/13)

[=1]

ḥalīm: < Ar. Allah'ın sıfatlarından biri. “Şiddetle cezâlandırmayıp yumuşak davranan.”

h.+dürür (137b/07)

[=1]

ḥamd: < Ar. Minnet ve şükran bildirmek.

h.+étmek (127a/14)

[=1]

ḥamza: < Ar. Hz. Peygamber'in amcası.

h. (132b/10), (132b/14)

[=2]

ḥarām: < Ar. Haram.

h. (106b/02), (106b/13), (109a/16)

h.+durur (131b/12), (132b/02)

h.+éderler (110b/08)

h.+étđi (131b/08), (136b/01)

h.+étmeyeydüñ (123a/12)

h.+ı (108a/02)

h.+kıldı (109a/17), (109b/01), (110b/10)

h.+kıldığınuy (110b/09)

h.+kıldığ (132a/01)

h.+olsa (135b/05)

h.+uy (101a/10)

[=17]

ḥarāmılg: < Ar.+T. Haramlık.

h.+ılan (110b/05)

[=1]

ḥarāret: < Ar. Sıcaklık.

h.+inden (155b/10)

[=1]

ḥarem: < Ar. Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer, sınır.

h.+ine (109a/08)

[=1]

ħariş: < Ar. İstekli olan, hırslı.

h.+olursuñ (123b/04)

[=1]

ħased: < Ar. Kıskançlık, çekememe.

h.+lerinden (156b/14)

[=1]

ħasenât: < Ar. İyilikler, hayırlı işler.

h.+da (108a/03)

[=1]

ħasret: < Ar. Kavuşma arzusu, özlem.

h.+olusar (101b/04)

[=1]

ħasretlü: < Ar.+T. Hasreti olan, özlem duyan.

h. (136a/09)

[=1]

ħasta: < Far. Sağlığı yerinde olmayan.

h.+lar (118a/11)

[=1]

ħaşem: < Ar. Bir kişinin yanında olan adamları.

h. (133b/08)

[=1]

ħatta: < Ar. Bile, üstelik.

h. (112a/11)

[=1]

ħavâle: < Ar. Bir işi başkasının sorumluluğuna bırakma.

h. (126a/11)

h.+kılmağıla (111a/01)

[=2]

ħazer: < Ar. Sakınma, kaçınma.

h.+édeler (139a/07)

h.+éderler (114a/04)

[=2]

hazeru: < Ar. “ Evimizde oturduk.” anlamında.

h. (112b/01)

[=1]

hazır: < Ar. Hazır.

h.+olma (117b/06)

[=1]

hazret: < Ar. Kat, huzur.

h.+de (155b/05)

h.+den (133a/01)

h.+inde (117a/07)

h.+ine (149b/15)

h.+inüñ (119b/02)

h.+ümüzden (127a/11), (153a/15)

h.+ünğden (101a/01), (142a/02), (146a/05)

[=10]

helâl: < Ar. Helal.

h. (105a/08), (110b/10), (131b/05)

h.+den (127a/02), (140b/16)

h.+dür (132b/02)

h.+dürür (105a/06), (131b/12)

h.+éderler (110b/08)

h.+étçük (131b/12)

[=10]

hicâb: < Ar. Utanmak, mahcûbiyet hâli.

h. (137b/10)

h.+ın (146a/08)

h.+larım (152b/02)

[=3]

hikâyet: < Ar. Hikâye.

h.+idürür (100b/16)

[=1]

hikmet: < Ar. Aklın ermediği sebep. 2. Bilgelik.

h. (120b/04)

h.+den (137a/06)

h.+ile (130a/13), (144b/06)

h.+lü (104b/06)

h.+üm (130a/12)

[=6]

hisâb: < Ar. 1. Tasarlama, plan kurma. 2. Önceden verilen karar.

h.+ınlâ (134b/08)

[=1]

huccet: < Ar. Delil.

h. (105a/05), (136b/04), (146b/06), (148b/04)

[=4]

huccetsüz: < Ar. Delilsiz.

h. (122a/07)

[=1]

hudeybe: < Ar. Mekkeli müşriklerin İslâm Devleti'ni resmen tanıdıklarını gösteren belgeyi imzaladıkları barış antlaşması, Hudeybiye Antlaşması.

h. (108b/12)

[=1]

hudūd: < Ar. Sınır, çizgi.

h. (119a/08)

h.+unı (129a/04)

[=2]

hulle: < Ar. Elbise, cennette giyilecek giysi.

h.+ler (149a/17)

[=1]

huneyn: < Ar. Hz. Peygamber ile Hevâzinliler arasında yapılan savaş, Huneyn Savaşı.

h. (108b/13), (111a/13)

[=2]

hurum: < Ar. Haram.

h.+durur (110a/17)

[=1]

hüddam: < Ar. Hizmetçi.

h. (115b/011)

[=1]

hüküm: < Ar. bk. hüküm.

h. (106b/10)

h.+éder (127b/04), (132b/03)

h.+étđi (135b/01)

h.+inde (148b/10)

[=5]

hüküm: < Ar. Yargı, karar.

h. (110b/02)

h.+dürür (125a/15)

[=2]

hüsn: < Ar. Çok, en güzel.

h.+a (125b/09)

[=1]

hātun: < Far. Hanım, kadın.

h. (117b/05)

[=1]

hāyın: < Ar. Hâin.

h.+olalar (104a/03)

h.+oldular (105a/15)

h.+olmañ (100b/01), (100b/01)

[=4]

haber: < Ar. Haber.

h.+getürđi (120b/10)

h.+getürse (120b/02)

h.+i (115a/05)

h.+ini (155a/09)

h.+ler (118b/11)

h.+lerini (146a/14)

h.+vèrði (114a/12), (115b/016), (118b/10), (148b/03), (153a/09)

h.+vèrdiler (116b/07)

h.+vèrdükde (139b/09)

h.+vèrdüñ (153a/11)

h.+vère (114a/05), (118b/14), (120b/01)

h.+vèrelüm (157a/01)

h.+vèrem (153b/10)

h.+vèreyim (154a/17)

h.+vèrilmedüñüz (143b/15)

h.+vèrüñ (133a/13)

h.+vèrür (148a/13)

[=23]

ḥabîr: < Ar. 1. Allah'ın isimlerinden biri, her şeyden haberdar olan. 2. Haberi olan, vâkîf, haberdar.

h. (135a/03), (136a/12)

[=2]

ḥabîş: < Ar. Pis, murdar.

h.+kılmağičün (101b/08)

[=1]

ḥadem: < Ar. Hizmet edenler.

h. (133b/08), (149b/13)

[=2]

ḥāl: < Ar. bk. ḥāl.

h.+i (151a/05)

[=1]

ḥalās: < Ar. Kurtuluş, kurtulma.

h.+olalar (140a/02)

[=1]

ḥalîl: < Ar. Gerçek ve sâdık dost

h. (141a/11)

[=1]

ḥalk: < Ar. Halk

h. (147b/14)

h.+a (102b/17), (106a/12), (124a/10), (126b/06), (139b/06), (142b/14)

h.+dan (103a/03), (125a/12), (129a/02)

h.+ı (110a/06), (117a/02), (125b/03), (139b/03), (143a/14), (152a/05)

h.+ına (103a/04)

h.+ından (103b/11), (119b/15), (138b/08)

h.+ımı (147b/09)

h.+içün (152a/02)

h.+un (110a/05)

h.+uñ (142b/16), (144b/08)

[=25]

ḥalvet: < Ar. Hakk'a erişme amacıyla tek başına bir hücreye kapanma.

h.+de (109b/10)

[=1]

ḥarāb: < Ar. Yıkık dökük, bitik, vîran.

h.+êdevüz (134b/14)

[=1]

ḥarāc: < Ar. Kişinin rızası olmadan, zorla alınan para.

h.+vêrince (109b/03)

[=1]

ḥarc: < Ar. Harcamak, sarfetmek, tüketmek.

h. (150b/03)

h.+êde (127a/10)

h.+êder (127a/12)

h.+êderler (101b/02)

h.+êdiserler (101b/03)

h.+êtdiler (134b/15)

h.+êtdügin (119a/14)

h.+êtmezler (110a/08), (112b/17)

[=9]

ḥasta: < Far. Hasta.

h. (154b/03)

[=1]

ḥastalığ: < Far.+T. bk. ḥastalık.

h.+ı (103a/10)

[=1]

ḥastalık: < Far.+T. Hastalık.

h. (142a/11)

[=1]

ḥaşm: Haşimoğulları. < Ar. Eski bir Arap bir kabilesi.

h.+u (137b/15)

[=1]

ḥaṭā: < Ar. Hata, yanlış.

h. (136a/15)

[=1]

ḥaṭır: < Ar. Gönül, his, duygu.

h.+ları (135b/06)

[=1]

ḥayr: < Ar. Hayır, iyilik.

h. (105a/11), (134a/13)

h.+étmekden (141a/06)

h.+ımı (134b/04)

h.+ile (127b/02)

h.+işleḡ (120a/15)

[=6]

ḥazîne: < Ar. Hazine.

h.+lerine (144a/03)

[=1]

ḥırlı: Hayırlı, iyi.

h. (119a/10)

[=1]

ḥışm: < Far. Öfke, gazap, kırgınlık.

h.+étmege (134a/05)

h.+ından (106a/10)

h.+umuz (134b/17)

[=3]

hıyānet: < Ar. İhanet, hayinlik etme.

h. (100b/02)

h.+edenleri (104a/05)

[=2]

hızır: < Ar. Peygamber ya da veli olan bir zât.

h. (153a/01) ,(153a/15), (153b/02), (153b/08), (153b/15), (154a/05), (154a/16)

[=7]

hızr: < Ar. bk. hızır.

h.+a (153a/17)

[=1]

hibret: Tecrübe kazanma.

h. (107b/11)

[=1]

hılāf: < Ar. Zıt olma, aykırılık.

h.+kıldılar (116b/13)

h.+kılmağičün (117a/11)

[=2]

hiṭāb: < Ar. Bir kişinin karşısındaki insan(lar)a yönelerek konuşması, yazının ya da sözün bir kimseye yöneltilmesi.

h. (131b/07)

[=1]

hizmet: < Ar. Hizmet.

h.+lerinde (135b/12)

[=1]

hoca: < Far. Hoca.

h.+huzdurur (102a/01)

h.+muzdurur (112b/05)

h.+sı (127b/02)

[=3]

hod: < Far. Bizzat, kendi, dahi.

h. (136a/02), (136a/05), (150b/07), (152b/15), (153b/04)
[=5]

ħor: < Far. Değersiz, hakir, bayağı.

h. (113a/07), (117a/04), (117a/05), (117a/05)
h.+dururlar (124b/04)
h.+èder (107b/03), (122a/15)
h.+èdicedür (106a/11)
h.+lardurur (109b/04)
[=9]

ħorluğ: < Far.+T. bk. ħorluğ.

h.+ile (125a/14)
[=1]

ħorluğ: < Far.+T. Hakirlik, aşığılık, bayağılık.

h. (122b/01)
h.+durur (114a/04)
[=2]

ħoş: < Far. İyi, güzel, latif.

h. (113a/01), (119a/10)
h.+görmeyüb (138a/15)
[=3]

ħoşnüdlik: < Far.+T. Hoşnut olma durumu.

h. (115b/08)
[=1]

ħoşluğ: < Far.+T. İyilik, güzellik.

h.+ile (132b/07)
[=1]

ħudāvandā: < Far. Allah.

h. (100b/17)
[=1]

ħurma: < Far. Hurma.

h. (117a/03), (117a/03), (126a/13), (143a/02), (149b/06)
h.+larından (126a/13)

[=6]

huvz: Alt üst edilmek, helak olmak.

h. (101b/15), (103b/05), (106a/06), (123a/04), (125b/07), (128a/16), (128b/02),
(139b/09), (150a/16)

[=9]

hāşim: < Ar. bk. benî hāşim.

h.+den (102a/05)

[=1]

hacc: < Ar. bk. haccıekber.

h.+ıekber (106a/13)

[=1]

haccıekber: < Ar. Arife günü cumaya rastlayan hac.

h. (106a/13)

[=1]

halik: < Ar. Yaratacı, yaratan.

h.+dürür (104b/06)

[=1]

hava: < Ar. Hava.

h.+nuş (127b/13)

h.+sına (149a/03)

h.+ya (107a/04)

[=3]

hazā: < Ar. Bu (İşaret zamiri).

h. (125b/08)

[=1]

helāk: < Ar. Yok olma, perişan olma, ölme.

h. (139a/08)

h.+éderler (111b/06)

h.+étçük (134b/17)

h.+étçük (152b/10)

h.+étdün (135a/01)

h.+étdüñ (103b/10), (115a/07), (115a/08), (115a/09), (115a/12), (115a/14)

h.+étmekiçün (133b/16), (152b/11)
h.+étmekile (123a/06)
h.+étmeklik (133b/17), (134b/17)
h.+ola (113a/04), (149b/17), (150b/01)
h.+olan (102a/16)
h.+olanlaruñ (152a/08)
h.+olmağičün (102a/15)
[=22]

hem: < Far. Hem de, hem.

h. (133b/17), (149b/13)
[=2]

hemān: < Far. Derhal, hemen.

h. (136b/06), (142a/08), (145a/03)
[=3]

hemezāt: < Ar. Vesveseler, şüpheler, kuruntular.

h.+ımı (151b/04)
[=1]

henüz: < Far. Daha, hâlâ.

h. (101a/04)
[=1]

her: < Far. Her.

h. (102a/02), (102b/05), (102b/10), (103a/12), (103b/11), (103b/16), (104a/12),
(104b/06), (106b/05), (108a/17), (109a/12), (111a/03), (113a/01), (114a/02), (118a/07),
(121a/05), (123a/15), (123b/06), (124b/02), (124b/13), (125b/04), (126b/02), (127b/02),
(128a/14), (128b/16), (129b/16), (131a/11), (131a/12), (131a/17), (134b/03), (134b/04),
(134b/08), (134b/09), (135a/04), (135a/07), (136b/03), (136b/13), (139a/08), (140a/03),
(141a/02), (141a/02), (141a/05), (142a/12), (142b/15), (143b/04), (145a/03), (145b/16),
(148b/12), (149a/05), (149a/06), (150a/16), (150b/16), (151a/11), (152a/02), (152a/09),
(154b/06), (155a/10), (157b/04)

[=58]

herbār: < Far. Her seferinde.

h. (143b/10)

[=1]

heybet: < Ar. 1. Ululuk, azamet. 2. Korku salan.

h.+étmekile (124a/17)

h.+ile (120a/01)

h.+inden (138b/02)

[=3]

hiç: < Far. Hiç.

h. (125a/03), (127a/10), (127a/13), (127a/17), (127b/03), (127b/09), (148b/13),
(150a/17), (157a/14)

h.+oldı (142a/04)

[=10]

hidāyet: < Ar. 1. Doğru yolu gösterme. 2. Allah yolu, doğru yol.

h. (146a/15)

h.+i (138b/11)

h.+leri (123b/05)

[=3]

hile: < Ar. Yanıltmak, kandırmak.

h. (103a/09)

[=1]

-I-

ırāğ: bk. ırāk.

1.+olub (135a/07)

[=1]

ırāk: Uzak.

1.+dan (151b/16)

1.+olasın (145a/06)

1.+oldı (111b/04)

1. sız (146b/04)

[=4]

ırāklan-: Uzaklaşmak.

1.-ur (142a/10)

[=1]

ıraklıg: Uzaklık.

1.+ile (137a/09)

[=1]

ırğa-: Yerinden oynatmak, harekete geçirmek.

1.-yalar (141b/01)

[=1]

ırmağ: bk. ırmağ.

1.+ı (149b/06)

[=1]

ırmağ: İrmak.

1. (149b/10)

1.+lar (115b/05), (118a/05), (122b/14), (143a/03)

1.+ları (121b/03)

[=6]

ışmarla-: Tembih etmek, söylemek.

1.-duğunı (153b/17)

1.-mağ (153a/16)

[=2]

ıssı: Isı, sıcaklık.

1.+dan (128a/07)

1.+oldı (115a/10)

[=2]

-İ-

İMĀN: < Ar. Allah'a ve Allah'tan gelen her şeye inanma.

i. (105a/11), (107b/15), (113a/08), (118a/01), (123b/07), (127a/03)

i.+a (149b/16), (152b/04)

i.+agelmezlerise (155a/16)

i.+dan (122b/08), (142a/10), (144a/01)

i.+getürdi (155b/04)

i.+getürdiler (105b/01), (105b/05), (108a/06), (113b/14), (130a/14), (146a/15)

i.+getürdüğünüzden (114b/01)

i.+getürdügünüzle (107b/07)
i.+getürdükden (130b/09)
i.+getüreler (139b/01)
i.+getürenler (108a/03)
i.+getürenlere (134a/08)
i.+getüresiz (128a/10)
i.+getürmekden (137b/14), (143a/14), (152a/05)
i.+getürmekile (115a/17), (129b/14)
i.+getürmesün (149a/06)
i.+getürmezler (103b/14), (109a/14), (109a/14), (111b/16), (130b/04), (130b/07),
(134a/11)
i.+getürmezlerise (106b/09)
i.+getürmezüz (142b/17), (143a/09)
i.+getürsün (149a/05)
i.+getürüñ (117b/13)
i.+getürür (119a/17)
i.+getürürler (111b/12), (126a/02), (130a/05)
i.+getürürlerise (155a/17)
i.+götüreler (124a/11)
i.+ile (130b/12), (150a/04)
i.+uñuzdan (144b/11)
[=53]

i-: Cevheri ek fiil.

i.-di (101a/04), (101a/04), (102a/12), (102a/12), (108b/16), (109a/03), (111b/05),
(111b/05), (116b/14), (125b/03), (125b/03), (129a/12), (132a/09), (132a/09), (132a/10),
(132a/11), (132b/12), (146b/14), (148a/06), (152b/06), (153a/01), (153a/15), (153a/16),
(154a/03), (154b/03), (154b/03), (154b/15), (155a/01), (155b/10), (156b/12), (157a/16)
i.-diymişidi (110b/14)
i.-dünüz (102a/11)
[=33]

i' rāz: < Ar. Başka bir yöne dönme.

i. (116a/15)

i.+éderserj (136a/03)

i.+édünj (118b/17)

i.+étđi (152a/17)

[=4]

i'tihād: ?

i.+ı (116a/10)

[=1]

i'zāb: < Ar. Azap verme, sıkıntıya sokma.

i.+dan (119b/14)

[=1]

iblis: < Ar. Şeytan.

i. (100b/09), (139b/13), (151b/02)

[=3]

ibrāhim: < İbr. İslâmiyet, Yahudilik ve Hristiyanlık'ta ortak kabul edilen peygamber.

i. (115a/08), (132a/09), (132a/16)

[=3]

iç: 1. Karın, bağır, mîde. 2. (İnsan ya da nesneden oluşan topluluklarda) Ara.

i. (116b/16)

i.+inde (100b/09), (105b/14), (113a/04), (122b/15), (132b/17), (149b/02),
(156b/12)

i.+inde.dürür (151a/13)

i.+indedürür (111a/07)

i.+indeki (134a/01)

i.+inekileri (153b/14)

i.+inden (107a/09)

i.+ine (146b/13), (155a/13)

i.+ünüzde (112a/05)

[=14]

iç-: İçmek.

i.-diler (120b/13), (123b/06)

i.-enleriçün (126a/12)

i.-er (121a/02)

i.-erler (113a/06), (113b/16), (115b/013), (119a/02)

i.-ersiz (121a/02)

i. -mek (109a/15)

i.-mekile (111b/07), (129b/10)

i.-meyeler (123b/07)

i.-sinler (118b/15)

i.-tiler (115b/017)

i.-ürürüz (126a/09)

[=16]

içere: İçeri, içerde olan.

i. (116b/16)

[=1]

içün: İçin.

i. +(101a/02), (132b/14), (141b/07), (148a/15), (149a/07)

i.+dürür (102a/03), (102a/04), (102a/04), (102a/05), (102a/05), (102a/06)

i.+kim (121a/13)

[=12]

idiş-: Tartışmak.

i.-ürse (112a/17)

[=1]

iftira: < Ar. İftira.

i.+êdici (130a/11)

[=1]

iḥāṭa: < Ar. Kuşatma, çevreleme.

i.+kıldı (139b/03)

[=1]

iḥsān: < Ar. Bağışlama.

i.+êdenlere (118a/14)

i.+êderseñüz (133b/10)

i.+êdesiz (135b/02)

i.+êdicilerdürür (133a/02)

i.+êtmekden (135b/11)

i.+ètmekile (129a/02)

[=6]

ih̄tilāf: < Ar. Uyuşmazlık, anlaşmaklık.

i. (129a/17), (132b/02)

i.+ètdiler (125b/17)

[=3]

ih̄tiyār: < Ar. Seçim, tercih.

i. (146a/05), (146b/04), (151b/10)

[=3]

iķāb: < Ar. Azap, eziyet.

i. (101a/01)

[=1]

iķāmet: < Ar. Bir yere yerleşip oturma.

i.+ètdüñüz (128a/02)

[=1]

iķrār: < Ar. Kabul etmek, onaylamak.

i.+ètdiler (120a/03)

i.+ètmekden (121b/17)

[=2]

iki: İki.

i. (102a/09), (103a/05), (104b/09), (104b/16), (104b/17), (110a/15), (112b/06), (112b/10), (116b/07), (119b/07), (124b/10), (124b/11), (127a/16), (133a/15), (134a/03), (134a/15), (141a/15), (141a/16), (147a/08), (148b/16), (149b/04), (149b/05), (149b/06), (149b/08), (150b/02), (154b/14), (155b/14), (155b/15), (156a/12), (17)

i.+nüñ (111a/06)

i.+si (117a/07), (152b/15), (152b/16), (153b/11), (153b/12), (155a/02), (156a/01)

i.+siçün (135b/08)

i.+sin (154a/12)

i.+sinden (135b/04)

i.+sine (135b/06), (135b/07), (135b/09)

i.+sini (135b/04), (154b/09)

i.+sinüñ (149b/07)

[=47]

ikinci: İkinci.

i. (116b/01), (133b/12)

i.+sidürür (111a/06)

[=3]

ikrâh: < Ar. İsteddiği dışında zorla iş yaptırma.

i. (130b/10)

[=1]

ilâhî: < Ar. “ Ey benim Allah’ım ” anlamında kullanılan hitap sözü.

i. (115b/017), (116b/04)

[=2]

ile: İle.

i. (102b/16), (104b/02), (113b/05), (121a/03), (132b/07), (154a/16)

[=6]

ilerü: İleri.

i. (115a/02), (122a/04), (125b/07)

i.+ki (138a/13)

[=4]

ilet-: İletmek.

i. (140a/05)

i.-di (133a/04)

[=2]

ilhâm: < Ar. Gönlüne verilen ilâhî düşünce.

i.+ëtdü (126a/17)

i.+ile (112a/04)

[=2]

İllâ: < Ar. Mutlaka, ille.

i. (100b/16), (101a/11), (101a/14), (105b/09), (106a/16), (106b/13), (107b/17), (109b/13), (109b/16), (110b/17), (112a/05), (112b/04), (112b/06), (112b/15), (112b/17), (113a/01), (116a/04), (117a/04), (120b/13), (123a/03), (123a/15), (124a/05), (125b/16), (127b/14), (130a/11), (130b/01), (132b/15), (135b/02), (137b/05), (138a/03), (138b/03), (139a/08), (139a/13), (139b/01), (139b/06), (139b/11), (140a/09), (140b/01), (141b/04),

(142a/08), (143a/13), (143a/15), (144a/02), (144a/14), (144b/06), (145b/08), (146b/10),
(148a/11), (151a/16), (152a/07), (152a/10), (153a/08), (157b/02), (157b/04)

[=54]

imāmlık: < Ar.+T. İmam olan kişinin yaptığı iş.

i.+ètdi (139b/05)

[=1]

imdi: Şimdi.

i. (126b/08)

[=1]

imma: < Ar. Ama.

i. (120b/03), (151a/12), (151a/12), (155a/15), (155a/16)

[=5]

in-: İnmek.

i.-di (101a/05), (106a/05), (114a/11), (114a/12), (115a/11), (116a/01), (116a/16),
(116b/07), (117a/04), (124a/10), (144b/06)

i.-diyyidi (106a/08)

i.-enler (100b/03)

i.-er (141b/10)

i.-mekden (114a/05)

i.-se (117b/12)

[=16]

in'ām: < Ar. İyilik etme, ihsan.

i.+èdevüz (142a/08)

i.+ètdi (103b/07)

[=2]

inan-: inanmak.

i.-anlar (108a/03)

i.-duñuz (102a/08)

i.-dünüz (102a/07)

i.-mañ (144b/11)

i.-mazlar (121b/15), (125a/17), (137b/09)

i.-mazlarise (145b/10)

i.-mazuz (118b/10)

i.-uŋ (144b/10)

i.-ur (113b/13), (113b/13)

[=12]

inandur-: İnanırmak.

i.-mağıün (118b/15)

[=1]

inanıcı: İnanan kimse.

i. (107b/01), (121b/16)

[=2]

incil: < Ar. Hz. İsa'ya indirilen dört mukaddes kitaptan biri.

i. (109b/02), (130b/01)

i.+de (109a/17), (124a/07)

[=4]

incid-: İncitmek.

i.-ürler (113b/15), (138b/04)

[=2]

incü: İnci.

i. (121a/16)

i.+den (115b/07)

[=2]

indir-: bk. indür-

i.-dügümüze (102a/08)

i.-dük (124a/09)

[=2]

indür-: İndirmek.

i.-di (109a/01), (109a/02), (111a/09), (116a/01), (121a/01), (122a/04), (122b/10),
(126a/03), (130a/12), (145a/13)

i.-düginüŋ (119a/08)

i.-dük (102a/08), (128b/15), (144b/05), (144b/08), (144b/09), (150b/12)

i.-düŋ (126a/01), (126a/02)

i.-esiz (143a/10)

i.-medi (144a/13)
i.-medük (125b/15)
i.-mekdürür (128a/12)
i.-ür (130a/10)
i.-ürdüñ (143b/01)
i.-ürüz (142a/05)
[=26]

inkār: < Ar. İnkār.

i. (126b/14), (137a/14)
i.+èderler (126b/14), (127a/04), (128a/13)
i.+èdersin (153b/04)
i.+ètdigümüz (101a/01)
i.+ètdiler (101b/01), (103b/02), (112b/15), (143b/12), (157a/05)
i.+ètmeyem (153b/08)
i.+ı (116a/04)
i.+ilen (130b/12)
i.+umdan (154a/01)
i.+uñ (154a/16)
[=17]

insān: < Ar. İnsan.

i. (152a/03)
i.+uñ (142a/09)
[=2]

iplig: İplik.

i.+ini (129a/11)
[=1]

iriş-: Erişmek.

i.-se (112a/16)
[=1]

ise: İse.

i. (102a/07), (102a/08)
i.+ñüz (107b/01)

[=3]

iskender : Makedonya kralı, İskender.

i.+dürür (155a/07)

[=1]

islām: < Ar. Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

i. (109b/01), (110a/02), (112a/11), (119b/10), (120b/17), (129b/06), (132a/10)

i.+a (113b/05)

i.+dan (116a/02)

i.+dürür (142a/04)

[=10]

ism: < Ar. İsim, ad.

i.+iyle (145a/02), (145a/03)

[=2]

isrā'îl: < Ar. bk. benî isrā'îl.

i.+den (144a/10)

i.+e (133a/10), (133a/14), (144a/09), (153b/11)

[=5]

isrāf: < Ar. Savurganlık, gereksiz yere harcama.

i.+edenler (135b/17)

i.+étme (135b/16)

i.+étmelik (135b/16)

i.+étmesün (136b/05)

[=4]

isrāfîl: < Ar. Dört büyük melekten biridir. Kıyamet gününde sûra üflemele görevlidir.

i. (156b/08)

[=1]

issi: Sahip.

i. (110b/14)

[=1]

iste-: İstemek.

i.-di (117a/02), (153a/16)

i.-diler (112a/10), (112a/10)

i.-mezler (125b/06)

i.-rdüñ (153a/11)

i.-rsiz (117b/03)

i.-seler (105b/08)

i.-señ (141a/14)

i.-yiserem (140a/01)

[=10]

istigfâr: < Ar. Tövbe etmek. Allah'tan günahlarının bağışlanmasını dilemek.

i.+èderler (101a/07)

i.+ètmekden (152a/07)

[=2]

istihzâ: < Ar. Dalga geçmek, alay etmek.

i.+èderlerdi (123a/09)

[=1]

iş: Günlük yaşamı sağlayan ve bir yere düzen veren her türlü çalışma.

i. (109a/04), (134a/07)

i.+de (114a/14)

i.+i (127b/06), (149a/03)

i.+inde (109a/13)

i.+ini (147b/13)

i.+ler (129a/10)

i.+lerden (129a/04)

i.+lere (118b/13)

i.+leri (116b/17), (118b/13)

i.+lerindeyiken (124a/15)

i.+lerini (101b/11), (151a/12)

i.+üñ (109a/12), (112a/10)

[=17]

işâret: < Ar . Alamet, belirti, gösterge.

i. (154a/04)

i.+dürür (141b/12)

[=2]

işbu: İşte bu.

i. (109a/09), (110b/15), (115a/02), (122b/11), (137a/13), (142b/15), (145b/10), (147b/01), (149b/17), (152a/02), (153a/04), (156b/02), (157a/02)

i.+nlar (128b/04)

[=14]

işid-: Duymak, işitmek.

i. -esiz(106b/08)

i.-idürür (120b/04), (107b/11)

i.-ür (148b/08)

i.-ürler (126a/06)

[=5]

işidici: Duyan kimse.

i.+dürür (102b/01), (133a/09)

[=2]

işidicü: bk. işidici.

i.+dürür (103b/08)

[=1]

işit-: bk. işid-

i.-dik (100b/14)

i.-dün (137a/01)

i.-dünüz (134a/03)

i.-mege (127b/10), (156b/13)

i.-se (113b/11)

[=6]

işle-: İşlemek.

i.-di (123a/05), (123a/13), (131a/12)

i.-diler (132a/06), (145a/17), (151a/17), (152a/02)

i.-dügünüz (107b/10)

i.-dükleri (107a/06), (152a/08)

i.-düklerinün (123a/07)

i.-dünüz (118b/14)

i.-mezseünüz (105b/12)

i.-η (120a/15)
i.-r (142a/12)
i.-rdünüz (120b/01), (122b/06), (129b/04)
i.-rem (148a/15)
i.-rler (124b/09), (157a/04)
i.-rleridi (154b/04)
i.-yecegünüzüzi (118b/12)

[=23]

işlen-: İşlenmek.

i.-mişidi (133b/05)

[=1]

it: Köpek.

i. +i (115b/011)

itcügez: Köpekcik.

i. (146a/01)

i.+leri (147a/08)

[=2]

ittifak: < Ar. Birliktelik.

i. (142b/10)

[=1]

iz: Belirti.

i.+ine (103a/06)

[=1]

izin: < Ar. Müsade, izin.

i. (117b/01)

[=1]

izhār: < Ar. Açığa çıkarma, âşikar etme.

i. (120b/05)

[=1]

-K-

ķādir : < Ar. Her Őeye gūç yetiren.

k. (127a/13)

k.+oldı (150b/16)

[=2]

ķāmetlū: < Ar.+T. Boylu, endamlı.

k. (134a/02)

[=1]

ķāni': < Ar. 1.Yeterli bulan, rāzı olan. 2. İnanmak.

k.+oldı (114b/17)

k.+oldılar (114b/15)

k.+olduķuz (114b/16)

[=3]

ķabāyih : < Ar. Kabahatler, kusurlar.

k.+ıla (131b/03)

[=1]

ķabih: < Ar. Çirkin, ayıp, kötü.

k. (136a/16)

[=1]

ķabile: < Ar. Bir kişinin yōnetiminde yaşayan topluluk.

k. (119a/05), (119a/05)

[=2]

ķabūl : < Ar. Bir Őeyi isteyerek ya da istemeyerek uygun bulmak.

k.+ēde (129a/06)

k.+ēdeler (152a/03)

k.+ēder (120a/12)

k.+ēderdirler (113b/12)

k.+ēt (116b/08)

k.+ētmedi (116b/08), (116b/09), (116b/10), (116b/10)

k.+ētmekile (119b/10)

k.+ētmezler (109b/01)

k.+ķıldı (137a/11)

k.+olmaķdan (112b/14)

k.+olmaz (112b/12), (112b/13)

[=15]

ķaç- : Kaçmak.

k.-amazlar (144a/02)

k.-an (102b/11), (148a/17)

k.-anlardan (119b/06)

k.-arlar (144a/01)

k.-dı (120b/10), (142b/16), (153a/16)

k.-dılar (154a/11)

k.-duņ (100b/10)

k.-ıb (137b/15)

k.-mak (102b/11)

k.-mañ (117a/13)

k.-ub (147a/11)

[=14]

kaçan: Ne zaman.

k. (107a/02), (119a/15), (127a/14), (129a/07), (130a/09), (134b/13), (136b/12),
(137b/12), (140a/16), (156b/08)

k.+ki (101a/15), (103a/09), (106b/02), (108b/13), (110b/12), (117a/01),
(117b/12), (118a/13), (118b/09), (118b/16), (123b/15), (134b/13), (137b/08), (138a/07),
(142a/10), (144b/04), (144b/13), (146b/14), (146b/16), (149b/16), (150a/09), (156b/03)

k.+kim (133b/12)

[=33]

kadar: : < Ar. Kadar, miktar.

k. (116b/04), (116b/05), (147a/14), (147a/17), (148b/07)

k.+ınca (103b/01)

[=6]

kader: < Ar. Allah tarafından ezelde tayin edilmiş olan hükümler, alın yazısı.

k. (135a/05)

[=1]

kahır: < Ar. İnsanın içine işleyen üzüntü, keder.

k.+dan (109b/03)

[=1]

kahır: < Ar. bk. kahır.

k. (133b/01)

k.+étmekdürür (141b/04)

[=2]

kağı-: Öfkelenmek, kızmak.

k.-duğı (134a/13)

[=1]

kal-: Kalmak.

k.-a (102a/17)

k.-acağlardır (115b/06)

k.-acağlardırur (107b/14)

k.-alar (108a/13)

k.-an (102a/17), (135b/05)

k.-anlar (102a/07) (117a/10)

k.-dı (108b/16), (113b/06), (114a/03), (153a/17)

k.-madı (136a/09)

k.-mış (151a/05)

k.-up (122b/07)

k.-urlar (114b/11), (118a/05)

k.-ursın (135a/17), (136a/08)

[=19]

kağ- : Kalkmak.

k.-ub (141b/13)

[=1]

kan: İnsan ve hayvan vücudundaki kırmızı, yaşam sıvısı.

k. (126a/08), (126a/11), (133b/15), (135b/14), (154a/04)

k.+aya (125b/02)

k.+da (127b/02)

k.+dan (109b/09)

k.+ı (126a/11)

k.+ın (136b/04)

k.+uğuz (140b/13)

[=11]

kanad: Taraf.

k.+ın (135b/08)

k.+ların (127b/13)

[=2]

kanda: Nerede, nereye.

k.+ki (106b/03)

[=1]

kanı: Hani, nerede.

k. (131b/09)

[=1]

kāni: < Ar. bk. kāni'.

k. (122a/15)

[=1]

kankı: Hangi.

k. (139a/03), (146a/10)

k.+muz (115b/017)

k.+sı (139a/04), (139a/05), (145b/14), (147b/02)

k.+sıyla (145a/03)

[=8]

ķānun: < Ar. Tahta bir tabla üzerine geğirilmiş tellerden meydana gelen ve yatık durumda dizler üzerine konarak mızrapla çalınan çalgı.

k.+dan (140a/06)

[=1]

ķap-: Karmak, yakalayıp tutmak.

k.-uğ (106b/06)

[=1]

ķapıl-: Karşı koyamayıp, bir şeyle birlikte sürüklenmek.

k.-an (145b/15)

[=1]

ķapķara: Çok kara, kömür gibi kara.

k. (125a/11)

[=1]

ķapu: Kapı.

k.+larından (122b/07)

k.+sı (146b/17)

[=2]

ķara: En koyu renk, siyah.

k. (126a/15)

[=1]

ķarābet: < Ar. Yakınlık, akrabalık.

k. (106a/02)

k.+lerinde (105b/06)

[=2]

ķarār : < Ar. 1. Bir olay hakkındaki değişmez hüküm. 2. Bir yer veya bir durumda sebat etme.

k.+édüb (143b/01)

k.+édüp (130b/11)

k.+étmişidi (131a/15)

k.+etmeğiçün (133b/12)

[=4]

ķarañlıđ: karanlık, ışksız yer.

k.+ına (141b/08)

[=1]

ķarar: < Ar. Bir yer veya bir durumda sebat etme.

k.+édecek (127b/15)

[=1]

ķardaş: Kardeş.

k.+ı (150a/03)

k.+ları (136a/01)

k.+larıñuzdurur (107a/09)

k.+larıñuzı (108b/02), (108a/15)

[=5]

ķarı: Kadın.

k. (117a/03)

[=1]

ķarın: Göğüs altından kasıklara kadar olan yer.

k.+larında (126a/08)

k.+larından (126b/04), (127b/09)

[=3]

karındaş: bk. kardaş.

k. (149b/15)

k.+ı (149b/11), (149b/16)

k.+ına (149b/11)

k.+lardur (149b/04)

[=5]

karış-: Birden fazla maddenin birbirine geçmesi.

k.-an (135b/14)

k.-dı (150b/13)

[=2]

karışdur-: Birden fazla maddenin karışmasını sağlamak.

k.-dılar (120a/04)

[=1]

karın: bk. karın.

k.+ına (126a/09)

[=1]

karşı: Yüz yüze gelmek.

k. (144b/05)

[=1]

karşu: bk. karşı.

k. (17)

[=1]

kaşa: İçine taşınacak veya saklanılacak maddeler konulan sandık.

k. (117a/03)

[=1]

kaşd : < Ar. Kötülüğe, zarar vermeye niyet etmek.

k.+étdiler (107a/15), (116a/03)

[=2]

kat: Bir yapının üst üste olan ve birbirinden ayrılan kısımlarından her biri.

k. (110a/16), (124b/05), (124b/06), (137b/03), (137b/03)

k.+ında (103b/13), (106b/12), (106b/12), (106b/14), (108a/05), (108a/09),
(110a/15), (112b/08), (119b/02), (127b/07), (136a/09), (137a/04), (151a/02), (153a/07),
(155a/14)

k.+ındadurur (100b/04), (108a/14), (129b/11), (129b/13), (155b/13)

k.+ından (145a/16)

k.+umuzdan (153a/14)

k.+uñda (135b/03)

k.+uñuzdadurur (129b/12)

k.+ümdan (154a/09)

[=30]

kat- : 1. Karışmış. 2. Katılmak.

k.-iş (144b/05)

k.-masun (157b/08)

[=2]

katı: Keskin, kesici, son verici.

k. (122b/01), (139a/10), (155b/03)

k.+dur (103b/04)

k.+durur (117a/14)

k.+rağdur (119a/06)

[=6]

ğavl: < Ar. Söz, söze dayanan.

k. (148a/08)

k.+ëtdüğünüz (102a/14)

k.+i (113b/07)

k.+in (147a/08)

k.+işemşir (102a/13)

k.+ümüz (123b/14):

[=6]

ğavlşemşir: < Ar. Kılıç gibi keskin söz.

k. (102a/13)

[=1]

ğavm: < Ar. Ortak dil, kültür ve soydan gelen insan topluluğı.

k.+i (126a/02), (131b/11)

k.+idürür (115a/06), (115a/07), (115a/08), (115a/09), (115a/12), (139a/15)

k.+inden (154a/11)

k.+ine (154a/10)

k.+inünj (103b/01)

k.+leri (102a/04)

k.+leridürür (136a/03)

[=13]

ķavuş- : Birbirinden uzak olan iki Şeyin bir araya gelmesi.

k.-maķ (127b/07)

[=1]

ķavüm: < Ar. bk. ķavm.

k.+lere (135b/14)

k.+leriņüz (108b/03)

k.+lerine (102a/06)

[=3]

ķavümlük: < Ar.+T. Ortak soydan ve kùltürden gelen bağlılık.

k. (107a/01)

[=1]

ķaya: Çok sağlam, sert, diri.

k. (153a/06), (155b/11)

[=2]

ķayęu: EndiŐe, kayęı.

k. (145b/11)

k.+mdan (140a/02)

[=2]

ķayŐer: < Ar. Roma ve Doğu Roma imparatorlarına verilen unvan.

k. +e (120b/10)

[=1]

ķazıyye: < Ar. Hüküm.

k. (111a/11)

[=1]

ķazan-: Elde etmek, ele geçirmek.

k.-dı (152b/01)

k.-duğunuz (103a/17), (123a/02)

k.-duķları (117a/16), (119a/02), (152b/06)

[=6]

ķible: < Ar. M¼sl¼manların namazda y¼neldięi taraf, cihet.

k.+ye (119b/07)

[=1]

ķıl : İnsan ve hayvan v¼cudundan ıkan t¼y.

k.+ından (128a/03)

[=1]

ķıl-: Yapmak, eylemek.

k. (106a/15), (110a/09), (115b/010), (115b/010), (116b/01), (120a/09),(127b/17),
(140a/08), (141b/07), (141b/09),(141b/12), (142a/02)

k.-a (127a/02)

k.-asın (116a/17)

k.-asız (127b/2), (156a/05)

k.-ayım (156a/09)

k.-dı (107b/16), (108a/04), (109a/03), (109a/17), (109b/01), (110b/10), (111a/13),
(111a/14), (111a/17), (114b/09), (115b/04), (115b/06), (116a/10), (116a/11), (116b/11),
(117a/02), (121b/05), (126b/11), (126b/16), (126b/17), (127b/10), (127b/15), (127b/16),
(128a/02), (128a/06), (131b/05), (132a/12), (133b/17), (137a/09), (137a/11), (139b/03),
(139b/07), (143b/17), (145a/14), (147a/04), (149a/14), (149b/06), (155b/05), (156a/14)

k.-dılar (101a/03), (101a/04), (105b/02), (106a/01), (108a/07), (116b/13),
(118a/02), (119b/08), (131a/08), (132a/04), (132a/07)

k.-duğı (134a/14), (144b/16), (156b/03), (156b/05)

k.-duğın (101b/09)

k.-duğınuñ (110b/09)

k.-duğunuz (122a/15)

k.-duķ (132a/01), (133b/08), (134a/15), (134a/17), (135a/06), (135a/14),
(136b/04), (137a/12), (139b/08), (140b/14), (142b/14), (145b/12), (149a/01), (149b/04),
(149b/07), (151b/14), (152a/01), (152b/01), (152b/03), (152b/11), (152b/11), (156b/09)

k.-duķları (105a/14)

k.-duķlayım (141b/11)

k.-duñ (133a/10)

k.-duñuz (106a/16), (108a/01), (129a/09), (151b/12)

k.-ından (132b/01)

k.-ma (117b/05), (120b/15), (135a/16), (137a/07)

k.-madı (139b/13)

k.-madılar (127b/2)

k.-maduķ (139b/04), (155b/09)

k.-madum (151b/07)

k.-mağa (111b/06)

k.-mağıla (111a/01)

k.-mağičün (101b/08), (110a/02), (117a/11), (126a/02)

k.-maķdan (106a/15), (111b/13)

k.-maķdurur (120a/06), (141b/13)

k.-maqlıg (117a/12)

k.-mayısaruz (151a/10)

k.-maz (140a/09)

k.-sa (136b/02)

k.-salar (106b/05), (106b/06)

k.-sunlar (112b/05)

k.-ub (144b/14)

k.-uŋ (129a/06), (136b/10)

k.-ur (100b/06), (109a/05), (134a/13), (156b/04)

k.-urlar (115b/01), (122a/01), (125a/03), (125b/07)

k.-urlarise (116a/06)

k.-ursaŋ (137a/07)

k.-ursaŋuz (106a/14)

k.-uruz (137b/08), (137b/10)

[=142]

ķılavuz: Yol gsteren, rehber.

k. (134a/06)

[=1]

ķılıc: Kın iine konulan elikten yapılmış, uzun kesici silh.

k.+ın (115b/010)

[=1]

ķılıcı: Yapan kişi.

k.+laruz (145b/15)

[=1]

ķılıç: bk. ķılıc.

k. (115b/010)

k.+da (106a/05), (106a/06)

k.+dan (101b/06)

[=4]

ķındur-: İnanđırmak, ikna etmek.

k. (104b/07)

[=1]

ķır-: Öldürmek.

k.-dı (134a/02)

k.-dılar (133b/04)

k.-duķ (139a/15)

k.-mağile (133b/13), (133b/15)

k.-sun (109b/09)

k.-uŋ (106b/03)

[=7]

ķırķ: Kırk.

k. (102a/12), (105a/13)

[=2]

ķırmuzı: < Ar. Kırmızı, kan rengi, al renk.

k. (115b/07)

[=1]

ķışâş: < Ar. Yapılan bir kötülüğē karşılık vermek.

k.+almağile (136b/07)

k.+édüp (136b/05)

[=2]

kışsa: < Ar. Kısa ve ibret verici hikâye.

k. (132a/02)

k.+édelüm (146a/13)

[=2]

kıt: < Ar. Azlık, kuraklık.

k.+éder (136a/11)

[=1]

kıy-: Acıyıp, feda edememek.

k.-amadılar (116a/14)

[=1]

kıyâmet: < Ar. Kıyamet.

k. (107b/16), (108a/03), (108a/09), (109a/14), (111b/13), (111b/16), (118b/14), (119b/01), (119b/04), (120a/02), (122a/14), (129a/16), (129b/09), (130b/14), (131a/13), (132b/04), (134b/06), (138a/17), (139a/09), (139b/17), (144b/04), (147b/11), (147b/12), (150a/01), (150b/08), (151a/07), (156b/04), (156b/10), (157a/08), (6122a/0)

k.+de (127b/06)

k.+e (134a/11)

[=32]

kıyâs: < Ar. Bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme.

k.+eyle (135b/05)

[=1]

kız: Kız.

k. (114b/15), (145a/08)

k.+a (125b/01)

k.+da (140a/08), (150a/12)

k.+dan (125a/09)

k.+ı (125a/08), (125a/15)

k.+lar (137a/10)

k.+ları (113a/03), (125a/07)

k.+larıdurur (109b/08)

k.+umuz (156a/04)

k.+uñ (125a/10)

[=14]

kıız-: Öfkelenmek, hiddetlenmek.

k.-ar (114a/08)

[=1]

kıızdurul-: Öfkelenmek.

k.-a (110a/10)

[=1]

kıızgun: Çok sıcak, kızmış.

k. (155a/13)

[=1]

kıızgunluk: Öfkeli olmak, kız olmak.

k. (117a/14)

[=1]

kıızıl: Kıızıl, kırmızı.

k. (115b/07), (126b/05)

[=2]

ko- : Bir yere bırakmak, yerleştirmek.

k. (117b/15)

k.-maya (125b/03)

k.-mazam (152b/13)

[=3]

koğu: Kokmak için sürülen esans.

k.+ğuz (102b/14)

[=1]

koğay: Zahmetsiz, basit.

k. (111b/03), (146a/05)

[=2]

kon-: Konmak, bir yerde konaklamak.

k.-dı (151a/11)

k.-duğ (153a/07)

[=2]

konuğla-: Misafir olmak.

k.-mağdan (154a/12)

[=1]

kop-: Kopmak.

k.-a (150a/01), (156b/10)

k.-ar (147b/13), (147b/14)

k.-aruz (138a/08)

k.-dı (106a/06)

k.-ısar (109a/15)

k.-ısarlardurur (123b/10)

k.-mazdan (139a/09)

k.-muşıdı (151b/03)

[=10]

ķopar-: Koparmak.

k.-a (144a/17)

k.-acağuz (143b/07)

[=2]

ķorı-: Korumak.

k.-ya (140b/02)

[=1]

ķorķ-: Korkmak.

k.-an (101a/12)

k.-anlara (122b/17)

k.-anları (111b/14)

k.-ar (124b/08)

k.-aram (103a/07)

k.-ariseñüz (100b/05), (109a/09)

k.-arlar (113a/08), (139a/05), (151a/13)

k.-arsañ (104a/02)

k. -asız (102b/13), (108b/05)

k.-ayidñüz (102b/03)

k.-dılar (122b/09)

k.-duğ (154b/08)

k.-madı (107b/17)

k.-mağa (107a/17)

k.-mazlar (103b/17)

k.-mazmısız (107a/17)

k.-ud (104a/01)

k.-uğ (105a/08), (124b/12)

[=23]

ķorķıd-: Korkutmak.

k.-alar (133a/01)

[=1]

ķorķu: Tehlike karşısında hissedilen kayđı, endişe.

k. (139b/11), (140a/17)

k.+da (145b/03)

k.+ile (147a/11)

k.+sından (136a/13), (144a/05)

k.+yı (131b/02)

[=7]

ķorķud-: Korkmasına yol açmak.

k. -asız (102b/13), (108b/05)

k.-ılar (152a/14)

k.-uruz (139b/10)

[=6]

korqudı: Korkutan kimse.

k. (144b/07)

k.+lar (152a/11)

[=2]

korkut-: bk. korqud.

k.-magiün (139b/01), (145a/15)

[=2]

koş-: Koşmak.

k.-duğı (152b/16)

[=1]

kov-: Kovmak.

k.-dı (142b/07)

[=1]

koym- : Koymak.

k.-dı (116b/07)

k.-ub (109b/11), (139a/06), (144b/14)

k.-up (123a/12)

[=5]

koymun: Koyun.

k.+ın (116b/04)

k.+lar (128a/02)

[=2]

kü: 1. Uğur, baht. 2. Mutluluk.

k. (113b/02), (113b/03)

[=2]

ķubūr: < Ar. Kabirler, mezarlar.

k.+dan (138b/01)

[=1]

ķudret: < Ar. Güç.

k.+ile (147a/07)

k.+ümüz (133a/08)

[=2]

ķuds: < Ar. bk. kudüs.

k.+e (139b/04)

[=1]

ķudsi: < Ar. Kutsi, kutsal olan.

k. (134a/01)

[=1]

ķudüs: < Ar. Kudüs.

k.+de (133b/14)

k.+dür (133a/06)

[=2]

ķul: Allah'ın yarattığı insan.

k. (151a/03), (153a/13)

k.+ıdı (133a/13)

k.+ını (133a/04)

k.+lardurur (101a/12)

k.+ları (128b/10)

k.+larına (127a/14), (136a/12)

k.+larını (107a/05)

k.+larının (120a/13), (135a/02)

k.+larla (105a/01)

k.+larımızdan (153a/13)

k.+ların (120a/13), (133a/09)

k.+larımız (126b/15)

k.+unuz (102a/08)

[=17]

kuşak: bk. kuşak.

k.+ıdurur (113b/12)

[=1]

kuşakla: Yol göstermek.

k.-dı (123b/01), (132a/13), (147a/03)

k.-maz (108b/09), (130b/05), (130b/17)

k.-muz (108a/06)

k.-r (134a/07)

k.-sağ (152b/04)

k.-ya (107b/06), (143b/05), (148b/01)

[=12]

kuşaklan: Yol gösterilmek.

k.-an (143b/05), (147a/03)

k.-asız (121b/04)

[=3]

kulak: İşitmeyi sağlayan duyu organı.

k. (136b/16)

k.+durur (113b/11)

k.+lar (127b/10)

k.+ları (146a/07)

k.+larına (131a/02), (137b/12)

k.+larında (152b/03)

k.+urmazlar (145b/11)

k.+ururlar (137b/16)

[=9]

kumāř: < Ar. Kumaş.

k.+ları (128a/03)

[=1]

kummel: Bit, küçük sinek.

k. (144a/08)

[=1]

kupkurı: Çok kuru.

k. (145b/16), (150b/14)

[=2]

kur-: Kurmak.

k.-duğından (126a/04)

k.-mağa (128a/02)

[=2]

kurān: : < Ar. Hz. Muhammed'e indirilen, İřlāmiyet'in esas kitabı.

k. (100b/17), (134a/07), (137a/14), (137b/08), (143a/15), (148a/12)

k.+a (130b/05), (142b/11), (144b/10), (145b/10)

k.+da (109a/17), (112b/04), (137a/13), (137b/13), (139b/07), (142b/15),
(152a/02)

k.+dan (144b/12)

k.+durur (109b/15), (137b/16), (157a/06), (157a/11)

k.+ı (124a/10), (126a/06), (128b/15), (130a/13), (144b/05), (144b/07), (145a/14)

k.+iki (100b/14)

k.+ına (130b/07)

k.+ile (110a/01), (132b/06)

k.+umı (152a/14)

k.+umuz (100b/14)

k.+umuza (143b/13)

[=36]

ķur‘ān: bk. ķurān.

k. (152a/06)

k.+dan (142a/06)

[=2]

ķurayza: < Ar. Eski bir Yahudi kabilesinin ismi.

k. (108b/11)

[=1]

ķurbet: < Ar. Yakınlık, akrabalık.

k.+ler (119b/01)

[=1]

ķureys: < Ar. Hz muhammed'in bulunduğu kabilenin adı.

k. (130a/16)

k.+den (103b/12)

[=2]

ķurtar-: Kurtarmak.

k.-a (138b/09)

k.-dı (140b/02)

k.-mağiçün (126a/01)

k.-mağiçündurur (113b/07), (113b/07)

[=5]

ķurtul- : Kurtulmak.

k.-dılar (104a/06)

k.-ur (106a/11)

[=2]

ķuru: Kara, yeryüzü

k.+da (140b/15)

[=1]

ķuş: Kuş.

k.+lara (127b/2)

k.+unı (134b/04)

[=2]

ķuşa-: Kuşatmak, çevrelemek.

k.-yupdurur (149a/08)

[=1]

kuşanıcı: Kuşanan kimse.

k.+durur (112a/15)

[=1]

kuvvet: < Ar. Güç.

k. (146a/16)

k.+ile (150a/10), (156a/09)

k.+ümle (150a/11)

[=4]

kuvvetlendür-: < Ar. Güçlendirmek.

k.-di (104b/01), (111a/11)

[=2]

kuvvetlü: < Ar. +T. Güçlü kimse.

k. (103b/04), (148b/04)

k.+ler (111a/16)

[=3]

kuḅā: < Ar. Küba mescidi.

k.+ya (120b/07)

[=1]

kāfir: < Ar. Allah'ı inkar eden kimse.

k. (112b/07), (128b/09), (131a/17), (149b/11), (149b/13), (149b/15), (150a/04)

k.+den (101b/07), (105a/07)

k.+idi (136a/02)

k.+kılduğımı (101b/09)

k.+ler (102b/11), (103a/14), (109a/10), (109b/07), (109b/14), (109b/17),
(122b/02), (123b/06), (128b/07), (129b/15), (137b/01), (139a/02), (142b/16), (156b/11)

k.+lerden (146a/06), (146a/10)

k.+lerdi (114b/04)

k.+lerdürür (128a/13)

k.+lerdürürlar (113a/05)

k.+lerdürürler (117b/12)

k.+lere (114b/10), (130b/17), (131b/07)

k.+leri (106a/11), (112a/16), (121b/13), (130a/16), (142a/07), (145a/15)

k.+leriçün (156b/10), (156b/17)

k.+lerile (115b/010)

k.+lerüñ (132b/16)

k.+ola (130b/09)

k.+olanlaruñ (109a/04)

k.+oldı (110b/07)

k.+oldılar (100b/09), (101b/05), (101b/12), (103b/14), (104a/06), (104b/11),
(106a/15), (109a/04), (111a/05), (111a/14), (112b/15), (116a/02), (117a/09),(117b/07),
(118a/09), (123b/13), (128a/16), (128a/17), (152a/12), (156b/15), (157a/10)

k.+olduğunuzla (101b/01)

k.+oldunuz (114b/01)

[=70]

kāşih: < (?) Özel isim.

k. (155a/01)

[=1]

kāşki: Keşke.

k. (150b/04)

[=1]

ka‘be: < Ar. Bütün Müslümanların kiblesi, mukaddes bina.

k. (101a/13)

k.+de (101a/13)

k.+den (101a/10)

k.+yi (101a/15), (101a/16)

[=5]

kağıd: < Far. Kağıt.

k.+ı (151a/11)

[=1]

kāhin: < Ar. Kahin.

k.+dürür (138a/02)

[=1]

kale: < Ar. Güvenliğı sağlamak için yapılan sağlam yapı.

k. (113b/05)

[=1]

kat-: Ekleme.

k.-dı (120a/05)

[=1]

keçi: Keçi.

k.+lerüñ (128a/03)

[=1]

keh̄f: < Ar. Mağara, sığınılacak yer.

k. (147b/14)

k.+de (148a/12), (148a/14)

k.+den (148b/03)

k.+un (147a/01)

[=5]

kelam: < Ar. Söyleyiş, söyleme.

k.+ımı (106b/08)

[=1]

kelimāt: < Ar. Kelimeler.

k.+in (157a/17)

[=1]

kelime: < Ar. Söz, sözcük.

k.+si (111a/15)

[=1]

kenāne: < Ar. bk. beṅi kenāne.

k.+dürür (106b/14)

[=1]

kenār: < Far. Kenar.

k.+ına (153a/16)

[=1]

kendü: Kendi.

k. (103b/12), (112b/08), (122a/05), (128b/13), (132a/04), (133b/11), (134a/13),
(137a/10), (145a/13), (145a/16), (147b/06), (148b/10)

k.+den (111b/14), (122b/16), (131a/11), (150b/07)

k.+lere (125a/15), (132a/04)

k.+leri (151b/09)

k.+lerile (151b/15)

k.+lerüñ (155b/17), (157a/05)

k.+ñi (148b/14)

k.+ñüz (110b/13)

k.+ñüzçün (110a/13)

k.+nün (146b/12)

k.+ye (102a/17), (115a/02), (150b/07)

k. +yiçün (134b/09)

[=30]

kerem: < Ar. Lûtuf, ihsan.

k.+i (142b/08)

k.+ile (125b/05)

[=2]

keret: Kere, defa.

k.+de (103b/16), (133b/02)

[=2]

kerre: bk. keret.

k. (117b/04), (133a/15), (17)

[=3]

kerret: bk. keret.

k. (133b/15), (138a/14)

k.+de (151a/09)

k.+den (134a/03)

[=4]

kes-: Kesilmek, bitmek.

k.-e (121a/16), (121a/17), (139a/14)

k.-er (142a/11)

k.-medi (149b/08)

[=5]

kesb: < Ar. Kazanmak, edinmek.

k.+étđiñüz (108b/04)

[=1]

kesil-: Kesilen şey.

k.-e (148a/01)

k.-en (113b/07)

[=2]

keşķūtū: < Ar. Ashab-ı Kehf veya Yedi Uyurlar olarak bilinen kişilerden birinin adı.

k. (148a/09)

[=1]

ketan: < Ar. Keten.

k.+den (128a/07)

[=1]

kez: Defa, kere, sefer.

k. (116b/07), (117a/07)

[=2]

ki: < Far. Ki bağılacı.

k. (100b/02), (100b/02), (100b/09), (100b/10), (101a/01), (101a/04), (101a/07), (101a/08), (101a/09), (101b/11), (102a/08), (102a/09), (102a/12), (102b/06), (102b/12), (102b/15), (103a/14), (103b/02), (103b/02), (103b/05), (103b/06), (103b/07), (103b/07), (103b/14), (103b/15), (104a/02), (104a/06), (104a/10), (104a/11), (104a/12), (104a/13), (104a/17), (104b/01), (104b/06), (104b/08), (104b/10), (104b/11), (104b/11), (104b/11), (105a/02), (105a/05), (105a/09), (105a/11), (105a/11), (105a/12), (105b/01), (105b/03), (105b/05), (105b/09), (105b/10), (106a/06), (106a/07), (106a/08), (106a/10), (106a/13), (106a/15), (106a/16), (106b/02), (106b/09), (106b/10), (106b/10), (106b/11), (106b/13), (106b/15), (106b/17), (107a/04), (107a/13), (107a/14), (107a/14), (107a/17), (107b/02), (107b/07), (107b/12), (107b/15), (107b/17), (108a/06), (108a/11), (108a/12), (108a/13), (108a/17), (108b/03), (108b/04), (108b/05), (108b/08), (109a/02), (109a/04), (109a/06), (109b/02), (109b/06), (109b/06), (109b/08), (109b/12), (109b/14), (109b/15), (110a/01), (110a/02), (110a/07), (110a/10), (110a/14), (110b/04), (110b/05), (110b/06), (110b/07), (110b/09), (110b/17), (111a/02), (111a/05), (111a/05), (111a/06), (111a/07), (111a/07), (111a/08), (111a/08), (111a/12), (111a/12), (111a/15), (111a/16), (111b/04), (111b/05), (111b/07), (111b/09), (111b/10), (111b/11), (111b/12), (112a/09), (112a/13), (112a/14), (112a/14), (112b/01), (112b/02), (112b/04), (112b/08), (112b/09), (112b/15), (113a/03), (113a/05), (113a/06), (113a/10), (113a/11), (113a/15), (113b/02), (113b/03), (113b/04), (113b/05), (113b/09), (113b/10), (113b/14), (113b/15), (113b/17), (114a/01), (114a/01), (114a/02), (114a/03), (114a/05), (114a/14), (114a/14), (114a/17), (114b/02), (114b/03), (114b/04), (114b/09), (114b/11), (114b/13), (114b/17), (114b/17), (115a/01), (115a/02), (115a/05), (115a/06), (115a/07), (115a/08), (115a/09), (115a/09), (115a/09), (115a/12), (115b/013), (115b/04), (115b/05), (116a/03), (116a/11), (116a/15), (116a/17), (116b/01),

(116b/01), (116b/03), (116b/05), (116b/12), (116b/13), (116b/14), (116b/15), (116b/16),
(116b/17), (117a/04), (117a/04), (117a/09), (117a/16), (117b/06), (117b/08), (117b/10),
(117b/12), (117b/16), (118a/01), (118a/03), (118a/04), (118a/05), (118a/06), (118a/08),
(118a/09), (118a/09), (118a/12), (118a/15), (118b/01), (118b/03), (118b/04), (118b/05),
(118b/06), (118b/10), (119a/04), (119a/05), (119a/06), (119a/07), (119a/13), (119a/17),
(119b/03), (119b/05), (119b/07), (119b/09), (119b/13), (120a/03), (120a/05), (120a/05),
(120a/06), (120a/08), (120a/11), (120a/15), (120a/16), (120b/02), (120b/04), (120b/07),
(120b/09), (120b/10), (120b/16), (120b/17), (121a/09), (121a/12), (121a/15), (121b/04),
(121b/07), (121b/08), (121b/12), (121b/14), (121b/15), (121b/16), (121b/17), (122a/07),
(122a/08), (122a/09), (122a/16), (122a/17), (122b/02), (122b/09), (122b/10), (122b/14),
(122b/17), (123a/05), (123a/08), (123a/10), (123a/13), (123b/01), (123b/02), (123b/03),
(123b/07), (123b/09), (123b/10), (123b/12), (123b/12), (123b/16), (124a/03), (124a/06),
(124a/07), (124a/08), (124a/11), (124a/12), (124a/13), (124b/04), (125a/03), (125a/04),
(125a/05), (125a/11), (125a/13), (125a/13), (125a/15), (125a/16), (125b/10), (125b/16),
(125b/17), (126a/02), (126a/05), (126a/08), (126a/09), (126a/17), (126b/02), (126b/04),
(126b/12), (126b/15), (127a/05), (127a/09), (127a/10), (127a/11), (127b/04), (127b/04),
(127b/2), (128a/05), (128a/07), (128a/08), (128a/14), (128a/15), (128a/16), (128b/02),
(128b/04), (128b/09), (128b/09), (128b/14), (128b/16), (129a/04), (129a/06), (129a/09),
(129a/13), (129a/14), (129a/14), (129a/16), (129b/01), (129b/04), (129b/12), (129b/13),
(129b/14), (129b/16), (129b/17), (130a/03), (130a/05), (130a/06), (130a/07), (130a/12),
(130a/16), (130b/02), (130b/03), (130b/04), (130b/06), (130b/08), (130b/09), (130b/10),
(130b/11), (130b/12), (130b/15), (131a/01), (131a/03), (131a/04), (131a/05), (131a/06),
(131a/07), (131a/10), (131a/16), (131b/03), (131b/05), (131b/07), (131b/11), (131b/14),
(131b/15), (132a/04), (132a/06), (132b/01), (132b/04), (132b/12), (132b/17), (133a/01),

(133a/02), (133a/04), (133a/06), (133a/06), (133a/12), (133a/13), (133b/01), (133b/04), (133b/09), (133b/14), (134a/03), (134a/08), (134a/09), (134a/11), (134a/16), (134a/17), (134b/03), (134b/08), (134b/09), (134b/14), (135a/04), (135a/05), (135a/05), (135a/06), (135a/08), (135a/09), (135a/14), (135b/02), (135b/03), (135b/10), (136a/04), (136a/10), (136a/11), (136b/01), (136b/04), (136b/13), (136b/15), (137a/06), (137a/12), (137a/16), (137b/01), (137b/04), (137b/09), (137b/10), (137b/11), (137b/13), (138a/04), (138a/11), (138a/13), (138a/16), (138a/17), (138b/04), (138b/05), (138b/15), (139a/01), (139a/07), (139a/13), (139a/14), (139a/15), (139a/16), (139a/16), (139b/04), (139b/06), (139b/12), (139b/14), (140a/02), (140a/03), (140a/04), (140a/13), (140a/17), (140b/01), (140b/01), (140b/06), (140b/09), (140b/17), (141a/01), (141a/01), (141a/02), (141a/03), (141a/05), (141a/07), (141a/08), (141a/09), (141a/13), (141b/01), (141b/02), (141b/04), (141b/05), (141b/13), (141b/15), (141b/17), (142a/02), (142a/12), (142a/13), (142a/14), (142a/17), (142b/09), (143a/05), (143a/07), (143a/10), (143a/15), (143a/17), (143b/04), (143b/08), (143b/10), (143b/11), (143b/12), (143b/15), (143b/16), (144a/01), (144a/07), (144a/17), (144b/09), (144b/12), (144b/15), (145a/06), (145a/07), (145a/10), (145a/13), (145b/01), (145b/02), (145b/03), (145b/06), (145b/09), (145b/14), (145b/16), (145b/17), (146a/01), (146a/02), (146a/03), (146a/05), (146a/09), (146a/10), (146a/11), (146b/04), (146b/06), (146b/07), (146b/07), (146b/09), (146b/12), (146b/13), (146b/17), (147a/06), (147a/16), (147b/10), (147b/16), (147b/17), (148a/01), (148a/02), (148a/04), (148a/06), (148a/12), (148b/01), (148b/04), (148b/14), (148b/15), (149a/01), (149a/04), (149a/05), (149a/10), (149a/14), (149a/16), (149a/17), (149b/01), (149b/06), (149b/11), (149b/14), (149b/16), (150a/01), (150a/04), (150a/05), (150a/16), (150b/03), (150b/03), (150b/06), (150b/11), (150b/12), (151a/03), (151a/04), (151a/10), (151a/13), (151b/05), (151b/11), (151b/12), (151b/14), (151b/16), (152a/02), (152a/12), (152a/16), (152b/13), (152b/16), (153a/06),

(153a/09), (153a/10), (153a/11), (153a/13), (153b/01), (153b/02), (153b/05), (153b/14),
(153b/15), (154a/02), (154a/10), (154a/15), (154b/01), (154b/04), (154b/09), (154b/15),
(155a/05), (155a/13), (155b/01), (155b/04), (155b/09), (155b/10), (155b/14), (155b/16),
(156a/02), (156a/05), (156a/06), (156a/07), (156a/11), (156a/14), (156a/17), (156a/17),
(156b/04), (156b/06), (156b/09), (156b/10), (156b/11), (156b/15), (156b/15), (157a/02),
(157a/03), (157a/05), (157a/06), (157a/10), (157a/11), (157b/03), (157b/04)

[=614]

kıjlik: < Far.+T. bk. kın.

k.+ile (108b/15)

[=1]

kim: 1. Kim. 2. Ki bağlacı.

k. (108a/17), (109b/03), (112a/13), (121a/13), (122a/03), (126b/08), (129b/16),
(132a/01), (132b/02), (134b/08), (134b/09), (135a/04), (135a/08), (136b/03), (138a/01),
(138a/02), (138a/02), (138a/05), (138a/05), (138a/12), (140a/03), (141a/02), (143b/04),
(144b/01), (146b/07), (147b/13), (147b/13), (149a/06), (150a/13), (152a/15), (156b/01),
(157b/04)

k.+i (107b/06)

k.+in (121a/02)

k.+iñ (103a/12)

k.+inden (121a/02)

k.+lere (138a/05)

k.+üñüzi (126b/11)

k.+üñüzüñ (126b/11)

[=39]

kimi: Bir nesne ya da kimseler, sadece bir kısım.

k. (129b/03)

k.+ni (147a/03), (147a/03)

[=3]

kimse: Herhangi biri.

k. (113a/11), (114a/02), (119a/17)

k.+den (135a/13)

k.+ye (147b/04)

[=5]

kjn: < Far. Kin, gizli düşmanlık.

k. (129a/05)

k.+ile (125a/11)

k.+ini (132b/10)

[=3]

kirpüg: bk. kirpük.

k.+e (127b/07)

[=1]

kirpük : Kirpik.

k. (127b/07)

[=1]

kişi: Kimse, şahıs.

k. (102a/12), (104b/08), (104b/16), (104b/16), (104b/17), (106b/01), (107b/15),
(108b/16), (112a/13), (117a/02), (117a/03), (119a/13), (127a/16), (136a/07), (142a/12),
(149b/04), (150a/07), (155a/01)

k.+lerile (117b/05)

k.+mi (150b/05)

k.+nün (141a/15), (151a/11)

k.+ye (119a/10), (124a/17), (138a/04), (148a/13), (151b/01)

[=27]

kitāb: < Ar. kitap, Kur 'an.

k. (151a/13)

k.+a (124a/06)

k.+ı (141a/03)

k.+ında (110a/16)

k.+ından (148b/12)

k.+lar (133b/15)

k.+larını (141a/04)

k.+larile (124a/09)

k.+uñ (151a/15)

[=9]

kitabe: < Ar. bk. kitāb.

k. (143a/10)

[=1]

kök: Kök.

k.+in (139a/14)

[=1]

kömür: Kömür.

k. (156a/13)

[=1]

könül: bk. gönül.

k.+lerini (130a/14)

[=1]

kör: < Far. Kör olan, göremeyen.

k.+dürür (141a/07)

k.+ler (143b/08)

k.+oldı (141a/06)

k.+üñi (156a/13)

[=4]

köşk: < Far. Köşk.

k.+e (141b/15)

[=1]

küy: < Far. Köy.

k. (139a/08)

k.+e (139a/10)

k.+ı (148b/11)

k.+ırını (131a/14)

k.+ler (152b/09)

[=5]

küçük: Yaşı daha az olan.

k. (135b/10), (150a/17), (151a/15)

[=3]

küfr: < Ar. bk. küfür.

k. (107a/12), (116a/02), (119a/06), (152b/10)

k.+den (101b/17)

k.+dürür (117a/16)

k.+e (154b/09)

k.+i (108a/16), (120b/05), (132b/16)

k.+ile (107b/13)

k.+ine (155b/01)

k.+ünüz (140b/11)

[=13]

küfrān: < Ar. İnkâr etmek.

k.+étmekçün (125a/01)

k.+i (142b/16)

[=2]

küfür: < Ar. Allahın varlığını kabul etmeme.

k.+de (110b/06)

k.+den (106a/14), (107a/14), (144a/02)

k.+e (130b/10), (130b/10)

[=6]

kün: < Ar. Olmak.

k. (123b/15)

[=1]

-L-

lāilaheillallah: < Ar. Allah'tan başka ilâh yoktur.

l. (137b/13)

[=1]

lāilaheillallahmuḥammedünresülullah: < Ar. Kelime-i tevhid.

1. (119b/16)

[=1]

lākin: < Ar. Fakat.

1. (101a/12), (102a/14), (102b/04), (102b/08), (102b/17), (111b/04), (112a/02),
(113a/07), (114b/03), (115a/15), (118a/01), (125b/04), (129b/02), (129b/02), (130b/12),
(132a/04), (137b/06), (150a/07)

[=18]

lāyık: < Ar. Uygun.

1. (135a/08)

1.+rağdurur (119a/07)

[=2]

la'net: < Ar. İlenç, beddua etme.

1. (139b/16)

1.+èder (114b/12)

1.+olmuş (139b/08)

[=3]

latîf: < Ar. Hoş, nazik.

1. (135b/07), (149a/17)

[=2]

le'alle: < Ar. İhtimal, belki.

1. (102b/12), (104a/02), (107a/14), (121b/01), (121b/04), (127b/11), (128a/10),
(129a/06)

[=8]

le‘alli: < Ar. bk. le‘alle.

l. (124a/11), (145b/09)

[=2]

lem-: < Ar. Parlama, parıldama.

l.-nir (120b/13)

[=1]

leşker: < Far. Asker.

l. (102a/09), (120b/11)

l.+ile (111a/12)

[=3]

leţāfet: < Ar. Güzellik, incelik, hoşluk.

l.+inden (150b/14)

[=1]

levh: < Ar. Üzerine yazı yazılabilecek düz bir nesne veya yüzey.

l.+ümaḥfūzda (139a/11)

[=1]

levḥümaḥfūz: < Ar. Allah’ın takdir ettiği, olan ve olacak herşeyin yazılı olduğuna inanılan

levha.

l.+da (139a/11)

[=1]

levn: < Ar. Renk.

l.+leri (121a/12), (126b/05)

[=2]

lezzet: < Ar. Ağızda duyulan tat.

l.+ini (110a/14)

[=1]

lġkin: < Ar. bk. lākin.

l. (104b/05), (142b/07)

[=2]

liķa: < Ar. hokkaya konan ham ipek.

l.+sını (157b/05)

[=1]

luṭ: < Ar. Lut peygamberin geldiği kavim.

l. (115a/12)

[=1]

-M-

māl: < Ar. Mülk, varlık.

m. (136a/06), (149b/12)

m.+a (113b/06)

m.+da (150a/12)

m.+dan (105a/08), (150b/03)

m.+durur (105a/12)

m.+ı (105a/06), (108b/04), (118a/12), (132a/14), (154b/16), (155a/03)

m.+ın (112b/06), (113a/12)

m.+ıñuzı (112b/11)

m.+ına (136b/08)

m.+ında (111b/03)

m.+ından (102a/03), (113a/12)

m.+lar (150b/16)

m.+larda (140a/08)

m.+ları (113a/02)

m.+larıñuz (100b/03), (108b/03)

m.+larından (113b/08), (120a/07)

m.+larını (101b/02), (101b/03), (110a/05), (112b/17), (114b/15)

m.+larile (105b/02), (108a/08), (111b/14), (117a/12), (118a/02), (133b/07)

m.+larıñuzla (111a/17)

m.+vèrelüm (156a/04)

[=40]

mālik: < Ar. Bir şeyin üzerinde sahiplik hakkı bulunan (kimse).

m. (127a/05), (154b/15)

m.+durur (131a/07)

m.+olayduñuz (144a/03)

[=3]

mālik bin avf: < Ar. Peygamber zamanında yaşamış bir alim.

m. (109a/06)

[=1]

māşuk: < Ar. Aşık olunan.

m. +a (113a/15)

[=1]

ma‘būd: < Ar. Kendisine ibadet edilen ilah.

m. (133a/11), (138b/16)

m.+ına (139a/02)

m.+lar (156b/16)

[=4]

ma' lūm: < Ar. Öğrenilmiş olan şey, herkesçe bilinen.

m.+e (125b/05)

m.+oldı (147a/16)

m.+olmuşdur (103b/05)

[=3]

ma' şiyet: < Ar. Asi olmak, itâatsizlik.

m.+e (134a/04)

m.+lerle (125b/03)

[=2]

ma' yūb: < Ar. Kınanmış, ayıplanmış.

m.+èdem (154b/04)

[=1]

ma' zūr: < Ar. Özü bulunan.

m.+olmağa (154a/09)

[=1]

mağāra: < Ar. Yer altında, dağ yamaçlarında yahut kayalar arasında çeşitli sebeplerle doğal olarak meydana gelmiş olan oyuk.

m. (111a/07), (147a/09)

m.+da (146a/08), (146a/11)

m.+dağı (146a/01)

m.+lar (113a/09), (128a/06)

m.+larında (148b/05)

m.+larından (146b/15)

m.+nuñ (146b/16)

m.+ya (146a/04), (146b/11)

[=12]

mağbūn: < Ar. Aldatılmış, şaşkın.

m.+olmuş (101b/10)

[=1]

mağbūnluq: < Ar.+T. bk. mağbūn.

m. (142a/08)

[=1]

mağfiret: < Ar. Affetmek, Allah tarafından bağışlanma.

m.+étmez (117a/08)

[=1]

mağlūb: < Ar. Yenilmiş, yenik düşmüş.

m.+olusarlar (101b/05)

[=1]

mağrūr: < Ar. Bōbürlenmek, gururlanmak.

m.+ètdiler (103a/11)

[=1]

maḥfūz: < Ar. Saklanmış, gizlenmiş.

m.+da (139a/11)

[=1]

maḥmūd: < Ar. Övülmüş, methedilmiş.

m.+durur (141b/15)

[=1]

maḥzūr: < Ar. Engel, mani, sakınılacak şey.

m.+oldı (139a/07)

[=1]

maḥlūqāt: < Ar. Bütün yaratıklar.

m.+uḡ (152a/04)

[=1]

maḥluḡ: < Ar. bk. maḥlūqāt.

m.+ı (150a/08)

[=1]

maḡam: < Ar. Mekan, mahal.

m.+ımaḡmüddurur (141b/15)

[=1]

maḡamımaḡmūd: < Ar. Yüksek dereceli mânevî makam, övgüye lâıyk yer.

m.+durur (141b/15)

[=1]

maḡbül: < Ar. Kabul edilen.

m.+oldı (135a/10)

[=1]

maḡlaḡat: < Ar. Faydalı olan şey.

m.+ıḡarıḡasınca (144b/10)

[=1]

maḡlaḡatıḡarıḡa: < Ar. İyi yol.

m.+sinca (144b/10)

[=1]

maşharalığ: < Ar.+T. Soyтары.

m.+a (114a/06), (114a/13), (114a/16), (152a/15)

[=4]

mazlūm: < Ar. Zulūm görmüş.

m.+olsa (136b/03)

[=1]

mêşe: < Far. Gösterişli bir orman ağacı.

m. (115a/10), (115a/11)

[=2]

me^ˆa: < Ar. Birlikte.

m. (125b/08)

[=1]

me^ˆcūc: < Ar. Yeryüzünde bozgunculuk çıkaran Allah'ın bildiği iki topluluktan biri.

m. (156a/01)

[=1]

mecāl: < Ar. Kuvvet, güç, derman.

m.+olmaz (105b/07)

[=1]

mecma^ˆ: < Ar. Toplantı yeri.

m.+oldı (141b/10)

[=1]

mecmū^ˆ: < Ar. Toplanmış.

m.+inesneler (102b/10)

[=1]

mecmū 'inesne: < Ar. Bütün varlıklar.

m.+ler (102b/10)

[=1]

mecūs: < Ar. Ateşe tapanlar.

m. (126a/01)

[=1]

medāyin: < Ar. Şehirler.

m.+durur (115a/11)

[=1]

meded: < Ar. Yardım.

m. (149a/09), (149a/09)

[=2]

mededleş: < Ar. Yardımcılık.

m. (140a/06)

m.-em (151b/08)

m.-mekiçün (151b/09)

[=3]

medjne: < Ar. Şehir.

m. (116b/04), (116b/05), (119a/04), (119b/14)

m.+de (117b/17), (118b/06), (118b/09)

m.+den (102a/11), (142a/01)

m.+dürür (141b/17)

m.+ye (100b/10), (101a/04), (105b/01), (105b/05), (105b/07), (106a/01),
(108a/07), (111a/11), (119b/06), (123b/16), (131a/06)

[=21]

medyen: < Ar. Hz. Şuayb'ın kavmi.

m.+dürür (115a/09)

[=1]

mefsede: : < Ar. Kötülük, fitne, fesat.

m. (129b/05)

[=1]

meger: < Far. Halbuki, oysa ki.

m. (100b/08), (100b/12), (100b/12), (100b/13), (130b/10), (136b/01), (136b/08),
(137a/14), (139b/13), (140a/02), (142b/02), (148a/12), (148a/16), (151b/02)

[=14]

mehlek: < Ar. Tehlikeli yer.

m.+dürür (151b/15)

[=1]

mekke: < Ar. Hz. Peygamberin doğum yeri. Kâbe'nin bulunduğu şehir.

m. (103a/04), (104a/10), (107b/06), (108b/09), (108b/12), (109a/08), (109a/10),
(111a/06), (119b/08), (119b/09), (123a/03), (131b/11), (138b/08), (141b/01), (149b/04)

m.+de (100b/09), (101a/04), (108b/04), (123b/17), (139b/07)

m.+den (100b/11), (102a/11), (103a/09), (105b/01), (105b/05), (105b/07),
(106a/01), (108a/07), (111a/010), (119b/06), (133a/05), (139b/04), (141b/01), (141b/02),
(141b/02), (141b/17)

m.+dürür (131a/15)

m.+ye (142a/01)

[=38]

mekr: < Ar. Hile.

m. (122a/09)

m.+èderler (132b/17)

[=2]

melâlet: < Ar. Usanma, bıkmâ.

m. (118b/02)

[=1]

mel'ufmaħrûm: < Ar. Allah'ın lânetine uğramış, rahmetinden mahrum kalmış.

m. (144a/16)

[=1]

melamet: < Ar. Azarlama, kınama, serzeniş.

m.+olub (135a/07)

m.+olunmuş (135a/17)

[=2]

melametliĝ: < Ar.+T. Serzenişlik.

m.+ile (137a/08)

[=1]

melametlü: < Ar.+T. Kınamalı.

m. (136a/09)

[=1]

melül: < Ar. Üzgün.

m.+olma (111a/08)

m.+olmağıl (132b/16)

m.+olacak (135b/06)

[=3]

memnu´: < Ar. Yasak edilmiş.

m. (135a/13)

[=1]

menāzil: < Ar. Menziller.

m.+ler (108b/05)

[=1]

men´: < Ar. Yasaklamak.

m.+èder (107a/02), (129a/04), (129a/05), (137b/11), (152b/02)

m.+èderler (101a/09), (102b/17), (110a/06), (114b/06), (114b/07), (115a/17)

m.+ètdiler (107a/05), (116b/11), (128b/10)

m.+ètdüğünüzile (129b/07)

m.+ètmedi (112b/14), (139a/12), (152a/05), (152a/07)

m.+ètmedü (143a/13)

m.+ètmegiçün (101b/03)

[=21]

menfa´atlen-: < Ar. Menfaat sağlama.

m.-ecek (128a/04)

[=1]

mensüb: < Ar. Ait olmak.

m. (103b/01)

[=1]

menzil: < Ar. Hedef , konak.

m. (119b/05), (119b/07), (149b/03), (150b/10), (156b/17), (157a/13)

m.+de (124a/02)

m.+dürür (115b/012), (149a/12)

m.+e (108a/08)

m.+i (122b/08)

m.+ine (141b/17)

m.+ler (115b/06)

m.+leri (119a/01)

[=14]

menzilet: < Ar. Paye, derece.

m. (135a/16)

[=1]

merhamet: < Ar. Acıma duygusu.

m.+ètmek (117a/08)

[=1]

meryem: < Far. Hz. Êsâ peygamberin annesi.

m. (109b/11)

[=1]

meşel: < Ar. İbretli kısa hikâye.

m. (125b/01)

m.+den (142b/15), (152a/02)

m.+èder (127a/11)

m.+ler (127a/07)

m.+ur (149b/03)

m.+urdı (127a/16), (129a/10)

m.+urmak (127a/15)

m.+urur (127a/09)

[=10]

mesāvī: < Ar. Kötülükler.

m.+édüb (113b/10)

[=1]

mescid: < Ar. Secde edilen yer.

m. (120b/16)

m.+de (120b/16)

m.+e (120b/07), (120b/13), (133b/14)

m.+i (120b/05), (120b/07), (148a/01)

m.+iaḳṣāya (133a/05)

m.+iḥarām (106b/13)

m.+iḥarāmı (108a/02)

m.+iḥarāmuḡ (101a/10)

m.+lerini (107b/12), (107b/15)

[=14]

mescidiaḳṣā: < Ar. Müslümanların ilk kiblesi.

m.+ya (133a/05)

[=1]

mescidiḥarām: < Ar. Kabe.

m. (106b/13)

m.+ı (108a/02)

m.+uŋ (101a/10)

[=3]

mesken: < Ar. İkamet edilen yer.

m.+dürür (120b/10)

[=1]

meşâyıh: < Ar. Şeyhler.

m. (140a/10)

[=1]

meşiyet: İstek, dilek.

m.+ile (109a/12)

[=1]

meşrû' : < Ar. Kanun ve geleneklere uygun.

m.+ola (136b/13)

[=1]

metâ' : < Ar. Mânevî ve maddî varlık.

m.+ ı (110b/17)

m.+ını (105a/04), (129b/10)

[=3]

mevla: < Ar. Kainatın yegane efendisi.

m.+sı (127b/01)

m.+dadurur (102a/01)

[=2]

meyl: < Ar. Yönelmek.

m.+èder (146b/15)

m.+èt (104a/15)

m.+ètdünüz (110b/13)

m.+ètmege (127b/11)

m.+ètmesun (148b/16)

m.+ètseler (104a/15)

[=6]

meyve: < Far. Meyve.

m.+lerile (150b/01)

[=1]

mı: Soru edatı.

m. (107b/06), (107b/10), (108a/01), (110b/15), (124a/12), (125a/13), (126b/14),
(127a/03), (127a/13), (127b/03), (127b/2), (137a/10), (145b/15), (145b/15), (151b/04),
(153b/01)

m.+sın (121b/08)

[=17]

mısır: < Ar. Arap ülkesi.

m. (144b/03)

m.+dan (144a/17)

[=2]

mi: Soru eki.

m. (114a/01), (114a/16), (115a/04), (115b/011), (116b/15), (120a/11), (124b/01),
(125a/14), (137a/01), (137a/01), (137a/01), (137a/09), (138a/08), (139b/14), (139b/15),

(140b/04), (140b/08), (143a/13), (143a/16), (143b/15), (150a/04), (153b/15), (154a/04),
(156a/05), (156b/14), (157a/01)

m.+sin (116b/03)

[=27]

mıve: < Far. Meyvenin aslı.

m.+lerden (149b/09)

m.+lerini (149b/08)

[=2]

milk: < Ar. Mülk.

m.+i (154b/03)

m.+in (155a/10)

m.+inde (144b/03)

[=3]

millet: < Ar. Ulus, insanlar topluluğu.

m.+ine (132a/16)

[=1]

minber: < Ar. Camide hutbe okunulan merdivenli kürsü.

m.+de (115b/014)

[=1]

minnetsüz: < Ar.+T. Minnet etmeyen, minnetsiz.

m. (105b/17)

[=1]

miraş: < Ar. Ölmüş birinden kalan mal, mülk.

m.+a (105b/07)

[=1]

mişli: < Ar. Benzeri, bir o kadar daha.

m.+ni (157b/01)

[=1]

miskāl: < Ar. Ağırlık birimi ölçüsü.

m. (103b/01)

[=1]

miskīn: < Ar. Zavallı, aciz.

m.+ler (102a/05), (154b/02)

m.+lere (135b/15)

m.+leriçündürür (113b/03)

[=4]

miskīnlik: < Ar.+T. Zavallılık.

m. (135b/08)

[=1]

mizāh: < Ar. Nükte, latife.

m.+êderüz (114a/09)

[=1]

mūsā: < Ar. Tevrat indirilen peygamber.

m. (144a/12), (144a/12), (152b/12), (153a/03), (153a/10), (153a/17), (153b/06),
(153b/13), (153b/16), (154a/03), (154a/06), (154a/14), (155a/06)

m.+ya (133a/09), (144a/07), (144a/11), (153a/09)

m.+yile (103b/05)

[=18]

muḍārabe: < Ar. Dövüşme, vuruşma.

m.+ye (136b/08)

[=1]

mu‘āmele: < Ar. Davranış biçimi, tutum.

m.+yile (136b/09)

[=1]

mu‘āraza: < Ar. Çekişme, kavga, tartışma.

m. (148a/12)

m.+êtme (148a/11)

[=2]

mu‘āyene: < Ar. Dikkatle inceleme, yoklama, gözden geçirme.

m. (139a/16)

[=1]

mu‘cize: < Ar. Mucize.

m.+dür (139a/16)

m.+lerile (124a/08)

m.+lerini (144a/15)

m.+yle (115a/13)

[=4]

mu‘nî: < Ar. Zenginlik veren.

m.+den (140a/06)

[=1]

muḥabbet: < Ar. Aşk, sevda, dostluk.

m. (154b/10)

[=1]

muḥammed: < Ar. İslam dininin peygamberi, son peygamber. Hz. Muhammet.

m. (100b/08), (100b/16), (100b/17), (101a/05), (101b/11), (102b/02), (103a/04), (103a/13), (103b/17), (104a/02), (104a/05), (104b/04), (105a/06), (106a/15), (106b/08), (108b/01), (110a/09), (110a/09), (111b/08), (111b/12), (111b/15), (112b/03), (112b/05), (112b/10), (113a/02), (113b/12), (114a/06), (114a/15), (115b/014), (115b/015), (117a/14), (117b/02), (117b/15), (118a/17), (118b/09), (120a/08), (120a/14), (123b/05), (124a/09), (125a/15), (125b/12), (126a/17), (128a/11), (128b/13), (130a/11), (130a/12), (130b/03), (131a/10), (132a/05), (132a/16), (132b/03), (132b/05), (132b/07), (132b/14), (132b/16), (135b/01), (136a/05), (137a/14), (137b/13), (138a/04), (138a/09), (138a/13), (138a/16), (138b/03), (138b/15), (139b/02), (139b/05), (140a/13), (141a/14), (141b/14), (141b/16), (142a/03), (142a/12), (142a/16), (142a/17), (142b/04), (142b/09), (143a/12), (143a/16), (143b/02), (144a/02), (144a/09), (144b/10), (145a/01), (145a/07), (145a/10), (145b/09), (145b/17), (146a/13), (147a/05), (147a/10), (148a/10), (148a/15), (148a/17), (148b/06), (149a/04), (151a/02), (151b/01), (151b/11), (152a/06), (152b/05), (152b/12), (155a/08), (156b/17), (157a/06), (157a/14), (157b/01)

m.+i (120b/11), (130a/17)

m.+üñ (156b/13)

[=110]

muḥarrem: < Ar. Haram edilmiş şey.

m. (110b/01), (110b/05), (110b/06)

m.+dür (106b/03)

m.+i (110b/08)

[=5]

muḥkem: < Ar. Kuvvetli, sağlam.

m. (133b/01), (156a/06), (156a/10), (156a/17)

m.+ètdikden (129a/08)

m.+ètdükden (129a/11)

m.+oldı (116a/10)

[=7]

muḥtāclık: < Ar.+T. İhtiyaç sahibi olmak.

m. (125b/01)

[=1]

muḥālefet: < Ar. Karşı çıkma, aksini savunma.

m.+èder (114a/02)

m.+èdeydüñüz (102a/14)

m.+èdüp (129a/17)

[=3]

muhācir: < Ar. göç eden kimse, göçmen.

m.+lerden (105b/17)

[=1]

muḥābil: < Ar. bir şeyin karşılığı olan.

m. (117b/03)

[=1]

muḥadder: < Ar. Allah ın takdiri, alın yazısı.

m.+olmışdı (144b/16)

[=1]

muḥarriblik: < Ar.+T. Yaklaştıran, yakınlaştıran.

m.+dür (119b/03)

[=1]

muḳjīm: < Ar. Kalıcı olan, ikāmet eden.

m. (131a/16)

[=1]

muḳtedā: < Ar. Tâbi olmak, rehber.

m. (132a/09)

[=1]

muntazır: < Ar. Gözleyen, bekleyen.

m. (108b/08)

[=1]

murād: < Ar. Arzu edilen, olması istenen.

m. (103a/15), (106b/14), (108b/11), (120b/10), (123b/17), (125a/04), (131a/07),
(131a/15), (136a/03), (137b/16), (139a/01), (141b/17), (144a/09), (148a/06), (149a/02),
(155a/07)

m.+a (142a/03)

m.+olgerüdürür (121b/06)

[=18]

murdār: < Far. Etinin yenmesi yasak olan, pislik.

m. (131b/09)

m.+durur (109a/08)

[=2]

muşālaḥa: < Ar. Barış yapma, barış.

m.+ya (104a/15)

[=1]

muşir: < Ar. Israr eden, direnen, ayak direyen.

m. (155b/01)

[=1]

musahhar: < Ar. Elde edilmiş, zapt etmek.

m. (121a/07), (121a/11), (121a/14)

m.+lar (127b/13)

m.+lardurur (121a/09)

[=5]

musallaḥ: < Ar. Bıktırarak şekilde üzerine düşmek, tahrik etmek.

m.+kıldı (133b/17)

m.+olanlarıçündürur (113b/04)

[=2]

muṭî': < Ar. İtâatkâr, boyun eğmiş.

m. (132a/09)

m.+olanlara (135a/11)

m.+olma (148b/17)

m.+oldılar (122b/04)

m.+olmaḡda (154b/13)

m.+olurlar (115b/02), (130a/07)

[=6]

muṭî' lıḡ: < Ar.+T. İtâatkârlık.

m.+ile (112b/11)

[=1]

muṭṭālib: < Ar. muṭṭāliboğulları.

m.+den (102a/05)

[=1]

muṭṭali': < Ar. Haberdar olan, vakıf.

m. (147a/09), (147b/05), (147b/09)

[=3]

muvāfiq: < Ar. Aynı görüşü paylaşan.

m.+olmağıcün (110b/09)

[=1]

muẓafferlik: < Ar.+T. Bir mücâdelede başarı, üstünlük.

m. (112a/16)

[=1]

mü'min: < Ar. İman sâhibi kimse, müslüman.

m. (107b/04), (149b/11), (149b/16)

m.+di (114b/03)

m.+dürür (129b/17), (135a/09)

m.+ler (104b/02), (109a/02), (115a/16), (102a/01), (112b/05), (114a/01),
(120a/16), (131b/04)

m.+lerden (104b/06), (116a/04), (117a/01)

m.+lere (113b/13), (115b/04), (134a/09), (142a/07)

m.+leri (104b/07), (123a/09), (145a/17)

m.+leri di (147b/17), (154b/08)

m.+leriñi (145a/17)

m.+lerile (122a/16)

m.+lerüj (120b/06)

[=29]

mü'mine: < Ar. İman sâhibi kadın.

m.+lere (115b/04)

m.+leri (104a/07)

[=2]

müdārā: < Ar. Kin ve husumeti gizleyip zahirde dostluk gösterme.

m. (132b/07)

[=1]

müddet: < Ar. Süre, zaman.

m.+ine (106b/01)

m.+kıldıı (152b/11)

[=2]

müfsede: < Ar. Kötülük, fenalık.

m. (129a/13)

[=1]

müfsidlik: < Ar.+T. Başlanmış bir ibadeti geçersiz kılan durumlar.

m.+de (133a/16)

[=1]

mühlet: < Ar. Süre, zaman.

m. (128b/02)

[=1]

mühr: < Far. Damga, mühür.

m. (117b/17)

m.+urdı (118b/07), (131a/01)

m.+uruldı (118b/08)

[=4]

mükerrem: < Ar. Saygı görmeye layık, muhterem.

m. (140b/14)

[=1]

mülk: < Ar. Mülk.

m. (142a/02)

m.+inden (111a/03)

[=2]

münāfık: < Ar. İnanmadığı halde inanıyormuş gibi davranan kimse, ikiyüzlü.

m. (117a/10), (119a/04)

m.+a (114b/05)

m.+lar (103a/08), (111b/05), (114a/04), (114a/09), (114a/10), (114b/04),
(114b/09), (117a/03), (118b/15), (119b/14), (120b/07), (120b/15)

m.+lara (114b/10), (114b/10), (115b/014)

m.+lardan (114b/13), (118b/09)

m.+lardurur (114b/03)

m.+larile (115b/010)

[=22]

münāfıklık: < Ar.+T. bk. münāfık.

m. (119b/15)

m.+dan (116a/06), (116a/11)

[=3]

münākaşa: < Ar. Çekişme, münâzaa.

m.+olundı (136b/11)

[=1]

münezzeh: < Ar. Hiçbir şeye ihtiyacı bulunmayan.

m. (109b/13)

[=1]

münker: < Ar. Kabul edilmeyen.

m. (120a/01), (154a/05)

m.+dürür (153b/04)

m.+lerdürür (153b/15)

[=4]

münkir: < Ar. Kabul etmeyen kimse.

m.+idiler (140b/04)

[=1]

mürekkeb: < Ar. Desen çizmekte, yazı yazmakta, , baskı işlerinde kullanılan sıvı.

m. (157a/15)

m.+den (157b/01)

[=2]

mürted: < Ar. İslâm dîninden dönen kimse.

m.+olacağıdı (154b/10)

m.+olsa (136b/02)

[=2]

müşâhib: < Ar. Sohbet arkadaşı olmak.

m.+olayım (153b/01)

m.+olursañ (153b/09)

[=2]

müsülmân: < Ar. Müslüman.

m. (128b/17), (150a/03)

m.+lar (129b/02)

m.+lara (130a/16)

m.+lardan (113a/07), (146a/10)

m.+ları (103a/09), (103a/11)

m.+laruñdurur (148a/08)

[=9]

[=2]

müsülmanlıg: < Ar.+T. Müslümanlık.

m.+a (120b/05)

[=1]

müşrik: < Ar. Allah'a ortak koşan.

m.+ler (106a/09), (110a/03), (126a/01), (131a/07), (151b/16)

m.+lerden (106a/08), (106a/13), (106a/16), (106b/07), (132a/17)

m.+lere (106b/12), (106b/16), (107b/11)

m.+leri (106b/03), (109a/07), (132b/10)

m.+leriçün (150b/11)

m.+lerle (106a/08), (110b/03)

[=19]

mütehayyir: < Ar. Hayrete düşmüş, şaşırılmış.

m. (112a/01)

[=1]

müttekî: < Ar. Dayanan, dayanmış.

m.+lerüñ (122b/13)

[=1]

-N-

nāgāh: < Far. Birdenbire, ansızın.

n. (113a/14)

[=1]

nāmeşrū': < Ar. Uygun ve meşru olmayan.

n. (114b/06)

[=1]

nāz: < Far. Naz.

n.+ı (102b/01)

n.+larını (133a/09)

[=2]

na'ra: < Ar. Yüksek sesle bağırma.

n.+sıyla (115a/07)

[=1]

na'ş: < Ar. bk. benātına'ş.

n.+durur (121b/06)

[=1]

nafaqa: < Ar. Geçinmek için sarfedilen para.

n. (118b/03), (119b/03)

n.+dan (135b/14)

n.+èdecek (118a/12)

n.+èder (119a/13)

n.+èdersenüz (112b/11)

n.+èdesiz (104a/13)

n.+èdüb (110a/08)

n.+ètdügi (119b/01)

n.+ètdügünüz (104a/13)

n.+ètmekde (136a/06)

n.+ètseñ (104b/03)

n.+ları (101b/04), (112b/13), (112b/14)

n.+larına (113a/01)

n.+vèrmekden (144a/04)

[=17]

naqb: < Ar. Delik açma.

n.+èdelerdi (156b/01)

[=1]

naqş: < Ar. İşaret.

n.+umuzdurur (146a/03)

[=1]

nalya: < Ar. Özel isim.

n.+yıdı (153a/16)

[=1]

namāz: < Far. Müslümanlar üzerine günde beş vakit yapılması farz kılınmış olan ibadet.

Namaz.

n. (107b/16), (151a/01)

n.+a (112b/16)

n.+ı (141b/07), (141b/10)

n.+ımız (120b/14)

n.+ımı (141b/09)
n.+kılduğlayın (141b/11)
n.+kılma (117b/05), (120b/15)
n.+kılmağdurur (141b/13)
n.+ları (101a/13)
n.+ların (106b/06), (115b/01)
n.+uğda (145a/04)
[=15]

naşāra: < Ar. Hristiyanlar.

n. (109b/05), (125b/17)
[=2]

naşīb: < Ar. Bir kimsenin payına düşen hisse.

n. (140a/04)
n.+leri (113b/06)
n.+lerle (114b/15), (115a/01)
n.+üñüzdürür (140a/04)
n.+üñüzle (114b/16)
[=6]

naşīhat: < Ar. Öğüt.

n. (152a/03)
n.+den (116a/07)
n.+ile (132b/06)
n.+olundı (152a/16)
[=4]

nastūrī: < Ar. Hristiyan.

n. (148a/06)
[=1]

nażar: < Ar. 1. Bakma. 2. Tecrübelerden yola çıkarak, kıyaslayarak fikir yürütme.

3. Uğursuzluk.

n.+edenleriçün (126a/16)
n.+eder (117a/05)
n.+étmediler (124b/01)

n.+ından (138a/01)

n.+kılmadılar (127b/2)

[=5]

nağır: < Ar. Hicretten sonra Medine'den sürülen ikinci yahudi kabilesi.

n. (108b/12)

[=1]

ne: Ne.

n. (101a/08), (102a/02), (102a/02), (107a/06), (110a/02), (113b/11), (114a/08), (114a/12), (115b/012), (119a/10), (121b/14), (122a/08), (122a/10), (122b/08), (122b/13), (122b/15), (124a/10), (125a/15), (125b/07), (130a/10), (136a/17), (138a/16), (145b/06), (147a/14), (147a/17), (148b/07), (148b/08), (148b/08), (149a/11), (149a/12), (149b/02), (149b/03), (150b/11), (151a/15), (151a/16), (151b/06)

n.+dür (122a/03), (142a/17)

n.+dürür (130a/12), (151a/14)

n.+ki (155a/11), (102a/03), (103a/01), (104a/12), (104b/03), (124b/12), (124b/14)

n.+yden (140a/06)

n.+ydür (101a/02)

n.+yise (153b/11)

n.+yler (139b/09)

[=51]

néce: Nice.

n. (120a/05)

[=1]

nére: Nere.

n.+dedürür (147b/16)

[=1]

necât: < Ar. Kurtuluş.

n. (108a/10), (146b/13), (152a/01), (156a/06)

n.+durur (115b/09), (118a/05)

[=6]

necis: < Ar. Murdar, pis.

n.+ler (115b/014)

n.+lerdürür (118b/17)

[=2]

necvā: Fısıltı.

n. (137b/17)

[=1]

nefes: < Ar. Soluk, nefes.

n. (131a/12)

n.+lerile (111b/14)

n.+lerini (111b/06)

[=3]

nefis: < Ar. bk. nefis.

n.+lere (110b/03)

[=1]

nefs: < Ar. Bir kimsenin kendi öz varlığı. 2. Can, ruh, hayat.

n. (131a/11), (134b/11)

n.+i (134b/10), (136b/01)

n.+ine (149b/14)

n.+leri (107b/12), (113a/05)

n.+lerile (118a/02)

n.+lerindedürür (103b/08)

n.+lerine (103b/12), (115a/15)

n.+leriyle (117a/13)

n.+lerünüzde (126b/16)

n.+ünüz (134b/07), (134b/11)

n.+ünüzze (133b/11), (133b/11)

n.+üni (145b/09)

[=18]

nehil:?

n. (144a/06)

[=1]

nehāvend: < Ar. Müslüman Araplar ile Sasaniler arasında İranda yapılan savaş, Nihavend Muharebesi.

n. (119a/09)

[=1]

nehý: < Ar. Yasak etme, engelleme, menetme.

n.+éder (129a/05)

[=1]

nekîr: < Ar. Ölümden sonra sorguya çeken meleklerden biri.

n. (120a/01)

[=1]

nemrud: < İbr. Bâbil'in kurucusu olduğu söylenen ve Hz. İbrâhim'i ateşe attıran hükümdar.

n.+durur (115a/08)

[=1]

nesh: < Ar. Hükümsüz bırakma.

n.+édüb (130a/09)

[=1]

nesîm: < Ar. Hafif esen rüzğar.

n. (146b/17)

[=1]

nesne: Şey, nesne.

n. (102b/10), (104a/14), (105b/06), (107a/04), (110b/17), (111a/03), (112b/04), (113b/12), (117a/04), (121b/11), (123a/08), (123a/11), (123a/13), (125a/03), (126b/10), (127a/06), (127a/17), (127b/09), (128b/16), (129b/12), (129b/13), (134b/03), (136a/09), (137b/04), (138a/11), (148a/15), (149b/09), (150b/16), (153b/10), (153b/14), (155b/10), (156a/07), (157a/04)

n.+den (124b/02), (136b/13), (154a/07), (155a/10)

n.+dürür (122a/08)

n.+iķurbetler (119b/01)

n.+ler (102b/10), (128a/04)

n.+lerden (127a/02)

n.+lere (114b/06)

n.+leri (140a/10)

n.+ye (107b/10), (123b/14), (127a/07), (127a/10)

n.+yi (106a/17), (152a/13)

n.+yidi (107a/06)

[=51]

nesne-i kurbet: < Ar. bk. kurbet.

n.+ler (119b/01)

[=1]

nevbet: < Far. Nöbet.

n.+de (140b/09)

[=1]

neye: Niye.

n. (123b/08), (125a/02), (151a/11), (153a/06)

[=4]

ni`met: < Ar. 1.Bağış, iyilik. 2. Allah tarafından kulla rına bağışlanan yiyecek, içecek vb.

n. (117b/14), (155a/03)

n.+de (108a/13)

n.+den (124b/14)

n.+dürür (113b/14)

n.+i (103b/06), (134b/15)

n.+ile (126b/14)

n.+ine (126b/14), (127a/03), (131b/06)

n.+ini (128a/09), (128a/12)

n.+lerine (131b/01), (132a/11), (140b/04)

n.+olmağa (142b/16)

n.+vêrdük (134b/14)

[=18]

nice: 1. Birçok, pek çok. 2. Nasıl.

n. (106b/11), (106b/15), (106b/16), (110b/04), (111a/05), (114a/14), (114b/17), (115a/07), (115a/08), (115a/09), (115a/12), (120b/02), (123b/03), (125a/13), (133b/09), (133b/14), (135a/01), (135a/14), (135b/10), (137a/16), (139a/05), (152b/15), (153b/05)

[=23]

niçün: Niçin.

n. (101a/16), (105b/16) (111b/09), (112b/13), (146b/05), (150a/09)
[=6]

nifāk: < Ar. 1. Ara bozukluğu, ayrılık. 2. Münafıklık, iki yüzlülük.

n. (116a/06), (116b/12), (117b/08), (119a/06)

n.+a (116a/10)

n.+dan (114a/06)

[=6]

nihān: < Far. Saklı, gizli.

n.+ı (127b/06), (148b/08)

[=2]

nisbet: < Ar. İki farklı şey arasındaki uygunluk.

n.+ederler (125a/16), (130b/02)

[=2]

nişāne: < Far. İşâret, alâmet. belirti.

n. (126a/05), (126a/15), (134a/15), (153a/01)

n.+ler (121a/06), (121b/05), (147a/02)

n.+leri (139a/12), (139a/17)

n.+lerimüzi (107a/09)

n.+lerinden (133a/08), (146a/02)

n.+lerindendürür (147a/02)

n.+lerine (103b/03), (157a/05)

n.+oldı (148b/03)

n.+sini (134a/16), (134a/17)

[=18]

nite: Nasıl.

n. (131b/14), (143a/05)

n.+ki (137a/17)

[=3]

niyāz: < Far. 1. Duâ. 2. Yalvarma, ricâ, yakarma.

n.+eder (124b/15)

n.+edersenüz (145a/03)

n.+edüñ (145a/02)

n.+ı (102b/01), (140b/02)

n.+larını (133a/09)

[=6]

niye: Niye.

n. (148b/04)

[=1]

niyyet: < Ar. Yapmaya karar verme, zihinde tasarlama.

n.+édersenüz (129b/05)

n.+étmişidi (132b/11)

[=2]

noldı: Ne oldu.

n. (101b/15), (110b/12)

[=2]

nöker: Dost, arkadaş.

n.+ine (111a/08)

n.+lerinden (109a/07)

[=2]

nūḥ: < Ar. Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri.

n. (115a/06), (133a/13), (156a/02)

n.+dan (135a/02)

n.+ile (133a/12)

[=5]

nūnīs: < Ar. Ashab-ı Keḥf veya Yedi Uyurlar olarak bilinen kişilerden birinin ismi.

n. (148a/09)

[=1]

nūr: < Ar. Işık, aydınlık.

n.+ını (109b/15), (109b/16)

n.+laridi (101a/16)

[=3]

nübüvvet: < Ar. Peygamberlik.

n.+ine (148b/03)

[=1]

-O-

o: Varlıkları işaret eden zamir.

o. (156a/13)

[=1]

od: Ateş.

o. (115a/11), (150a/15), (156a/14)

o.+1 (114a/03), (117a/14), (149a/07)

o.+unı (114b/11)

[=7]

odun: Yakmak amacıyla kesilmiş ağaç.

o. (156a/13)

[=1]

oğl: bk. oğul.

o.+a (125b/01)

o.+1 (109b/12), (125a/07)

o.+ıdır (109b/04)

o.+ıdur (109b/05)

o.+umuz (156a/03)

o.+unıñ (156a/02)

[=7]

oğlağ: Keçi yavrusu.

o. (116b/11)

[=1]

oğlan: Erkek çocuğu.

o. (154b/07)

o.+a (154a/02)

o.+dan (154b/12)

o.+ları (134a/14)

o.+larıñuz (108b/02)

o.+larına (144b/03)

[=6]

oğlancuğ: bk. oğlancuğ

o.+uñ (154b/14)

[=1]

oğlancuq-: Küçük oğlan çocuğu.

o.-laruñ (154b/17)

[=1]

oğul: Cinsiyeti erkek olan çocuk.

o. (114b/15), (127a/01), (145a/08), (145b/04)

o.+da (140a/08), (150a/12)

o.+dan (125a/09)

o.+iken (150a/06)

o.+lar (127a/01), (132a/14), (150b/16)

o.+ları (113a/02), (127a/01)

o.+larile (133b/07), (137a/10)

[=15]

oқы-: bk. oқы.

o. (134b/07), (148b/11)

o.-yavuz (141a/01), (143a/11)

o.-yısaram (155a/08)

[=5]

oқы-: 1. Bir metnin içeriğini, iletmek istediği anlamı çözmek. 2. Öğrenmek.

o.-dılar (151b/13)

o.-duğı (100b/17)

o.-duğıña (137b/17)

o.-duqda (106b/08)

o.-ma (145a/05), (145a/05)

o.-mağıçün (144b/08)

o.-na (100b/13)

o.-r (130b/03)

o.-rlaridi (130b/01)

o.-sañ (137b/08)

o.-ya (138a/17)

o.-yalar (141a/04)

o.-yandı (144b/13)

[=14]

ol: Üçüncü tekil şahıs ve işaret sıfatı olan “o” kelimesinin eski kullanım şekli.

o. (100b/08), (100b/16), (101b/04), (101b/10), (102a/09), (102a/12), (102b/02), (102b/05), (102b/06), (103a/01), (103a/08), (103a/11), (103a/13), (103a/14), (103a/16), (103b/05), (104a/09), (104a/13), (104b/01), (105a/12), (105b/04), (105b/15), (106a/01), (106a/06), (106a/14), (106b/10), (107a/04), (107a/07), (107b/13), (108a/09), (108a/13), (108b/01), (108b/04), (108b/16), (109b/06), (109b/07), (110a/10), (110a/11), (110a/16), (111a/010), (111a/08), (111a/11), (111a/15), (111b/01), (112a/14), (112b/04), (112b/09), (113a/12), (113b/11), (114a/04), (115a/04), (115a/08), (115b/011), (115b/02), (115b/09), (116a/03), (116a/10), (116a/17), (116b/11), (116b/12), (117a/08), (117a/16), (117b/11), (118a/02), (118a/05), (119b/03), (120a/05), (120a/09), (120b/15), (121a/03), (121a/15), (121a/16), (121b/12), (122a/03), (122a/08), (122a/08), (122a/16), (123b/16), (124b/11), (124b/16), (125b/04), (125b/14), (126b/09), (127a/12), (127b/01), (127b/03), (127b/04), (127b/07), (128a/14), (128b/04), (128b/06), (128b/07), (129a/13), (129a/14), (129b/11), (129b/12), (129b/13), (129b/17), (130b/07), (130b/15), (131a/01), (131a/03), (131a/10), (131a/10), (132a/07), (132a/15), (132b/08), (132b/13), (133a/01), (133a/04), (133a/08), (133a/13), (133a/16), (134a/08), (134b/13), (134b/15), (134b/16), (134b/16), (135a/09), (135a/09), (135b/06), (135b/07), (135b/12), (136a/11), (136a/16), (136a/17), (136b/06), (137a/05), (137b/02), (137b/07), (138a/14), (138a/16), (138a/17), (138b/02), (139a/01), (139a/10), (139a/11), (139b/02), (139b/04), (139b/11), (139b/12), (140a/15), (140b/13), (141a/01), (141a/04), (141a/06), (141a/10), (141b/02), (141b/10), (141b/15), (143b/11), (144a/04), (144a/13), (145a/13), (145b/02), (145b/05), (145b/06), (145b/13), (146a/01), (146a/03), (146a/03), (146a/08), (146a/11), (146b/03), (146b/10), (147a/01), (147a/01), (147b/07), (147b/09), (147b/14), (148a/14), (148b/07), (149a/14), (149b/06), (149b/08), (149b/09), (149b/11), (149b/12), (149b/13), (149b/14), (150a/07), (150a/17), (150b/03), (150b/04), (150b/09), (151a/13), (151b/11), (151b/13), (151b/16), (152a/01), (152a/14), (152b/09), (152b/12), (152b/16), (153a/03), (153a/06), (153a/11), (154a/12), (154b/02), (154b/02), (154b/06), (154b/07), (154b/09), (154b/12), (154b/17), (154b/17), (155a/02), (155a/03), (155a/03), (155a/05), (155a/14), (155b/01), (155b/04), (155b/14), (155b/15), (155b/17), (156a/07), (156a/12), (156b/06), (156b/10), (157a/04), (157a/10), (157b/01)

o.+dur (123b/07)

o.+durur (110b/02), (119b/07), (121a/13), (143b/05), (147a/03)

o.+ma (154a/08)

o.+mışıdı (131a/14)

[=231]

ol-: 1. Varlık durumu. 2. Yapılmak. 3. Bir halden başka bir hale geçiş.

o. (125a/14), (135b/08), (140a/07)

o.-a (101b/16), (105a/02), (105a/03), (108a/12), (108b/09), (111b/04), (111b/10), (113a/04), (113b/02), (118a/09), (118a/13), (120a/16), (120b/03), (120b/14), (121b/08), (126b/09), (126b/15), (127a/09), (127a/10), (127a/14), (128b/08), (129a/14), (129a/14), (130b/09), (131b/07), (136b/09), (136b/13), (138a/17), (141a/07), (143a/02), (143a/07), (143b/09), (146a/02), (148a/02), (149a/17), (149b/17), (150a/15), (150a/16) (150b/01), (155a/02)

o.-acağıdı (154b/10)

o.-acağ (135b/06)

o.-alar (104a/03), (104b/09), (104b/10), (104b/10), (106b/15), (108a/01), (117b/17), (118b/06), (140a/02), (143a/06), (143b/08), (143b/09)

o.-alardı (113a/15)

o.-alısar (133a/15)

o.-alum (117b/15)

o.-an (102a/16), (108b/10), (113b/12), (117a/10), (121a/10)

o.-anlara (128b/17), (135a/11)

o.-anlariçündürur (113b/04)

o.-anlaruñ (109a/04), (152a/08)

o.-ar (107b/17)

o.-asın (116b/03), (145a/06)

o.-asız (119a/03), (121b/02)

o.-avuz (138a/07), (138a/07)

o.-aydı (137a/15), (157a/15)

o.-ayduñuz (144a/03)

o.-ayım (153b/01)

o.-dı (101a/08), (101a/14), (101a/15), (102a/06), (107b/17), (108b/14), (110b/07), (111a/11), (111b/04), (112a/12), (114a/14), (114b/17), (115a/10), (116a/10), (116b/05),

(116b/05), (119b/11), (123b/02), (123b/03), (124a/12), (131a/17), (134b/16), (135a/10), (136a/12), (136a/15), (136a/16), (136b/07), (137a/04), (137a/05), (138b/07), (139a/07), (141a/06), (141b/01), (141b/10), (142a/04), (142b/09), (145b/06), (147a/16), (148b/03), (149a/04), (150b/14), (150b/16), (152a/03), (154a/13), (155a/11), (155b/01), (156a/12), (156a/16), (157a/12)

o.-dığı (141b/14)

o.-diki (134a/03)

o.-dılar (100b/09), (101b/05), (101b/12), (103b/12), (103b/14), (104a/06), (104b/11), (106a/15), (109a/04), (111a/05), (111a/14), (111b/11), (112b/15), (114b/15), (116a/02), (117a/09), (117b/07), (117b/16), (118a/09), (118b/06), (119b/09), (119b/11), (119b/15), (122b/04), (123b/13), (126b/12), (128a/16), (128a/17), (128b/09), (132a/01), (133b/16), (136a/01), (141a/08), (152a/12), (152b/10), (156b/15), (157a/10)

o.-dıldır (147b/17)

o.-dılarsa (114a/01)

o.-du (157b/02)

o.-duğı (106b/09)

o.-duğıdurur (108b/12)

o.-duğını (112a/12)

o.-duğun (101a/06)

o.-duğunuzca (132b/11)

o.-duğunuzda (105a/06)

o.-duğunuzla (101b/01)

o.-duğda (156b/02)

o.-duğdan (102a/16), (102a/17), (129b/06)

o.-duğlarıçün (118a/16)

o.-duğıdı (141a/13)

o.-dular (105a/15)

o.-duğ (150a/05)

o.-duğuz (110b/15), (112b/13), (114b/01), (114b/16), (117b/04), (140b/04), (140b/08)

o.-durur (110a/01), (145a/03)

o.-gerüdurür (121b/06)

o.-ındı (105a/05)
o.-ındılar (151a/06)
o.-ısar (138a/17)
o.-ma (111a/08), (117b/03), (117b/06), (136b/15), (148b/17)
o.-madı (101a/13), (105a/02), (135a/12), (135a/13), (145a/08), (145a/09),
(150b/06), (150b/08)
o.-madılar (101a/10)
o.-maduk (134b/12)
o.-madum (151b/10)
o.-mağa (135a/03), (142b/16), (143b/03), (154a/09)
o.-mağı (128b/06)
o.-mağıçün (110b/09)
o.-mağıl (132b/16), (132b/17)
o.-mağıçün (102a/15), (117a/16), (119a/02), (128b/16), (128b/16), (128b/17),
(129a/01), (130a/15), (130a/15), (142b/08), (155a/03)
o.-mağile (131a/16)
o.-mak (129a/11)
o.-mağ (112b/07), (113b/09), (130a/04)
o.-mağda (154b/13)
o.-mağdan (112b/14), (116a/07), (129a/05)
o.-mağ (100b/01), (100b/01), (102b/15)
o.-maya (101a/17), (101b/16), (113b/03), (136a/02)
o.-mayanları (104a/01)
o.-mayısarlar (152b/08)
o.-maz (100b/02), (105b/07), (109b/16), (112b/12), (112b/13), (138a/11),
(146b/17)
o.-mazlar (131b/16)
o.-mazsız (147b/07)
o.-mış (101b/10), (116b/10), (135b/01), (139b/08)
o.-mışdur (103b/05)
o.-mışıdı (144b/16)
o.-sa (116a/10), (135b/05), (136b/02), (136b/03), (142b/14)

o.-sağ (147a/10)
o.-saydı (111b/03)
o.-sayduñuz (102a/13)
o.-sayıdı (143a/17)
o.-sun (119a/16), (123a/01)
o.-ub (106b/11), (135a/07), (135a/07)
o.-uñ (106b/15), (108b/08), (119b/03), (138a/09), (138a/10), (138a/10), (144b/03)
o.-undı (103b/06), (133b/10), (136b/11), (143b/11), (148b/11), (152a/16)
o.-unmayısarlar (131a/13)
o.-unmazsız (104a/14)
o.-unmış (135a/17), (144a/12)
o.-ur (102b/10), (105b/13), (105b/14), (116a/06), (123b/16), (125a/11), (126a/10),
(126a/10), (126a/10), (126a/11), (127a/13), (127b/03), (134a/08), (140a/17), (150a/10)
o.-urağdurur (124a/02)
o.-urken (17)
o.-urlar (112a/01), (113a/13), (115b/02), (119a/05), (130a/07)
o.-urlardı (101a/15), (138a/01)
o.-urlarise (106b/17), (147b/05)
o.-ursa (104b/08), (104b/10), (104b/15), (104b/17), (108b/01), (108b/06),
(115b/015)
o.-ursam (154a/07)
o.-ursağ (153b/09)
o.-ursağuz (119a/03)
o.-ursız (109a/11)
o.-ursuğ (123b/04)
o.-uruz (116a/13)
o.-usar (101b/04), (109a/15), (109a/16)
o.-usarlar (101b/05)
o.-uç (125a/03)
[=343]
oldur-: Olmasını sağlamak.
o.-ur (123b/01)

[=1]

oldurıcı: Olmasını sağlayan kimse.

o.+lardurur (156a/04)

[=1]

olın-: Olma eylemine konu olmak.

o.-a (125a/09)

o.-ur (124a/06)

[=2]

olun-: bk. olın.

o.-dı (130b/10)

o.-mışlardurur (120b/02)

[=2]

on: Sayı belirtir.

o. (108b/16), (110a/15)

[=2]

oşan: İyi ve güzel iş üzerinde olan.

o.+ları (132b/09)

[=1]

oşar-: İyi bir halde olmak.

o. (134b/09)

o.-sa (134b/08)

[=2]

orta: 1. Bir nesnenin iki ucuna eşit uzaklıkta olan kısmı. 2. Görünür olmak.

o. (102a/10)

o.+sı (126a/10)

[=2]

ortak: 1. Bir Şeye dahil olmak veya paydaşı olmak. 2. Birlikte iş yapan kimseler.

o. (157b/07)

o.+étmez (148b/10)

o.+ol (140a/07)

[=3]

ot: Toprakta yetişip olgunlaşan yumuşak ve kúçük bitkiler.

o. (145b/17)

[=1]

otar-: Hayvan otlatmak, beslemek.

o.-ursız (121a/03)

[=1]

otur-: 1. Bir yere yerleşmek, yerleşilen yerde kalmak. 2. Bir yerde ikamet etmek.

o.-anlarını (109b/10)

o.-anlarile (117b/15)

o.-ayım (112a/13)

o.-dı (118a/08)

o.-dıldı (117a/17)

o.-duğ (112b/01)

o.-mağa (117b/04), (118b/05)

o.-mağı (108b/06)

o.-mağlarile (117a/11)

o.-mağunuzdan (111b/02)

o.-mışdı (119a/09)

o.-uğ (106b/05), (112a/04), (117b/05)

[=15]

otuz: Bir sayı.

o. (17)

o.+ınuğ (132b/12)

[=2]

-Ö-

öden-: Ödenmek.

ö.-ür (104a/13)

[=1]

öf: Bezginlik, sıkıntı bildiren ünlem ifadesi.

ö. (135b/05), (135b/05)

[=2]

öğret-: Öğretmek.

ö.-dün (153a/14)

[=1]

öğütle-: Öğütlemek.

ö.-yüp (150a/03)

[=1]

ög-: Övmek, methetmek.

ö.-mişlerden (108a/01)

[=1]

ögin-: Övünmek.

ö.-ür (126a/10)

[=1]

öğred-: bk. öğret-

ö.-esin (153b/01)

[=1]

öğredül-: Öğretilmek.

ö.-dün (153b/02)

[=1]

öğret-: Bilgi sâhibi etmek, öğretmek.

ö.-dünise (155a/11)

[=1]

öğretmen: Bildiğini öğretmeyi meslek edinmiş kimse.

ö. (130a/17)

[=1]

öğüd: bk. öğüt.

ö.+in (102b/08)

[=1]

öğüşdür-: Öğüt vermek.

ö.-di (102a/14)

[=1]

öğüt: Öğüt, nasîhat.

ö. (104a/02)

ö.+almağičün (137a/13)

ö.+alurlar (121a/13)

ö.+verür (129a/05)

ö.+vèrürem (149a/04)

[=5]

öl-: Ölmek, vefat etmek.

ö.-di (117b/06), (117b/08)

ö.-dükden (102a/06), (157a/06)

ö.-ene (136b/04)

ö.-enleri (123b/09)

ö.-enüñ (136b/04)

ö.-üb (150a/01)

ö.-üyiken (136b/02)

[=9]

ölç-: Ölçmek, belirlemek.

ö.-eseñüz (136b/12)

[=1]

ölçeg: Ölçek.

ö.+i (136b/11)

[=1]

öldür-: Öldürmek.

ö.-di (133b/09), (134a/01)

ö.-diler (139a/17)

ö.-dü (154a/03)

ö.-dügüm (154b/07)

ö.-dük (154a/04)

ö.-enden (136b/05)

ö.-eni (136b/06)

ö.-mek (112a/10)

ö.-mekde (136b/05)

ö.-mekidi (116a/03)

ö.-meñ (136a/13), (136a/15), (136a/17)

ö.-mişleridi (134a/01)

ö.-se (136b/02)

ö.-sün (136b/06)

ö.-ür (126b/06), (126b/07)

[=19]

ölü: Hayâtı sona ermiş olan, ölü.

ö.+lerdürür (121b/12)

[=1]

öñ: Ön. Önce olan, önce gelen, ilk.

ö.+inde (147a/09)

ö.+lerine (139b/10)

ö.+ünce (114a/10)

[=3]

öñdin: Daha evvel, önce.

ö. (109b/08), (112b/02), (114b/13), (114b/17), (115a/05), (120b/09), (123a/05),
(124a/05), (125b/12), (132a/02), (139a/09), (141b/05), (144b/13)

ö.+dürür (122a/09), (123a/14)

[=15]

Öñdün: bk. öñdin.

ö. (105a/15), (112a/09), (119b/06)

ö.+kiler (139a/14)

[=4]

öte: İki uzaklıktan daha uzak olan.

ö. (150a/16)

[=1]

ötü-: Örtmek.

ö.-nidürür (149a/08)

[=1]

öv-: bk. ög.

ö.-ersin (136a/04)

[=1]

özge: Başka, gayri.

ö. (111a/02), (124a/16)

[=2]

-P-

pādiṣāh: < Far. Hükmeden anlamında Allah.

p.+ı (133a/04)

p.+ları (137a/17)

[=2]

pādiṣāhlığ: < Far.+T. Padişahlık.

p.+ında (145a/09)

[=1]

pādiṣāhzāde: < Far. Padişahın çocuğu.

p. (153a/15)

[=1]

pāk: < Far. 1.Halis. 2. Mübarek, kusursuz.

p. (105a/08), (120a/08), (133a/04), (137b/01), (144b/15)

p.+durur (125a/07), (145b/08)

p.+lardurur (122b/17)

[=8]

pāklık: < Far.+T. 1.Temizlik. 2. Saflık.

p. (154b/12)

[=1]

pāre: < Far. Parça.

p. (127b/01), (143a/05), (143a/05), (149b/06), (156a/06), (156b/04), (156b/04)

p.+leri (156a/11)

[=8]

pēk: Çok.

p. (138b/12)

[=1]

penāh: < Far. Sığınak.

p. (148b/14)

[=1]

perde: < Far. Engel, mani.

p. (156b/12)

p.+ler (137b/11), (149b/02)

[=3]

pes: < Far. Öyleyse, imdi.

p. (101a/16), (127a/13), (136a/02), (139b/09), (145a/10)

[=5]

peygâmbër: < Far. İnsanları dine çağırın kimse, elçi.

p. (101a/04), (102a/04), (104b/06), (105a/09), (106a/08), (106a/14), (108b/16), (111a/010), (111a/08), (113b/06), (114a/10), (114a/12), (115a/06), (115b/013), (115b/016), (115b/09), (116a/17), (116b/02), (117a/02), (118a/01), (118b/03), (120b/11), (123a/16), (124a/08), (128b/14), (131b/03), (134b/12), (138a/01), (139b/08), (143a/13), (143a/16), (143b/02)

p.+den (106a/12), (114a/17), (120b/08), (134b/13)

p.+dü (143a/09)

p.+dürür (123b/17)

p.+e (100b/01), (103a/02), (105a/02), (114a/10), (115b/016), (116a/16), (116b/06) (116b/08), (117a/11), (118b/12), (119b/10), (129a/17), (132b/14)

p.+em (116b/03), (132b/11), (148b/02)

p.+i (106b/12), (111a/11), (112a/09), (113a/16), (113a/17), (116a/05), (130b/02), (134a/01)

p.+içündürler (113b/10)

p.+ idü (143a/11)

p.+idürür (128a/15)

p.+ile (117b/13), (118a/01), (119b/08), (120b/09)

p.+inden (107b/09), (108b/07)

p.+ine (114a/02), (114a/16), (115b/02), (117a/09), (117b/07), (118a/13), (119a/08)

p.+ini (110a/01), (113b/15), (118a/09)

p.+le (107a/16)

p.+ler (115a/13), (123a/14), (134a/04), (139b/05)

p.+leri (115a/02), (125b/12), (152a/10)

p.+lerile (131a/08)

p.+lerümi (157a/11)

p.+lerümüzden (141b/06)

p.+lerün (138b/13)

p.+sin (143a/07)

p.+üm (102a/06)

p.+ümüze (143b/13)

p.+ün (102a/04), (119b/03), (119b/08), (156a/02),

p.+üğe (115b/017)

[=102]

peygāberliġ: < Far.+T. bk. peygāberlik.

p.+ile (132a/12)

[=1]

peygāberlik: < Far.+T. Peygamberlik.

p. (153a/14)

[=1]

peymān: < Far. Yemin, ant.

p. (107a/03), (107a/03)

p.+ı (107a/01)

p.+ından (107a/11)

[=4]

pır: < Far. 1. Önde gelen kimse. 2. Şeyhe verilen isim.

p.+ler (111a/17)

[=1]

pırlıġ: < Far.+T. Şeyhlik.

p.+e (135b/04)

[=1]

put: < Far. Eski dinlerde ilahları temsil eden resim, heykel.

p. (127a/14)

p.+a (123a/17), (125a/06), (149a/03)

p.+lar (121b/12),(128b/04), (128b/06), (142a/04), (146b/05), (151b/13),

(151b/15)

p.+lara (127a/03), (140b/03)

p. +lardan (157b/11)

p.+ları (128b/03), (146a/17)

p.+larıdurur (125a/04)
p.+larile (128b/08)
p.+larumuzdurur (128b/04)
[=19]

-R-

rāst: < Far. Doğru, müstakim.

r. (145a/14), (146a/05)
[=2]

rāzı: < Ar. Kabul etmek, rıza göstermek.

r. (116b/03)
r.+ède (113b/17)
r.+èderler (107a/01)
r.+ètmeniçün (113b/16)
r.+lar (108b/06)
r.+olalardı (113a/15)
r.+olasız (119a/03)

r.+oldı (119b/11)
r.+oldılar (117b/16), (119b/11),(118b/06)
r.+oldunuz (110b/15), (117b/04)
r.+olmaz (109b/16)
r.+olurlar (113a/13)
r.+olursanız (119a/03)
r.+yıla (108a/11)
[=17]

rāzılık: < Ar.+T. bk. rāzı.

r. (115b/08)
[=1]

ra'uf: < Ar. Çok esirgeyen, merhamet eden.

r.+un (124b/01)
[=1]

rabuṭ: < Ar. Özel isim, kadın ismi.

r.+a (129a/12)

[=1]

rağbet: < Ar. Alaka, arzu, istek.

r.+ümüz (113b/01)

[=1]

raḥīm: < Ar. Ahirette mümin kullarına merhamet eden anlamında Allah'ın isimlerinden biridir.

r.+dürür (118a/15), (124b/01)

r.+idi (140a/16)

[=3]

raḥmān: < Ar. Kafir-mümin ayırmadan yarattığı bütün varlığa nimet veren anlamında Allah'ın isimlerinden biridir.

r. (145a/02)

[=1]

raḥmet: < Ar. Allah'ın yarattığı mahlukata gösterdiği merhamet.

r. (136a/03), (152b/05)

r.+den (135a/07), (137a/08)

r.+dürür (142a/07), (156b/02)

r.+èdesir (115b/03)

r.+èt (135b/09)

r.+ilen (108a/11)

r.+in (139a/04)

r.+inden (142a/11), (146b/11)

r.+ini (109a/02)

r.+inüñ (144a/03)

[=14]

rastrak: En doğrusunu bilen (Tanrı).

r.+durur (142a/15)

[=1]

receb: < Ar. Arabi aylarda üç aylardan ilkinin adı.

r. (110b/01)

r.+dür (106b/02)

[=2]

rehnümā: < Far. Yol gösteren.

r. (130a/15), (133a/10)

[=2]

reşjde: < Far. Erişmek.

r.+ola (136b/09), (155a/02)

[=2]

resūl: < Ar. Peygamber, nebi.

r. (120a/16)

r.+i (113b/17)

r.+inden (106a/07)

r.+ine (112b/16)

[=4]

resūlallah: < Ar. Allah'ın elçisi, peygamberi.

r. (111a/07), (111b/09), (116a/16), (116b/01), (116b/08)

[=5]

revā: < Far. Uygun, münasip.

r. (107b/11)

r.+görmedüñiçün (121b/03)

r.+görmezler (125a/15)

r.+görmezsin (126b/15)

[=4]

revān: < Far. Çıkan, çıkmak.

r. (114a/11), (116a/01), (116b/08), (121a/02)

[=4]

rızk: < Ar. Allah tarafından verilen nimet.

r. (105b/17), (126a/14), (127a/12)

r.+a (126b/11), (126b/12)

r.+ı (134b/01), (136a/10)

r.+ından (109a/11), (113a/17), (116a/05), (116a/12), (116a/14), (140a/15)

r.+uñuza (126b/15)

r.+vêr (116b/04)

r.+vèrdün (127a/11)
r.+vère (116a/16), (116b/02)
r.+vèrmege (127a/05)
[=19]

riyâ: < Ar. Olduğundan farklı görünme, iki yüzlülük.

r. (102b/17)
[=1]

rüm: < Ar. Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde olanlara verilen isim.

r. (152b/14)
[=1]

rūşen: < Far. Âşikâr.

r. (130b/03)
r.+dürür (146b/06)
r.+lerdürür (144a/07)
[=3]

rūz: < Far. Rızık vermek.

r. (140b/16)
r.+ètdün (125a/04)
[=2]

rūzj: < Far. Rızık, azık.

r. (136a/14)
r.+kıla (127a/02)
r.+kıldı (116b/11), (131b/05)
r.+kıılır (109a/05)
[=5]

rūzigār: < Far. Rüzgar.

r. (119a/16)
r.+uñ (119a/15)
[=2]

rumj: < Ar. Bizans ile orada yaşayanlarla ilgili.

r.+dürür (130b/02)
[=1]

rücū' : < Ar. Geri dönme.

r.+éttiler (103a/09)

[=1]

-S-

šābit: < Ar. Sürekli olarak hep aynı durumda kalan, deęişmeyen.

s. (152a/13)

s.+étmek için (130a/14)

s.+étmeyeyidük (141a/12)

s.+oldı (123b/02)

s.+oldılar (119b/15), (152b/10)

s.+olduğdan (129b/06)

[=7]

ša'lebe: < Ar. Dımâm b. Salebe ismindeki sahâbî.

s. (116a/15), (116a/17), (116b/02), (116b/06)

s.+ye (116b/07)

[=5]

šemer: < Ar. Hayvanların sırtına konan eyer.

s. (126a/13)

[=1]

šemūd: < Ar. Kur'ân-ı Kerîm'de bahsi geçen ve Hz. Sâlih'in tebliğde bulunduęu bir Arap kavmi.

s. (115a/06)

s.+a (139a/15)

[=2]

šenā: < Ar. Övme, methetmek.

s. (145a/07), (145a/13)

[=2]

ševāb: < Ar. İyi ve güzel davranışlar neticesinde Allah tarafından verilen karşılık.

s. (100b/05), (108a/14), (134a/10), (148b/02), (150b/09), (151a/02)

s.+da (108a/03)

s.+durur (149b/02)

s.+ın (129b/15)

s.+ımı (130a/02), (149a/14)

s.+lar (118a/03), (123a/02)

s.+larından (141a/05)

s.+uñ (145b/02)

s.+uñuz (104a/14)

[=16]

şābır: < Ar. Sızlanmadan dayanma.

s. (143a/12)

[=1]

şādık: < Ar. Sadākatli, vefâ gösteren.

s.+iseñüz (135b/12)

[=1]

şāhib: < Ar. Bir şeyin mülkiyetini elinde bulunduran kimse.

s. (148b/10)

[=1]

şālih: < Ar. Günah işlemekten kaçınan, iyi amel sâhibi (kimse).

s. (116a/13), (120a/05), (139a/15), (155a/01)

s.+lerdendürür (132a/15)

[=5]

şabāh: < Ar. Gündüzün başlangıç kısmı.

s. (141b/09), (141b/09)

s.+ı (139b/07)

[=3]

şabr: < Ar. bk. şābır.

s. (132b/13)

s.+édemedüñ (155a/06)

s.+édenleriçün (132b/13)

s.+édesin (153b/05)

s.+édici (104b/16)

s.+édiciler (104b/09)

s.+édüñ (102b/14)

s.+ét (132b/13)

s.+étdiler (124a/03), (129b/14), (131a/08)

s.+étmege (153b/03)

s.+ı (105a/01)

s.+uñ (132b/15)

[=14]

şadağa: < Ar.1. Karşılıksız bir biçimde Allah rızası niyetiyle ihtiyaç sahibi kişilere verilen para, mal. 2. Dilenciye verilen küçük miktarda para.

s. (113a/11), (113a/12), (113b/05), (120a/08)

s.+lar (113b/02)

s.+lardan (117a/01)

s.+ların (120a/13)

s.+vèrmekden (114b/07)

s.+vèrmekile (129a/03)

s.+vèrüh (117a/02)

s.+yla (120a/09)

[=11]

şaf: < Ar. Düz bir şekilde sıralanan kişilerin oluşturduğu dizi, sıra.

s. (151a/07)

[=1]

şafèr: < Ar. Arabi aylardan ikinci olanı.

s. (110b/05), (110b/06)

[=2]

şag: Bir yön ifadesi, solun karşıtı. İki yandan biri.

s. (124b/03), (141a/03), (146a/12), (153a/05), (154b/03)

s.+a (121a/17)

s.+dan (146b/15), (147a/07)

s.+uñ (119a/11)

[=9]

şagırlık: Duymama hali.

s. (137b/12), (152b/03)

[=2]

şagır: Duymayan kimse.

s.+lar (143b/09)

[=1]

sağlık: Vücudun tüm fonksiyonlarının yerine getirilmesi, esenlik durumu, sıhhat.

s.+ıla (142a/09)

[=1]

şakın-: Çekinceli davranmak, uzak kalmak.

s.-urlar (103a/11)

[=1]

şakla-: Bir şeyi zarar görmemesi amacıyla güvenli bir yere koyma.

s.-dı (102b/05)

s.-ñ (100b/01)

s.-r (128a/08), (128a/08)

s.-ya (148b/14)

[=5]

şaklayıcı: Koruyan kimse.

s. (140b/08)

[=1]

şal-: Bırakmak, koyvermek, atmak.

s.-alar (138a/15)

s.-dı (114a/12)

[=2]

şalavātullahi' aleyh: < Ar. "Allah'ın rahmeti, yardımını ve affi üzerine olsun." anlamındaki söz kalıbı. Hz. Muhammed için söylenir.

s.+i (132b/14)

[=1]

şalvër- : Serbest bırakmak, gitmesine izin vermek.

s.-ilisersiz (107b/07)

s.-üñ (106b/06)

[=2]

şan-: Zihinde düşünülen şekilde olacağını var saymak, zannetmek.

s.-asın (127b/01)

s.-dılar (156b/14)

s.-du (145b/17)
s.-duşuz (107b/06)
s.-ma (104a/05), (104a/06)
s.-madukları (124a/14)
s.-urlar (157a/03)
s.-ursın (147a/05)
[=9]

şaru: Yeşil ve kırmızı renklerinin karışımıyla oluşan bir renk.

s. (126b/05), (149b/01)
[=2]

şat-: Bir varlığın bedeli karşılığında başkasına verilmesi.

s.-a (105a/02)
s.-un (107a/03), (127a/09)
[=3]

şataş-: Bulaşmak, karışmak.

s.-duşuñuzı (125a/02)
s.-mış (138a/03)
[=2]

şatun: Bir malın bedelini verip sahibinden almak.

s.+almaq (151b/07)
[=1]

şefâ: < Ar. Rahat olma, gönül aydınlığı, hızır, neşe.

s. (139a/13)
[=1]

şevâb: < Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirmek amacıyla yapılan iş.

s. (120b/13), (141a/07), (153b/02)
s.+dan (146b/03)
[=4]

şı-: Bozmak.

s.-mağıla (107a/03)
s.-ndılar (107a/15), (107a/16), (108b/16)
s.-nsalar (107a/11)

[=5]

şiddet: < Ar. Doğruluk. İnanılır olma.

s. (141b/16)

[=1]

şifâ: < Ar. Bir varlığın taşıdığı nitelik, özellik.

s.+lar (125b/08)

s.+larlar (125a/07)

s.+lu (115a/02)

[=3]

şığ-: Bir şeyin içine girmek, dahil olmak.

s.-maz (116b/05), (116b/05)

[=2]

şığa-: Sıva ile kaplamak, sıvamak.

s.-dı (154a/13)

[=1]

şığın-: 1. Güvenilir birinin himayesine girmek. 2. Güvenli bir yere geçmek.

s.-acak (113a/08)

s.-asız (138b/02)

s.-ursız (138b/16)

[=3]

şığıncağ: Korunaklı yer, sığınılacak yer.

s. (152b/09)

[=1]

şoğbet: < Ar. 1. Karşılıklı olarak yapılan dostça konuşma. 2. Tavsiyede bulunma.

s.+inden (118b/04)

[=1]

şoğ-: İçeri girmek, dahil etmek.

s. (141b/16)

[=1]

şol: İki yandan biri. Sağın karşıtı. İnsanda kalbin bulunduğu taraf.

s. (151a/12), (124b/03)

s.+a (121a/17)

s.+dan (146b/16), (147a/08)

s.+uñ (119a/11)

[=6]

şoñ: En arkada kalan kısım.

s.+ını (109a/13)

[=1]

şoñra: 1. Daha ileri bir zaman veya yer. 2. Arkadan gelen. 3. Aksi halde.

s. (101b/04), (101b/05), (101b/06), (102a/06), (102a/16), (102a/17), (103a/09), (103b/16), (105a/16), (105b/17), (106a/16), (106b/08), (107a/11), (108b/15), (109a/01), (109a/05), (109a/09), (113b/06), (114b/01), (116a/02), (119b/10), (120a/02), (122a/14), (124a/01), (124b/14), (124b/16), (125a/02), (126a/04), (126b/02), (126b/06), (126b/07), (126b/10), (128a/13), (128a/15), (129a/08), (129a/12), (129b/07), (130b/09), (131a/05), (131a/06), (131a/08), (131a/10), (132a/05), (132a/07), (132a/07), (132a/15), (133b/06), (134a/03), (135a/02), (135a/06), (140b/07), (140b/12), (141a/16), (141b/12), (142b/05), (144b/02), (146a/09), (148b/04), (150a/06), (150b/15), (155b/02)

s.+durur (126b/09)

[=62]

şor-: 1. Bir mesele üzerine bilgi edinmeyi istemek. 2. İşin sorumlusundan hesap istemek.

s. (144a/09)

s.-anları (108a/01)

s.-arlar (142a/16)

s.-arsañ (114a/08)

s.-duğda (114a/13)

s.-ılurlar (136b/17)

s.-ısar (137a/01)

s.-ma (148a/14), (153b/09)

s.-ucağ (154a/07)

s.-uñ (124a/06)

[=11]

şorul-: Sorulmak eylemine nesne olmak.

s.-asır (125a/05)

[=1]

şoy: 1. Aynı atadan gelen kişilerin oluşturduğu topluluk. 2. Kuşak.

s.+ı (150a/17)

s.+içün (150b/01)

[=2]

şu: 1. Canlıların oluşumundaki temel madde. 2. Su.

s. (126a/07), (150b/12), (152b/17), (153a/02)

s.+ile (133a/07)

s.+yı (121a/16)

s.+yile (149a/10)

[=7]

şür: < Ar. Üfleyince ses çıkaran içi boş boru. 2. Kıyamet vaktinde İsrail meleğın üfleyeceğıne inanılan boru.

s.+ı (156b/08)

[=1]

şuhayb: < Ar. Hz. Muhammed ile yaşamış bir kişi, sahabi.

s.+durur (131a/07)

[=1]

şulh: < Ar. Barış, selamet.

s.+étmege (104a/15)

[=1]

şun-: Bir şeyi göndermek, göstermek.

s.-dılar (131a/09)

s.-ub (126b/03)

[=2]

şurat: < Ar. İnsan yüzü.

s.+ın (132b/12)

[=1]

şüret: < Ar. Görünüm, şekil.

s.+inde (103a/04)

[=1]

şuryem: < (?) Özel isim.

s. (154b/15)

[=1]

sāḥir: < Ar. Sihir yapan.

s.+dürür (138a/05)

[=1]

sāib: < Ar. Doğrudan, isabet eden, hedefine ulaşan.

s.+ede (131b/14)

[=1]

sākin: < Ar. Hareketsiz duran 2. Durgun. 3. Sessiz.

s.+oluḡ (144b/03)

s.+olurlar (119a/05)

[=2]

sa'ādet: < Ar. Mutlu, bahtiyar olma.

s.+den (122b/15)

s.+inden (110b/16)

s.+lerden (115b/08)

[=3]

sa'ādetlü: < Ar.+T. Mutluluk sahibi, mutlu yaşayan.

s.+lerdürür (118a/03)

[=1]

sa'at: < Ar. 1. Günlük zaman birimi. 2. Zamanı gösteren alet.

s. (125b/06)

[=1]

sadīnūs: < Ar. Ashab-ı kehf veya Yedi Uyurlar olarak bilinen kişilerden biri.

s. (148a/09)

[=1]

sağış: Sayı.

s.+ı (110a/14), (110b/09)

s.+ımı (134b/02)

s.+ların (148a/10)

s.+larlar (146a/09)

s.+laru (151a/16)

[=6]

salṭanat: < Ar. 1. Babadan oğula geçen yönetim şekli. 2. Hüküm sürmek. 3. Hakimiyet.
4. Bolluk, zenginlik.

s. (150b/08)

[=1]

saḡa: Sen zamirinin yönelme hali.

s. (100b/08), (102b/02), (102b/03), (104b/01), (104b/06), (104b/06), (111b/03),
(111b/10), (112a/16), (112a/17), (113a/11), (116b/02), (116b/06), (118a/16), (124a/09),
(128b/05), (132a/16), (137a/06), (138a/12), (138a/14), (139b/02), (139b/06), (140a/03),
(140a/11), (141a/14), (142b/04), (142b/17), (143a/02), (143a/07), (148b/11), (153a/17),
(153b/10), (154a/17), (156a/04)

s.+durur (141b/13)

[=35]

saray: < Far. 1. Hükümdarın veya devlet yöneticilerinin yaşadığı gösterişli bina. 2. Devlet işlerinin yürütüldüğü bina.

s.+ı (135a/15)

[=1]

savṭ: < Ar. Ses, seda.

s.+ıoldı (102a/06)

[=1]

savur-: Atarak çevreye saçmak, dağıtmak.

s.-dı (150b/15)

[=1]

say-: Hesaba katmak, değerlendirmek.

s.-dı (146a/11)

[=1]

sebeb: < Ar. 1. Bir şeyin oluşmasına yol açan hal, sebep. 2. Bir şeyin yapılmasını gerekli kılan hal, gerekçe. 3. Bir amaca kullanılan şey, vasıta.

s.+dür (100b/04)

s.+ile (103b/10), (104b/11), (117b/11), (123a/02), (128b/12), (129a/14),
(140b/11), (157a/10)

s.+iledürür (103a/17)

[=10]

sebjl: < Ar. bk. ebnāisebjl.

s. (102a/06), (135b/16)

[=2]

sebkat: < Ar. Olmak, cereyan etmek.

s.+étmemiş (105a/05)

[=1]

sebtüj: < Ar. Cumartesi.

s. (132b/01)

[=1]

sebze: < Far. Yemek için kullanılan yeşilliklerin ortak adı, zerzevat.

s.+lerile (133a/07)

[=1]

secde: < Ar.1. Allah'ın büyüklüğünü kabul etmek amacıyla vücudun tüm kısımlarını yere değecek pozisyonda tutma. 2. Namazda bir duruş biçimi.

s. (139b/14)

s.+kılmadı (139b/13)

s.+kılıb (144b/14)

[=3]

seç-: Benzerleri içinde en iyisini ayırıp almak.

s.-mekičün (101b/07), (101b/07)

[=2]

seçil-: Seçme eylemine konu olmak.

s.-mekičün (121b/05)

[=1]

sed: < Ar. Engellemek amacıyla kurulan duvar.

s. (155b/14), (156a/07), (156a/10), (156a/16), (156b/02), (156b/07)

[=6]

sefer: < Ar. 1. Yolculuk, seyahat. 2. Savaş için çıkılan yol.

s. (111b/04)

s.+i (152b/13)

s.+olsaydı (111b/03)

s.+uñ (111b/03)

[=4]

segirtmek-: Hızlıca bir yere doğru gitmek.

s.-dürür (107a/04)

[=1]

sehel: < Ar. Biraz.

s. (117a/04)

[=1]

sehelce: < Ar.+T. Az, azıcık.

s. (142b/02)

[=1]

sehl: < Ar. Kolay, kolayca ele geçen.

s. (110b/17)

[=1]

sehm: < Ar. Pay, hisse.

s. (102a/06)

[=1]

sek: < Far. Köpek.

s.+leridürür (148a/03)

[=1]

sekcügez: < Far. Köpekçik, küçük köpek.

s.+leridürür (148a/07)

[=1]

sekcügüz: < Far. bk. sekcügez.

s.+leridürür (148a/05)

[=1]

sekizinci: Bir sıra sayısı. Yediden sonra gelen.

s. (148a/07)

[=1]

selām: < Ar. Barış, esenlik.

s.+1 (123a/01)

[=1]

semender: < Far. Kertenkelenin büyük bir türü.

s. (139b/10)

[=1]

sen: İkinci tekil zamir.

s. (101a/06), (104a/05), (104a/15), (112b/10), (117b/02), (118a/17), (118b/09), (119b/15), (124a/10), (132b/07), (132b/13), (135b/09), (139a/03), (139b/15), (143a/07), (145a/10), (145b/09), (147a/04), (147a/05), (150a/01), (150a/12), (152b/04), (153b/03), (153b/04)

s.+den (105a/15), (106b/07), (111b/08), (111b/12), (111b/15), (113a/13), (117b/01), (117b/14), (118b/05), (124a/05), (125b/12), (128b/05), (141b/05), (142a/16), (149b/12), (153b/08), (154a/07)

s.+i (100b/10), (100b/11), (100b/11), (104a/17), (104b/01), (113a/02), (113a/09), (117a/17), (117b/09), (138a/05), (138b/10), (141a/08), (141a/11), (141a/12), (141b/01), (141b/02), (141b/02), (141b/14), (144a/11), (144a/15), (144b/06), (148b/14), (150a/05), (150a/06)

s.+ünj (101a/01), (105a/14), (112a/10), (120a/09), (125b/16), (126a/16), (128a/11), (128a/12), (130a/13), (131a/05), (131a/09), (132a/05), (132b/03), (132b/15), (133a/01), (135a/02), (135a/12), (135b/01), (136a/10), (137b/17), (138a/07), (138b/11), (138b/11), (139a/06), (139b/03), (140a/12), (141b/03), (142a/02), (142b/09), (143a/11), (146a/04), (146a/13), (150a/13), (150a/14), (151a/02), (151b/01), (152b/05), (154a/16), (155a/01)

s.+ünjiçün (141a/16), (142b/05)

s.+ünjile (137b/08)

[=107]

serāperde: < Far. Büyük, kalın perde. Örtü.

s.+leriñi (149a/08)

[=1]

serencām: < Far. Bir işin sonucu.

s. (125a/17), (136b/14)

s.+ı (123b/04)

[=3]

serkeşlik: < Far.+T. Dik başlı, isyankar, inatçı.

s.+éderlerdi (113a/10)

[=1]

server: < Far. Bir topluluğun en ileri geleni, reis.

s.+di (132a/09)

s.+lerile (107a/12)

s.+leriyle (141a/02)

[=3]

sesirge-: Ses duyduğunu sanmak.

s.-yüb (153a/05)

[=1]

setr: < Ar. Örtme, gizleme.

s.+ède (155b/10)

[=1]

sev-: Bağlanmak, beğenmek, iyi bulmak, tutulmak.

s.-ersiz (108b/06)

s.-diler (130b/16)

s.-mege (127b/11)

s.-mez (104a/05), (122a/02)

s.-seler (108a/16)

[=6]

sevgülü: Sevgili, sevilen kimse.

s. (108b/06)

[=1]

sevin-: Sevgi duymak, sevinçli bir hale girmek.

s.-di (117a/10)

[=1]

sevnin: < Ar. Ashab-ı kehf veya Yedi Uyurlar denilen kişilerden biri.

s. (148a/09)

[=1]

seyyid: < Ar. Efendi, reis.

s.+dürür (148a/03)

[=1]

sıçra-: Değmek, çarpmak.

s.-dı (152b/17)

[=1]

sıklık: Sık olma durumu.

s. (101a/14), (101a/16)

[=2]

sıkıcı: Sıkan kimse.

s. (126a/12)

[=1]

sına-: Gereken niteliklere sahip olup olmadığını anlamak için denemek, yoklamak.

s.-mağlığıün (145b/13)

s.-r (129a/15)

[=2]

sır: < Ar. Açığa çıkması istenmeyen durum, giz.

s.+larını (116b/16)

[=1]

sırr: < Ar. bk. sır.

s.+ı (153b/11)

[=1]

sıyr-: Kürekle kürenilecek yumuşaklık.

s.-ıncağ (150a/15)

[=1]

sıret: < Ar. Bir kişinin karakter özellikleri, ahlakı. Suretin tersi.

s. (127b/04)

[=1]

sihr: < Ar. Büyü, efsun.

s.-e (138a/03)

s.+olunmuş (144a/12)

[=2]

sil-: 1. Temizlemek. 2. Yok etmek.

s.-dük (134a/16)

[=1]

silāh: < Ar. Saldırı amaçlı kullanılan alet.

s.+dan (112a/02)

s.+ile (104a/09)

[=2]

sine: < Far. Göğüs, sadr.

s.+müzden (112b/02)

[=1]

sinle: Mezar.

s.+ye (120a/01)

[=1]

sirdāb: < Far. Bazı Ortadoğu evlerinde serin oda, serdab.

s.+lar (128a/06)

[=1]

sirke: Sirke.

s. (126a/14)

[=1]

siz: İkinci çoğul şahıs zamiri.

s. (100b/02), (102a/10), (103a/04), (103a/07), (104a/12), (104a/13), (104a/14), (105a/03), (105a/07), (106a/07), (106b/15), (106b/16), (107b/01), (107b/07), (107b/10), (108b/06), (109a/03), (111a/03), (111a/04), (111a/16), (111a/17), (112b/09), (112b/12), (113b/16), (113b/17), (114a/13), (114a/16), (114b/02), (114b/16), (116b/01), (117b/02), (117b/04), (118b/16), (118b/16), (118b/17), (119a/03), (121a/02), (121a/15), (121a/16), (124a/07), (124b/16), (125a/05), (125a/05), (126b/15), (127a/08), (127b/2), (128a/01), (128b/07), (128b/07), (129a/06), (129a/10), (129a/13), (129a/16), (129b/03), (132b/11), (133a/15), (133a/15), (134b/01), (134b/02), (137a/11), (137a/12), (137a/16), (138a/03), (138b/16), (140a/15), (142b/01), (144a/02), (146b/13), (147b/01), (151b/04), (156a/08)

s.+de (104a/14), (104b/14), (106b/17), (112b/07)

s.+den (100b/06), (102a/12), (103a/06), (104b/08), (104b/10), (104b/13), (104b/15), (104b/17), (105a/12), (105b/08), (108a/17), (111a/02), (111a/02), (112a/07), (112b/12), (113a/07), (113b/14), (114b/14), (114b/17), (124b/17), (124b/17), (136a/13), (136a/13), (138b/17)

s.+dendürür (106a/02)

s.+dendürürler (113a/06)

s.+e (100b/01), (102b/06), (103a/03), (103a/04), (104a/14), (105b/06), (105b/13), (108b/06), (108b/11), (110b/12), (110b/12), (111b/01), (112b/08), (112b/10), (113b/12), (114a/08), (118b/08), (118b/10), (118b/13), (118b/14), (119a/02), (119a/15), (120b/01), (121a/11), (124b/14), (124b/15), (127a/02), (127b/15), (127b/16), (129a/06), (129b/09), (129b/11), (131b/05), (131b/11), (133b/06), (134a/03), (136a/14), (138b/08), (138b/09), (140a/16), (140a/16), (147b/03), (149a/05), (151b/05), (153a/09), (156b/17)

s.+i (100b/07), (102b/05), (102b/08), (105a/06), (105a/13), (105a/16), (107a/01), (107b/03), (108b/13), (109a/11), (112a/05), (118b/01), (118b/15), (126a/07), (126b/06), (126b/07), (127b/08), (128a/07), (128a/08), (129a/15), (129b/01), (133b/08), (137a/09), (138a/12), (138a/14), (138a/17), (138b/07), (140b/01), (140b/05), (140b/09), (140b/11), (144b/05), (147b/04), (147b/06), (147b/06), (151a/08)

s.+iñçün (106a/14), (126b/16)

s.+iñçün (113b/16), (128a/06)

s.+iniçün (100b/06)

s.+ün (138b/07)

s.+üñ (104a/10), (105a/10), (105b/09), (107a/09), (107b/02), (108b/14), (112a/07), (118b/11), (118b/11), (119b/14), (120a/15), (121b/03), (124a/17), (129b/12), (133b/07), (140a/13), (140b/06), (143b/03), (157b/03)

s.+üñçün (121a/01), (121a/03), (121a/07), (121a/11), (121a/14), (126a/06), (126b/17), (127b/10), (140a/14), (140b/07), (140b/12), (146b/11), (146b/12), (151a/10)

s.+üñile (105b/10), (106a/17), (110b/04), (156a/10)

s.+üñle (114b/02)

s.+ünile (106a/01)

[=228]

sizcileyin: Sizin gibi.

s. (157b/02)

[=1]

soğul-: Kurumak, yok olmak.

s.-miş (150a/17)

[=1]

sok-: Sokmak, dahil etmek.

s.-ısar (119b/04)

[=1]

sokağ: < Ar. Yerleşim yerlerindeki kısa, dar yol.

s.+ına (116b/05)

[=1]

sorıl-: Sorulmak, hesaba çekilmek.

s.-ıser (129b/03)

[=1]

sorış-: Birbirine sormak.

s.-mağičün (147a/13)

[=1]

sovu-: Soğumak.

s.-da (107b/04)

[=1]

soyundur-: Söndürmek.

s.-alar (109b/15)

[=1]

söyle-: Konuşmak, anlatmak.

s.-di (130b/10)

s.-diler (109b/09), (130b/08)

s.-dünüz (125a/06)

s.-mek (147a/16)

s.-rleridi (116b/14)

s.-rlerimiş (123b/13)

s.-yüb (109b/07)

[=8]

söyleş-: Karşılıklı konuşmak.

s.-irsiz (114a/08)

s.-ürler (114a/12)

[=2]

söz: Bir duygu ya da düşünceyi anlatan kelime, ifade.

s. (115b/010), (137a/11)

s.+de (115b/011)

s.+den (135b/15)
s.+i (131b/14), (135b/06), (148a/06)
s.+ile (109b/07)
s.+in (156b/13)
s.+iñile (111b/06)
s.+inde (115b/015)
s.+ine (109b/08), (145b/11)
s.+ini (135b/05)
s.+leridürür (109b/06), (122a/04)
s.+lerin (157a/15)
s.+lerini (111a/14), (148b/13)
s.+üñ (119a/10)
s.+üñi (138a/15)
[=21]

süre: < Ar. Kur'an'ın 114 kısmından her biri.

s. (114a/05)
s.+si (114a/11), (117b/12)
s.+sidürür (106a/05)
s.+sinde (132a/03)
[=5]

subhâneke: < Ar. 1.Namazda okunan kısa sure. 2. Cenab-ı Hakkı noksanlıklardan tenzih etmek için kullanılan ifade.

s. (138b/01)
[=1]

sucūd: < Ar. Secdeler.

s.+dan (124b/07)
s.+éder (124b/05)
s.+éderler (124b/07)
s.+édüñ (139b/12)
s.+édüp (124b/03)
s.+étдилer (139b/13)
[=6]

suç: Kabahat, ahlaka aykırı davranış.

s. (131a/11)

s.+a (120a/05)

s.+ları (101b/13)

s.+ların (117a/06)

s.+larına (120a/03)

s.+larından (120a/14)

[=6]

suçla-: Suçlamak.

s.-ma (153b/16), (153b/17)

[=2]

sultān: < Ar.Saltanat süren.

s.+durur (104b/06)

[=1]

suraqa: < Ar. Özel bir isim.

s. (103a/04)

[=1]

suretüлкеhf: < Ar. Kur'an'da geçen 18. Sure.

s.+imi'e (145a/11)

[=1]

suşuzlık: Sudan mahrum kalma hali.

s.+dan (149a/09)

[=1]

süd: Süt.

s. (126a/09), (126a/10)

s.+i (126a/11)

[=3]

sür-: Sürmek.

s.-er (126a/11), (126a/11), (126a/12),(140a/14)

[=4]

süvāl: < Ar. Soru.

s. (155a/07)

[=1]

-Ş-

şâ'ir: < Ar. Şiir söyleyen ya da yazan kimse.

ş. (138a/05)

ş.+dürür (138a/01)

[=2]

şād: < Far. Sevinçli, memnun.

ş.+dururlar (112b/03)

[=1]

şākir: < Ar. Şükreden kimse.

ş. (121b/01)

[=1]

şām: < Ar. Suriye'nin başşehirinin ismi.

ş. (120b/10)

[=1]

şān: < Ar. Ün, şöhret, itibar.

ş. (114a/01), (130a/03), (141a/08), (141a/17), (144b/15)

[=5]

şarāb: < Ar. Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usûllerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki.

ş. (126a/14)

ş.+durur (149a/11)

[=2]

şecā'at: < Ar. Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.

ş.+ine (17)

[=1]

şefā'at: < Ar. Bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.

ş.+édüb (142b/06)

[=1]

şefkat: < Ar. Koruma, acıma ve esirgeme duygusu.

ş. (120a/14), (142b/07)

ş.+den (135b/08)

ş.+ède (134a/03), (138b/08)

[=5]

şehîd: < Ar. Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kimse.

ş.+olmağ (112b/07)

[=1]

şehir: < Far. Yerleşim merkezi, kent.

ş.+de (154b/16)

[=1]

şehr: < Far. bk. şehir.

ş.+e (147b/02)

ş.+ine (108a/07), (109a/10)

[=3]

şehvet: < Ar. Ölçüyü aşan şiddetli arzu, şiddetli istek.

ş.+den (150a/06)

[=1]

şer: < Ar. Kötülük, fenalık.

ş. (139b/08), (142a/10)

ş.+den (151a/17)

[=3]

şerr: < Ar. bk. şer.

ş. +e (131a/15)

ş.+rinden (146b/13)

ş.+rini (134b/04)

[=3]

şer'î: < Ar. Şeriatla ilgili, şerîata uygun.

ş. (112a/11)

[=1]

şerh: < Ar. Bir metni, bir kitabı ayrıntılarına inerek açıklama.

ş. (103b/05)

[=1]

şerîk: < Ar. Ortak olma.

ş. (126b/15), (126b/15)

ş.+dürür (128b/09)
ş.+étmeyeyidüm (150b/05)
ş.+étmezem (150a/08)
ş.+i (145a/08)
ş.+ler (122a/15), (122a/16), (137a/15)
ş.+lerüme (151b/12)
[=10]

şeytân: < Ar. Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis.

ş. (103a/02), (103a/04), (103a/05), (125b/13), (125b/14), (136a/01), (138b/05),
(139b/15), (140a/09), (140a/12), (151b/06), (153a/08)
ş.+a (130a/04), (140a/02)
ş.+lar (136a/01)
ş.+nuḡ (130a/06)
[=16]

şiddet: < Ar. Tabii hâlimden daha fazla olma, aşırılık, fazlalık.

ş.+in (131b/02)
[=1]

şifa: < Ar. Derman, deva.

ş. (126b/05)
[=1]

şikestelig: < Far.+T. Kederlilik, kırgınlık.

ş.+üñüzi (112a/07)
[=1]

şikestelik: < Far.+T. bk. şikestelig.

ş. (112a/17), (128b/08)
[=2]

şimâli: < Ar. Kuzeye ait, kuzeye mensup.

ş. (146b/17)
[=1]

şimden: bk. şimdi.

ş. (118b/12)

[=1]

şimdi: Şimdi.

ş. (104b/12), (112b/13)

[=2]

şirk: < Ar. Allah'a ortak koşma, eş tutma.

ş.+den (122b/17)

ş.+edenlere (134a/06)

ş.+ederler (125a/01)

ş.+étdiler (123a/10)

ş.+étdüğünden (109b/14)

ş.+getürdiler (124a/12), (128b/03)

ş.+getürdüğüün (149b/15)

ş.+getürdünüz (122b/05)

ş.+getürenlerden (132a/10)

ş.+getürücilerdürür (130a/08)

ş.+getürmekden (115a/17)

ş.+leri (122b/03)

[=13]

şol: Şu.

ş. (103b/02), (104a/11), (105b/10), (107b/12), (107b/15), (110a/12), (111a/14), (112a/13), (112b/04), (113a/11), (114a/14), (116a/11), (116b/04), (116b/05), (118a/05), (119a/13), (119a/17), (121a/13), (121b/07), (123a/08), (123b/01), (125b/17), (126a/02), (126a/05), (126b/08), (127b/04), (128b/09), (129a/11), (130b/08), (130b/10), (130b/12), (133a/06), (134a/07), (134a/09), (135a/05), (136a/07), (136b/01), (138a/13), (138b/05), (139a/13), (139b/06), (140a/17), (140b/01), (141b/13), (143a/15), (143b/08), (145a/07), (145a/17), (145b/02), (149a/04), (149a/10), (150b/12), (151a/03), (154a/02), (154a/10), (156a/11), (156b/11)

ş.+durur (140a/13), (143b/15)

ş.+ki (124b/05), (124b/06), (129b/10)

[=62]

şöyle: Şöyle.

ş. (119a/11), (120b/02), (128b/16), (135b/03), (141a/01), (145a/10), (145b/17), (156b/09)

ş.+kidürür (138a/07)

ş.+midür (121b/07)

[=10]

şu: Şu.

ş. (108a/13), (111a/06), (111a/07), (111a/07), (111a/16), (111a/16), (114a/03), (114b/11), (115b/05), (121a/09), (121a/12), (122b/17), (129a/13), (149b/01)

ş.+lardurur (124a/03)

ş.+ğa (105a/09), (108b/08), (127a/05), (136a/10), (136b/15), (139b/14), (149a/01), (150a/05), (156a/14)

ş.+ğaki (123a/03)

ş.+ğki (124b/01), (125a/01)

ş.+nda (131b/11)

ş.+ndan (125a/04), (125a/05), (126a/08), (126b/02), (128a/05), (129b/04), (131b/05), (132b/04), (132b/17), (137b/01), (138a/11), (141a/09), (146b/07), (151a/03), (151a/13), (152a/16), (153b/02)

ş.+ndandurur (137a/06)

ş.+nı (118b/14), (127a/11)

ş.+nki (109a/16), (110b/10), (118b/01), (120b/01), (121a/11), (121b/09), (121b/10), (122a/01), (122b/06), (123b/11), (123b/13), (124b/09), (125a/12), (125b/08), (129a/10), (129a/17), (131a/12), (132a/02), (132b/08), (133b/16), (135b/11), (137b/15), (138b/12), (140a/05), (142a/06), (142a/15), (142b/04), (145b/12), (145b/16), (146a/11), (148b/11), (151a/17), (152b/01), (155b/12)

ş.+nıçün (129a/16)

ş.+nki (103a/07), (103b/08), (114a/06), (114a/07), (119a/13)

ş.+nlar (100b/09), (101b/11), (104a/06), (105b/03), (105b/05), (106a/16), (106b/13), (108a/06), (110a/07), (110b/07), (111a/05), (111b/10), (111b/12), (111b/16), (113b/10), (116b/17), (117a/04), (118a/01), (118a/08), (119b/09), (120b/04), (120b/09), (121b/10), (121b/15), (122a/17), (122b/02), (123a/05), (123a/10), (123b/12), (123b/16), (124a/12), (126b/12), (128a/16), (128b/02), (128b/09), (130b/04), (130b/06), (131b/15), (134a/11), (137b/04), (144b/12), (146b/04), (147b/17), (156b/14), (157a/01), (157a/05)

ş.+nlara (106a/07), (106a/15), (107a/10), (109a/04), (113b/14), (113b/14),
(114b/17), (118a/09), (122a/09), (122b/09), (123a/13), (129b/14), (132a/05), (138b/15)
ş.+nlardan (104b/11), (109b/02), (119b/13), (140b/17)
ş.+nlardanki (103a/08)
ş.+nlardurur (103b/14), (103b/15), (131a/01)
ş.+nları (145b/03)
ş.+nlarınçündürur (131a/06)
ş.+nlarki (101b/01), (101b/05), (103a/10)
ş.+nlaruñ (102b/15), (111a/14), (114b/13), (115a/05), (118a/11), (118a/15),
(118b/04), (122a/07), (130a/04), (130a/06), (130a/07), (130a/14), (132a/01), (132b/01),
(133a/12), (137b/08)
ş.+nlaruñiçün (122b/10), (125a/16)
ş.+nlaruñile (109a/13), (148b/15), (152a/12)
ş.+nlaruñiledür (133a/02)
ş.+nlaruñiledürür (133a/01)
ş.+nuñ (109a/06), (115a/01), (130b/02), (136a/11), (141b/05), (143b/16),
(149a/13), (150b/02), (153b/01), (153b/05), (154b/01), (155a/05), (156a/05)
ş.+nuñiçün (125a/03), (135a/05)
ş.+nuñile (116b/13)
ş.+nuñiledur (106b/10)
[=201]

şu'ayb: < Ar. Kur'an'da Medyen halkına gönderildiği bildirilen peygamber.

ş. (115a/09)

[=1]

şu'le: < Ar. 1. Işık, parıltı. 2. Ateş alevi, alev.

ş. (134a/17)

[=1]

şübhe: < Ar. Tereddüt, kuşku.

ş.+yile (152a/13)

[=1]

şükr: < Ar. Verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minnet.

ş.+édici (132a/11)

ş.+édüñ (131b/06)

ş.+in (116a/17), (127b/2)

[=4]

şükür: < Ar. bk. şükr.

ş.+édici (133a/13)

ş.+étmekden (142b/16)

[=2]

şümâr: < Far. Sayı.

ş.+ını (134b/02)

[=1]

-T-

tâ'at: < Ar. Allah'ın emirlerine uyma, emredilene yapma.

t. (124b/13)

t.+ına (127a/12)

t.+inden (114b/09), (151b/03)

t.+ine (131a/09)

[=5]

tâ'ife: < Ar. Kabile, kavim.

t. (101b/10), (103b/07), (105b/04), (105b/10), (105b/15), (106a/01), (108a/09), (108b/01), (111a/02), (115a/03), (115a/04), (115b/03), (117a/10), (121a/13), (130b/07), (131a/01), (131a/03), (135a/09), (139a/01), (141a/02), (141a/04), (149a/14), (155a/14), (155b/09), (155b/16), (155b/17), (157a/04)

t.+den (104a/03), (114b/02), (117a/17), (119a/04),

t.+dürür (101b/11), (104b/11), (106b/11), (118a/03).

t.+ihadden (107a/08)

t.+lerden (135a/01)

t.+müzdürür (146b/04)

t.+nüñ (107b/04), (107b/13)

t.+olduñuz (112b/13)

t.+sini (103b/11)

t.+ye (107a/14), (114b/03), (121a/07), (121a/10), (126a/05), (134a/07)

t.+yi (108a/05), (108b/10)

[=50]

ṭā'ifeihadd: < Ar. Haddi aşanlar.

t.+en (107a/08)

[=1]

ṭābi': < Ar. Birine ya da bir şeye uyma, bağlanma.

t.+olma (136b/15)

[=1]

ṭā'am: < Ar. Yiyecek, yemek.

t. (131a/16), (154a/11)

t.+ile (147b/03)

[=3]

ṭā'n: < Ar. Ayıplama, kınama.

t.+dan (145a/06)

[=1]

ṭābi'at: < Ar. Yaratılış, huy, mizaç.

t.+ında (142a/13)

[=1]

ṭād-: Tatmak.

t.-asız (129b/07)

t.-uñ (101a/17), (103a/16), (110a/13)

t.-urdu (131b/01)

[=5]

ṭāğ: < Far. bk. dağ.

t. (156a/12)

t.+ını (139a/13)

t.+lana (110a/11)

t.+lara (137a/03)

t.+lardan (126b/01), (128a/06), (151a/05)

t.+ları (151a/04)

t.+uñ (155b/14), (155b/15)

[=10]

ṭāl- : Dalmak.

t.-dılar (115a/02)

t.-dunuz (115a/01)

[=2]

ṭaleb: < Ar. İstek.

t.+èderler (112a/07), (139a/02)

t.+èderlerdi (124a/03)

t.+èderleridi (137a/16)

t.+èdesiz (121b/01)

t.+èt (145a/06)

t.+ètdiler (112a/09)

t.+ètmekiçün (134b/01), (136a/04), (140a/15)

t.+ètmezler (157a/14)

[=11]

ṭalût: < İbr. İsrâiloğulları'nın Kur'an'da adı geçen ilk kralı.

t. (133b/09)

t.+ı (133b/03)

[=2]

ṭamar: Damar.

t.+lara (126a/11)

[=1]

ṭamu: Cehennem.

t. (110a/10), (112a/15), (114b/10), (114b/11), (115b/013), (117a/14), (122b/06), (125a/17), (125b/10), (134a/06), (135a/06), (140a/04), (140a/10), (143b/10), (149a/12), (156b/09)

t.+da (107b/14), (139b/09)

t.+dan (152a/01)

t.+dur (115b/012)

t.+durur (119a/01), (157a/09)

t.+nuḡ (103a/16), (114a/03)

t.+ya (101b/06), (101b/10), (125b/11), (137a/08)

t.+yı (151b/16), (156b/16)

t.+yile (152a/11)

[=31]

taş : Şaşmak, hayret etmek.

t.+la (148a/16)

[=1]

taş-: Tanışmak.

t.-ub (100b/09)

[=1]

tanuk: Tanık, şahit.

t. (128a/15), (129a/09)

t.+olmağa (143b/03)

[=3]

tanukluk: Tanıklık, şahitlik.

t. (107b/12), (120b/15), (128b/14), (143a/06)

[=4]

taş-: Tapmak, kulluk etmek.

t.-arıduğ (128b/05)

t.-ariseñüz (131b/07)

t.-arlar (121b/12), (127a/04), (139a/02), (139a/05), (146b/09)

t.-arsız (121b/11), (140b/01)

t.-dılar (119b/07)

t.-duklar (128b/03), (146b/06)

t.- için (109b/13)

t.-maduğ (146b/03)

t.-mağıla (149a/03)

t.-mañ (123a/17)

t.-mayasız (135b/02)

t.-mayayduğ (123a/10)

t.-mazuz (146b/02)

t.-uñ (123a/16), (124b/12), (138b/15)

[=22]

tar : Dar.

t.+oldı (108b/14)

[=1]

tırık: : < Ar. Yol, tarik.

t.+ile (136b/08)

t.+sınca (144b/10)

[=2]

tırıla-: Darlamak, sıkıntılı olmak.

t.-ğınduklarını (107b/05)

[=1]

tırılık: Sıkıntı, darlık.

t. (132b/16)

[=1]

tırart-: Tartmak.

t.-un (136b/12)

[=1]

tırtaş: Çok sert olan cisim.

t. (101a/02), (115a/12), (140b/06)

t.+oluş (138a/09)

[=4]

tırtaşla-: Taşlamak.

t.-rlar (147b/06)

[=1]

tıratlı: Tatlı.

t. (135b/15)

t.+yidi (110b/15)

[=2]

tıravâf: : < Ar. Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme.

t.+êderlerdi (101a/15)

[=1]

tıravar: Davar, koyun, keçi gibi hayvanların ortak adı.

t.+a (140b/15)

t.+lar (127b/16)

[=2]

tavk: < Ar. Halka, tasma.

t.+ın (139b/16)

[=1]

ṭayan-: Dayanmak.

t.-a (129b/06)

[=1]

ṭoġ- : Doġmak.

t.-ar (146b/14), (155b/09)

t.-dı (125a/10)

t.-duġı (155b/08), (155b/11)

t.-ma (127a/17)

[=6]

ṭoġrı: Doġru.

t. (110b/01), (118a/13), (130b/17), (132a/12), (146a/07)

t.+oluġ (106b/15)

t.+olur (134a/08)

[=7]

ṭoġru: bk. ṭoġrı.

t. (108b/09), (123b/01), (136b/13)

t.+olalar (106b/15)

[=4]

ṭoġruluġ: Doġruluk.

t. (104a/04)

[=1]

ṭoġrur-: Doġurmak.

t.-uruz (148a/01)

[=1]

ṭoġsan: Doksan.

t. (126b/09)

[=1]

ṭoġta-: Dinlemek, durmak, beklemek, kalmak.

t.-dı (116b/12)

[=1]

toğuz: Dokuz.

t. (144a/07)

t. (148b/06)

[=2]

tol-: Dolmak.

t.-a (118b/02)

t.-ayduñ (147a/11)

t.-durduq (149b/06)

[=3]

toñuz: Domuz.

t. (131b/09)

[=1]

toncuq: Sıkılmak,bunalmak.

t.+mayalar (146b/17)

[=1]

toñrak: Üzerinde canlıların bir kısmının yaşadığı, yer kabuğunun üst kısmı.

t. (116b/07), (150a/16)

t.+da (125a/14)

t.+dan (150a/05)

t.+olavuz (138a/07)

[=5]

toptolu: Dopdulu

t.+durur (125a/11)

[=1]

toydur-: Doydurmak.

t.-masun (147b/04)

[=1]

tūlīs: < Ar. Ashab-ı Kehf veya Yedi Uyurlar olarak biline kişilerden birinin ismi.

t. (148a/08)

[=1]

tūmār: < Ar. Tomar.

t. (134b/06)

t.+uḡı (134b/07)

[=2]

ṭufān: < Ar. Nuh Peygamber zamanında yağan çok şiddetli yağmur.

t.+ıderyā (144a/08)

[=1]

ṭufānideryā: < Ar. Hz. Musa'nın mucizelerinden biridir.

t. (144a/08)

[=1]

ṭum: Tümü, eksiksiz, hepsi.

t.+māminasını (111a/010)

[=1]

ṭur-: Durmak.

t.-dılar (146a/17)

t.-maḡ (109a/16)

t.-muṣidi (109a/01)

t.-uḡ (102b/11)

[=4]

ṭurḡur-: 1. Bir işi başkasının yardımıyla yapmak. 2. Mizan kurdurmak.

t.-mayacaḡuz (157a/08)

[=1]

ṭurḡuz: ?

t. (115b/011)

[=1]

ṭurucı: Duranlar.

t.+lar (104b/10)

[=1]

ṭut-: 1. Bulundurmak, ayrılmasına izin vermemek. 2. Elle kavramak. 3. Benimseyip destekleme.

t. (126a/17)

t.-a (124a/15), (129a/13), (152b/06)

t.-alar (156b/15)

t.-ar (114a/16), (119a/13), (119b/02), (124a/16), (151a/03), (151b/04)
t.-ardı (105a/06)
t.-arsız (114a/13),t. (126a/14)
t.-aruz (141b/04)
t.-asız (155a/16)
t.-dı (103b/03), (131b/04), (145b/04), (153a/10)
t.-dılar (109b/10), (120b/05), (152a/14), (152a/15), (157a/10)
t.-duğ (112b/01)
t.-ma (136a/07)
t.-madı (145a/08)
t.-madılar (107b/09)
t.-mak (129b/04)
t.-mañ (108a/15), (124b/10), (133a/11)
t.-maz (127b/13)
t.-uñ (114a/07), (136b/11)
[=36]

tutsağ: Savaşta ele geçirilen insan, esir.

t.+lardan (105a/10)
[=1]

tā: < Far. Ta, bir şeye, bir yere doğru.

t. (100b/10), (101b/03), (101b/07), (101b/16), (105a/03), (105b/07), (108b/09),
(109b/03), (110b/09),(111b/10), (113b/16), (116b/08), (118a/07), (118a/16), (118b/16),
(119a/03), (120b/14), (121a/17), (123b/12), (126b/09), (133b/03), (134b/12), (137b/04),
(139b/01), (141a/09), (143a/01), (143a/10), (146b/17), (151a/16), (151b/08), (152b/13),
(153b/10), (153b/12), (154a/02), (154a/10), (155a/12), (155b/07), (156a/11), (156a/14)
[=39]

tābi‘: < Ar. (Bir şey veya kimseye) Uymak, onun şartlarına göre hareket etmek.

t. (119b/09)
t.+oldı (155a/11)
[=2]

ta‘zīm: < Ar. Hürmet etme, saygı gösterme.

t.+êt (145a/10)

t.+ètmeklige (145a/11)

[=2]

ta'ziye: < Ar. Baş sağlığı dileme.

t.+ètdi (132b/14)

[=1]

tafşıl: < Ar. Bir şeyi ayrıntılarıyla açıklama.

t.+ètdük (134b/03)

[=1]

taħammül: < Ar. 1. Yüklenmek. 2. Zor şeylere dayanma gücü.

t. (153b/07)

t.+èdemedüñ (154b/01)

[=2]

taħkik: < Ar. Bir şeyin ne olduğunu, doğru olup olmadığını anlamak için yapılan araştırma, soruşturma.

t. (100b/14), (105a/15), (108b/10), (111a/04), (112a/09), (116a/01), (118b/10), (120b/16), (122a/09), (122b/12), (123a/15), (125b/11), (129b/14), (130a/16), (131b/03), (135a/15), (136b/04), (137a/12), (138b/13), (140b/14), (141a/12), (142b/14), (144a/06), (144a/13), (146b/03), (151a/08), (151a/09), (152a/01), (153a/04), (153b/14), (154a/05), (154a/08), (154a/17), (155b/12)

t.+çün (101b/14)

[=35]

taħt: < Far. Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

t.+ın (153a/16)

t.+lar (149b/02)

[=2]

taħfif: < Ar. Hafifletme, kolaylaştırma.

t.+èdüb (104b/13)

[=1]

taħdır: < Ar. Beğenme, güzel bulduğunu belirtme.

t.+olundı (143b/11)

[=1]

taħrîr: < Ar. Sözle anlatma, beyan etme.

t.+olundı (133b/10)

[=1]

taqyānus: < Ar. Ashab-ı Kehf kıssasındaki hükümdarın ismi.

t. (146b/13)

t.+uq (146a/17)

[=2]

tamām: < Ar. 1. Olması gerektiği gibi, doğru. 2. Bitmiş, tamamlanmış.

t. (104a/14),(106b/01), (111a/11), (122a/05), (123b/07), (128a/09), (131a/12),
(141b/07) (156b/02)

t.+étmege (109b/16)

[=10]

tağrı: 1.Allah. 2. Çok tanrılı dinlerde var olduklarına ve insan üstü bir güce sâhip bulduklarına inanılan varlıklardan her biri, ilâh.

t. (100b/04), (100b/07), (100b/12), (100b/13), (101a/06), (101a/08), (101a/17),
(101b/07), (102a/03), (102a/14), (102b/02), (102b/05), (102b/05), (102b/12), (102b/17),
(103a/01), (103a/12), (103a/13), (103a/17), (103b/03), (103b/04), (103b/06), (103b/08),
(103b/13), (104a/12), (104a/13), (104a/16), (104b/01), (104b/01), (104b/05), (104b/05),
(104b/06), (104b/12), (105a/01), (105a/04), (105a/11), (105b/02), (106a/03), (106a/10),
(106a/11), (106b/12), (107a/17), (107b/02), (107b/05), (107b/08), (107b/10), (108a/04),
(108a/04), (108a/05), (108a/07), (108a/09), (108a/14), (108b/07), (108b/09), (108b/10),
(109a/01), (109a/05), (109a/11), (109a/16), (109b/09), (109b/12), (109b/16), (109b/17),
(110a/06), (110a/15), (110a/15), (110a/16), (110b/09), (110b/10), (111a/04), (101a/05),
(111a/09), (111a/09), (111a/11), (111b/01), (111b/07), (111b/08), (111b/12), (111b/14),
(111b/16), (112a/02), (112b/04), (112b/08), (112b/13), (112b/14), (113a/03), (113a/15),
(113a/16), (113a/17), (113b/17), (114a/07), (114a/14), (114a/15), (114b/07), (114b/08),
(114b/09), (115a/10), (115a/14), (115b/03), (115b/04), (116a/05), (116a/07), (116a/11),
(116a/12), (116b/02), (116b/04), (116b/11), (116b/16), (117a/05), (117a/07), (117a/08),
(117a/13), (117a/17), (117b/10), (118a/04), (118a/08), (118a/15), (118b/07), (118b/11),
(118b/11), (119a/08), (119b/02), (119b/04), (119b/11), (120a/06), (120a/12), (120a/13),
(120a/15), (120b/02), (120b/14), (121a/13), (121b/09), (121b/17), (122a/02), (122a/14),
(122b/05), (122b/16), (123a/06), (123a/10), (123b/01), (123b/08), (124a/04), (124b/01),
(124b/10), (124b/11), (125a/04), (125a/06), (125a/07), (126a/03), (126b/11), (126b/16),

(127a/08), (127a/09), (127a/10), (127a/12), (127a/14), (127a/16), (127b/07), (127b/08), (127b/14), (128b/10), (129a/01), (129a/04), (129a/09), (129a/10), (129a/15), (129b/01), (129b/08), (129b/11), (129b/13), (130a/10), (130b/01), (130b/05), (130b/09), (130b/17), (131a/01), (131a/14), (131b/01), (131b/05), (131b/08), (132a/11), (132b/14), (133a/08), (133b/03), (133b/17), (134a/04), (134a/05), (134b/13), (135a/16), (135a/17), (135b/12), (136a/09), (136a/11), (136b/01), (136b/17), (137a/07), (137a/09), (137b/01), (137b/01), (137b/07), (138a/11), (139a/05), (140a/02), (140a/15), (140b/03), (140b/05), (142a/17), (143a/15), (143b/03), (143b/05), (144b/11), (145b/04), (145b/08), (146a/12), (146b/08), (146b/10), (147a/02), (147a/03), (148a/16), (148b/04), (148b/06), (149b/15), (150a/10), (150a/10), (150b/16), (151b/06), (151b/11), (153b/07), (155b/03), (157b/04)

t.+çün (123b/16), (124b/04), (125b/07), (127a/07), (137b/02)

t.+çündürur (125b/01), (127b/05), (145a/13), (148b/07)

t.+çündürür (150b/09)

t.+dan (100b/05), (101a/11), (103a/07), (103b/17), (105a/05), (105a/08), (106a/06), (106a/12), (107b/09), (107b/17), (108b/07), (113b/09), (119b/11), (121b/11), (122b/09), (123a/11), (123b/07), (127a/04), (130b/13), (137a/08), (138b/16), (143b/06), (148b/09), (148b/13), (150b/07)

t.+dandurur (108a/11), (113b/09), (115b/08), (124b/14)

t.+durur (103a/13), (104b/01), (121b/14), (143a/12), (150a/07)

t.+la (137a/07)

t.+lar (109b/11)

t.+m (143a/06),(148b/01)

t.+ma (150a/08)

t.+muş (157a/17)

t.+ña (127a/13)

t.+nuş (123a/04), (135a/11), (135a/12)

t.+nuz (121b/14), (122a/04), (124a/17), (134a/03), (135b/10), (157b/03)

t.+nuzdan (134b/01)

t.+nuzdandurur (149a/05)

t.+nçün (124b/03)

t.+nun (113b/15), (121a/09), (126b/14), (126b/14)

t.+nuḡ (101b/01), (101b/03), (101b/16), (102a/07), (102a/15), (103b/03), (104a/09), (106b/08), (107a/05), (107a/05), (107b/12), (107b/15), (109a/11), (109a/17), (109b/04), (109b/05), (109b/08), (109b/15), (110a/08), (111a/15), (112a/11), (114a/13), (114b/09), (116a/05), (116a/05), (116a/13), (121b/01), (121b/16), (122a/10), (123a/01), (126b/03), (127a/03), (127b/2), (128a/12), (129a/06), (129b/08), (130b/07), (131a/09), (131a/17), (131b/06), (131b/13), (131b/15), (132a/11), (132b/15), (140b/08), (142a/11), (147b/10)

t.+sı (108a/10), (114b/12), (144a/14), (144a/15), (147b/16), (154b/11)

t.+sıdurur (146b/02)

t.+sına (136a/02), (137a/17), (155b/02)

t.+sından (124b/08)

t.+sinuḡ (103b/09), (151b/03), (152a/16), (157a/06), (157b/05), (157b/08)

t.+ya (100b/01), (102b/10), (103a/12), (105a/15), (107b/15), (108a/03), (109a/14), (109b/13), (112b/16), (113a/06), (113b/13), (113b/16), (114a/02), (115b/013), (115b/02), (116b/13), (116b/13), (117a/09), (117b/07), (117b/13), (118a/13), (118b/15), (119a/17), (120a/17), (120a/17), (123a/16), (123b/06), (124a/12), (124a/13), (124b/17), (128b/08), (128b/09), (130a/08), (132a/09), (132a/10), (139a/03), (146a/15), (146b/02), (146b/03), (146b/10)

t.+yadurur (113b/01), (145a/07)

t.+yı (101a/08), (102b/01), (109b/11), (114b/08), (124a/15), (124b/10), (125a/06), (129a/09), (148a/17), (152a/06)

t.+yla (120b/09), (137a/15)

[=415]

taḡrılıḡ: İlahlık.

t.+umuza (126a/15)

[=1]

taḡru: bk. taḡrı.

t. (137b/13), (148b/12)

t.+m (135b/09), (141b/16), (143a/12), (148a/10), (150a/07), (150a/13), (156a/08), (156b/05), (157a/15)

t.+ma (150a/02), (150b/05)

t.+mdan (156b/03)

t.+muş (144a/03), (156b/03)
t.+muz (128b/04), (146a/04), (146b/01)
t.+muzı (144b/15)
t.+muzuş (144b/16)
t.+ı (126a/16), (131a/05), (131a/09), (132a/05), (132b/03), (133a/01), (135a/02),
(135b/01), (136a/10), (137a/04), (137a/06), (138b/11), (139b/03), (140a/13), (141b/14),
(151a/02), (151a/07), (151b/01), (152b/05)
t.+ından (130a/13), (136a/04), (142b/07), (155a/03)
t.+ıuş (132b/05), (139a/06)
t.+ıuz (138b/07), (140a/13), (142a/15), (146b/11), (147a/17)
[=51]

taşadduk: < Ar. Sadaka olarak verme, verilme.

t.+èdevüz (116a/12)

[=1]

taze: < Far. İlk ve yeni halini koruyan.

t. (138a/08)

[=1]

téz: < Far. Çabuk geçen, süratli.

t. (120a/15), (135b/13), (137b/07)

t.+ola (120a/16), (148a/02)

[=5]

te'ħır: < Ar. Erteleme, sona bırakma.

t. (120b/02)

t.+ètmek (110b/05)

[=2]

te'lif: < Ar. Uzlaştırma, uyuşmalarını sağlama.

t. (104b/05)

[=1]

te'vıl: < Ar. Bir söz veya davranışa bilinen anlamından başka bir anlam verme, başka bir mânâ ile yorumlama.

t.+dürür (155a/05)

t.+ini (154b/01)

[=2]

tebdîl: < Ar. Değişirme, başka bir hale sokma.

t. (141b/07)

[=1]

tebük: < Ar. Hz. Muhammed zamanında yapılan savaşın adı.

t. (110b/13), (117a/02), (120b/11)

t.+de (115b/014)

t.+den (117a/17)

t.+e (111b/09)

t.+ten (114a/10)

[=7]

tecavüz: < Ar. Kurtarmak, elinden almak.

t.+ède (120a/06)

[=1]

tedbîr: < Ar. Bir şeyi önlemek ya da olmasını sağlamak için yapılan eylem, önlem.

t.+de (102b/04)

t.+êtmege (150b/01)

[=2]

tefsîr: < Ar. Açıklamak, yorumlamak.

t.+i (130a/03)

[=1]

teheccüd: < Ar. Gece kalkıp namaz kılma.

t. (141b/12)

[=1]

tekebbürlik: < Ar.+T. Kibirlik.

t. (102b/16)

t.+ile (137a/02)

[=2]

teklîf: < Ar. Başkasının önerisine sunulan görüş.

t.+ède (154b/09)

[=1]

tekye: < Ar. Dayanma, güvenme.

t.+èderler (149b/01)

[=1]

telkîn: < Ar. Bir kimseye bir fikri aşılama.

t.+èder (127a/14)

[=1]

tena'um: < Ar. Nimet, bolluk içinde olma.

t. (108a/12)

[=1]

terâzü: < Far. Tartı aracı.

t. (157a/08)

t.+yile (136b/13)

[=2]

terbiyet: < Ar. İstenilen şekilde yetişmesini sağlamak için bir kimseye gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma.

t.+ètdiler (135b/10)

[=1]

terk: < Ar. Bırakma, bir yerden bir şeyden uzaklaşma.

t.+èdüp (140b/02), (146b/01), (151b/05)

t.+ètdük (156b/06)

t.+ètmedün (151a/06)

[=5]

tesbîh: < Ar. Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.

t.+èder (137b/02), (137b/05)

t.+ini (137b/06)

[=3]

tevânâlık: < Far.+T. Güçlü olma.

t. (114b/14)

[=1]

tevârih: < Ar. Tarihler.

t. (103b/05)

[=1]

tevâzu': < Ar. Alçak gönüllülük, gösterişsiz olma.

t. (145a/01)

[=1]

tevbe: < Ar. Yapılan bir günâhtan pişman olup bir daha aynı şeyi yapmamaya karar verme.

t. (109a/05), (120a/12)

t.+dürür (106a/05), (120a/05)

t.+edenlere (135b/13)

t.+kıldı (116a/10)

t.+kıldılar (132a/07)

t.+kılmağdan (106a/15)

t.+kılmağdurur (120a/06)

t.+kılsalar (106b/05)

t.+kılurlarise (116a/06)

t.+kılursañuz (106a/14)

[=12]

teveccüh: < Ar. Bir tarafa doğru yönelme.

t.+édüp (140b/03)

[=1]

tevekkül: < Ar. Yapılması gerekenleri yapıp Allah'a teslim olma, güvenme.

t.+ède (103a/12)

t.+éderler (124a/04), (130a/05)

t.+èt (104a/16)

t.+kılsunlar (112b/05)

[=5]

tevfîk: < Ar. Allah'ın yardımı.

t.+iyle (132b/15)

[=1]

tevħid: < Ar. Allah'ın birliğine inanma, kabullenme, söyleme.

t.+den (122a/02)

t.+ümden (156b/12)

[=2]

tevrât: < Ar. Hz. Mûsâ'ya indirilen, Mûsevîlerin kutsal kitabı.

t. (109b/02)

t.+da (109a/17),(124a/07), (133a/14)

t.+ı (133a/10), (133b/04)

[=6]

tezle-: < Far. Çabuk geçen, süratli.

t.-rüz (135a/04)

t.-yeyidi (152b/07)

[=2]

tıfıl: < Ar. Küçük çocuk.

t. (126a/10), (126a/12)

[=2]

tıfl: < Ar. bk. tıfıl.

t.+ile (126a/08)

[=1]

tız: : < Far. Seri bir şekilde, çabuk.

t. (113a/17)

t.+ola (111b/04), (118a/09)

[=3]

tızle-: Acale ettirmek.

t.-dilerdi (112a/06)

t.-yici (134a/14)

[=2]

tohta-: Rahata kavuşmak.

t.-r (120a/11)

[=1]

türj: < Ar. hāzeru türj “evimizde oturduk” anlamına gelen arapça bir ifade.

t. (112b/01)

[=1]

tuhta-: < Ar. Hor, hakir görme.

t. (124a/01)

[=1]

tüken-: Tükenmek.

t.-medin (157a/17)

[=1]

tüvāna: < Far. Güçlü, kuvvetli.

t.+dur (143b/16)

[=1]

-U-

uc: Uç.

u.+ından (154b/10)

[=1]

uçmağ: Cennet.

u.+a (123a/02)

u.+ı (125b/09)

u.+ına (119b/05)

u.+ile (152a/11)

u.+lar (118a/04)

[=5]

uçmak: bk. uçmağ.

u. (140a/10)

u.+da (145b/02)

u.+lar (115b/04), (122b/15)

u.+larda (108a/12)

u.+ları (157a/13)

u.+larıdurur (122b/13)

u.+larıyla (108a/11)

u.+larında (115b/07)

[=9]

uğlaş-: Karşılaşmak, kavuşmak.

u.-acaıkları (116b/13)

[=1]

uğra-: Uğramak.

u.-dılar (154a/02)

u.-duğ (153a/04), (153a/05)

u.-yısar (134b/06)

[=4]

uğrağ: Her seferinde, her defasında.

u.+da (106b/05)

[=1]

uğraş-: Uğraşmak.

u.-asız (102b/07), (102b/11)

u.-dı (102a/09), (103a/05)

u.-duğı (152b/14)

u.-dukdan (102b/09)

u.-mağdan (102b/08)

[=7]

uğur: 1.Yol. 2.Yön.

u.+da (101b/09), (101b/16), (104b/04), (110b/03), (110b/04), (136a/08),
(142a/10), (144b/01), (145a/05), (145a/05)

u.+larıdı (111b/03)

[=11]

uğurla-: Birini iyi dileklerle yolcu etmek.

u.-yun (127a/13)

[=1]

ugra-: Bir yere kısa süre kalmak üzere gitmek.

u.-ya (119a/15)

[=1]

ulaş-: Belli bir yere varmak, yetişmek.

u.-an (103b/05)

[=1]

ulaşdur- : Eriştirmek.

u.-duk (134b/04)

[=1]

ulu: 1.Saygıdeğer, çok üstün niteliklere sahip, çok büyük. 2. Zengin.

u. (100b/08), (105a/07), (105b/14), (108a/14), (111a/15), (114a/04), (115b/09), (118a/05), (120a/03), (129b/09), (130b/14), (134a/10), (136a/15), (137a/11), (137b/02), (139b/11), (145b/06)

u.+dur (108a/08)

u.+durur (115b/08), (135a/15), (135a/16)

u.+larını (109b/10)

u.+larıuzdan (127b/15)

u.+oldı (142b/09)

u.+yı (147b/10)

[=25]

ulula-: Yüceltmek, saygı göstermek.

u.-duk (138b/13)

u.-duķ (140b/17)

u.-laduņ (139b/16)

u.-maķ (133a/16)

[=4]

ulurağ: bk. ulu.

u.+ıdılar (114b/14)

[=1]

um-: İstenilen bir şeyin olmasını beklemek, istemek.

u.-ar (157b/05)

u.-aram (138a/16), (150a/12)

u.-arlar (139a/04)

[=4]

unut-: Unutmak, aklından çıkmak.

u.-dı (114b/08), (152a/17)

u.-dılar (114b/08)

u.-duğumla (153b/17)

u.-dum (153a/07)

u.-saņ (148a/17)

[=6]

unutdur-: Unutturmak.

u.-madı (153a/08)

[=1]

ur- : Vurmak.

u. (149b/03)

u.-alar (120a/01)

u.-anları için (150b/10)

u.-dı (118b/07), (127a/16), (129a/10), (131a/01)

u.-dılar (133b/02)

u.-duğ (146a/07)

u.-duğ (139b/17)

u.-mağ (127a/15)

u.-mağ (127a/07)

u.-mazlar (145b/11)

u.-ub (115b/010), (115b/011)

u.-uldı (118b/08)

u.-ur (127a/09), (129b/03)

u.-urdı (150b/02)

u.-urlar (103a/14), (137b/16)

[=21]

urış-: bk. uruş.

u.-iğ (101b/15)

u.-urlar (110b/04)

[=2]

urul-: Vurulmak.

u.-dı (117b/17)

u.-updurur (142a/13), (142a/14)

[=3]

uruş-: Vuruşmak.

u.-uğ (107a/12)

[=1]

uvan-: Övünmek.

u.-dı (150b/14)

[=1]

uy-: Tâbi olmak, ittibâ etmek.

u. (132a/16)

u.-alardı (154b/10)

u.-an (146a/01)

u.-aıı (140a/03)

u.-arlaridi (111b/03)

u.-ayıduğ (141a/11)

u.-dı (104b/06), (149a/03)

u.-mağ (136a/02)

u.-mazsız (138a/03)

[=10]

uyanık: Uyanmış ya da uyumamış.

u.+lar (147a/06)

[=1]

uyar-: 1. Yola gelmesini sağlamak. 2. İkaz etmek.

u.-duğumuz (147b/08)

u.-duğ (146a/09), (147a/12)

[=3]

uyku: Uyku.

u. (146a/08)

u.+dan (141b/12)

[=2]

uyu-: Uyumak.

u.-duğda (147b/14)

u.-rlar (147a/06)

[=2]

uyut-: Uyumasını sağlamak.

u.-duğumuz (147a/12), (147b/08)

u.-duğ (146a/08)

[=3]

uyuz: Kaşıntılı, bulaşıcı deri hastalığı.

u. (116b/11)

[=1]

uzat-: Uzatmak.

u.-mağuşile (137a/03)

[=1]

-Ü-

ücret: < Ar. Bir hizmet ve emek karşılığında ödenen para veya mal.

ü. (154a/15)

[=1]

üç: Üç.

ü. (109a/06), (126a/10), (148b/05)

ü.+dür (148a/03)

[=4]

üçüncü: Üçüncü.

ü. (116b/03)

[=1]

üfür-: Üfleme.

ü.-diler (156a/14)

ü.-e (156b/08)

[=2]

üleştür-: Paylara, hisselerine bölmek.

ü.-dügüne (113a/12)

[=1]

ümid: < Far. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı duygu.

ü.+keser (142a/11)

ü.+tutar (151a/03)

[=2]

ümmeḥāni: < Ar. Özel isim.

ü. (133a/05)

[=1]

ümmet: < Ar. Bir peygambere îman edip onun yolundan giden topluluk, kavim.

ü. (129a/14), (129b/01)
ü.+de (123a/16)
ü.+den (128a/14), (129a/14)
ü.+ine (105a/06)
ü.+ler (115a/02)
ü.+lere (125b/12)
ü.+lerine (128b/14)
[=9]

üst: Vücut, gövde, beden.

ü.+i (122a/12)
ü.+ine (126a/11)
[=2]

üstün: Benzerlerine göre daha yüksek derecede bulunan.

ü.+oldı (136b/07)
[=1]

üzer: Bir şeyin üst ya da dışa bakan kısmı.

ü.+iñüze (128b/15)
ü.+ine (101b/09), (102a/08), (103b/07), (104a/04), (104a/16), (105a/03),
(105b/10), (107b/12), (108a/16), (109a/02), (109a/06), (110a/03), (111a/010), (112a/16),
(113b/04), (116a/06), (117b/06), (117b/17), (118a/11), (118a/11), (118a/11), (118b/01),
(118b/04), (118b/07), (119a/16), (119b/15), (120b/17), (123a/14), (123b/02), (123b/05),
(123b/09), (124a/04), (126b/11), (127b/01), (128b/11), (128b/12), (130a/04), (130a/05),
(130b/16), (131a/02), (131b/13), (131b/15), (132a/01), (132b/01), (132b/16), (133b/06),
(133b/16), (134a/13), (134b/10), (134b/16), (135a/14), (136a/11), (137b/10), (138b/10),
(138b/14), (140b/17), (142a/09), (142b/11), (143b/08), (143b/16), (144b/08), (144b/09),
(144b/17), (145a/13), (145b/09), (146a/07), (146b/06), (146b/08), (147b/17), (149b/02),
(150a/14), (150b/03), (150b/04), (150b/16), (151a/07), (152b/02), (152b/10), (153b/01),
(153b/05), (155a/06), (155b/09), (156a/05), (156a/15), (156a/16), (156a/17)
ü.+inedür (122b/02)
ü.+inedürür (114b/05), (117b/08), (127b/05), (130a/06), (130a/07)
ü.+lerinden (124b/08), (148a/01)

ü.+lerine (100b/14), (101b/04), (105a/17), (107b/03), (111b/04), (114a/05), (115b/011), (118a/15), (122a/11), (128b/12), (140a/06), (140a/12), (143b/01), (144b/13), (147a/10), (147b/09), (147b/15), (148a/01)

ü.+lerinedürür (130b/13)

ü.+üme (139b/16)

ü.+ümüze (101a/02), (140b/12), (141a/10), (141a/17), (142b/06), (143a/05), (143a/10)

ü.+üğe (125b/16), (128a/11), (132a/02), (134b/08), (142b/09), (146a/13)

ü.+üğüze (105b/09), (106a/17), (106b/17), (108b/14), (111a/01), (123a/01), (128a/10), (129a/09), (131b/08), (133a/17), (140b/06), (140b/10), (147b/05), (155a/08)

[=141]

üzre: Üzere.

ü. (154a/15)

[=1]

üzüm: Asma adı verilen ağacın meyvesi.

ü. (126a/15), (143a/03)

ü.+ler (121a/05), (126a/13)

[=4]

üzümlük: Çok sayıda üzümün bir arada bulunduğu alan.

ü.+den (149b/05)

[=1]

-V-

vācib: < Ar. Yapılması şart olan.

v.+étđi (123b/09)

v.+oldı (134b/16)

[=2]

vāfir: < Ar. Çok bol.

v. (132a/14)

[=1]

vālideyn: < Ar. İki anne.

v. (154b/13)

[=1]

va‘de: < Ar. Bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi için tanınan vakit.

v.+étdiler (116b/14)

v.+kıl (140a/08)

v.+kıldı (114b/09), (115b/04), (115b/06)

v.+kıldığı (144b/16), (156b/03), (156b/05)

v.+kılmaz (140a/09)

v.+si (147b/10), (152b/08)

[=11]

vaḥy: < Ar. Allah’ın, peygamberlere bildirdiği ilâhî haber.

v.+édüb (155a/15)

v.+étđi (126a/17), (137a/06)

v.+étđuk (132a/16)

v.+étđük (142b/04)

v.+étđüñ (141a/09)

v.+oldu (157b/02)

v.+olınur (124a/06)

v.+olundu (148b/11)

[=9]

vakit: < Ar. Zaman.

v.+ki (100b/13)

[=1]

vakt: < Ar. bk. vakit.

v. (121b/14), (134b/13), (141b/02), (141b/11), (151a/01)

v.+de (134a/13)

v.+durur (138a/16)

v.+e (154a/02), (154a/10), (156a/11)

v.+ı (102b/06)

v.+i (125b/05), (133a/17), (133b/12), (139b/12)

v.+in (103a/14)

v.+inde (115b/012)

[=17]

vakta: < Ar. bk. vakit.

v.+ki (100b/08), (100b/17), (102a/10), (102b/02), (103a/02), (103a/05), (103a/08), (111a/05), (116a/13), (118a/16), (122a/03), (124b/15), (124b/16), (125a/09), (125b/05), (128a/17), (128b/02), (133a/16), (137b/16), (137b/17), (138a/01), (138a/02), (139b/02), (141a/10), (142a/08), (143a/14), (144a/04), (144a/10), (146a/03), (146a/16), (146b/03), (147b/07), (147b/12), (152a/06), (152b/10), (152b/12), (152b/15), (153a/02), (153a/06), (153b/12), (155a/12), (155b/07), (155b/14)

[=43]

vak'a: < Ar. Olan, vukū bulan, ortaya çıkan her türlü durum, olay.

v.+larıdur (108b/11)

v.+larıdurur (108b/12)

v.+sıdurur (108b/12), (108b/12)

[=4]

vallahi: < Ar. Allah'a and olsun ki anlamındaki yemin sözü.

v. (115b/015)

[=1]

var: Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey).

v. (103a/10), (104b/03), (104b/14), (105a/11), (109a/03), (114b/13), (116b/11), (119a/05), (119a/06), (124b/13), (126a/15), (140a/02), (150b/11), (152b/15)

v.+dı (149b/10), (154b/05)

v.+dır (126b/15)

v.+dur (105b/09), (105b/11), (108a/12), (112a/08), (113a/11), (116a/11), (119a/13), (119a/17), (123b/02), (125a/07), (125a/08)

v.+durur (105b/16), (105b/17), (112a/13), (121a/06), (122b/11), (122b/15), (125a/08), (125a/17), (125b/10), (125b/15), (126a/05), (126a/07), (126a/08), (126a/09), (126a/13), (126b/06), (126b/08), (129b/09), (130b/14), (131b/17), (134a/10), (145b/01), (145b/13), (152b/08), (155b/05)

v.+ıdı (154b/16)

v.+ımış (147a/16)

v.+ına (142a/13)

v.+ise (110a/03)

v.+sa (144b/01)

[=59]

var-: Ulaşmak, varmak.

- v. (114a/12)
- v.-dı (141b/17), (155a/12)
- v.-dılar (156a/16)
- v.-duğda (119a/14)
- v.-ısarlar (101b/06)
- v.-madılar (111b/05)
- v.-mağıla (111a/03)
- v.-mağda (113a/10)
- v.-mağdan (135b/15)
- v.-mağlığı (157a/14)
- v.-mamağdur (120a/04)
- v.-mayalum (117b/16)
- v.-mayanlarımızı (114a/11)
- v.-mayanlarla (112a/04)
- v.-urdu (120b/07), (120b/07)
- v.-urlar (125b/07)
- [=17]

varlığı: Var edilmiş olma.

- v.+ına (121b/15)
- v.+ında (147b/12)
- [=2]

vaşf: < Ar. Özellikleri sayarak tarif etmek.

- v. (131a/14)
- [=1]

vağan: < Ar. Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer.

- v.+ıdurur (106b/09)
- v.+ınuza (110b/14)
- [=2]

vay: Çeşitli duygularla birlikte kullanılarak anlamı kuvvetlendiren ünlem.

- v. (116b/06), (151a/14)
- [=2]

ve: < Ar. Ve bağlacı.

v. (100b/02), (104b/06), (105b/08), (109a/17), (110b/01), (115a/06), (116b/02), (117a/03), (120a/01), (120b/03), (121a/04), (125b/08), (127a/02), (129a/15), (129b/02), (132a/09), (132a/14), (134a/15), (138a/02), (138b/12), (140b/14), (145a/11), (145a/12), (145b/15), (148a/08), (151a/12), (151a/16), (151b/08), (154b/03), (154b/15), (155a/16), (156a/01)

[=32]

vér-: Vermek.

v. (106b/08), (112a/13), (116b/04), (135b/14), (146a/04)

v.-di (107b/16), (113a/15), (113a/16), (114a/12), (115b/016), (116a/14), (118b/10), (148b/03), (149b/08), (153a/09), (156a/07)

v.-diler (103a/14), (116b/07)

v.-dügünüzden (156a/08)

v.-dük (125a/01), (134b/14), (139a/15), (140b/16), (153a/14)

v.-dükde (139b/09)

v.-dünj (111b/09), (127a/11), (132a/13), (133a/09), (138b/14), (144a/06), (153a/11), (155a/10)

v.-e (113a/17), (113a/17), (114a/05), (116a/16), (116b/02), (118b/14), (120b/01), (148b/04), (150a/13)

v.-ecegüz (128a/14)

v.-eler (102a/07), (128b/06)

v.-elüm (156a/04), (157a/01)

v.-em (153b/10)

v.-enlere (117a/01)

v.-esiz (106b/16)

v.-eyim (154a/17)

v.-ibdi (110a/01)

v.-ibdigümüz (139a/14)

v.-ibidün (123a/15)

v.-ibimedünj (124a/05)

v.-ibiye (140b/05), (140b/10)

v.-ilisersiz (107b/07)

v.-ince (109b/03)
v.-irüz (136a/14)
v.-medi (116b/06)
v.-medikde (136a/05)
v.-mediler (151b/14)
v.-medük (138b/11)
v.-mege (116a/14), (127a/05)
v.-mek (101a/14)
v.-mekde (138b/04), (150b/09)
v.-mekden (114b/07), (144a/04)
v.-mekiçün (128b/14)
v.-mekile (129a/03)
v.-meņ (136b/09)
v.-mezler (139a/01)
v.-mişlerdürür (101b/11)
v.-seler (106b/06)
v.-üb (101a/16), (143a/06)
v.-üņ (117a/02), (133a/13)
v.-ür (105a/12), (120b/15), (122b/16), (148a/13)
v.-ürdi (113b/05)
v.-ürem (149a/04)
v.-ürler (107b/12), (115b/01)
v.-ürse (116a/12)
v.-ürüz (130a/01)

[=91]

verici: Veren, yardım etmeyi seven.

v. (134a/17)

[=1]

vêril- : Verilmek.

v.-di (109b/02), (109b/02), (141a/03)

v.-diler (122a/17), (144b/12)

v.-eler (128b/02)

v.-enlerde (100b/02)
v.-medüñüz (142b/01), (143b/15)
v.-megiçün (118a/07)
v.-meye (128a/15)
v.-mez (113b/06)
v.-mezlerise (113a/13)
v.-seler (113a/12)
v.-ür (104a/14)

[=15]:

vebāl: < Ar. Günaha sebep olacak ağır sorumluluk.

v.+iñ (134b/11)

[=1]

vebiḥamdike: < Ar. ‘Sana hamd ederiz’ manasında kullanılır.

v. (138b/01)

[=1]

veçh: < Ar. Suret.

v.+iyle (148a/14)

[=1]

vefā: < Ar. 1. Verilen bir sözü yerine getirme. 2. (Bezm-i Elest) Allah’a verilen sözde durma, sâdık olma.

v. (136b/ 10),(136b/13)

v.+kılun (129a/06)

[=3]

vefāt: < Ar. Ölüm.

v.+étdükden (113b/06)

[=1]

vekiļ: < Ar. Bir kimsenin işlerini görmek üzere yerine bıraktığı, yetki verdiği kimse.

v. (138b/10)

[=1]

vela: < Ar. Veya bağlacı.

v. (116a/09)

[=1]

velā: < Ar. Yakınlık.

v. (128a/16), (128b/02)

[=3]

veled: < Ar. Çocuk.

v.+den (145b/08)

v.+e (145b/05)

[=2]

velj: < Ar. Allah'ın sevgili kulu, dostu.

v. (136b/06)

v.+siçün (136b/04)

[=2]

ver-: Vermek.

v.-di (132a/09)

v.-dik (133b/06)

v.-üb (120b/10)

v.-ür (129a/05)

v.-ürüz (126a/07)

[=5]

veş: < Far. Gibi.

v. (128a/12)

[=1]

veya: < Ar. Veya.

v. (136b/02), (136b/02)

v. +li (132b/01)

[=3]

vilāyet: < Ar. Diyar, ülke, memleket.

v. (134b/14)

v.+de (134b/16)

v.+inden (120b/11)

v.+ün (134b/16)

[=4]

-Y-

ya: Bağlaç.

y. (100b/11), (100b/11), (101a/03), (101a/05), (112b/08), (112b/11), (113a/09), (113a/09), (126b/14), (127a/09), (135b/04), (138a/10), (138a/10), (138b/03), (138b/03), (138b/09), (139a/05), (139a/10), (140a/17), (140b/05), (140b/08), (143a/04), (143a/06), (143a/07), (143a/08), (145b/15), (147a/15), (152a/09), (155b/11), (157b/11)

[=30]

yā: < Ar. Ey.

y. (100b/08), (100b/16), (101b/11), (102b/02), (103a/13), (103b/17), (104a/02), (104a/05), (104b/04), (106a/15), (108b/01), (110a/09), (110a/09), (111b/08), (111b/09), (111b/12), (111b/15), (112b/03), (112b/05), (112b/10), (113a/02), (113b/12), (114a/06), (114a/15), (116a/16), (116a/17), (116b/01), (116b/02), (116b/06), (116b/08), (117a/14), (117b/02), (117b/15), (118a/17), (118b/09), (120a/08), (120a/14), (123a/04), (123b/05), (124a/09), (124a/14), (124a/15), (124a/16), (125a/14), (125a/15), (125b/12), (126a/17), (127b/07), (128a/11), (128b/13), (129b/17), (130a/11), (130a/12), (131a/10), (132a/05), (132a/16), (132b/03), (132b/05), (132b/07), (132b/14), (132b/16), (135b/01), (136a/05), (137a/14), (137b/12), (138a/04), (138a/09), (138a/13), (138a/16), (138b/03), (138b/15), (139b/02), (140a/13), (141a/14), (141b/14), (141b/16), (142a/03), (142a/12), (142a/16), (142a/17), (142b/04), (142b/09), (143a/02), (143a/12), (143a/16), (143b/02), (144a/02), (144a/09), (144b/10), (145a/01), (145a/07), (145a/10), (145b/09), (145b/17), (146a/13), (147a/05), (147a/10), (148a/10), (148a/15), (148a/17), (148b/06), (149a/04), (150a/16), (151a/02), (151b/01), (151b/11), (152b/05), (152b/12), (152b/15), (155a/06), (155a/08), (156b/17), (157a/14), (157b/01)

[=114]

ya 'kūb: < Ar. İsrâiloğulları'nın ataları, peygamber. Hz. İshâk'ın oğlu.

y. (144b/02)

[=1]

ya 'kūbj: < Ar. Ya 'kūb'a ait, tabi.

y.+dürür (148a/04)

[=1]

ya 'ni: < Ar. Yani.

y. (101a/13), (101b/07), (101b/09), (101b/14), (102b/13), (104a/04), (104a/08), (104b/02), (105a/05), (105a/16), (105b/07), (106a/06), (106a/08), (108b/09), (109a/11),

(110b/13), (111a/03), (111b/02), (113b/01), (114a/15), (114a/17), (114b/02), (117a/05), (117a/12), (117b/14), (117b/15), (118a/14), (119a/14), (119b/01), (119b/09), (120a/10), (122b/05), (125a/10), (125b/09), (128a/16), (130b/10), (131b/11), (131b/12), (134b/04), (134b/12), (135a/11), (136a/06), (136b/03), (136b/17), (137a/12), (137b/13), (138a/01), (139a/07), (140a/01), (140a/16), (140b/05), (141a/05), (142a/01), (144a/05), (146a/08), (147b/17), (148a/05), (150a/10), (150b/11), (151b/15), (156b/01), (156b/08)

[=62]

yab-: bk. yap-

y.-duğı (120b/07)

[=1]

yafîş : < Ar. Özel isim.

y.+dürür (156a/02)

[=1]

yağ-: Yağmak.

y.-ar (140b/06)

[=1]

yağdur-: Yağdırmak.

y.-mağile (115a/12)

[=1]

yağmur: Yağmur.

y. (121a/03)

y.+ı (121a/01), (126a/03)

[=3]

yaḥya: < İbr. İsrâiloğulları'na gelen peygamber.

y. (133b/17), (134a/02)

[=2]

yahūd: < Far. Veya.

y. (125b/17)

[=1]

yahūdi: < Ar. Hz. Mûsâ'ya tabi olan kimse.

y.+ler (132a/01)

[=1]

yağ-: Yakmak.

y.-dı (115a/10)

y.-dılar (120b/12), (120b/12)

y.-dıldı (133b/04)

y.-mağile (133b/16)

[=5]

yağala-: Yakalamak.

y.-yısaram (140a/01)

[=1]

yağın: Yakın.

y.+a (148b/02)

y.+da (138a/17)

y.+durur (120a/06), (127b/08)

y.+lar (119b/02)

y.+lara (129a/03)

y. +rağ (154b/13)

y.+rakdurur (106a/03), (139a/03)

[=9]

yağın: < Ar. Kesin ve sağlam bilgi.

y. (107b/17), (127b/06), (134a/02), (141a/08), (141a/13), (141a/17), (141b/14),
(151b/16)

y.+durur (148b/01)

y.+uğ (144a/09)

[=9]

yağlaş-: Yaklaşmak.

y.-mağ (136a/16), (136b/07)

y.-masunlar (109a/08)

[=3]

yağlaşmağlığ: Yaklaşmakta olan.

y.+ı (139a/03)

[=1]

yağut: < Ar. Çok değerli taş.

y.+dan (115b/07)

[=1]

yaka: Uç, sınır, taraf.

y.+dan (152a/09)

y.+sında (102a/11)

[=2]

yalan: Asılsız, uydurma.

y. (111b/07), (125b/08), (130b/06), (130b/08), (130b/08), (131b/13), (131b/15),
(141a/09), (145b/08)

y.+demekile (109b/16)

y.+durur (115b/017)

y.+ı (146b/08)

y.+ladılar (103b/09), (115a/02), (118a/08), (139a/14)

y.+dılsa (115a/13)

y.+ları (109b/09)

y.+layanların (123b/04)

y.+söyledünüz (125a/06)

y.+söylerleridi (116b/14)

y.+söylerlerimiş (123b/13)

y.+söyleyüb (109b/07)

[=23]

yalancı: Sahtekar kimse.

y.+lar (111b/11), (128b/07)

y.+lardurur (111b/08)

y.+lardururlar (120b/15)

[=4]

yalın: Sade, süsü olmayan.

y. (151a/09)

[=1]

yalınız: Yalnız.

y. (137b/13), (141b/13)

[=2]

yamanlıg: bk. yamanlık.

y.+a (134a/13)

y.+ı (119a/16)

y.+ıla (142a/14)

[=3]

yaman: Kötü.

y. (102b/14), (107a/06), (115b/012), (120a/05), (122a/08), (122b/08), (125a/15),
(125a/17), (129a/03), (136a/17), (136b/10), (137a/12), (145a/15), (149a/11), (149a/12)

y.+durur (151b/06)

y.+gelür (112a/17)

y.+ı (101b/07), (103b/13), (110b/11)

y.+larını (103b/16)

y.+mışuz (115b/015)

[=22]

yamanlık: Kötülük.

y. (142a/14)

y.+da (137a/12)

y.+dan (102b/05), (125a/12)

y.+édersenüz (133b/11)

y.+étmezdük (122b/04)

[=6]

yan: Taraf.

y.+a (102a/11), (117a/17), (118b/09), (118b/16), (146b/15), (147a/07),
(147a/08), (155b/15)

y.+ındadurur (146a/12)

y.+lardan (124b/03), (124b/03)

y.+ları (110a/11)

y.+larından (122a/12)

[=13]

yan-: Yanmak.

y.-ar (139b/09)

y.-dılar (115a/11)

y.-mağ (143b/11)

[=3]

yana: Yine, tekrar, bir daha.

y. (101b/13), (106b/15), (116b/01), (122b/11), (123b/09), (123b/10), (123b/10), (123b/12), (128a/17), (129a/10), (133b/11), (138a/08), (138a/11), (138a/12), (138a/14), (138a/15), (139b/07), (139b/15), (142b/06), (147a/16), (147b/08), (147b/10), (151b/09), (153a/12), (157a/07)

[=25]

yandır-: Yandırmak.

y.-ur (149a/11)

[=1]

yap-: Yapmak.

y.-dı (155b/15)

y.-dılar (120b/08), (126b/02)

y.-duğı (120b/15), (156a/12)

y.-duğ (156b/07)

y.-duğları (122a/10), (122a/12)

y.-mağda (156a/07)

y.-uğ (147b/15)

[=10]

yapıl-: Yapılmak.

y.-duğı (120b/17)

[=1]

yaradan: Allah, hâlık.

y. (130a/05)

[=1]

yara-: Fayda.

y.-r (131b/07)

[=1]

yarad-: bk. yarat-

y.-a (143b/16)

y.-ımaz (121b/07)

y.-mazlar (121b/11)

y.-ur (121b/07), (138a/12), (138a/13)

[=6]

yaradıl-: Yaratılmak.

y.-dı (144a/06)

y.-mağ (151a/11)

y.-mış (138a/10)

y.-ub (138a/09)

y.-urlar (121b/12)

[=5]

yarag: Savaş aleti, silah.

y.+ından (104a/08)

[=1]

yarak: bk. yarag.

y. (120b/08)

y.+ederleridi (112a/02)

y.+ladı (118a/04)

y.+laduğ (149a/07)

y.+lağ (104a/07)

[=5]

yarakla-: Hazırlamak.

y.-dı (119b/12)

y.-duğ (134a/12), (156b/16)

[=3]

yaraklan-: Silah kuşanmak.

y.-an (104a/09)

[=1]

yaramaz: Fayda vermeyen.

y.+ına (126b/08)

[=1]

yarat-: Yaratmak.

y.-dı (110a/16), (110a/17), (121a/11), (121b/02), (121b/03), (121b/04), (124b/02), (126b/06), (126b/07), (128a/05), (138a/13), (140b/01), (150a/05)

y.-duğundan (127a/07)

y.-duğumuz (151a/08)

y.-duğ (140b/17)

y.-duğ (139b/15)

y.-mağa (151b/09)

y.-mağile (151b/08)

y.-mazsın (137a/02)

[=20]

yardım: < Far. Yardım.

y.+édemezseñüz (111a/04)

y.+édesiz (105b/09)

y.+étđi (108b/10), (111a/04), (111a/05)

y.+étđiler (105b/03)

y.+étmediler (106a/17)

y.+étmekile (104b/02)

y.+isteseler (105b/08)

[=9]

yardımcı: < Far.+T.Yardım eden.

y. (116a/10), (123b/06), (132a/10), (141a/17)

y.+durur (102a/02), (132a/05)

y.+yım (103a/04)

[=7]

yardum: < Far. bk. yardım.

y.+édeydi (150b/06)

y.+édüñ (156a/09)

[=2]

yardumcı: < Far.+T.bk. yardımcı.

y. (145a/09), (151b/11)

y.+lar (142b/13), (143b/06)

[=4]

yār: < Far. Yardımcı.

y.+ı (157b/10)

[=1]

yarım: Eşit iki parçadan biri.

y. (147a/15)

[=1]

yarlığa-: (Allah) Birinin suçunun bağışlanması, mağfiret.

y.-mağ (117a/07)

y.-r (100b/07)

y.-ya (105a/13)

[=3]

yarlığanmaklık: Mağfiret edilmek, bağışlanmak.

y. (105b/16)

[=1]

yaş: Nemli, ıslak.

y.+dan (118b/02), (126b/09)

[=2]

yat-: Yatmak.

y.-duñuz (147a/14)

y.-mağ (109a/15)

[=2]

yay-: Yaymak.

y.-duğumuz (120b/13)

[=1]

yaya: Yaya, yürüyen.

y.+laruñile (140a/07)

y.+n (118a/16)

[=2]

yayıl-: Yayılmak.

y.-an (157b/10)

y.-dı (120b/17)

[=2]

yaz-: Yazmak.

y.-dı (112b/04), (141a/03)

y.-mağičün (157a/16)

[=3]

yazgı: Alın yazısı, kader.

y.+muzdı (151a/11)

[=1]

yazı: Sahra, ova.

y.+larına (116b/05)

[=1]

yazıl-: Kaydolmak.

y.-madı (106a/05)

y.-mışıdı (139a/11)

[=2]

yè-: Yemek.

y. (126b/02)

[=1]

yèdi: Yedi.

y. (110a/16), (124b/05), (124b/06), (131b/02), (137b/03), (137b/03), (147a/07)

y.+dürürler (148a/07)

[=8]

yèg: En iyisi, üstün.

y. (105a/07), (147b/16), (148a/10), (148b/06), (150a/02)

y.+di (113b/01)

y.+dur (116a/17)

y.+dür (111a/03)

y.+leseler (108a/16)

y.+i (151a/03)

y.+tilerdürür (146a/14)

[=11]

yègreg: Üstün, baskın.

y.+i (154b/12)

y.+idürür (100b/13)

y.+invèrür (105a/12)

[=3]

yègrek: bk. yègreg.

y. (116a/06), (138b/08)

y.+dürür (106a/02), (111b/01), (136b/14), (145b/14), (147b/02), (150b/09),
(151a/01), (156a/08)

[=9]

yèk: bk. yèg.

y. (135b/10)

[=1]

yèkrenk: < Far. Bir renkte olan.

y.+dür (129b/11)

y.+dürür (122b/12), (132b/13)

[=3]

yèl: Rüzgar.

y.+den (140b/10)

y.+i (140b/06)

y.+ler (150b/15)

[=3]

yèr: Yer.

y. (108b/15), (113a/08), (116b/11), (121a/11), (124b/07), (127b/16), (145b/16),
(155a/10)

y.+de (102a/14), (121a/11), (121b/02), (137a/01), (154b/05)

y.+dedürür (124b/06)

y.+den (122a/14), (124a/14), (131a/17), (143a/01)

y.+dürür (122b/08)

y.+e (104b/03), (104b/04), (106b/09), (124a/13), (140b/05), (145b/13), (152b/14),
(152b/16), (153a/02), (155a/12), (155b/08), (155b/12), (156b/08), (157a/14)

y.+i (110a/16), (110a/17), (126a/04), (137a/02)

y.+idürür (154a/17)

y.+ile (115a/10)

y.+in (120a/01)
y.+inüzde (112a/06)
y.+inceler (120a/03)
y.+inde (102a/11)
y.+ine (102a/15), (116b/01), (130a/09), (136a/06)
y.+ini (120b/12)
y.+ler (127b/06), (144a/14)
y.+lerde (108b/11), (124b/13), (127a/06)
y.+lerdedürür (138b/12)
y.+leri (115b/012), (143b/10), (151b/08)
y.+lerinde (147a/13), (151b/14)
y.+lerün (146b/01), (148b/08)
y.+ümüzde (156a/03)

[=62]

yèrmi: Yirmi.

y. (138b/03)

[=1]

yèryüzi: Yeryüzü.

y.+nde 103b/13), (104b/03), (105a/03), (105b/13), (116a/09), (123b/03),
(125b/03), (133a/15), (143a/17), (146a/02), (151a/04)

y.+ni (151a/04)

y.+nde (145b/12)

y.+ndedürür (145b/16)

[=14]

yèt-: Yetmek, yeterli gelmek.

y.-er (134b/07), (135a/02), (140a/05)

y.-medi (156b/01)

y.-mez (127a/06), (127a/10)

[=6]

yètür-: Yetirmek.

y.-di (136b/11)

[=1]

ye-: Yemek.

y.-yeydün (154a/15)

[=1]

ye' cūc: < Ar. Kıyâmete az bir süre çıkacağına inanılan, kötü işler yapacak olan kısa boylu bir kavim.

y. (156a/01)

[=1]

yedibeyzâ: < Ar. Hz. Musa'nın peygamberliğinin kanıtı için gösterilen mucizedir.

y. (144a/08)

[=1]

yedir-: Yedirmek.

y.-leridi (102a/12)

[=1]

yehūd: < Ar. Yahuda'nın soyundan geldiği söylenen.

y. (109b/04)

y.+uñ (110a/04)

[=2]

yek: < Far. Bir, tek.

y. (150a/14)

[=1]

yemek: Yemek.

y. (109a/15)

[=1]

yemjn: < Ar. Ant, şahit tutularak verilen söz.

y. (147b/03)

[=1]

yemiş: Meyve.

y.+den (121a/05), (126b/02)

y.+leri (149b/10)

[=3]

yeñ-: Yenmek.

y.-eler (104b/16)

[=1]

yesār: < Ar. Kur'an'ı Kerim'de anılan bir peygamber.

y. (130b/01)

[=1]

yeşil: Yeşil.

y. (126b/05), (149a/17)

[=2]

yet-: Yetmek.

y.-dügince (104a/08)

y.-er (104b/06), (140a/13), (143b/03)

y.-meye (150a/17)

y.-se (111b/05)

[=6]

yeter: Gereken kadar.

y. (104b/01), (113a/16), (114b/11)

[=3]

yetim: < Ar. Babası ölmüş olan.

y.+ler (102a/05)

y.+lerdi (154b/15)

[=5]

yetiş-: Yetişmek.

y.-di (152b/15)

[=1]

yetmiş: Yetmiş.

y. (117a/03), (117a/07), (133b/04), (134a/02)

[=4]

yevm: < Ar. Gün.

y.+i (113b/02), (113b/03)

[=2]

yeyeceg: Yiyecek.

y.+ümüzi (153a/04)

[=1]

yeyni: Hafif, ağır olmayan.

y.+meye (128b/01)

y.+cek (128a/01)

[=2]

yığ-: Yığmak, toplamak, biriktirmek.

y.-arlar (110a/07), (110a/07)

[=2]

yığılun-: Yığılmak.

y.-uñ (123a/17)

[=1]

yığlın-: Sakınmak, kaçınmak.

y.-alar (107a/14)

y.-salar (101b/17)

y.-urlarise (101b/12)

[=3]

yıkıl-: Boşa gitmek, yıkılmak.

y.-dı (107b/13), (157a/07)

y.-mağadurur (154a/13)

y.-mışıdı (150b/04)

y.-ub (122a/12)

[=5]

yıl: Sene.

y. (110b/08), (110b/08), (131b/02), (148b/05)

y.+ından (109a/09)

y.+lar (146a/08)

y.+laruñ (134b/02)

[=7]

yılduz: Gökyüzünde sabit olarak görünen gök cismi.

y.+la (121b/06)

y.+ları (121a/09)

[=2]

yigid: Gözü pek, kahraman, yürekli.

y.+ler (146a/01), (146a/03)

y.+ine (152b/12)

[=3]

yigirmi: bk. yirmi.

y. (104b/08)

[=1]

yine: Gene, tekrar.

y.+de (105a/12)

[=1]

yohsulluk: bk. yoksulluk.

y. (142a/11)

[=1]

yok: Mevcut olunmayan.

y. (150a/16)

y.+dur (103a/03), (105b/07), (107a/13), (116a/09), (118a/10), (118a/15),
(123a/14)

y.+durur (104b/12), (106a/06), (118a/07), (123b/06), (130a/04), (136b/15),
(139a/08),(140a/10), (140a/11), (142a/03) (144a/01), (145b/04), (147b/12), (148b/09),
(148b/12)

y.+sa (136a/08)

[=24]

yoksulluk: Yoksul olma durumu.

y. (136a/13)

[=1]

yol: Yer, tarik.

y. (118a/14), (118b/04), (137a/17), (138a/06), (142a/16), (146a/07), (147a/05)

y.+a (108b/09), (123b/01), (130b/17), (132a/13), (153a/12), (155b/07)

y.+cuğaz (145a/06)

y.+dan (140a/04), (151b/10)

y.+durur (136a/17)

y.+ı (121b/06)

y.+ıdurur (129b/08)

y.+ına (127a/10), (132b/05)

y.+ında (104a/13), (105b/03), (108a/04), (108a/08), (108b/07), (110a/08),
(111b/01), (117a/13), (141a/02), (141a/06)

y.+ından (101b/03), (102b/17), (107a/05), (110a/06), (128b/10), (129b/06),
(129b/08), (132b/08)

y.+ımı (141a/07), (153a/10), (155a/17)

y.+ile (136b/01)

y.+lar (121b/05)

y.+ların (132a/08)

y.+larına (106b/06), (126b/03)

y.+ları (121b/04)

y.+uñ (120b/06)

y.+uñı (120b/07)

[=50]

yoldaş: Yol arkadaşı.

y.+olma (154a/08)

[=1]

yön: Taraf, cihet.

y.+i (146b/10)

y.+inden (108a/09), (114b/14), (135a/15), (135a/16), (136b/14), (137a/14),
(145a/01), (145b/11), (145b/14), (146a/15), (149b/12), (149b/13), (151a/02), (152a/04),
(153b/02), (154b/13), (155b/13)

y.+ünden (117a/14)

y.+üniden (112a/06)

[=20]

yöre: Bir bölgenin sınırlı bölümü.

y.+ñüzdedürür (119b/14)

y.+sinde (101a/14)

y.+sine (133a/07)

[=3]

yörük: Konar geçer halk.

y. (123b/03)

[=1]

yūnus: < Ar. Lakabı Zūnnūn olan, Yahova milletine gönderilen elçi.

y.+da (150b/14)

[=1]

yuğun: Sıkıştırmak.

y. (115b/011)

[=1]

yuğa: Önde gelen.

y.+larına (134b/15)

[=1]

yukaru: Yukarı.

y.+sı (126a/10)

[=1]

yumşak: Yumuşak.

y. (135b/07)

[=1]

yuşa': < İbr. İsrailoğullarının Hz. Musa'dan sonraki lideri.

y. (152b/16), (153a/05), (153b/11)

y.+a (153a/03)

y.+durur (152b/13)

[=5]

yüce: Ulu, büyük.

y. (125b/01), (137b/01)

y.+dür (111a/15)hāl.de

y.+sinde (127b/13)

[=4]

yücel-: Yücelmek.

y.-di (137b/02)

[=1]

yücelik: bk. yüce.

y. (137b/02)

[=1]

yügrek: bk. yürek.

y.+dürür (106a/14)

[=1]

yük: Rahimdeki çocuk.

y.+i (105a/13)

[=1]

yükle-: Yükleme, yerleştirmek.

y.-düm (118b/01)

[=1]

yüklen-: Yüklenmek.

y.-esin (118a/16)

y.-mençiün (122a/05)

y.-ürler (122a/08)

[=3]

yün: Deve, keçi koyun vb. hayvanların vücûdunu örten, dokuma sanâyiinde, yatak, yastık ve yorgan yapmakta kullanılan tüylere verilen ad.

y. (127b/17)

y.+den (128a/07)

y.+i (127b/17)

y.+lerinden (128a/02)

[=4]

yürek: Yürek, kalp.

y.+lerin (107b/04)

[=1]

yüri-: bk.yürü-

y. (126b/03)

y.-desirüz (151a/04)

y.-dügüne (111a/02)

y.+yenlerün (103b/13)

y.-yelerdi (143a/17)

[=5]

yürü-: Yürümek.

y.-di (155b/07)
y.-diler (153a/12)
y.-k (106a/09)
y.-me (137a/01)
y.-megi (146a/07)
y.-rleridi (114a/10)
y.-yeler (143b/08)
[=7]

yüz: Çehre, surat.

y. (104b/10), (104b/16), (104b/16), (148b/05)
y.+çevürdiler (116a/15)
y.+çevürdünüz (140b/02)
y.+çevürseler (101b/17)
y.+çevürüp (137b/14)
y.+çevürür (142a/09)
y.+çevürürler (112b/02)
y.+çevürürlerse (116a/07), (128a/10)
y.+çevürürseñüz (106a/14)
y.+e (104b/09)
y.+i (125a/10)
y.+in (144b/14)
y.+ine (146a/17)
y.+le (115b/011)
y.+leri (143b/08), (144b/17)
y.+leriñü (149a/11)
y.+lerini (103a/15)
y.+lerüñüzi (133b/13)
y.+nin (125a/13)
y.+üñ (147a/10)
[=25]

yüz-: Yüzmek.

y.-dügi (153a/02)

y.-dükde (153a/02)

[=2]

yüzle-: ?

y.-di (114a/14)

[=1]

-Z-

zālim: < Ar. Merhameti olmayan, haksızlık yapan (kimse).

z.+lerün (103b/02)

[=1]

zekāt: < Ar. 1. Bereket, fazlalık; temizlik. 2. İslâm dîninin beş şartından biri, belirli miktarın üstündeki mal ve paranın yoksullara dağıtılması işi.

z. (116b/06), (120a/08)

z.+dan (135b/16), (136a/05)

z.+ların (106b/06), (115b/01)

z.+um (116b/08)

z.+vêrdi (107b/16)

[=8]

zerre: < Ar. Küçük.

z. (103b/01)

z.+ce (141a/05)

z.+ye (137b/04)

[=3]

zeyd: < Ar. bk. zeydübnüşevhân.

z. (119a/11), (119a/11)

[=2]

zeydübnüşevhân: < Ar. Hz. Peygamber döneminde yaşamış sahabi.

z. (119a/09)

[=1]

zıkr: < Ar. Bir kimseden bahsetme, ismini anma.

z.+ümüzden (149a/02)

[=1]

zilhicce: < Ar. Arabi ayların onuncusudur.

z.+dürür (110b/01)

[=1]

zılka‘de: < Ar. Arabi ayların dokuzuncusudur.

z. (110b/01)

[=1]

zılka‘dedürzilhacce: < Ar. bk. zılka‘de. bk. zilhicce.

z.+dür (106b/03)

[=1]

zilkarneyn: < Ar. Kur’an’da kendisine büyük güç verildiği anlatılan kimse.

z. (155a/15), (156a/01)

z.+den (155a/07)

[=3]

zülkarneyn: < Ar. bk. zilkarneyn.

z. (155b/01), (155b/13), (156a/07), (156a/13)

[=4]

zürriyyet: < Ar. Nesil, soy, sop.

z.+i (133a/12)

z.+in (140a/01)

[=2]

zāhir: < Ar. Meydanda olan, açık ve belli olan (şey).

z. (111b/10), (114b/01), (119b/16), (123a/15)

z.+i (140a/11)

z.+olduğımı (112a/12)

[=6]

zāhire: < Ar. bk. zāhir.

z.+imünkerdürür (153b/04)

[=1]

zāhireimünker: < Ar. İnkarı bilinen.

z.+dürür (153b/04)

[=1]

zālim: < Ar. Haksızlık eden, eziyet eden kimse.

z. (154b/06)

z.+ler (138a/02), (144a/01), (149a/07)

z.+lerdürür (108b/01)

z.+rakdurur (146b/07), (152a/15)

z.+ü (108a/05)

[=8]

zan: < Ar. Gerçeği bilmeden ihtimal üzerine hüküm verme, sanı.

z.+nile (147a/16)

[=1]

zulm: < Ar. Eziyet, haksızlık, adaletsizlik.

z. (103b/12), (131b/04), (132a/04), (149b/14)

z.+e (103b/01)

z.+éderleridi (115a/15)

z.+étmedi (115a/14), (123a/06)

z.+étmedük (132a/03)

z.+étmek (110b/02)

z.+étmez (103b/01), (151b/01)

z.+ile (110a/05), (136b/03)

z.+olunmayısarlar (131a/13)

z.+olunmazsız (104a/14)

[=16]

zāyi': < Ar. Telef olmuş, boşa gitmiş.

z.+étmezüz (149a/13)

[=1]

za'ifler: < Ar. Zayıf kimseler.

z. (118a/10)

[=1]

za'iflig: < Ar.+T. Zayıflık.

z.+ün (104b/12)

[=1]

zafādi': Kurbağa.

z. (144a/08)

[=1]

zamed: < Ar. Eski bir kabile ismi.

z.+dürür (106b/14)

[=1]

zāhid: < Ar. Dünyayı bırakıp dinin emirlerini çok titizlikle yapan kimse.

z.+lerinden (110a/05)

[=1]

zağarlıg: Ortalıgı fitneye vermek, yaygara .

z.+ile (129b/05)

[=1]

zaḥmet: < Ar. Sıkıntı, eziyet.

z. (124b/15)

z.+e (153a/05)

z.+i (124b/16), (138b/17)

z.+ile (154a/01)

z.+ine (129b/15)

z.+lerinigi (119a/15)

[=7]

zaḳḳūm: < Ar. İslam dinine göre cehennemde olduğuna inanılan zehirli ağaç.

z. (139b/08)

[=1]

zamān: < Ar. Vakit.

z. (141b/04)

z.+a (128a/04)

z.+da (157a/03)

z.+dan (146a/12)

z.+uḡ (147b/09)

[=5]

zebūr: < Ar. Davut peygambere indirilen ilahi kitap.

z.+ı (138b/15)

[=1]

zemīn: < Far. Yer, mahal.

z. (113a/09)

[=1]

zevāl: < Ar. Yok olma, ortadan kalkma.

z.+den (141b/08)

z.+yoğdurur (142a/03)

[=2]

zeytūn: < Ar. Zeytin.

z. (121a/04)

[=1]

zırh: < Far. Savaşlarda silâh darbelerinden korunmak için giyilen giysi.

z.+dan (128a/08)

[=1]

zır: < Far. Bir şeyin alt kısmı.

z. (113a/09)

[=1]

zırā: : < Far. Zira, çünkü, şundan dolayı.

z. (103a/17), (106a/05), (110b/14), (112b/12), (117b/07), (118b/08), (118b/10), (119a/07), (120b/06), (127a/07), (131b/16), (132b/11), (136a/05), (136a/09), (138b/05), (139b/07), (141b/09), (141b/10), (141b/12), (145a/11), (145b/08), (145b/11), (148b/02), (152b/17), (153b/04), (154b/05), (154b/09), (17)

[=28]

zibillik: < Ar.+T. Zıyanlık.

z. (120b/12)

[=1]

zina: < Ar. Evli olmayan kadınla erkek arasındaki ilişki, birleşme.

z.+kılrsa (136b/02)

z.+ya (136a/16)

[=2]

zindān: < Far. (O yeri o kimse için) Yaşanmaz duruma getirmek.

z.+ederüz (134a/06)

[=1]

zindānla-: < Far.+T. Tutsak etmek.

z.- mağičün (100b/10)

[=1]

ziyade: < Ar. Fazla, çok.

z. (117a/01)‘ayb.edenleri

[=1]

ziyān: < Ar. Boşuna harcama. telef etme.

z.+avermişlerdürür (101b/11)

z.+edenleri (157a/01)

z.+edicilerdürür (115a/04), (131a/04)

z.+étmegiçün (120b/05)

[=5]

ziyāret: < Ar. Bir yeri ya da kimseyi görmeye gitme.

z.+ède (148a/02)

[=1]

Toplam kelime: 14058

Geçerli kelime: 14058

Alt madde: 5511

Madde başı: 2237

SONUÇ

İslamiyet'in yayılması ile birlikte oluşan bu yeni dini anlama çabası tefsir ilminin gelişmesine sebep olmuştur. Yapılmış olan bu çalışma, bahsedilen amaca hizmet etmekle beraber yaşanan döneme ışık tutması, Türkçenin Arapça ve Farsça karşısındaki yükselişini göstermesi açısından önemli ve kıymetli bir yere sahip olmuştur. Mezkûr çalışma, 16. yüzyılda Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmıştır. Eser, yazılan dönemin fonetik ve morfolojik özelliklerini ihtiva etmesinin yanı sıra farklılıkları muhteva etmesi bakımından da son derece önemlidir.

Dil ve üslup açısından incelendiğinde ise eserin anlaşılır olduğu görülmektedir. Kur'an-ı Kerim'in Anadolu ve Doğu Türkçesine tercümeleleri, sadece o dönem özelinde değil, günümüz için de oldukça kıymetlidir. Bu değer en önemli ayağını ise Türkçenin yabancı diller karşısındaki zenginliğini belirtmesiyle ortaya koyacaktır.

Eser incelemesinden çıkarılan sonuçlar ise şu şekildedir:

1. EAT'nin en belirgin özelliği olan eklerin yuvarlak ünlülü olması durumuna aykırı olarak metinde düz ünlülü eklerin örneklerine de rastlanılmıştır:
korkusından (136a/13), tañrısından (124b/08), yaratmazsın (137a/02), yolını (141a/07)
2. Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde sıklıkla karşılaşılan ç yerine c kullanımı metinde nadir görülmüştür:
kılıc (115b/10) - kılıç (101b/6), ağaç (155b/11) - ağac (139b/9)
3. Metinde geçen bazı sözcüklerde k sesinin yerine g sesi kullanılmıştır:
balık (153a/1) - balıg (152b/16)
4. Eserde Arapça ayetlerin hemen üstüne kırmızı mürekkep ile çizgi çekilmiştir. Ve her Arapça sözcükten sonra Türkçe şerh yapılmıştır:
kılur siziniçün َفُرْقَانَا ُ fursat َعَنْكُمْ ُ dağı giderür sizden َسَيِّئَاتِكُمْ ُ
5. Bazı sözcüklerde, ünlülerden sonra yazılan bağlama ünsüzü -y- üzerine gelen -i/- belirtme durum eki, hemzeyle (ء) gösterilmiştir:
nesneyi (نَسْنَهْ)(106a/17), ka'beyi (كَعْبَهْ)(101a/15-16), tã'ifeyi (طَائِفَهْ) (108a/5)
6. Metinde k, ŋ ve g seslerinin gösteriminde kef (ك) kullanılmıştır.
7. kim, dağı, ki bağlaçları ve mı, mi soru ekleri kendinden önceki sözcükle bazen ayrı bazen birleşik yazılmıştır.
8. Eserde bütün zaman çekimleri kullanılmıştır.
9. Metinde zaman kiplerinin olumsuz biçimleri de kullanılmıştır.

10. b, c, , d, p, t seslerinin olduğu kelimeler metinde yazıldığı gibi okunmuş, hibir dzeltme yapılmamıştır.
11. Yabancı szcklerin yazımlarında farklılık grlmektedir:
ħorluĐ (125a/14) - ħorluk (114a/4), lıkin (142b/07) – lkin (101a/12)
12. Dizin blmnde 2237 madde başı bulunmaktadır. Bunlardan 1205’i Trke (%54), 848’i Arapa (%38), 178’i Farsa (%8), 6’sı ise İbrance’dır (%0.26).

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Ata, A. (1998), Nehcü'l-Ferâdîs Uştmahtarının Açık Yolu-Cennetlerin Açık Yolu III Dizin-Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ata, A. (2004), Karahanlı Türkçesinde İlk Kur'an Tercümesi (Rylands nüshası) Giriş-Metin-Notlar-Dizin, TDK Yayınları, Ankara.
- Arslan, E. (2008), Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aydar, H. (2014), Kur'an-ı Kerim'in Tercümesi Meselesi, Yeni Zamanlar Yayınları, İstanbul.
- Bilmen, Ömer Nasuhi (2014), Büyük Tefsir Tarihi Tabakatü'l-Müfessirîn, Semerkand Yayıncılık.
- Borovkov, A. K. (2002), Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII.-XIII. Yüzyıllar), (Ruşadan Çevirenler: Halil İbrahim Usta – Ebülfez Amanoğlu), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Bursalı Mehmet Tahir Efendi (1975), Osmanlı Müellifleri, c.II, İstanbul.
- Celep, H. (2014), Sofyalı Bâlî Efendi Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı, Gece Kitaplığı Yayınları, Ankara.
- Cerrahoğlu, İ. (1988), Tefsir Tarihi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1/69. Ankara.
- Çağırın, Ö. (2011), İki Şiveli Ve Satır Altı Kur'an Mealinin İlk Şivesi Üzerine Dil İncelemeleri Işığında Eski Anadolu Türkçesi, Şahsi Yayın, Kastamonu.
- Duman, Musa (2008), Makaleler (Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine), Kesit Yayınları, İstanbul.
- Gabain, A.V. (1988), Eski Türkçenin Grameri. çev. Mehmet Akalın. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gül, A. (2019), British Library Or 9515'Teki Türkçe Kur'an Tercümesi, (Giriş-Metin-Notlar-Dizin), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2007), Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer; Boz, Erdoğan (2004), Eski Anadolu Türkçesi, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Hamidullah, Muhammed (1965), Kur'an-ı Kerim Tarihi ve Türkçe Tefsirler Bibliyografyası, İstanbul.

- Hamza, B. Muhammed (1976), XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Satırarası Kur'an Tercümesi, Giriş, Metin, Hazırlayan: Ahmet Topaloğlu, Kültür Bakanlığı, Ankara.
- Hasanov, Sefer (2019), Kurd Efendi, DİA, İSAM, ek cilt 2/93.
- İnan, Abdülkadir (1961), Kur'an-ı Kerim' in Türkçe Tercümeleri Üzerinde Bir İnceleme, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- İnan, Abdülkadir (1991), Makaleler ve İncelemeler II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karabacak, E. (2006), Türkçe, Arapça, Farsça Satır Arası Kur'ân Tercümesi British Museum Or 9515, Öncü Kitap, Ankara.
- Karadeniz, M. (2008), Tefsirü'l Kur'an Ebü'l-Leys Semerkandi, Özgü Yayınları, İstanbul.
- Karasoy, Y. (2004), Satıraltı Tercümeli Bir Fıkıh Kitabı, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları:4, Konya.
- Korkmaz Zeynep (2003), Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2013), Türkiye Türkçesinin Temeli: Oğuz Türkçesinin Gelişimi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Küçük, M. (2014), Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Mahmudov, Kazakbay (2000), Turkiy Tefsîr (XII-XIII asr), Taşkent Devlet Şarksinaslik İnstituti, Taşkent.
- Merçil, E. (2000), Müslüman Türk Devletleri Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Nalbant, M. V. (2014), Karışık Dilli Kur'an Tefsîri (Çağatay, Oğuz ve Kıpçak Lehçeleriyle), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Özer, H. (2019), Sofyalı Bâlî Efendi Vâridât, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Özkan, M. (2000), Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Serebrennikov, B. A. – Gadjieva, N. Z. (2011), Türk Yazı Dillerinin Karşılaştırmalı Tarihi Grameri, (Çevirenler: Tevfik Hacıyev – Mustafa Öner), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Sökmen, İ. (2018), Satıraltı Türkçe Kur'an Tercümelerinin Karşılaştırmalı Söz Varlığı, Gazi Kitabevi, Ankara.

- Süreyya, Mehmed (1996), Sicill-i Osmanî, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Şahin, Hatice (2003), Eski Anadolu Türkçesi, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Timurtaş, F. Kadri (1994), Eski Türkiye Türkçesi, İstanbul, Enderun Kitabevi.
- Toker, M. (2011), Anonim Satır Altı Kur'an Tercümesi (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım Örnekleri) I, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
- Toker, M. (2012), Anonim Satır Altı Kur'an Tercümesi (Dizin) II, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
- Topaloğlu, A. (1976), Muhammed Bin Hamza XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, C. I, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Topaloğlu, A. (1978), Muhammed Bin Hamza XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, C. II, Sözlük, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Topaloğlu, A. (1982), Cevahirü'l-Asdaf (Giriş-Metin-Sözlük), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Doçentlik Tezi), İstanbul.
- Topaloğlu, A. (2018), XIV. Yüzyılın Ortalarında Yapılmış Satırasız Kûr'an Tercümesi II (Sözlük), Dergah Yayınları, İstanbul.
- Topaloğlu, A. (2018), XIV. Yüzyılın Ortalarında Yapılmış Satırasız Kûr'an Tercümesi I (Metin), Dergah Yayınları, İstanbul.
- Tören, Hatice (2007), Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsîri I, Metin İnceleme-Tıpkıbasım, Çantay Yayınları, İstanbul.
- Tören, Hatice (2007), Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsîri II, Dizin, Çantay Yayınları, İstanbul.
- Türkiye Diyanet Vakfı (2006), Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali, TDV Yayınları, Ankara.
- Tuna, Osman Nedim (1986), Türk Dil Bilgisi (Fonetik ve Morfoloji), İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü Ders Notları:3, Malatya.
- Usta, Halil İ. -Amanoğlu, E. (2002), Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsîrinin Söz Varlığı (XII-XIII. Yüzyıllar), TDK Yayınları, Ankara.
- Ünlü, S. (2012a), Doğu Ve Batı Türkçesi Kur'an Tercümeleeri Sözlüğü, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Üşenmez, E. (2013), Türkçe İlk Kur'an Tercümeleerinden Özbekistan Nüshası Satır Arası Türkçe – Farsça Tercümeli (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Ekler Dizini-Tıpkıbasım), Akademik Kitaplar, Ankara.
- Yazır, Elmalılı M. Hamdi (2006), Hak Dini Kur'an Dili, Meali, Akçağ Yayınları, Ankara.

Yelten, M. (2007), Eski Anadolu Türkçesi Sahasında Yapılmış Sûre Tefsirlerinin Türk Dili Açısından Önemi, Uluslararası Osmanlı Türkçesi Öncesi Eski Türkiye Türkçesi Toplantısı Bildiriler, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Makale ve Bildiriler

Akar, A. (1994), “Satırarası Bir Kur’an Tercümesinde Türkçe Dini Terimler”, Türk Dünyası Tarih Dergisi, S.91/ s.54-58.

Akpınar, A. (2015), “Eski Anadolu Türkçesine Ait Bilinmeyen Satır Arası Türkçe Kur’an Tercümesi”, Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/16 Fall 2015, s. 73-96.

Aydar, H. (1999), “Türklerde Kur’an Çalışmaları”, İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, İssue 1, s. 159-235.

Bulutlu, Yusuf; Bulutlu, B. (2022), “Kurd Efendi ve Vikâye Tercümesi”, Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi, s.8, s.89-119

Caferoğlu, Ahmet (1971),“Türkçemizdeki -gıl ve -gil Emir Eki”, TDAY Belleten, Ankara, s. 1-10.

Canbulat, C. (1952), “XVI. Yüzyıla Ait Türkçe Bir Kur'an Tercümesi”, Türk Dili Dergisi, s.14, s. 85.

Çağırın, Ö. (2013), Prof. Dr. Leylâ Karahan Armağanı, Anonim Tefsirli Kur’an Mealinde Mülkiyet Ekleri, Akçağ, s. 319-321, Ankara.

Çiftioğlu- Çabuk, A. (2014), “Kur’ân-ı Kerim’in Türkçe Tercümelerinde Besmele”, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Vol. 9/12, s. 125-141.

Develi, H. (1998). “Ağız Özellikleri Taşıyan Bir Eski Türkiye Türkçesi Metni, Fatıha Tefsiri,” İlmi Araştırmalar Dergisi, C.6 s.63-81. İstanbul.

Çetin, Abdulkaki (2007), Ebu’l-Leys Semerkandî Tefsîrinin Türkçe Tercümesi Üzerine, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Konya, S.22, s.53-101.

Eckmann, J. (1968). Doğu Türkçesinde Bir Kur’an Çevirisi (Rylands Nüshası), Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, 15, 51-69.

Eckmann, J. (1975), Kur’an’ın Doğu Türkçesine Tercümeleleri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, c.XXI’den ayrı basım, İstanbul.

Ercilasun, Ahmet Bican (2000),“Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses”, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, S: 585, s.219-220.

Erdem, Mehmet Dursun; Gül, Münteha (2006), “Kapalı e (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi”, Karadeniz Araştırmaları, Sayı:11, s.111-148.

- Erdoğan, A. (1938), “Kur’an Tercümelerinin Dili Meselesi,” Vakıflar Dergisi, S.1, s.47.
- İnan, A. (1952a), “Eski Kur’an Tercümelerinin Dili Meselesi, I” Türk Dili Dergisi, S.7, s.325-398.
- İnan, A. (1952b), “Eski Kur’an Tercümelerinin Dili Meselesi II” Türk Dili Dergisi, S.9, s.510-512.
- İnan, A. (1991), “Eski Türkçe Üç Kur’an Tercümesi”, Makaleler ve İncelemeler II. Cilt, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s.128-136.
- İnan, A. (1991), “Kur’an’ın Eski Türkçe ve Oğuz-Osmanlıca Çevirileri Üzerine Notlar”, Makaleler ve İncelemeler II. Cilt, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 141-155.
- İnan, A. (1991), “Kur’an-ı Kerim’in İlk Türkçe Tercüme Üzerine Bir İnceleme”, Makaleler ve İncelemeler II. Cilt, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 156-186.
- Kara. M. (1983), “Doğu ve Batı Türkçesinde Kûr’an Tercüme ve Tefsirleri”, Diyanet İlmi Dergisi, C.29 S.3 s.25-35
- Keskinoglu, O. (1961), “Fatih Devrine Ait İki Kur’an-ı Kerim Tercümesi” Vakıflar Dergisi, S.IV, s.157-160.
- Kök, A. - Ünlü S. (2016), “Türkçe İlk Kur’ân Çevirilerinin Tanıklığında Toponomi,” TÜRK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, S.7, s.42-103.
- Kök, A. (2004), Türkçe İlk Kur’ân Çevirilerinde Özel Adlar, V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 2035-2050.
- Kök, A. (2009), “Türkçe İlk Kur’ân Çevirilerinde Türü “Cennet”ler Üzerine”, Türk Dünyası Araştırmaları, S.181, s.181-212.
- Kötürk, Ş. (2001), “Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Bir Türkçe Kur’an Meal Tefsiri”, (Duranlı, M. Çev.), Türk Dili ve Araştırmaları Yıllığı - Belleten, Türk Dil Kurumu Yayınları, S.44, s.199-204
- Küçük, M. (2003), “Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur’an Tercümesinde İmla ve Ses Bilgisi”, Türkoloji Dergisi, C.16. S.1, s.39-72. Ankara.
- Küçük, M. (2010), “Eski Anadolu Türkçesi Dönemine ait (M.1401) Satır Arası İlk Kur’an Tercümesinde Yapı Bilgisi – Tercüme Tekniği- Söz Varlığı”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, S.17/1 s.121-147.
- Muhammed H. (1965), “Kur’ân-ı Kerim’in Türkçe Yazma Tercüme”, Türkiyat Mecmuası, S.14, s. 65-80.
- Ölker, P.(2008), Beylikler Dönemi Bir Mülk Suresi (Tebâreke) Tefsiri Üzerinde Dil İncelemesi, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.23, s.165, 175. Konya.

- Özkan, M. (2000). “Ahmed-i Dâ’î’nin Tercüme-i Tefsir –i Ebü’l- Leys es-Semerkindî Mukaddimesi,” Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C.29, s.177-188. İstanbul.
- Özkan, M. (2005), “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Ortaya Konan Kur’ân Tercümelere Üzerine I”, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, s. 103-115.
- Özkan, M. (2008), “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Ortaya Konan Kur’ân Tercümelere Üzerine”, İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, S.39, 115-159.
- Özkan, M. (2010), “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Yapılmış Kur’ân Tercümelere, Tarihten Günümüze Kur’ân’a Yaklaşımlar”, İlim Yayma Vakfı Yayınları, s. 516-568, İstanbul.
- Özkan, M. (2010). “Eski Anadolu Türkçesinde Yapılan Sûre Tefsirleri ve Üveys bin Osman’ın Amme Cüzü Tefsiri,” Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştay Bildirileri, İstanbul Üniversitesi Yayınları, s.315-369.
- Özkan, M. (2011), “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Ortaya Konan Tercümelere Türk Diline Etkisi”, Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, s. 1-64.
- Pırlanta, İ. (2014), “Kur’an-ı Kerim’in Eski Türkçe ve Osmanlıca Tercüme Sürecine Bir Bakış,” Diyanet İlmi Dergi, S.50/2, s.69-78.
- Sağol, G. (1997), “Kur’an’ın Türkçe Tercüme ve Tefsirleri Üzerinde Yapılan Çalışmalar”, Türklük Araştırmaları Dergisi, 8, İstanbul, s. 379-396.
- Sertkaya, O. F. (2010). “XIV. Yüzyıl Müfessirlerinden Mustafa bin Muhammed’in Sûre Tefsirleri Üzerine,” Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştay Bildirileri, İstanbul Üniversitesi Yayınları, s.396-432
- Solmaz, A. (2016), “Tokat Müzesinde Sergilenen Bir Satır Arası Kur’an Tercümesi”, Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature, C.2, 439-450.
- Sökmen, İ. (2014), “Kur’ân’da Geçen Zevc ve İmrae Kelimeleri Üzerine”, Dil Araştırmaları, S. 15, s. 121-159.
- Şan, F. (2020). “Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Bir Tefsirin Cümle Yapısı”, Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi 4, s. 680-698.
- Şimşek, Y. (2016), “Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur’an Tercümesi’nin (Topkapı Nüshası) Sözvarlığı Üzerine Notlar,” Türkoloji Araştırmaları Dergisi, S. 31, s.153-170.
- Şimşek, Y. (2016), “Hacı Bektaş Veli’nin Fatıha Tefsirinin Bilinmeyen Bir Nüshası,” Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, S. 77, s. 235-256
- Şimşek, Y. (2017), “Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur’an Tercümesi’nin (Topkapı Nüshası) Sözvarlığı Üzerine Notlar II”, Türkoloji Araştırmaları Dergisi, S.33, s.69-84

- Şimşek, Y. (2019), “Satırarası Kur’ân Tercümelerinin Birbiri ile İlgisi Ve Tasnifi Üzerine”, Gazi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.24, s.47-65.
- Tabaklar, Ö. (2003), “Anadolu Sahasında Yazılmış Bir Sure Tefsiri,” İlmî Araştırmaları Dergisi, S.16, s.97-116.
- Taş, İsmail (2008), “15. Yüzyıla Ait “Enfesü’l-Cevâhir” Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi” İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, İstanbul, C.41, S.41, S.105-157.
- Taş, İsmail (2011), “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Tercüme Edilen Ebu’l-Leys Semerkandî Tefsîrinin Asıl Müellifi ve Tercüme Verilen İsim”, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, İstanbul, C.41, S.41, S.105-157.
- Togan, Z. V. (1964). The Earliest Translation of the Qur’an into Turkish, İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi, IV, s. 1-19; Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.
- Toker, M. (2015a), “Manisa İl Halk Kütüphanesi 931 Numarada Kayıtlı Satıraltı Kûr’an-ı Kerîm Tercümesinde Karşılaşılan Bazı Ses ve Şekil Bilgisi Özellikleri,” İnternational Conference On The Chanqinq World And Social Research 1. s.833-846.
- Toker, M (2015b), “Manisa İl Halk Kütüphanesi 931 Numarada Kayıtlı Satıraltı Kûr’an-ı Kerîm Neşri Üzerinde Bazı Düzeltme Teklifleri, Selçuk Üniversitesi Yayınları, s.73-131.
- Topaloğlu, Ahmet (1986), “Cevahirü’l-Asdaf Üzerinde Yapılan Çalışmalar ve Zajackowski’nin Eserleri,” Türklük Dünyası Araştırmaları, S.2, s.161-183.
- Topaloğlu, Ahmet (1983), “Kur’an-ı Kerim’in İlk Türkçe Tercümeleri ve Cevahirü’l-Esdaf”, Türk Dünyası Araştırmaları, S.27, s. 58-66.
- Ünlü, S. – Durgunay, B. (2016), “Tarihî Türk Dilinin Yabancı Kavramları Karşılama Yetkinliği: Ashâb Kavramının Türkçe İlk Kur’ân Çevirilerindeki Karşılıkları,” TEKE Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, S. 5 (4), s. 1490-1531.
- Ünlü, S. (2007), “İlk Türkçe Kur’ân Tercümelerinde Geçen “Gün” Kavramı Üzerine” Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 7, s. 33-78.
- Ünlü, S. (2007), “İlk Türkçe Kur’ân Tercümelerinde Geçen Bazı Özel Adlar Üzerine,” Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, C.7, S.1, s.143-182.
- Ünlü, S. (2007), “İlk Türkçe Kur’ân Tercümelerine Göre Esmâ-ı Hüsnâ,” Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C.16, S.2, s.1-63.
- Ünlü, S. (2007), “Kur’ân-ı Kerim’in Türkçeye Çevrilmesi Ve İlk Türkçe Kur’ân Tercümeleri,” Dini Araştırmalar Dergisi, C.9, s. 9-57.

- Üşenmez, Emek (2009), “Özbekistan Yazma Eserler Kütüphanesi”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, s. 682-689.
- Üşenmez, Emek (2008), “Satır-arası Tercümelemin Türkçeye Etkisi”, DAÜ, Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu, Gazimagosa-KKTC.
- Üşenmez, Emek (2006), “Türkçe İlk Kur’an Tercümesi ve Tercümedeki İslâmî Terimlerin Türkçe Karşılıkları Üzerine” Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi I, s. 89-99.
- Üşenmez, Emek (2008), “Doğu Türkçesi İle Yapılan Kur’an Tercümeleminde Terim Yapım Yolları”, VI. Uluslararası Türk Dili Kurultayı TDK, Ankara.
- Üşenmez, Emek (2008), “Doğu Türkçesi İle Yapılmış Kur’an Tercümelemin Üzerine”, I. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, Başkent Üniv., Ankara.
- Yazıcı, İ. (1992), “Tefsiru Ebi’l-Leys Tercemeleri Hakkında Kısa Bir Araştırma”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 6, s. 79-83. Samsun.
- Yelten, M. (2007). “Eski Anadolu Türkçesi Sahasında Yapılmış Sûre Tefsirlerinin Türk Dili Açısından Önemi,” Uluslararası Osmanlı Türkçesi Öncesi Eski Türkiye Türkçesi Toplantısı Bildiriler, s.183-209.
- Yıldırım, K. (2012), “Eski Anadolu Türkçesine Ait Bir Tefsîrin Üslûp Özellikleri”, Turkish Studies, volume 7/2. s. 1217-1227.
- Yıldırım, K. (2019), “Anadolu Sahasına Ait Türkçe Kur’an Tercümelemin Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”, Journal of Turkish Language and Literature, Volume:5. Issue:4. Autumn, s. 875-892. doi number: 10.20322/littera.593468.
- Yılmaz, H. (2016), “Kur’an Meali Bağlamında Harfî Tercüme ile Tefsîrî Tercüme Türü Arasında Bir Mukayese”, Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 6. s. 1-18.

Yayımlanmamış Tezler

- Akar, A. (1992), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satır Arası Bir Kur’an Tercümesi, s.53b-105b, (Gramer- Metin- Sözlük), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Akcan, Y. (2013), Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi, (Giriş-Metin-Dizin), Yayımlanmamış Yüksek Lisans, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Akçay, Y. (2005), Mustafa Bin Muhammed’in İhlâs Suresi Tefsiri,(Giriş-İnceleme-Metin- Ekler Dizinli Sözlük-Tıpkıbasım), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Aksu, R. (2006), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebu’l Leys-i Semerkandi Hicr, Nahl, İsrâ Sureleri, (68b/19-114b/11), (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım),

- Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Aktaş, Y. (2008), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l Leys-i Semerkandi (141/233a-243a), (142/1a-35a), (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Alakese, A. (2002), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l Leys-i Semerkandi Tercümesi, (197b-231b Yaprakları Arasında), Mâ'ide Suresi, (Dil İncelemesi, Metin, Dizin), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Aljuboori, O. (2014), Batı Türkçesi Dönemine Ait Kuran Tercümelerinde Fiil, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Alper, M. (1998), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [315a-388a], Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Atmaca E. (2011), Eski Oğuz Türkçesinden Türkiye Türkçesine Söz Varlığındaki Değişmeler Ve Anlam Olayları, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ay, Y. (2007), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l Leys-i Semerkandi Tercümesi, (143/50a-103b), (Giriş- Metin- Dizin- Tıpkıbasım), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Ayhan, V. (2007), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Gramer-Metin-Sözlük) [245b-320a], Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Bakırcı, F. (2008), Tefsir'ül Kur'an (80b-120b), (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Edebiyatı Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Budak, A. (2002), Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys es-Semerkandi (45b-91a) (Giriş-Metin-Dizin), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Çavdar, Y. (2005), Tebareke (Süretü'l-Mulk) Tefsiri (Metin-İnceleme-Dizin-Tıpkıbasım), (1a-64a), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Konya.
- Çetmili, C. D. (2018), Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l Leys es Semerkandî: Mümtetine, Saff, Cum'a, Mûnâfikûn, Teğabün, Talâk, Tahrim, Mülk Sureleri, (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

- Çınar, D. (2014), Müellifi Bilinmeyen Bir Sûre Tefsiri (Metin, Dil İncelemesi- Sözlük), (1b-49a), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dalkıran, H. (2006), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l Leys-i Semerkandi, (Yusuf-Ra'd- İbrahim Sureleri), (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Daşdelen, Ö. (2008), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l Leys-i Semerkandi Hicr, Nahl, İsra Sureleri, (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), (189b-299a), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Delice, H. İ.(1992), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [105b-170b], Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Doğu, A. (1989), Amme Tefsiri (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Eminoğlu, E. (1992), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Metin-Gramer-Sözlük) [171a-245b], Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Ertik, M. (2007), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys es-Semerkandi, (103b-154b), (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Esatoğlu, A. (1987), "İhlâs Suresi Metni, Dil Özellikleri ve Sözlük" ve "Metinden Örnek Sayfalar", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gonca, S. (2002), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l-Leys es-Semerkandi Adlı Eserinin A'raf Suresi, (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Gürbüz, N. (1986), Mustafa İbni Muhammed Ankaravî Yasin Suresi Tefsiri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Jarkynbaev, A. (2005), XIV. Yüzyılda Yazılmış Bir Sure Tefsiri Üzerine Dil İncelemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kara, M. (1987), Yâsîn Sûresi Tefsîri (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Koç, H. (2002), Ahmed-i Dâ'î Tercüme-i Tefsirü'l Kur'an Ebü'l-Leys Semerkandi, (En'am Suresi), (Giriş-Metin-Dizin), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, F. (2000), Mülk Suresi Tefsiri, (Giriş-Gramer-Metin-Dizin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Eski Türk Dili, İstanbul.
- Kök, A. (2004), Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TIEM 73 1v-235v/2), Giriş-İnceleme-Metin-Dizin, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.
- Kuruoğlu, H. (2012), Kısas-ı Kur'an (İnceleme- Metin-Dizin) (1a-84b), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Kütükçü, M. (2005), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Gramer-Metin-Tertip-Sözlük) [535b-616b], Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Küpel, H. (2006), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Tercümesi (Gramer-Metin-Tertip-Sözlük) [464a-535b], Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Müfettişoğlu, C. (2006), Karışık Dilli Bir Kur'an Çevirisi Yazmanın 037b-072a Yaprakları Üzerinde Dil İncelemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Nisar, U. (1987), Amme Cüz'ü Tefsiri- Mustafa Bin Muhammed (Varak No:121b-143a), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, A. (1987), Tebâreke Tefsiri (Metin-Gramer Notları-Sözlük), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, Y. (2000), Ahmed-i Dâ'î Tercüme-i Tefsirü'l Kur'an Ebü'l-Leys Semerkandi, (Yasin Suresi), (Giriş-Metin-Sözlük), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Rahmatzada, L. (2015), Müellifi Bilinmeyen Bir Sure Tefsiri (Metin-Dil İncelemesi-Sözlük), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sağol, G. (1993), Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi Giriş-Metin-Sözlük, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Dili Anabilim Dalı, İstanbul.

- Sönmez, G. (2006), 14. Yüzyılda Yazılmış Mülk Suresi Çevirisi Üzerine Dil İncelemesi (31/b?-61/a), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şan, F. (2011), Üveys b. Hoca Osmân b. Emîr İlyâs b. Evliyâ'nın Amme Cüzü Üzerinde Dil İncelemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şentürk, S. (2015), Kısas-ı Kur'ân (172a-270b Varaklar Arası) (İnceleme- Metin-Dizin), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Şimşek, H. (2006), Tefsir-ü Sûretil-Mülk (İnceleme-Metin-Dizin), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Tabaklar, Ö. (1987), Amme Cüz'ü Tefsiri- Mustafa Bin Muhammed (Varak No:111b-121a/143a-154b), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taş, İ. (2008), 15. Yüzyıla ait 'Enfesü'l -Cevâhir' Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi, (Giriş-İnceleme- Metin- Sözlük), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Topaloğlu, Ahmet (1982), Cevâhirü'l-Asdâf, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi; Doçentlik Tezi, İstanbul.
- Tuna, C. (2016), Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ndeki Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, (Giriş-Metin), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Tümkaya G. N.(2009), Tefsir'ül Kur'an (40b-80a), (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Edebiyatı Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Bilim Dalı, İstanbul.
- Türe, E.K (2018), Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası Bir Kur'an Tercümesi Üzerine Dil İncelemesi (Giriş, İnceleme, Metin, Sözlük) (1b-63b), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uğursal, Ü. (2007), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys es-Semerkandi Yûnus ve Hûd Sureleri, (114b/12-151b/01), Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Vursun, P. (2008), Ahmed-i Dâi Tercüme-i Tefsir-i Ebu'l Leys-i Semerkandi, (142/188b-195b), (143-01a-50a), (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek

Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul.

- Yakut, C. (2015), Ebu'l Leys-i Semerkandi Tefsiri Tercümesi Yasin Süresinin Dil Özellikleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, K. (2011), Üveys Bin Hoca Osmân Bin Emîr İlyâs Bin Evliyâ'nın Amme Cüzü Tefsiri Üzerine Dil İncelemesi (Vr. 202b-268b), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı, İstanbul.
- Yıldız, U. (2004), Muhammet Oğlu Mustafa'nın XIV. Yüzyılda Yazdığı Çağdaş Tefsirin Dil Yorumu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yılmaz Işıkcın, B. (2015), Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi'ndeki Satır Arası Kur'an Tercümesi 1a - 216b (Giriş-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı, Kayseri.
- Yılmaz, B. (2002), Ahmed-i Dai Tercüme-i Tefsir-i Ebü'l-Leys es-Semerkandi Adlı Eserinin Al'i İmran Suresi (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, H. (1992), Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satırlar Arası Bir Kur'an Çevirisi, (Metin-Gramer-Sözlük), (1b-53a), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Doktora Çalışmaları

- Ahundova, S. (2012), Eski Anadolu Türkçesi Alanında Yapılmış Olan Kur'an Tercümesi Cevahirü'l Asdaf Üzerine Dil İncelemesi, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydar, H. (1993), Kur'ân-ı Kerîm'in Tercümesi Meselesi, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Bolaç, A. (1987), En'am ve A'raf Surelerinin Tefsiri ve Dil Özellikleri, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiçek, A. (2003), Ebu'l Leys es Semerkandî Tefsiri Terümesi İlk Üç Surenin Dil Özellikleri, (İnceleme-Metin-Dizin), Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Erzurum.
- Demir, Z. (1994), Osmanlı Müfessirleri ve Tefsîr Çalışmaları, Kuruluştan X/ XVI. Asrın Sonuna Kadar, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı, Tefsîr Bilim Dalı, İstanbul.

- Duygulu, N. (1962/63), Tersir-i Tebareke'nin Gramer Hususiyetleri, (Mustafa b. Mehmet (Ankaralı), (Metin-Gramer-Lügat), Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erimer, K. (1976), Tebareke Tefsiri, (Metin-İnceleme-Dizin), Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ankara.
- Gül, A. (2014), British Library Or 9515'teki Türkçe Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin-NotlarDizin), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.
- Karabacak, E. (1992), Manisa İl Halk Kütüphanesi'ndeki Satır-Arası Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin-Dizin), Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Dili Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kuyma, E. (2017), Eski Anadolu Türkçesi Kur'an Tercümelerinde İnançla İlgili Söz Varlığı İncelemesi, Doktora Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara.
- Küçük, M. (2001), Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi, (İnceleme- Metin- Dizin), Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sökmen, İ. (2016), Satır Altı Türkçe Kur'an Tercümelerinin Karşılaştırmalı Söz Varlığı, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Ankara.
- Şimşek, Y. (2017), Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (Topkapı Nüshası), (Giriş-Metin-Notlar-Dizin), Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Taş, İ. (2016), Eski Anadolu Türkçesi Eserlerinde 'Tefsirü'l-Lübâb Tercümesi' Üzerine Dil İncelemesi, (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük), Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Uyanık, İ. (2016), Doğu ve Batı Türkçeleriyle Yazılmış İlk Tefsirli Kur'an Tercümelerinde Din Terimleri, Doktora Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Samsun.

Sözlükler

- Akalın, Şükrü Haluk. (2011), Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Bayat, F. (2020), Orta Türkçe Sözlük 11-16. Yüzyıllar, Ötüken Neşriyat, Ankara.
- Bayat, F.- Aliyeva M. E. (2008), Eski Türkçe Sözlük, Yalın Yayıncılık, İstanbul.

- Çağbayır Y. (2007), Orhun Yazıtlarından Günümüze Türkiye Türkçesinin Söz Varlığı, Ötüken Türkçe Sözlük, C. II, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Develioğlu, Ferit (1996), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Dilçin, Cem (1983), Yeni Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Eren, H. (1999), Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, Ankara.
- Gülensoy, T. (2011), Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü, C. I, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, T. (2011), Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü, C. II, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kanar, M. (2008), Farsça-Türkçe Sözlük, Say Yayınları, İstanbul.
- Kanar M. (2008), Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Say Yayınları, İstanbul.
- Kanar, M. (2009), Arapça-Türkçe Sözlük, Say Yayınları, İstanbul.
- Korkmaz, Zeynep (2007), Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara.
- Mahmud, Kâşgarlı (1985), Dîvânu Lugâti't-Türk (Besim Atalay, Dîvânu Lûgati't-Türk Tercümesi), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Rağıb, El-İsfahanî (2012), Müfredât Kur'an Kavramları Sözlüğü, (Tercüme: Prof. Dr. Abdülbaki Güneş – Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yolcu), Çıra Yayınları, İstanbul.
- Sami, Şemseddin (1989), Kamus-ı Türki, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu Yayınları, (1995), Tarama Sözlüğü I-VIII, Ankara (3. Baskı).
- Türk Dil Kurumu Yayınları, (1993), Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-XI, Ankara.
- Tietze, A. (2002), Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugâti, C. I (A-E), Wien.
- Tietze, A. (2009), Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugâti, C. II (F-J), Wien.
- Ünlü, S. (2012), Doğu ve Batı Türkçesi Kur'an Tercümeleri Sözlüğü, Eğitim Yayınevi, Konya.

Bağlantı Adresleri

<https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/> “Erişim Tarihi 09/02/2024”

<https://www.kuranmeali.com/> “Erişim Tarihi 26/03/2024”

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Fatma Nisa SANCAKTAR	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Bölümü	Türk Dili ve Edebiyatı
Makale ve Bildiriler	
1. Sancaktar, Fatma Nisa (2023). Osmanlı Dönemi'nde Kur'an tercümelemleri ve Kurd Efendi'nin eserleri üzerine , RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları dergisi, (Ö12) DOI: 10.29000/rumelide.1330504.	